

จีนกับการให้ความช่วยเหลือโครงการนิเวศลิษฐ์ของอิหร่านระหว่างค.ศ.1988-2008

นายเอกสิทธิ์ พงษ์ไสว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

CHINA'S ASSISTANCE TO IRAN'S NUCLEAR PROGRAM DURING 1988-2008

MR. EKKASIT PHONKSAWAI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in International Relations

Department of International Relations

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2011

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

จีนกับการให้ความช่วยเหลือโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน

ระหว่างค.ศ.1988-2008

โดย

นายเอกสิทธิ์ พงษ์ไสว

สาขาวิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาส)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ พันธ์พรประสิทธิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งพงษ์ ชัยนาม)

5180760924 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEYWORDS : China / Iran / Nuclear Program / China--Foreign Relations--Iran

EKKASIT PHONKSAWAI : CHINA'S ASSISTANCE TO IRAN'S NUCLEAR PROGRAM DURING 1988-2008. ADVISOR : PROF. CHAIWAT KHAMCHOO, Ph.D., 181 pp.

This thesis focuses on China's assistance to Iran's nuclear program during 1988-2008. The objective is to analyze the reasons for China's assistance to Iran's nuclear program. It employs the concept of Foreign Aids as conceptual framework.

The study found that at the end of Iran-Iraq war, Sino-Iranian economic relations had remarkably grown when China offered Iran's post-war reconstruction. Not only did China give a loan, but also assisted Iran's nuclear program. But at the turn of 21 century, owing to global and regional security, China's assistance to Iran's Nuclear Program became an international issue. China opposed UN's resolution of economic sanctions against Iran and made clear that Iran had the rights to have a nuclear program for a peaceful use.

China's assistance to Iran's nuclear program during 1988-2008 had a lot to do with China's economic growth strategy to meet its rising energy needs. As Iran was the world's third largest oil reserves and the world's third largest exporter of oil, it was therefore not surprising that China's policy focused on energy security to stimulate economic growth through its cooperation with Iran in energy field in four areas, namely oil, natural gas, upstream and downstream industrial development, and the construction of oil and gas pipelines.

Department : International Relations..... Student's Signature

Field of Study : International Relations..... Advisor's Signature

Academic Year :.....2011.....

เอกสิทธิ์ พงษ์ไสว : จีนกับการให้ความช่วยเหลือโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน
ระหว่างค.ศ.1988-2008. (China's Assistance to Iran's Nuclear Program During
1988-2008) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ศ. ดร.ไชยวัฒน์ คำชู, 181 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาจีนกับความช่วยเหลือโครงการนิวเคลียร์อิหร่านระหว่างปี
ค.ศ.1988-2008 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงเหตุผลของการให้ความช่วยเหลือของจีนต่อ
โครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน โดยผู้วิจัยใช้แนวคิดการให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ
(Foreign Aids) มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์

จากการศึกษาพบว่า ภายหลังจากสิ้นสุดสงครามอิรัก-อิหร่าน ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ
ระหว่างจีนและอิหร่านเติบโตอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ จีนได้เข้ามามีบทบาทในอิหร่าน
ภายหลังจากสงครามผ่านการให้ความช่วยเหลือการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจ การให้กู้ยืมเงิน รวบรวมไป
ถึงการให้ความช่วยเหลือและถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่โครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน แต่เมื่อ
ก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 การให้ความช่วยเหลือของจีนแก่โครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านได้
กลายเป็นปัญหาในเวทีระหว่างประเทศ จีนได้แสดงจุดยืนอย่างชัดเจนว่าโครงการนิวเคลียร์
ของอิหร่านมีจุดประสงค์เพื่อสันติและอิหร่านมีสิทธิในการมีโครงการนิวเคลียร์ พร้อมทั้งไม่เห็น
ด้วยกับนานาประเทศในการออกมติคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่ออิหร่าน

การให้ความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านตั้งแต่ค.ศ.1988-
2008 นั้น สืบเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจจีนเติบโตอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่เปิดประเทศเป็นต้นมา
ทำให้นโยบายจีนเน้นหนักที่ความมั่นคงด้านพลังงาน ทั้งนี้อิหร่าน เป็นหนึ่งในประเทศผู้ส่งออก
น้ำมันจึงเปรียบเสมือนตลาดพลังงานที่มั่นคงของจีน ท่ามกลางความสัมพันธ์บนความ
ร่วมมือทางเศรษฐกิจอันมีผลประโยชน์ร่วม ทำให้ทั้งสองมีความแน่นแฟ้นอย่างมากภายใต้
ความร่วมมือทางด้านพลังงานใน 4 ขอบข่ายคือ 1.น้ำมันดิบ 2.แก๊สธรรมชาติ 3.การพัฒนา
อุตสาหกรรมต้นน้ำและปลายน้ำ และ 4.การก่อสร้างท่อส่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ

ภาควิชา..ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ..... ลายมือชื่อนิติ.....
สาขาวิชา..ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
ปีการศึกษา.....2554.....

กิตติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือ และ ตักเตือนถึงข้อบกพร่องต่างๆ ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ พันธ์พรประสิทธิ์ ในฐานะประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และจุดประกายหัวข้อที่น่าสนใจต่อการศึกษา และรอง ศาสตราจารย์ ดร. รุ่งพงษ์ ชัยนาม กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชาที่ได้ กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์

ตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ ข้าพเจ้าต้องขอขอบพระคุณรุ่นพี่นายศิปดี นพประเสริฐ และนางสาววิลาสินี พิบูลเศรษฐ์ ที่คอย ให้คำแนะนำแนวทางการทำ วิทยานิพนธ์ นายเจ้า ผิง (Zhao Peng) มิตรสหายที่ช่วยค้นคว้าหาข้อมูลอันสำคัญจากประเทศ จีน และเพื่อนร่วมชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่คอยให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็น แรงผลักดันเพื่อมุ่งมั่นไปสู่ความสำเร็จ

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณบุ คคลซึ่งสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับชีวิตคือ บิดาและ มารดา ที่ได้มอบความรักและความเข้าใจ ตลอดจนให้การสนับสนุนการศึกษาระดับมหาดบัณฑิต ทั้งคอยมอบกำลังใจให้ข้าพเจ้าเสมอมา ทั้งนี้ข้าพเจ้าหวังว่าเนื้อหาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็น ประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน รวมไปถึงโครงการนิวเคลียร์อิหร่าน ไม่มากนักขอ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ.....	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐาน.....	7
1.3 กรอบความคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	7
1.4 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	9
1.5 ขอบเขตของการศึกษา.....	9
1.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	16
1.8 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	16
1.9 เนื้อหาของผลงานวิจัย.....	17
1.10 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	17
บทที่ 2 ภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน.....	20
2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่านด้านการเมือง.....	20
2.1.1 ความสัมพันธ์ด้านการเมืองก่อนการปฏิวัติอิสลาม (ก่อนค.ศ.1979).....	20
2.1.2 ความสัมพันธ์ด้านการเมืองหลังการปฏิวัติอิสลาม (ค.ศ.1979-1987)...	25
2.1.3 ความสัมพันธ์ด้านการเมืองหลังสงครามอิรัก-อิหร่าน (ค.ศ.1988- 2008).....	29
2.1.4 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่านด้านการเมือง.....	33
2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่านด้านเศรษฐกิจ.....	34

2.2.1 ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจก่อนการปฏิวัติอิสลาม (ก่อนค.ศ.1979)....	34
2.2.2 ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจหลังการปฏิวัติอิสลาม (ค.ศ.1979-1987)...	37
2.2.3 ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจหลังสงครามอิรัก-อิหร่าน (ค.ศ.1988- 2008).....	39
2.2.4 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่านด้านเศรษฐกิจ.....	44
บทที่ 3 ความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านระหว่างค.ศ.1988- 2008.....	47
3.1 ความเป็นมาของโครงการนิวเคลียร์อิหร่าน.....	47
3.2 ความเป็นมาของความช่วยเหลือโครงการนิวเคลียร์อิหร่าน.....	51
3.3 การให้ความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านระหว่างค.ศ. 1988-2008.....	53
3.3.1 ความร่วมมือโครงการนิวเคลียร์ระหว่างจีนและอิหร่าน.....	53
3.3.2 การให้ความช่วยเหลือจัดส่งวัตถุดิบเพื่อเพิ่มสมรรถนะแร่ยูเรเนียม.....	57
3.3.3 การให้ความช่วยเหลือการส่งเตาปฏิกรณ์ปรมาณูวิจัย.....	59
3.3.4 การให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีแยกไอโซโทปอะตอม.....	60
3.4 การให้ความช่วยเหลืออื่นๆของจีน.....	61
3.4.1 การให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือทางทหาร.....	61
3.4.1.1 ความช่วยเหลือโครงการขีปนาวุธนำวิถี (ballistic missile program).....	65
3.4.1.2 ความช่วยเหลือการพัฒนาศักยภาพอาวุธเคมี (chemical warfare).....	67
3.4.2 การให้ความช่วยเหลือจากการออกมาตรการแทรกแซงเศรษฐกิจ ต่ออิหร่าน.....	70
3.5 สรุปการให้ความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน.....	73
บทที่ 4 เหตุผลในการให้ความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน.....	74
4.1 ความมั่นคงด้านพลังงานของจีน.....	74
4.2 การปรับโครงสร้างการจัดการด้านพลังงานของจีน.....	78
4.3 การบริโภคพลังงานและการเติบโตด้านพลังงานของจีน.....	80
4.4 ความร่วมมือด้านพลังงานระหว่างจีนและอิหร่าน.....	84

4.4.1 น้ำมันดิบ.....	84
4.4.2 ก๊าซธรรมชาติ.....	88
4.4.3 การพัฒนาอุตสาหกรรมต้นน้ำและปลายน้ำ (upstream and downstream development).....	90
4.4.4 การก่อสร้างท่อน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ.....	92
4.5 ความร่วมมือและการค้าด้านอื่นๆ.....	93
4.6 สรุปเหตุผลในการให้ความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน.....	94
บทที่ 5 บทสรุปและวิเคราะห์.....	95
5.1 สรุป.....	95
5.2 บทวิเคราะห์.....	96
รายการอ้างอิง.....	100
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก Joint Communiqué Between The People’s Republic of China and The Islamic Republic of Iran (中华人民共和国中国与伊朗伊斯兰共和国联合公报).....	115
ภาคผนวก ข White Paper on China’s Peaceful Development Road.....	123
ภาคผนวก ค White Paper on China’s Peaceful Development (中国的和平发展).....	144
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	181

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงสถิติมูลค่าการค้าระหว่างจีนกับอิหร่านค.ศ.1950-1978.....	34
ตารางที่ 2.2 แสดงสถิติมูลค่าการค้าระหว่างจีนกับอิหร่านค.ศ.1979-1995.....	38
ตารางที่ 2.3 แสดงการนำเข้าน้ำมันจากอิหร่านค.ศ.1983-2003.....	40
ตารางที่ 2.4 แสดงคู่ค้าหลักของอิหร่านค.ศ.2010.....	42
ตารางที่ 3.1 แสดงประเทศผู้จัดส่งอาวุธให้แก่อิหร่านระหว่างค.ศ.1980-1988.....	61
ตารางที่ 3.2 แสดงอาวุธทางทหารที่จีนจำหน่ายแก่อิหร่านค.ศ.1982-2004.....	62
ตารางที่ 4.1 แสดงการนำเข้าและการผลิตน้ำมันของจีนค.ศ.1970-1989.....	81
ตารางที่ 4.2 แสดงการบริโภคพลังงานของจีนในค.ศ.1996 และ 2003.....	82
ตารางที่ 4.3 แสดงการบริโภคพลังงานในมณฑลการค้าของจีนค.ศ.2002.....	83
ตารางที่ 4.4 แสดงประเทศนำเข้าน้ำมันของจีนค.ศ.2001.....	85
ตารางที่ 4.5 แสดงแหล่งนำเข้าพลังงานของจีนในแต่ละภูมิภาค.....	87
ตารางที่ 4.6 แสดงโครงการบริษัท CNPC ของจีนร่วมมือด้านพลังงานน้ำมันกับบริษัท NIOC ของอิหร่าน.....	91

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

AEOI	Atomic Energy Organization of Iran (องค์การพลังงานปรมาณูของอิหร่าน)
APSCO	Asia-Pacific Space Cooperation Organization (องค์การความร่วมมือด้านอวกาศแห่งเอเชียแปซิฟิก)
CGWIC	China Great Wall Industrial Corporation (บริษัทไชน่าเกรทวอลล์อุตสาหกรรม)
CNOOC	China National Offshore Oil Corporation (บริษัทน้ำมันแห่งชาติจีน)
CNNC	The China National Nuclear Company (บริษัทนิวเคลียร์แห่งชาติจีน)
CNPC	China National Petroleum Corporation (บริษัทการปิโตรเลียมแห่งชาติจีน)
COSTIND	the State Commission for Science, Technology and Industry for National Defence (คณะกรรมการการด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการป้องกันประเทศแห่งชาติจีน)
COSL	China Oil Field Service Ltd. (บริษัทการบริการด้านน้ำมันและพลังงานแห่งชาติจีน)
CWC	Chemical Weapons Convention (อนุสัญญาอาวุธเคมี)
IEA	International Energy Agency (องค์การพลังงานระหว่างประเทศ)
IAEA	International Atomic Energy Agency (ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ)
ENRC	Esfahan the Nuclear Research Center (ศูนย์เทคโนโลยีนิวเคลียร์เอสฟาฮาน)
EU	European Union (สหภาพยุโรป)
MOFTEC	Ministry of Foreign Trade and Economic Cooperation (กระทรวงความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการค้าต่างประเทศ)
MFN	Most-Favored Nation (สถานะการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง)
NDC	National Drilling Company (บริษัทขุดเจาะแห่งชาติอิหร่าน)
NDRC	National Development and Reform Commission (คณะกรรมการการปฏิรูปและพัฒนาประเทศแห่งชาติจีน)
NIOC	the National Iranian Oil Company (บริษัทน้ำมันแห่งชาติอิหร่าน)
NORINCO	the China North Industries Corporation (บริษัทอุตสาหกรรมภาคเหนือแห่งชาติจีน)

NPT	Non Proliferation Treaty (สนธิสัญญาการไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์)
OPEC	Organization of the Petroleum Exporting Countries (กลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมันปิโตรเลียม)
P5+1	the Permanent Five Members of UN Security Council Plus Germany (กลุ่มประเทศสมาชิกถาวรแห่งองค์การสหประชาชาติรวมเยอรมนี)
SASAC	The State-owned Assets Supervisions and Administration Commission (คณะกรรมการการดูแลและกำกับทรัพย์สินจีน)
SINOPEC	China Petroleum and Chemical Corporation Limited (บริษัทน้ำมันปิโตรเคมีแห่งชาติจีน)
SPDC	State Development Planning Commission (คณะกรรมการวางแผนพัฒนาชาติ)
TNRC	Tehran Nuclear Research Center (ศูนย์วิจัยนิวเคลียร์แห่งเตหะราน)
WTO	World Trade Organization (องค์การการค้าโลก)

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อสิ้นสุดสงครามอิรัก-อิหร่านในค.ศ.1988 อิหร่านได้รับความเสียหายไม่น้อยจากการทำสงครามและจำเป็นที่จะต้องฟื้นฟูเศรษฐกิจ ศักยภาพทางทหาร และ พัฒนาประเทศในอีกหลายๆ ด้านด้วยงบประมาณของประเทศที่จำกัด¹ โดยเฉพาะการหาประเทศผู้สานต่อโครงการนิวเคลียร์ของตน ด้วยเหตุนี้เองอิหร่านจึงดำเนินนโยบายมุ่งตะวันออก (look east policy) เพื่อหาพันธมิตรทางการเมืองและการค้ากับประเทศโลกที่สามและประเทศที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด² และหากนับประเทศที่มีศักยภาพอาวุธนิวเคลียร์ไว้ในครอบครองและไม่ใช่ประเทศตะวันตกแล้ว จึงเหลือเพียงแต่ประเทศจีนเท่านั้น

จากมุมมองของอิหร่านที่มีต่อจีน จีน มีศักยภาพเพียงพอในการเพิ่มขีดความสามารถทางเคมีนิวเคลียร์ และโครงการนิวเคลียร์ของตนได้³ อิหร่านจึงได้เยี่ยมเยือนจีนและแลกเปลี่ยนทัศนคติต่อกันในเดือนกันยายนค.ศ.1980 การพบปะดังกล่าวได้กระชับความสัมพันธ์ของทั้งสองได้เป็นอย่างดี จีนได้เสนอการให้ความช่วยเหลือและเน้นย้ำกับอิหร่านในการฟื้นฟูด้านเศรษฐกิจ รวมไปถึงโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน โดยจีน จะให้ความช่วยเหลือในการสร้างเครื่องปฏิกรณ์การเพิ่มสมรรถนะแร่ยูเรเนียม และให้วิศวกรจากองค์การพลังงานปรมาณูของอิหร่าน (Atomic Energy Organization of Iran - AEOI) มารับฝึกฝนและเรียนรู้การออกแบบเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ที่จีน โดยจีนได้ให้ความช่วยเหลือเพื่อการฟื้นฟูรวมไปถึงสาธารณูปโภคของอิหร่าน อาทิ

¹ John W. Garver, *China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World* (Seattle and London: University of Washington Press, 2006). p.171.

² Mohsen Sahriatinia, "Iran-China Relations: An Overview of Critical Factors," *Iranian Review of Foreign Affairs* 1 (Winter 2011): 59.

³ John W. Garver, *China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World*, p.170.

สร้างถนน ทางรถไฟ และสิ่งก่อสร้างในเมือง⁴ การให้เงินกู้ยืมเงิน ฟื้นฟูโรงงานอุตสาหกรรม นอกจากนี้ จีนยัง ได้กระตุ้นเศรษฐกิจอิหร่านผ่านการตกลงซื้อน้ำมันเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าจากเดิม หรือประมาณ 2 ล้านตันต่อปี⁵

แต่การมีโครงการนิวเคลียร์ หรือ อาวุธนิวเคลียร์ไว้ในครอบครองของรัฐ แน่หนอนว่าสิทธิดังกล่าวจักตกเป็นของประเทศมหาอำนาจเท่านั้น เนื่องจากการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์จำเป็นต้องใช้วัตถุดิบ เงินทุน และองค์ความรู้จำนวนมาก อีกทั้งอาวุธนิวเคลียร์มีอนุภาพทำลายล้างสูง จึงทำให้ประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศต้องการมีไว้ในครอบครองเพื่อป้องกันตนเอง หรืออาจมีไว้ในเชิงรุก อาทิ อินเดีย เกาหลีเหนือ ฉะนั้นการพัฒนาและสะสมอาวุธนิวเคลียร์จึงเป็นภัยคุกคามต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของโลก และยังเป็นการเพิ่มความเสี่ยงของกลุ่มผู้ก่อการร้ายที่อาจใช้อาวุธนิวเคลียร์ในการตอบโต้⁶ แน่หนอนว่าหากประเทศใดได้รับการถ่ายทอดความรู้ หรือมีไว้ในครอบครองจะเป็นที่จับตามองจากสายตานานาประเทศ มากไปกว่านั้น การพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์ (nuclear energy) ก็สามารถนำไปสู่การผลิตอาวุธนิวเคลียร์ (nuclear weapon) ได้เช่นกัน⁷

ในค.ศ.2000 ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ประชาคมโลกต่างรับรู้ทั่วกันถึงการครอบครองโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านและการให้ความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการดังกล่าว⁸ โดยสหรัฐฯ ยื่นกรณ

⁴Kayhan Barzegar, Iran eyes the China Card [Online], 30 July 2011. Available from: http://www.iranreview.org/content/Documents/Iran_Eyes_the_China_Card.htm

⁵จรัญ มะลูลีม, “อิหร่าน,” ใน เอเชียรายปี 1990/2533, (กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา, 2550), หน้า 309.

⁶Frank Barnaby and James Kemp, “The Risk of Nuclear Terrorism” in Secure Energy? Civil Nuclear Power, Security and Global Warming (London: Oxford Research Group, 2007), p. 24.

⁷ประทุมพร วัชรเสถียร, โลกร่วมสมัยตอบคำถามของคนรุ่นใหม่ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปาเจรา, 2551). หน้า 165.

⁸ดลยา เทียนทอง, ปัญหานิวเคลียร์อิหร่าน: ระเบิดเวลาที่นับถอยหลัง (กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549). หน้า 54.

ว่าอิหร่านมีโครงการนิวเคลียร์ไว้ในครอบครองเพื่อลักลอบพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์⁹ และจากเหตุการณ์ก่อการร้ายข้ามชาติในวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 ยิ่งทำให้ภาพลักษณ์ของอิหร่านย่ำแย่ลงเป็นอย่างมาก เมื่อสหรัฐฯ ได้ กล่าวหาอิหร่านว่า มีส่วนโยงใยกับกลุ่มก่อการร้ายข้ามชาติอัลกออิดะฮ์ (Al-Qaeda)¹⁰ จึงจัดให้อิหร่านเป็นหนึ่งในแกนแห่งความชั่วร้าย (Axis of Evils) สภาพการณ์ดังกล่าวได้ทำให้โครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านสร้างความหวั่นวิตกให้กับนานาประเทศทั่วโลก¹¹ ด้วยเหตุนี้เองในค.ศ.2003 สหรัฐฯ จึงผลักดันให้ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (International Atomic Energy Agency - IAEA) เข้ามาทำการตรวจสอบโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านเพื่อให้อิหร่านล้มเลิกโครงการดังกล่าวเสีย และมี ให้อิหร่านมีสิทธิในการพัฒนานิวเคลียร์¹² ในขณะที่อิหร่านอ้างว่า โครงการนิวเคลียร์ที่ตนครอบครองมีไว้ผลิตกระแสไฟฟ้าเพื่อใช้ภายใน¹³ และได้แสดงจุดยืนอย่างหนักแน่นว่าโครงการนิวเคลียร์ของตนเป็นสิทธิที่พึงกระทำตามอธิปไตย เป็นการใช้พลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติเท่านั้นมิได้มีเจตนาอื่นใด และจะไม่ยกเลิกโครงการนิวเคลียร์ ถึงแม้จะขัดต่อมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UNSC) หรือทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA) ก็ตาม¹⁴

⁹陈一鸣, **伊朗核问题对话符合各方利益** (yi lang ke wen ti dui hua fu he ge fang li yi) [เมื่อการเจรจาปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านสอดคล้องกับผลประโยชน์ของทุกฝ่าย] [Online], 30 June 2011. Available from: <http://www.people.com.cn/GB/guojiji/14549/2797285.html>

¹⁰ดลยา เทียนทอง, "อิหร่าน," ใน เอเชียรายปี 2007/2550, (กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), หน้า 375.

¹¹元成章, "论伊朗核问题及伊朗与大国家关系," (lun yi lang ke wen ti ji yi lang yu da guo jia guan xi) [ว่าด้วยปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านและความสัมพันธ์ระหว่างอิหร่านกับชาติมหาอำนาจ] (博士学位论文 国际政治 中共中央党校, 2006), p. 136.

¹²新华网, **伊朗核风波的前前后后** (yi lang ke feng bo de qian qian hou hou) [ความเป็นไปในข้อถกเถียงประเด็นปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน] [Online], 27 June 2011. Available from: <http://www.china.com.cn/chinese/HIAW/363970.htm>

¹³殷罡, **伊朗核问题的实质是伊朗的国家地位问题** (yi lang ke wen ti de shi zhi shi yi lang de guo jia di wei wen ti) [ประเด็นปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านได้ทำให้สถานะของอิหร่านในเวทีระหว่างประเทศเกิดปัญหา] [Online], 27 June 2011. Available from: <http://www.cssn.cn/news/136783.htm>

¹⁴BBC News, **Iran President 'Ready for Talks'** [Online], 30 June 2011. Available from: http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/6357451.stm

ในค.ศ.2004 ได้มีการประชุมภายใต้กรอบทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA) จากความพยายามของสหรัฐฯ ที่จะผลักดันปัญหานี้เข้าสู่ที่ประชุมองค์การสหประชาชาติ เพื่อหารือถึงทางออกของปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน ต่อการประชุมดังกล่าวจีนแสดงจุดยืนอย่างแตกต่าง โดยทูตจีน จาง เหยียน (Zhang Yan) ได้ให้ความคิดเห็นต่อองค์การสหประชาชาติในการบรรเทาปัญหาโครงการของนิวเคลียร์อิหร่านว่า

“ปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านควรที่จะเจรจาอยู่ภายใต้กรอบของทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA) จีนไม่เห็นด้วยหากจะเสนอปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านเข้าสู่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ”^{*}

นอกจากนี้ จีน ในฐานะประเทศหนึ่งในสมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ยังได้แสดงจุดยืนไม่เห็นด้วยต่อการออกมาตรการลงโทษอิหร่านจากการครอบครองโครงการนิวเคลียร์ จากการคำสัมภาษณ์ของทูตจีน หัว หลี หมิง (Hua Liming) เพิ่มเติมว่า

“สื่อต่างๆ ได้ย่ำชัดแล้วว่า สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่านไม่ได้แสวงหาอาวุธนิวเคลียร์แต่อย่างใด หากแต่จะเป็นการใช้พลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ ดังนั้นข้าพเจ้าเชื่อ อดว่า ทุกประเทศบนโลกล้วนมีสิทธิที่จะมีโครงการด้านพลังงานนิวเคลียร์ในจุดประสงค์เพื่อสันติ ... สหรัฐอเมริกามีโรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ต่างมากมาย และฝรั่งเศสก็เช่นกัน ... ดังนั้นคงไม่มีเหตุผลที่จะกีดกันประเทศกำลังพัฒนาเอกเช่นอิหร่านที่จะมีโรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์”^{*}

จากจุดยืนที่ชัดเจนดังกล่าวของจีน ไม่เพียงแต่จะทำให้ถูกจับตามองจากนานาประเทศเท่านั้น แต่รวมไปถึงสหรัฐฯ ด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะประเด็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างจีนกับอิหร่าน อาทิ ในค.ศ.2004 รัฐวิสาหกิจพลังงานยักษ์ใหญ่ของจีนอย่างบริษัทน้ำมันปิโตรเคมีแห่งชาติจีน หรือ ซิโนเปก (China Petroleum & Chemical Cooperation - Sinopec) ได้ชนะการประมูลการพัฒนาและสำรวจแหล่งน้ำมันดิบอาซาเดกัน (Azadegan) ในอิหร่าน ได้สร้างความ

^{*} อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ Sharif Shuja, Warming Sino-Iranian Relations: Will China Trade Nuclear Technology for Oil? [Online], 28 June 2011. Available from: [http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews\[tt_news\]=3865](http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews[tt_news]=3865)

^{*} อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ John W. Garver, China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World, p.163.

วิตกกังวลให้กับนานาประเทศไม่น้อยจากการเป็นหุ้นส่วนระหว่างกันทางด้านพลังงานกับอิหร่าน¹⁵ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลสหรัฐฯ ๗ ขอให้บริษัทน้ำมันปิโตรเคมีแห่งชาติจีนยกเลิกการสำรวจแหล่งน้ำมันในอิหร่านดังกล่าวเพื่อโดดเดี่ยวอิหร่าน แต่จีนกลับปฏิเสธ¹⁶

ถึงแม้ว่ากลุ่มสหภาพยุโรป ในฐานะที่เป็นคู่ค้าด้านเศรษฐกิจที่สำคัญต่ออิหร่าน¹⁷ จะพยายามต่อรองและกดดันอิหร่านเพื่อให้อิหร่านล้มเลิกโครงการนิวเคลียร์โดยใช้น้ำมันหรือยื่นข้อเสนอแลกเปลี่ยน อาทิ ข้อตกลงทางการค้าต่างๆที่จะเป็นประโยชน์ต่ออิหร่าน มากเพียงใด อิหร่านกลับมองว่าการแทรกแซงทางเศรษฐกิจไม่มีผลใดๆ เลยแม้แต่น้อยหากตนยังมีตลาดบริโภคที่ใหญ่และมีความต้องการมากอย่างจีน¹⁸

ประเด็นโครงการนิวเคลียร์อิหร่านร้อนระอุขึ้น เมื่อสหรัฐฯ ๗ ได้ออกมาขั้บเคลื่อนและแสดงบทบาทอย่างเต็มตัวในค.ศ.2006¹⁹ โดยยื่นเรื่องและผลักดันถ่ายโอนอำนาจโครงการนิวเคลียร์จากทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA) มาสู่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติเพื่อทำการคว่ำบาตรอิหร่าน และได้ออกมติลงโทษ UNSC ที่ 1696 (ค.ศ.2006) และมติ UNSC ที่ 1737 (ค.ศ.2006) เพื่อคว่ำบาตรและลงโทษอิหร่านที่ยังคงยืนกรานและไม่ยอมยุติโครงการพัฒนานิวเคลียร์โดยกำหนดให้ล้มเลิกโครงการนิวเคลียร์ภายในเวลา 60 วัน ในขณะที่

¹⁵Michael Mazza, *China-Iran Ties: Assessment and Implications for U.S. Policy* [Online], 30 June 2011. Available from: <http://www.irantracker.org/analysis/michael-mazza-china-iran-ties-assessment-and-implications-us-policy-april-21-2011>

¹⁶Manochehr Dorraj and Carrie L. Currier, *Lubricated with Oil: Iran-China Relations in a Changing World* [Online], 30 June 2011. Available from: <http://mepc.org/journal/middle-east-policy-archives/lubricated-oil-iran-china-relations-changing-world>

¹⁷Sharif Shuja, *Warming Sino-Iranian Relations: Will China Trade Nuclear Technology for Oil?* [Online], 28 June 2011. Available from: [http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews\[tt_news\]=3865](http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews[tt_news]=3865)

¹⁸The Washington Post, *Iran's New Alliance with China Could Cost U.S. Leverage*. [Online], 21 July 2011. Available from: <http://www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A55414-2004Nov16?language=printer>

¹⁹ดลยา เทียนทอง, "อิหร่าน," ใน *เอเชียรายปี 2007/2550*, หน้า 380.

ผู้แทนถาวรของจีนประจำสหประชาชาติสนับสนุนให้นานาประเทศในการใช้ความอดทนและความพยายามในการปรึกษาหารือเพื่อหาทางออกอย่างสันติ²⁰

เหตุการณ์ได้ล่วงเลยมาถึงค.ศ.2007 โดยอิหร่านเริ่มผ่อนปรนท่าทีของตนลงและให้ความร่วมมือกับทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA) ในการเข้าไปตรวจสอบโรงงานวิจัยต่างๆ และทำให้ปัญหาดังกล่าวเริ่มเป็นไปในทิศทางที่ง่ายขึ้น กลุ่มประเทศ สมาชิกถาวรแห่งองค์การสหประชาชาติรวมเยอรมนี (the Permanent Five Members of UN Security Council Plus Germany - P5+1) จึงจัดการเจรจาเพื่อหาทางออกในปัญหานิวเคลียร์อิหร่านอีกครั้ง แต่ถึงแม้ว่าจะมีมติออกมามติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ 1737 (ค.ศ.2007) ปรากฏว่าจีนไม่เห็นด้วยกับการที่จะเพิ่มมาตรการลงโทษอิหร่านให้รุนแรงมากขึ้นไปอีก²¹

กระทั่งถึงค.ศ.2008 อิหร่านยังคงดำเนินโครงการนิวเคลียร์ของตน และได้รับมติลงโทษเพิ่มจากองค์การสหประชาชาติอีก 2 ครั้งในค.ศ.2008 คือ มติลงโทษ UNSC ที่ 1803 (ค.ศ.2008) และมติ UNSC ที่ 1835 (ค.ศ.2008) โดยมติดังกล่าวถือเป็นมติฉบับที่ 3 และ 4 ตามลำดับเพื่อลงโทษอิหร่านเพิ่มเติมในกรณีที่ไม่ยุติโครงการนิวเคลียร์ ถึงกระนั้นก็ตามจีนยังคงแสดงจุดยืนถึงสิทธิของอิหร่านในการใช้พลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ ทั้งนี้ในปีเดียวกัน ได้มีการพบปะระหว่างประธานาธิบดีมะห์มูด อะห์มาดีเนjad (Mahmoud Ahmadinejad) แห่งอิหร่าน และประธานาธิบดี หู จิ้น เทา (Hu Jintao) ของจีน การพูดคุยของทั้งสองต่างฝ่ายต่างเข้าใจถึงจุดยืนของกันและกันต่อประเด็นโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน โดยจีนกล่าวให้ความเคารพในสิทธิของอิหร่านที่จะใช้พลังงานนิวเคลียร์ และจีนพร้อมที่จะช่วยหาทางออกอย่างสันติ จากคำกล่าวของประธานาธิบดี หู จิ้น เทา ที่ว่า

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 377.

²¹ Farhang Jahanpour, *Chronology of Iran's Nuclear Programme, 1957-2007* [Online], 30 July 2011. Available from: http://www.oxfordresearchgroup.org.uk/oxford_research_group_chronology_irans_nuclear_programme_1957_2007

“ถึงแม้ปัจจุบันปัญหาโครงการนิวเคลียร์อิหร่านกำลังเผชิญกับโอกาสในการเปิดเจรจาทางออกที่รีบร้อนเพียงใด จีนหวังว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะสามารถบรรลุข้อตกลงอย่างสันติได้”²²

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น นับตั้งแต่การสิ้นสุดสงครามอิรัก-อิหร่าน การดำเนินนโยบายไม่ทิ้งตะวันออก และตะวันออกของอิหร่านได้เอื้อให้จีนเข้ามามีส่วนฟื้นฟูอิหร่านอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านสาธารณสุข โภค ด้านเศรษฐกิจ รวมไปถึงโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในทิศทางที่ดีด้านการเมืองและด้านเศรษฐกิจของทั้งสอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วง ค.ศ.2000-2008 เมื่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านเป็นที่ประจักษ์แก่นานาชาติ ปัญหาดังกล่าวเป็นไปในทิศทางที่น่าวิตกกังวลอันเนื่องมาจากจุดยืนของอิหร่านที่จะไม่ล้มเลิกโครงการนิวเคลียร์ ทั้งนี้จีนก็ยังคงให้ความช่วยเหลืออิหร่านโดยสนับสนุนในสิทธิของอิหร่านในการครอบครองโครงการนิวเคลียร์เพื่อสันติ และ แสดงจุดยืนไม่เห็นด้วยต่อมาตรการแทรกแซงทางเศรษฐกิจขององค์การสหประชาชาติที่นำโดยสหรัฐฯ โดยให้อิหร่านล้มเลิกโครงการดังกล่าว ทั้งนี้ นานาชาติต่างมองว่า การมีโครงการนิวเคลียร์ไว้ในครอบครองของอิหร่านอาจลักลอบนำไปสู่การพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ได้

บนเส้นทางในการแก้ไขปัญหา จีน ต้องการหาทางออกอย่างสันติให้กับอิหร่านโดยใช้วิธีการที่ดีที่สุด คือ การเจรจา โดยสันติวิธี มากกว่าให้องค์การสหประชาชาติ สหภาพยุโรป และนานาชาติประเทศคว่ำบาตรอิหร่าน ในขณะเดียวกัน การแก้ไขปัญหาที่จีนเลือกนั้นก็ไม่นับทอนความสัมพันธ์ระหว่างตนกับอิหร่านด้วยเช่นกัน แต่สหรัฐฯ มองว่า การที่อิหร่านมีโครงการนิวเคลียร์ไว้ในครอบครองอาจจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพความมั่นคงในภูมิภาคและของโลกได้ จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงเป็นที่น่าศึกษาว่า ภายใต้สถานการณ์อันตึงเครียดและสร้างควมไม่ไว้วางใจต่อกัน ทั้งจากสหรัฐฯ ๕ สหภาพยุโรป ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA) คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UNSC) รวมไปถึงแรงกดดันจากนานาชาติ ประเทศเพื่อให้อิหร่านล้มเลิกโครงการนิวเคลียร์ เป็นที่น่าวิจยว่าเหตุใดจีนจึงมีจุดยืนและคัดค้านการออกมาตรการแทรกแซงเศรษฐกิจต่อกัน รวมไปถึงการปฏิเสธต่อมาตรการ

²² 人民网, 胡锦涛会见伊朗总统艾哈迈迪-内贾德 (Hu Jintao hui jian yi lang zong tong Ai Ha Mai Di-Nei Jia De) [ประธานาธิบดีหูจิ่นเทาของจีนพบปะกับประธานาธิบดีมะห์มูด อะห์มาดีเนจาดของอิหร่าน] [Online], 27 June 2011. Available from: <http://politics.people.com.cn/GB/1024/7839256.html>

คว่ำบาตรขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการให้ความช่วยเหลืออิหร่านอีกหนทางหนึ่งที่จะไม่ให้อิหร่านได้รับผลกระทบเช่นกัน

1.2 สมมติฐาน

จีนให้ความช่วยเหลือโครงการนิวเคลียร์อิหร่านเพื่อความมั่นคงด้านพลังงาน (Energy Security) ของตน

1.3 กรอบความคิดที่ใช้ในการศึกษา

จากหัวข้อวิจัย เพื่อที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่จีนให้ความช่วยเหลือด้านโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน ผู้ศึกษาจึงเลือกใช้ทฤษฎี Theory of Foreign Aid ของ ฮันส์ เจ มอเกินธาอ์ (Hans J. Morgenthau) เพื่อมาประกอบในการศึกษา ดังนี้

ทฤษฎี Theory of Foreign Aid²³

ทฤษฎี Theory of Foreign Aid ได้ตั้งข้อสมมติฐานถึงการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศไว้ว่า การให้ความช่วยเหลือเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายต่างประเทศ ผู้เขียนได้เสนอตรรกะพื้นฐานในการพิจารณาหลักที่เชื่อมโยงในการช่วยเหลือในระดับระหว่างประเทศ โดยแบ่งประเภทของความช่วยเหลือไว้ 6 ประเภทด้วยกัน คือ 1.การช่วยเหลือแก่เพื่อนมนุษย์ (humanitarian foreign aid) 2.การช่วยเหลือและการให้ความอนุเคราะห์ (subsistence foreign aid) 3.การช่วยเหลือทางทหาร (military foreign aid), 4.การให้กำยืม (bribery) 5.การให้ความช่วยเหลือด้านเกียรติภูมิ (prestige foreign aid) และ 6.การช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (foreign aid for economic development)

²³Hans J. Morgenthau, Preface to a Political Theory of Foreign Aid (The Public Affairs Conference Center: The University of Chicago, 1962). p.

ในด้านการช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจนั้น จากทฤษฎีดังกล่าว ผู้เขียนได้ตั้งสมมติฐานว่า ประเทศใดประเทศหนึ่งซึ่งขาดทักษะความรู้ที่จะพัฒนาด้านเทคโนโลยี และอีกประเทศผู้ช่วยเหลือซึ่งสามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีนั้นได้ โดยประเทศผู้รับนั้นขาดแคลนความรู้หรือทรัพยากรบุคคลที่จะพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่มาพร้อมกับการให้ความช่วยเหลือนั้นจะมีส่วนในการใช้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ โรเบิร์ต เอ แพคเคนแฮม²⁴ (Robert A. Packenham) ยังได้สนับสนุนเพิ่มเติมทฤษฎีของ ฮันส์ เจ มอร์แกน เทอร์ เช่นกัน ว่าการให้ความช่วยเหลือถือเป็นหนึ่งในเครื่องมือทางการเมืองระหว่างประเทศ โดยการให้ความช่วยเหลือนั้นเป็นไปเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติ (national interest) ของประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือ เนื่องจากการขาดแคลนทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ จึงทำให้ไม่สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้

การให้ความช่วยเหลือจากต่างประเทศ คือ การที่รัฐบาลของประเทศใดประเทศหนึ่ง (หรืออาจจะเป็นสถาบันระหว่างประเทศ) ตัดสินใจด้วยเหตุผลใดเหตุผลหนึ่งในการให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคโนโลยีและการเงินให้กับประเทศนั้นๆ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งและกระบวนการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้กับประเทศผู้รับเทคโนโลยีนั้นๆ เช่นกัน

ทั้งนี้การให้ความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน เป็นการช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและเพื่อความมั่นคงทางด้านพลังงานของจีนเอง ตลอดระยะเวลาใช้นโยบายเปิดประเทศจีนยังคงต้องใช้พลังงานโดยเฉพาะพลังงานน้ำมัน และปัจจุบันยังคงแสวงหาแหล่งพลังงานที่รองรับการเติบโต และอิหร่านถือว่าเป็นประเทศสำรองน้ำมันอันดับต้นของโลกหนึ่งในสมาชิกกลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมันปิโตรเลียม หรือโอเปก (Organization of the Petroleum Exporting Countries - OPEC) จึงเปรียบเสมือนแหล่งลงทุนใหม่ของจีนในศตวรรษนี้แน่นอนว่าจีนต้องรักษาผลประโยชน์ทางด้านพลังงาน นั่นอาจหมายถึงความมั่นคงของประเทศจึงต้องรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับอิหร่าน พร้อมกันนั้น ผู้นำจีนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญใน

²⁴ Robert A. Packenham, *Foreign Aid and the National Interest* [Online], 27 June 2011.

ความมั่นคงด้านพลังงานในระยะยาว ว่าสามารถอาจส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนได้ด้วยเช่นกัน

1.4 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน
2. เพื่อศึกษาความช่วยเหลือของจีนในการให้ความช่วยเหลือในโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน
3. เพื่อศึกษาเหตุผลที่จีนให้ความช่วยเหลือในโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

จากหัวข้อวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาช่วงเวลาค้นคว้าโดยจะเน้นตั้งแต่ ค.ศ. 1988-2008 โดยเริ่มจากปีที่สิ้นสุดสงครามอิรัก-อิหร่าน ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างจีนและอิหร่าน จนถึง ค.ศ. 2008 ซึ่งเป็นปีแห่งการสิ้นสุดการดำรงตำแหน่งสมัยที่ 1 ของประธานาธิบดีหู จิ่นเทา ของจีน

1.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการสำรวจวรรณกรรมประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและค้นคว้าเอกสารข้อมูลเบื้องต้น โดยแบ่งเป็นส่วนความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน การดำเนินนโยบายของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน และการให้ความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน ดังนี้

บทความที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน บทความเรื่อง The Dragon and the Magi: Burgeoning Sino-Iranian Relations in 21st Century²⁵ โดย J. Brandon Gentry ทำให้ทราบว่า ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ความสัมพันธ์ของจีนและอิหร่านแน่นแฟ้นเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะทางด้านการค้าทวิภาคี (bilateral trade) เช่น ความร่วมมือทางด้านพลังงาน ความร่วมมือโครงการนิวเคลียร์ การค้า การท่องเที่ยว และความร่วมมือทางทหาร เป็นต้น หากพิจารณาบนพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ ทั้งจีนและอิหร่านต่างเป็นประเทศที่เก่าแก่ทางอารยธรรมและมีอัตลักษณ์แห่งชาติ (national identity) การที่ถูกละเลยหรือถูกมองว่าเป็น “พวกจันทาล” (pariah states) จากเหตุการณ์จตุรัสเทียนอันเหมิน และสงครามอิรัก - อิหร่านตามลำดับ ทำให้ทั้งสองมีมุมมองต่อจักรวรรดินิยมที่คล้ายคลึงกัน ไม่เพียงเท่านั้น ความสัมพันธ์ทั้งสองก็ดำเนินมาบนพื้นฐานของผลประโยชน์ด้วยเช่นกัน เมื่อจีนต้องการแหล่งพลังงานที่มั่นคงซึ่งอิหร่านเป็นหนึ่งในประเทศที่อุดมสมบูรณ์ด้วยน้ำมันดิบ ในขณะที่อิหร่านต้องการจีนเพื่อคงไว้ซึ่งบทบาท อำนาจในภูมิภาคตะวันออกกลางและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ โดยบทความนี้สอดคล้องกับงานเขียน Lubricated with oil: Iran-China Relations in a Changing World²⁶ โดย Dorraj และ Currier ซึ่งผู้เขียนทั้งสองได้วิเคราะห์ถึงภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของทั้งจีนและอิหร่านอันนำมาสู่ความสัมพันธ์ในปัจจุบันว่าต่างไม่รับอิทธิพลลัทธิจักรวรรดินิยมสมัยใหม่ (neocolonialism) ต่างเป็นพวกชาตินิยม (nationalist) และต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยม (anti-imperialism)

ในขณะที่บทความเรื่อง China and Iran: Mismatched Partners²⁷ ของ John Calabrese ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของทั้งสองได้นำมาสู่ความร่วมมือต่างๆมากมายโดยเฉพาะในด้านพลังงาน ซึ่งถือว่าเป็นความร่วมมืออันดับต้นอันนำมาสู่ความร่วมมืออีกหลายด้าน จนทำให้บทบาทของจีนและอิหร่านเป็นตัวแสดงสำคัญในตลาดพลังงานโลก นอกจากนี้ปัจจัยที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่านแน่นแฟ้นนั้นคือ มุมมองและประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์

²⁵ J. Brandon Gentry, “The Dragon and the Magi: Burgeoning Sino-Iranian Relations in the 21st Century,” *The China and Eurasia Forum Quarterly* 3 (March 2005): .

²⁶ Manochehr Dorraj and Carrie L. Currier, *Lubricated with Oil: Iran-China Relations in a Changing World* [Online], 30 June 2011. Available from: <http://mepc.org/journal/middle-east-policy-archives/lubricated-oil-iran-china-relations-changing-world>

²⁷ John Calabrese, *China and Iran: Mismatched Partners* (Washington DC: The Jamestown Foundation, 2006). p.

ในอดีตที่เผชิญร่วมกันมาโดยตลอด ส่งผลต่อความสัมพันธ์อันดีของทั้งสอง ทำให้อิหร่านเป็นผู้ส่งออกพลังงานรายใหญ่ของจีน และความช่วยเหลือของจีนยังสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจให้อิหร่านด้วยเช่นกัน

ผู้เขียนยังกล่าวเพิ่มเติมว่า ความร่วมมือทางทหารระหว่างจีนและอิหร่าน ทั้งจากการจำหน่ายอาวุธในสนามรบและซิปินาอาวุธนำวิถี และการค้าขายเครื่องอุปโภคบริโภคและอุปกรณ์ของจีน สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินนโยบายของจีนที่มีส่วนสำคัญอย่างมากต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน ถึงแม้ว่าในช่วงของความสัมพันธ์ของทั้งสองดูเหมือนจะเพิกเฉยต่อมาตรการกดดันของสหรัฐฯ กลุ่มประเทศพันธมิตร และองค์การสหประชาชาติอยู่บ้าง แต่ความร่วมมือโครงการนิวเคลียร์ของทั้งสองสามารถบ่งบอกถึงความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ในความสัมพันธ์ของจีนและอิหร่านต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน วิทยานิพนธ์ดุซฎฎิบัตติตของนายฉีเจิงจาง สาขาการเมืองระหว่างประเทศ ในหัวข้อ 《论伊朗核问题及伊朗与大国家关系》 (lun yi lang ke wen ti ji yi lang yu da guo jia guan xi) [ว่าด้วยปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านกับความสัมพันธ์ระหว่างอิหร่านและชาติมหาอำนาจ]²⁸ ได้วิเคราะห์ว่า นับตั้งแต่สงครามเย็นเป็นต้นมา ปัจจัยในความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่านที่แน่นแฟ้นขึ้นนั้นเกิดขึ้นจากมหาอำนาจ อันได้แก่ สหรัฐฯ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และรัสเซีย ต่อประเด็นดังกล่าวโดยเฉพาะสหรัฐฯ ซึ่งดำเนินนโยบายสวนทางกับจีนที่ใช้เศรษฐกิจขับเคลื่อนความก้าวหน้าของประเทศ อาทิ การใช้มาตรการกดดันเพื่อไม่ให้จีนเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization - WTO) จีนจึงรู้สึกว่าคุณแทรกแซงจากสหรัฐฯ อยู่ไม่น้อย กอปรกับจีนไม่รับอิทธิพลจักรวรรดินิยมด้วยแล้ว เป็นผลว่านอกจากจะทำให้จีนเข้าใจถึงอุดมการณ์ของอิหร่าน ยิ่งยิ่งทวีความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การดำเนินความสัมพันธ์ของจีนต่ออิหร่านเป็นความสัมพันธ์ที่เสมอต้นเสมอปลาย วางตัวเป็น

²⁸ 元成章, "论伊朗核问题及伊朗与大国家关系(lun yi lang ke wen ti ji yi lang yu da guo jia guan xi) [ว่าด้วยปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านกับความสัมพันธ์ระหว่างอิหร่านและชาติมหาอำนาจ]," (博士学位论文 国际政治 中共中央党校, 2006).

กลาง และจีนพยายามหาทางออกปัญหาโครงการนิวเคลียร์อิหร่านด้วยการเจรจาสันติวิธี ปราศจากการแทรกแซงทางเศรษฐกิจจากนานาประเทศ

ในส่วนของงานเขียนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายต่างประเทศของจีนต่ออหิหร่านนั้น Zachary S. Davis จากบทความ *China's Nonproliferation and Export Control Policies: Boom or Bust for the NPT Regime?*²⁹ ผู้เขียนกล่าวว่า บทบาทของกระทรวงการต่างประเทศ และกระทรวงความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ และการค้าต่างประเทศ (Ministry of Foreign Trade and Economic Cooperation - MOFTEC) ของจีน ทั้งสอง กระทรวงถือว่ามีบทบาทในการกำหนดนโยบายการส่งออกอาวุธและนโยบายของจีนที่เกี่ยวกับสนธิสัญญาไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ (non proliferation treaty - NPT) และเมื่อกระทรวงการต่างประเทศของจีนเข้ามา มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย ผลของนโยบาย สนธิสัญญาไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ (NPT) ของจีนจะเป็นไปในทางทิศเดียวกันกับสหรัฐฯ และกลุ่มประเทศพันธมิตร ถึงแม้ว่ากระทรวงความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการค้าต่างประเทศ (MOFTEC) ของจีนอาจจะไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกำหนดนโยบายก็ตาม แต่กระทรวงความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการค้าต่างประเทศ (MOFTEC) ก็สามารถเข้าไปมีบทบาทในการกำหนดนโยบายได้เช่นกันในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางทหารของจีน ยิ่งกระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการค้าต่างประเทศ (MOFTEC) ของจีนไว้ประสิทธิภาพมากเท่าใด ก็จะยิ่งบั่นทอนความน่าเชื่อถือให้กับนานาชาติมากเท่านั้น

ในด้านการดำเนินนโยบายของจีนต่ออิหร่าน บทความ *China's Response to perceived Soviet gains in the Middle East*³⁰ โดย Lillian Craig Harris ได้กล่าวถึงการดำเนินนโยบายของจีนต่ออิหร่านว่าเป็นไปในลักษณะขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะการณ์ทั้งภายในและภายนอก นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 เป็นต้นมา จีนปรับเปลี่ยนนโยบายอย่างมากในการกระชับความสัมพันธ์กับอิหร่านอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน โดยเฉพาะนับตั้งแต่หลังเปิดประเทศภายใต้นโยบายสี่ทันสมัย ซึ่งจีนเองจำเป็นต้องพึ่งการนำเข้าน้ำมันดิบเพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจ การดำเนินนโยบายหลักของจีนต่ออิหร่านจะเป็นการดำเนินนโยบายแบบ

²⁹Zachary S. Davis, *China's Nonproliferation and Export Control Policies: Boom or Bust for the NPT Regime?* (California: University of California Press, 1995). p.

³⁰Lillian Craig Harris, *China's Response to Perceived Soviet Gains in the Middle East* (California: University of California Press, 1980). p.

เสมอต้นเสมอปลาย (continuing moderation) และหาพันธมิตรร่วมนโยบาย (policy allies) ไปในเวลาเดียวกัน ความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่านแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้นเรื่อยมาหลังสงครามเย็น เมื่อสหภาพโซเวียตลดบทบาทของตนในขณะนั้น

ต่อประเด็นดังกล่าว บทบาทของมหาอำนาจในเวทีระหว่างประเทศถือว่ามีความสำคัญในการดำเนินนโยบายของจีนต่ออิหร่านต่อประเด็นโครงการนิวเคลียร์เช่นกัน โดย John Calabrese จากบทความเรื่อง Peaceful or Dangerous Collaborators? China's Relations with Gulf Countries³¹ ได้กล่าวว่า สิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างจีนและอิหร่านในขณะนี้ คือ การที่จีนขายซีปนาวุธและการให้ความช่วยเหลือทางด้านนิวเคลียร์แก่อิหร่าน ถึงแม้ว่าจีนจะเคยประกาศแก่นานาชาติว่า จีนจะปฏิบัติตามนโยบายไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ (NPT) อย่างเข้มงวด ไม่เคยสนับสนุนหรือเกี่ยวข้องในการแพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ แต่ในทางปฏิบัตินั้น จีนยังคงส่งออกและขายอาวุธซีปนาวุธแก่อิหร่านอย่างต่อเนื่อง และความร่วมมือด้านนิวเคลียร์ของจีนต่ออิหร่านเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นชัดว่ายังมีความร่วมมือดังกล่าวอยู่ ซึ่งจีนจะต้องออกมารับผิดชอบต่อนานาชาติและทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA) โดยพื้นฐานแล้วจีนไม่เห็นด้วยกับการห้ามขายซีปนาวุธ เนื่องจากเป็นแนวทางของลัทธิจักรวรรดินิยมที่จะห้ามไม่ให้รัฐมีอาวุธร้ายแรงไว้ในครอบครอง แต่ในอีกมุมมองหนึ่ง การมีซีปนาวุธ หมายถึงการป้องกันตนเองของรัฐ ความโปร่งใสในการตรวจสอบเป็นสิ่งที่เหมาะสมและควรกระทำ หากนานาชาติเข้ามามีส่วนร่วมในมาตรการการตรวจสอบเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมและความไว้วางใจ

ความกดดันของสหรัฐฯ ที่จะเหนี่ยวรั้งจีนในการห้ามไม่ให้ขายอาวุธนั้นเป็นผลมาจากกลุ่มผลประโยชน์และกระบวนการทางการเมืองภายในสหรัฐฯ มากกว่ายุทธศาสตร์ที่สหรัฐฯ จะจัดการอย่างจริงจัง เนื่องจากการค้าขายอาวุธทางทหารภายใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐ ต่างเป็นไปเพื่อป้องกันตัวเองทั้งสิ้น ผู้เขียนเน้นย้ำถึงปัจจัยที่ขัดขวางระหว่างจีนและสหรัฐฯ ว่าหากมีสิ่งกระตุ้นทางการเมืองและเศรษฐกิจแล้ว ก็จะมีอิทธิพลต่อทั้งความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ และการพัฒนาความทันสมัยทางทหาร (militarization) ของจีนเอง

³¹ John Calabrese, Peaceful or Dangerous Collaborators? China's Relations with Gulf Countries (Pacific Affairs: University of British Columbia, 1993). p.

นอกจากนั้น การให้ความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน ในบทความเรื่อง *The Iranian Nuclear Challenge*³² ของ Wyn Q. Bowen และ Joanna Kidd ได้กล่าวว่า ถึงแม้ว่าอิหร่านจะได้ลงนามในสนธิสัญญาเพิ่มเติม (additional protocol) ภายใต้การควบคุมของทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA) แล้วก็ตาม แต่ดูเหมือนว่าข้อตกลงต่างๆ จะไม่สามารถทำให้อิหร่านหยุดเจตนากรรมโครงการนิวเคลียร์ได้ สิ่งเดียวที่อิหร่านไว้วางใจกลับกลายเป็นความมั่นใจของมิตรประเทศที่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน ซึ่งนั่นแสดงให้เห็นว่าความช่วยเหลือจากมิตรประเทศถือว่ามีค่าเป็นอย่างมากต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน แต่สำหรับอิหร่านแล้วจีนถือเป็นรัฐที่ให้ความช่วยเหลืออันดับต้นในหลายๆด้าน ทั้งการถ่ายทอดเทคโนโลยี ขยายเครื่องปฏิกรณ์ ตลอดจนฝึกฝนวิศวกรอิหร่านในการออกแบบเครื่องปฏิกรณ์ต่างๆ และยังสหรัฐฯ กลุ่มประเทศพันธมิตรกดดันอิหร่านในโครงการนิวเคลียร์มากเท่าไร อิหร่านก็จะยิ่งหันไปพึ่งตะวันออก (Look East) มากยิ่งขึ้นทั้งในด้านยุทธศาสตร์และการค้า

ในขณะที่บทความเรื่อง *China's Global Hunt for Energy*³³ ของ David Zweig และ Bi Jianhai มีประเด็นที่น่าสนใจเมื่อผู้เขียนได้กล่าวถึงประเด็นปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน ต่อความสัมพันธ์ระหว่างจีนและสหรัฐฯ ว่า ปัญหาขัดแย้งระหว่างทั้งสองจะมีมากขึ้นหากอัตราการส่งออกและการเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนเป็นอาวุธทางทหาร เพราะสหรัฐฯ จะมองว่าจีนอาจมีส่วนในการพัฒนาทางทหารของอิหร่านอันนำไปสู่การพัฒนาขั้นอื่นๆ โดยเฉพาะการส่งออกอาวุธของจีนให้กับกลุ่มรัฐอันธพาล ในสายตาของสหรัฐฯ ต่อความพร้อมทางทหารของจีน มองว่าขีดความสามารถของจีนในขณะนี้ยังไม่สมบูรณ์แบบ อีกทั้งยังต้องพึ่งพาการนำเข้าพลังงานเป็นจำนวนมาก สหรัฐฯ มองว่าถึงจีนจะพัฒนาความสามารถทางทหารให้ถึงขีดสุดอย่างไร แต่ประเทศก็ยังคงขับเคลื่อนด้วยเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศควบคู่กันไป ถึงอย่างนั้นก็ตาม ผู้เขียนยังกล่าวอีกว่า สหรัฐฯ ยอมรับในการผงาดของจีน แต่การผงาดของจีนไม่ได้ทำให้สหรัฐฯ ลงเอยด้วย zero-sum game

จากการทบทวนวรรณกรรมทำให้ทราบว่า ก่อนหน้าที่ประชาคมโลกได้ทราบถึงโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านนั้น จีนได้ให้ความช่วยเหลืออยู่ก่อนแล้วทั้งความช่วยเหลือทางทหารภายหลัง

³² Wyn Q. Bowen and Joanna Kidd, *The Iranian Nuclear Challenge* (New York: Blackwell Publishing, 2004), p.

³³ David Zweig and Bi Jianhai, *China's Global Hunt for Energy* (New York: Council on Foreign Relations, 2005), p.

สงครามอิรัก-อิหร่าน สานต่อและให้ความช่วยเหลือโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านนับตั้งแต่หลังการปฏิวัติอิสลามเป็นต้นมา ให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่อิหร่านในการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานที่เสียหายเพื่อแลกเปลี่ยนน้ำมันกับอิหร่านซึ่งถือว่าเป็นผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งสอง

โดยจีนมีมุมมองต่ออิหร่านว่าอิหร่านเป็นประเทศกำลังพัฒนา และมีสิทธิในการใช้พลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ หากมองบนความสัมพันธ์อันยาวนานทางประวัติศาสตร์นั้นกล่าวได้ว่าทั้งสองต่างเข้าใจถึงอุดมการณ์ซึ่งกันและกัน อีกทั้งจีนมีเหตุผลในการให้ความช่วยเหลือโครงการนิวเคลียร์อิหร่านในแง่หุ้นส่วนทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะการค้าขายพลังงานน้ำมันดิบ แต่ทว่าในปัจจุบันประเด็นดังกล่าวทวีความวิตกอย่างมากต่อประชาคมระหว่างประเทศ การแสดงจุดยืนไม่เห็นด้วยของจีนต่อการออกมาตรการแทรกแซงของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติยังคงสร้างความยืดหยุ่นให้กับปัญหา ไม่ว่าจะเป็ความต้องการให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องใช้วิธีการเจรจามากกว่าการลงโทษคว่ำบาตร หรือการไม่เห็นด้วยต่อมาตรการลงโทษที่รุนแรง ล้วนแล้วแต่เป็นอีกหนึ่งวิธีของความช่วยเหลือทั้งสิ้น

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน
2. เพื่อให้ทราบความเป็นมาและความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์อิหร่าน
3. เพื่อให้ทราบเหตุผลที่จีนให้ความช่วยเหลือโครงการนิวเคลียร์อิหร่าน

1.8 วิธีดำเนินการวิจัย

จากกรณีศึกษาดังกล่าวในวิจัยฉบับนี้ ผู้ศึกษาจะใช้การวิจัยเอกสาร (documentary research) ต่อปัจจัยที่จีนให้ความช่วยเหลือในโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านระหว่างปีค.ศ.1988-2008 โดยอาศัยเอกสารในการศึกษา 2 ประเภท ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary source) คือ ข้อมูลเอกสารชั้นต้น ได้แก่ คำประกาศ คำปราศรัย คำแถลงการณ์ สุนทรพจน์ รายงานของผู้นำหรือเจ้าหน้าที่ระดับสูง ของจีน หรือจากสื่อ

อินเทอร์เน็ตที่มาจากเจ้าหน้าที่ระดับสูง รัฐบาลหรือสำนักข่าวต่างประเทศของจีน (สำนักข่าวซินหัว) และอิหร่าน เป็นต้น

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary source) คือ ข้อมูลเอกสารชั้นรองที่ได้มีการวิเคราะห์ วิจัยได้แก่ บทความ หนังสือพิมพ์ วารสาร เอเชียรายปี รวมถึงข้อมูลสื่ออินเทอร์เน็ต www.people.com.cn (เว็บไซต์ข้อมูลและข่าวสารของจีน), www.cdmd.cnki.com.cn (เว็บไซต์บริการสารสนเทศและข้อมูลพื้นฐานของจีน), www.fmprc.gov.cn (เว็บไซต์กระทรวงการต่างประเทศจีน), <http://cn.wsj.com/gb/> (เว็บไซต์นิตยสารวอลล์สตรีทฉบับภาษาจีน) เป็นต้น โดยใช้ข้อมูลจากภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน เพื่อนำมาใช้เพื่อเชื่อมโยงและวิเคราะห์ต่อไป

1.9 เนื้อหาของผลงานวิจัย ประกอบด้วย 5 บท

บทที่ 1 เป็นบทนำ

บทที่ 2 กล่าวถึงภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน

บทที่ 3 อธิบายความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน ปีค.ศ.1988-2008

บทที่ 4 วิเคราะห์เหตุผลในการให้ความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน

บทที่ 5 เป็นบทสรุปผลวิเคราะห์ผลการวิจัยของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

1.10 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ก่อนที่จะทำการศึกษา ถึงเหตุผลที่จีนได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน ผู้วิจัยจำเป็นต้องให้คำจำกัดความของคำว่า “พลังงานนิวเคลียร์” (nuclear energy) “พลังนิวเคลียร์” (nuclear power) ให้ชัดเจนเสียก่อน รวมไปถึงคำว่า “อาวุธนิวเคลียร์” (nuclear weapon) ซึ่งอาจจะมีการกล่าวถึงในเนื้อหาวิจัย ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดความสับสน และเพื่อความเข้าใจตรงกัน อีกทั้งเพื่อมิให้เกิดปัญหาคลุมเครือในขณะที่ทำการวิจัย

คำว่า “พลังงานนิวเคลียร์” คือ พลังงานรูปแบบหนึ่งที่ได้มาจากปฏิกิริยานิวเคลียร์ โดยปฏิกิริยานิวเคลียร์นั้น มีดังนี้

1.นิวเคลียร์ฟิชชัน (nuclear fission) เกิดจากการการแตกตัวของนิวเคลียสธาตุหนัก โดยธาตุที่มักจะใช้ในการทำให้เกิดปฏิกิริยานิวเคลียร์ฟิชชัน คือ ยูเรเนียม (uranium) และพลูโทเนียม (plutonium)³⁴ ส่วนใหญ่นั้นเราใช้ประโยชน์จากพลังงานนิวเคลียร์ฟิชชันในการสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ และการสร้างเครื่องปฏิกรณ์ปรมาณูวิจัย³⁵

2.นิวเคลียร์ฟิวชัน (nuclear fusion) เกิดจากการรวมตัวของนิวเคลียสธาตุเบา เช่น ไฮโดรเจน (hydrogen) โดยนิวเคลียร์ฟิวชันนี้จะมีบทบาทอย่างมากในด้านการผลิตไฟฟ้า³⁶

พลังงานนิวเคลียร์ที่ออกมาเหล่านั้น อาจจะเป็นพลังงานความร้อน หรือรังสีก็ได้ เราสามารถใช้ประโยชน์ได้จากส่วนของความร้อนนั้น กล่าวคือ เราสามารถนำความร้อนนั้นมาใช้ผลิตกระแสไฟฟ้าได้ เพื่อผลิตไฟฟ้าในโรงไฟฟ้านิวเคลียร์³⁷ นอกจากนี้ เราสามารถใช้คำว่า “พลังงานปรมาณู” (atom energy) แทนคำว่า “พลังงานนิวเคลียร์” ได้ เพราะถือว่ามี ความหมายเดียวกัน³⁸

ส่วนคำว่า “พลังงานนิวเคลียร์” นั้น มีความหมายต่างออกไปจากคำว่า “พลังงานนิวเคลียร์” โดยคนทั่วไปมักจะเข้าใจผิดและนำมาใช้ปะปนกัน โดยคิดว่าคำทั้งสองคำดังกล่าวนี้มี

³⁴สมาคมนิวเคลียร์แห่งประเทศไทย, นิวเคลียร์ฟิชชัน [Online], 30 June 2011. Available from: <http://www.nst.or.th/article/article493/article49302.html>

³⁵สมพร จงคำ, การใช้ประโยชน์จากพลังงานนิวเคลียร์ในประเทศไทย [Online], 30 June 2011. Available from: <http://www.thaigoodview.com/library/contest2552/type2/science04/56/nuclear-energy.html>

³⁶สมาคมนิวเคลียร์แห่งประเทศไทย, ฟิวชัน แหล่งพลังงานในอนาคต [Online], 30 June 2011. Available from: <http://www.nst.or.th/article/article492/article492046.html>

³⁷การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, พลังงานนิวเคลียร์และรังสี [Online], 30 June 2011. Available from: http://www2.egat.co.th/ned/index.php?option=com_content&view=article&id=200&Itemid=152

³⁸พจน พงศ์สุวรรณ, ภัยพิบัติศาสตร์ (กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮาส์, 2536), หน้า 210.

ความหมายเหมือนกัน แต่ในทางเฉพาะด้านวิศวกรรมนิวเคลียร์นั้นกลับมีความหมายที่แตกต่างกันออกไป โดย “พลังงานนิวเคลียร์” หมายถึง รูปแบบ หรือวิธีการเปลี่ยนพลังงานจากรูปหนึ่งไปสู่อีก รูปหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น โรงงานไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ หากพูดถึงโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ จึงหมายถึงโรงงานที่เปลี่ยนรูปพลังงานนิวเคลียร์มาเป็นพลังงานไฟฟ้า หรือ ผลิตเชื้อเพลิงด้วยพลังงานนิวเคลียร์ จึงหมายถึง เชื้อที่ขับเคลื่อนด้วยการเปลี่ยนรูปจากพลังงานนิวเคลียร์มาเป็นพลังงานกล เป็นต้น³⁹

นอกจากนี้ ยังมีคำว่า “อาวุธนิวเคลียร์” จะหมายถึง อาวุธหรือเครื่องมือที่ใช้รบ รวมไปถึง ลูกระเบิด (bomb) หัวรบของอาวุธปล่อย (missile warhead) หรือเครื่องส่งของสรรพาวุธอื่นๆ ที่ได้ผ่านการทดลองมาแล้ว ซึ่งเกิดระเบิดขึ้นเนื่องมาจากการปล่อยพลังงานออกมาจากนิวเคลียร์ ปริมาณ (atomic Nuclear) อันเกิดจากผลของการแยกตัว (fission) การรวมตัว (fusion) หรือทั้งสองประการ⁴⁰

³⁹ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย, พลังงานนิวเคลียร์ [Online], 30 June 2011. Available from: http://www2.egat.co.th/ned/index.php?option=com_content&view=article&id=149&Itemid=159

⁴⁰ พจน์ พงศ์สุวรรณ, หลักยุทธศาสตร์, หน้า 212.

บทที่ 2

ภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน

ภายใต้ประวัติศาสตร์อันยาวนานของโลกนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หากจะนับถึงประเทศที่มีความสัมพันธ์บนรากฐานทางประวัติศาสตร์มานานกว่าสามสหัสวรรษ เห็นความคาดหวังว่า “เปอร์เซีย” หรือ “สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน” (Islamic Republic of Iran)* ซึ่งในปัจจุบันถูกตราหน้าว่าเป็น “แกนแห่งความชั่วร้าย” เป็นประเทศที่ดำเนินความสัมพันธ์มายาวนานกับ “จีน” ในฐานะมหาอำนาจใหม่ (rising power) และได้รับการขนานนามว่าทั้งสองต่างเป็นประเทศผู้สืบทอดความยิ่งใหญ่แห่งอารยธรรม⁴¹ โดยทั้งสองเริ่มต้นความสัมพันธ์ผ่านการค้าตั้งแต่สมัยก่อนคริสตกาลผ่านเส้นทางสายไหม (silk road) อันเป็นเส้นทางที่ใช้เดินทางคมนาคมและขนส่งสินค้าไปมาหาสู่อีกทั้งยังเป็นเส้นทางแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่านด้านการเมือง

2.1.1 ความสัมพันธ์ด้านการเมืองก่อนการปฏิวัติอิสลาม (ก่อนปี ค.ศ.1979)

ในช่วงที่ลัทธิคอมมิวนิสต์กำลังแผ่ขยายไปทั่วทุกภูมิภาค มหาอำนาจลัทธิอย่างโซเวียตซึ่งมีอิทธิพลในด้านทหารและอุดมการณ์ที่ต่างจากตัวแทนโลกเสรี หรือสหรัฐฯ มีความหวาดระแวงในการแผ่ขยายอิทธิพลของโซเวียตเป็นอย่างมาก ทั้งนี้สหรัฐฯ ได้เข้ามาต่อต้านและสกัดกั้นอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ ในช่วงเวลานั้นอิหร่านภายใต้การปกครองของสมัยกษัตริย์ชาห์ เรชา ปาห์

* นับตั้งแต่การติดต่อครั้งแรกระหว่างราชทูตชาวจีนจาง เจียน (Zhang Qian, 张骞) ในสมัยราชวงศ์ฮั่นของจีนช่วง 206 - 220 ปีก่อนคริสตกาล (206 BCE - 220CE) หรือศตวรรษที่ 1 ก่อนคริสตกาล (1st Century BCE) ติดต่อกับชนเผ่าพาเทียน (The Pathians) ในช่วงยุคพาเทียน (Pathian Era) ซึ่งเป็นยุคสมัยแรกของดินแดนเปอร์เซีย (อิหร่านในปัจจุบัน) นอกจากนี้ได้มีการแลกเปลี่ยนคณะทูตระหว่างกันในช่วง 110 ปีก่อนคริสตกาล (110 BCE) และได้ติดต่อกับผ่านถนนสายไหม (silk road) ในเวลาต่อมา.

⁴¹ John Calabrese, *China and Iran: Mismatched Partners* (Washington: The Jamestown Foundation, 2006). pp. 3-4.

ลาวี (Shah Reza Pahlavi, 1941-1979) มีความใกล้ชิดกับชาติตะวันตก เนื่องจากพระองค์ต้องการสร้างความยิ่งใหญ่ให้กับอิหร่าน โดยยึดถือเอาชาติตะวันตกเป็นต้นแบบเพื่อการพัฒนาของประเทศ เพื่อหวังว่าจะได้เป็นหนึ่งในชาติมหาอำนาจและมีความแข็งแกร่งทางทหารอันดับที่สามของโลก⁴² กษัตริย์ชาห์แห่งอิหร่านจึงเป็นพันธมิตรที่ดีกับสหรัฐฯ และร่วมต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ได้ทำให้อิหร่านถูกดึงเข้าไปพัวพันในสงครามเย็นเพื่อสกัดกั้นอิทธิพลคอมมิวนิสต์อีกด้วย⁴³

จากมุมมองต่ออุดมการณ์ลัทธิคอมมิวนิสต์ของอิหร่าน กษัตริย์ชาห์มองว่า ประเทศคอมมิวนิสต์นำโดยโซเวียตและจีน ล้วนแล้วแต่มีส่วนให้การสนับสนุนพรรคทูเดห์ (Tudeh Party)⁴⁴ ในอิหร่าน ซึ่งพรรคดังกล่าวเป็นพรรคคอมมิวนิสต์ที่ไม่ต้องการการปกครองระบอบชาห์ และกษัตริย์ชาห์ก็เข้าใจว่าพรรคทูเดห์ให้การสนับสนุนโซเวียตด้วยเช่นกัน เป็นผลให้อิหร่านไม่ยอมรับรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ และไม่ยอมรับในการลงชื่อเข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติของจีน ทั้งนี้อิหร่านจึงพยายามหาช่องทางในการสานความสัมพันธ์กับได้วันแทน⁴⁵

ตามสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศดังกล่าว จีนเองมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเพื่อนร่วมค่ายคอมมิวนิสต์อย่างโซเวียต ท่าทีของจีนต่ออิหร่านนั้นถูกชักนำโดยโซเวียตเป็นส่วนใหญ่⁴⁶ อาทิ การกล่าววิจารณ์ระบอบการปกครองภายใต้กษัตริย์ชาห์ของอิหร่านว่าเป็นบริวารตัวแทนของพวกเขาของกลุ่มประเทศจักรวรรดินิยม ซึ่งจีนเองไม่ค่อยยอมตามโซเวียตทั้งหมด แต่จับตามองเฉพาะความ

⁴² 徐伟, “伊朗对美外交政策探析(1997-2007),” (yi lang dui mei wai jiao zheng ce tan zhe) [วิเคราะห์นโยบายต่างประเทศอิหร่านต่อสหรัฐอเมริกาปีค.ศ.1977-2007] (研究生论文, 国际关系 外交学院, 2007).

⁴³ Manochehr Dorraj and Carrie L. Currier, *Lubricated with Oil: Iran-China Relations in a Changing World* [Online], 2 July 2011. Available from: <http://mepec.org/journal/middle-east-policy-archives/lubricated-oil-iran-china-relations-changing-world>

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ John W. Garver, *China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World* (Seattle and London: University of Washington Press, 2006). p. 35.

เคลื่อนไหวที่สำคัญของอิหร่านเท่านั้น⁴⁷ สำหรับจีนแล้ว สหรัฐฯ ต่างหากถือเป็นประเทศจักรวรรดินิยมที่แท้จริง

แต่เมื่อจีนเริ่มขัดแย้งทางอุดมการณ์กับโซเวียตในช่วงค.ศ.1960 สถานการณ์เริ่มทวีความตึงเครียดขึ้นและแตกความสัมพันธ์กับโซเวียตในเวลาต่อมา ทำให้โซเวียตหาประเทศร่วมอุดมการณ์ใหม่โดยการแผ่ขยายอิทธิพลเข้าไปในอ่าวเปอร์เซีย รวมไปถึงหาประเทศโลกที่สามเป็นพันธมิตรร่วมอุดมการณ์ ทั้งนี้ ผู้นำ เหมา เจ๋อตง ของจีนมองว่า อิหร่านเป็นจุดศูนย์กลางทางยุทธศาสตร์ที่สามารถต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์จากโซเวียตได้ และเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่ควรปกป้องเพื่อสกัดกั้นอิทธิพลนั้น⁴⁸ จีนจึงดำเนินนโยบายยุทธศาสตร์แนวเดียว (one-line policy) เพื่อสกัดกั้นการขยายอิทธิพล

อย่างไรก็ตาม จากการแผ่ขยายอิทธิพลคอมมิวนิสต์ของโซเวียต ได้ทำให้กษัตริย์ซาห์เริ่มวิตกกังวลถึงภัยคุกคามของการแผ่ขยายอำนาจที่สามารถถูกล้อมมาถึงตอนเหนือของอิหร่านได้ พระองค์เล็งเห็นถึงความสำคัญของจีนที่สามารถต่อต้านการแผ่ขยายลัทธิคอมมิวนิสต์ของโซเวียตได้เช่นกัน⁴⁹ สภาพการณ์ดังกล่าวจึงส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่านเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่านในขณะนั้นถือเป็นการถ่วงดุลอำนาจการขยายอาณานิคม (expansionism) ของสหภาพโซเวียต ทั้งนี้รวมถึงอินเดีย และอิรัก⁵⁰ และทำให้อิหร่านตัดสินใจสานความสัมพันธ์กับจีนอย่างไม่เป็นทางการในค.ศ. 1967 อีกทั้งยังได้ประกาศว่าตนจะให้การสนับสนุนการมีที่นั่งในองค์การสหประชาชาติของจีนในค.ศ.1969 ด้วยเช่นกัน

⁴⁷ Ibid, p.35.

⁴⁸ 华黎明, 中国与伊朗关系回眸 (zhong guo yu yi lang guan xi hui mou) [เบื้องหลังความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน] [Online], 2 July 2011. Available from: http://www.beijingreview.com.cn/2009news/guojiguancha/2011-07/15/content_377075.htm

⁴⁹ Manochehr Dorraj and Carrie L. Currier, *Lubricated with Oil: Iran-China Relations in a Changing World* [Online], 2 July 2011. Available from: <http://mepc.org/journal/middle-east-policy-archives/lubricated-oil-iran-china-relations-changing-world>

⁵⁰ John W. Garver, *China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World*, p.301.

ต่อมาในค.ศ. 1970 กษัตริย์ซาห์ได้ให้เจ้าหญิงอัชราฟ อัล มัลกิ ปาห์ลาวี (Princess Ashraf ul-Mulki Pahlavi) พระชนิษฐาฝาแฝดเสด็จ เยือนจีน นอกจากนั้นกษัตริย์ซาห์ยังได้ให้พระราชธิดา เจ้าหญิงฟาติมา ปาห์ลาวี (Princess Fatemeh Pahlavi) เสด็จ ไปในเดือนเดียวกัน การเยือนดังกล่าวได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจากจีน โดย ทั้งสองได้ลงนามแถลงการณ์ร่วม (Joint Communiqué) ในวันที่ 16 สิงหาคม 1971 ณ กรุงอิสลามาบัด (Islamabad) ภายหลังจากที่นายเฮนรี คิสซิงเจอร์ (Henry Kissinger) ได้มาเยือนจีนเพื่อปูทางความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับ สหรัฐฯ เพียงแค่ 1 เดือนเท่านั้น⁵¹ ทั้งนี้ผู้แทนทั้งสองประเทศได้ยอมรับในข้อตกลงเพื่อสถาปนาความสัมพันธ์ระดับเอกอัครราชทูต (Establishment of Ambassadorial-Level) ตามข้อตกลงว่า

“รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน และรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรอิหร่าน ประารถนาที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกัน ทั้งสองตกลงที่จะสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันและพร้อมจะแต่งตั้งเอกอัครราชทูต

รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน จะช่วยเหลือ และปกป้องอธิปไตยของรัฐ อีกทั้งให้ความปลอดภัยแก่ทรัพยากรธรรมชาติของราชอาณาจักรอิหร่าน

และราชอาณาจักรอิหร่านได้รองรับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นรัฐบาลอันชอบธรรมของจีนแต่เพียงรัฐบาลเดียวเท่านั้น”⁵²

โดยภายหลังจากที่ทั้งสองได้สถาปนาความสัมพันธ์แล้วนั้น ได้มีการเยือนระดับสูงโดยราชินีแห่งอิหร่านฟาราห์ ปาห์ลาวี เพื่อพบปะพูดคุยกับนายกรัฐมนตรี โจว เอิน ไหล (Zhou'Enlai) ทั้งนี้ นับตั้งแต่การสถาปนาความสัมพันธ์ในค.ศ. 1971 ความสัมพันธ์ของทั้งสองแน่นแฟ้นขึ้นอย่างมากจนส่งผลไปถึงมิติด้านเศรษฐกิจ จีนเริ่มกลายเป็นคู่ค้าหลักของอิหร่านแทนคู่ค้าหลักในขณะนั้นอย่างสหรัฐฯ และอังกฤษ นอกจากนั้นแล้วในค.ศ. 1973 ได้มีการเยือนระดับสูงอย่างเป็นทางการของจีน โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ จี เฝิง เฟย (Ji Pengfei) ได้เยือนอิหร่านเพื่อเน้นย้ำจุดยืนของจีนว่า นับแต่นี้ จีนจะไม่สนับสนุนกลุ่มต่อต้านคอมมิวนิสต์ต่างๆ ในอ่าวเปอร์เซียทั้งหมด แต่ทั้งสองจะร่วมกันต่อต้านกลุ่มประเทศจักรวรรดินิยมรวมไปถึงมหาอำนาจ

⁵¹ 华黎明, 中国与伊朗关系回眸 (zhong guo yu yi lang guan xi hui mou) [เบื้องหลังความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน] [Online], 28 July 2011. Available from: http://www.beijingreview.com.cn/2009news/guoji/guancha/2011-07/15/content_377075.htm

⁵² A.H.H. Abidi, *China, Iran and the Persian Gulf* (New Delhi: Radiant Publisher, 1982). pp. 67-68.

ที่ต้องการเข้าครอบงำอิทธิพลจากตะวันออกกลางถึงเอเชียใต้ และจากอ่าวเปอร์เซียถึงมหาสมุทรอินเดีย⁵³ ทั้งนี้ในค.ศ. 1978 ผู้แทนจีน หัว กั๋ว เฟิง (Hua Guofeng) ได้เดินทางเยือนอิหร่านเพื่อกระชับสัมพันธ์ไมตรี สำหรับจีนนั้นถือว่าเป็นการเยือนครั้งแรกต่อกลุ่มประเทศที่ไม่ใช่คอมมิวนิสต์ (non-communist country)⁵⁴

ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 ผู้นำอัยยัตลุลเลาะห์ โคมัยนี (Ayatollah Ruhollah Khomeini) ได้ทำการปฏิวัติอิสลาม (islam revolution) เพื่อโค่นล้มระบอบกษัตริย์ชาห์ โดยเปลี่ยนการระบอบปกครองประเทศอิหร่านเป็นสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน (Islamic Republic of Iran) ยึดหลักการทางศาสนาอิสลามเป็นแนวทางในการปกครองประเทศและต่อต้านอิทธิพลโลกตะวันตกโดยสิ้นเชิงโดยเฉพาะสหรัฐฯ อีกทั้งได้ดำเนินนโยบาย “ไม่ทั้งตะวันออก และตะวันตก” (neither east, nor west) เพื่อไม่รับอิทธิพลจากทั้งสหรัฐฯ และโซเวียต รวมถึงประเทศผู้สนับสนุนทั้งหมด แต่จะสานสัมพันธ์กับประเทศโลกที่สามและประเทศที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด⁵⁵ โดยชัยชนะในการปฏิวัติอิสลามในอิหร่านได้ทำให้การเมืองโลกเปลี่ยนไป⁵⁶ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต่อ มุมมองของจีนต่ออิหร่านด้านการเมืองอิสลาม (islamic political identity) ซึ่งทำให้จีนได้เข้าใจถึงอุดมการณ์และจุดยืนของอิหร่านที่ต้องการปราศจากอิทธิพลการครอบงำของตะวันตก (anti-hegemonism)⁵⁷ ที่มีความแข็งแกร่ง และต้องการที่จะต้านอิทธิพลของอำนาจตะวันตก

อย่างไรก็ดี ผู้แทนจีนไม่ทราบถึงการเมืองภายในอิหร่านว่าเกิดการปฏิวัติโค่นล้มอำนาจกษัตริย์ชาห์⁵⁸ เนื่องจากก่อนหน้าช่วงเวลาดังกล่าวนั้นจีนได้เยือนอิหร่านอย่างเป็นทางการ กอปร

⁵³ John W. Garver, *China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World*, p. 50

⁵⁴ *Ibid.*, p.54.

⁵⁵ Mohsen Sahriatinia, “Iran-China Relations: An Overview of Critical Factors,” *Iranian Review of Foreign Affairs* 1 (Winter 2011): 59.

⁵⁶ Xinhuanet, *Leader: New Iran has altered world political equations* [Online], 18 August 2011. Available from: http://news.xinhuanet.com/english/2009-02/08/content_10780312.htm

⁵⁷ Lillian Craig Harris, “China’s Islamic Connection,” in *Asian Affairs* (Pennsylvania: Heldref Publications, 1981), p.292.

⁵⁸ 华黎明, **中国与伊朗关系回降** (zhong guo yu yi lang guan xi hui mou) [เบื้องหลังความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน] [Online], 10 August 2011. Available from: http://www.beijingreview.com.cn/2009news/guoji/guancha/2011-07/15/content_377075.htm

กับในปีเดียวกันนั้น จีนได้สถาปนาทางการทูตอย่างเป็นทางการกับสหรัฐฯ ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้กับอิหร่านอย่างมาก ทำให้อิหร่านมีมุมมองต่อจีนว่า จีนมีความสัมพันธ์อันดี กับสหรัฐฯ และอาจให้การสนับสนุนกษัตริย์ชาห์มาโดยตลอด อย่างไรก็ตาม จีนไม่รับรองที่จะรื้อฟื้นความสัมพันธ์โดยเร็วกับอิหร่านอีกครั้ง โดยผู้นำ หวัง กั๋ว เฟิง ของจีนได้ส่งโทรเลขให้กับนายเมห์ดี บาร์ซาร์กัน (Mehdi Barzargan) นายกรัฐมนตรีของอิหร่าน แต่ทว่า ไม่มีการตอบกลับอย่างใด ⁵⁹ ทำให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองในขณะนั้นไม่สู้ราบรื่นดีนัก

2.1.2 ความสัมพันธ์ด้านการเมืองหลังการปฏิวัติอิสลาม (ค.ศ.1979-1987)

ความสัมพันธ์ของทั้งสองหลังจากการปฏิวัตินั้นเป็นไปในทางลุ่มๆดอนๆ หลังจากที่จีนเยือนอิหร่าน หรือที่เรียกว่า “การเยี่ยมเยียนเพื่อสนับสนุนกษัตริย์ชาห์”⁶⁰ ความสัมพันธ์ของจีนและอิหร่านระหองระแหงอย่างมากในช่วงแรกหลังของการปฏิวัติอิสลาม ถึงกระนั้นจีนประสงค์จะรื้อฟื้นความสัมพันธ์กับอิหร่านอีกครั้ง โดยในเดือนกรกฎาคมปีเดียวกัน ผู้แทนจีนหวัง กั๋วเฟิง ได้กล่าวแสดงความเสียใจกับการเยือนอิหร่านแก่ผู้นำอาyatollah โคหมัยนี (Ayatollah Khomeinei) ความว่า

“ข้าพเจ้าขอแสดงความเสียใจแก่อิหม่ามโคหมัยนีที่ข้าพเจ้าได้เดินทางไปเยือนกษัตริย์ชาห์แห่งอิหร่านในขณะที่เกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านในระบอบทางการเมืองจากการต่อต้านกษัตริย์ชาห์ สู่สาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน”⁶¹

นับตั้งแต่ภายหลังการปฏิวัติอิสลามเป็นต้นมา อิหร่านมีความอ่อนแออย่างมากเนื่องจากต้องเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจที่ตกต่ำภายใน ในขณะที่จีนภายใต้ผู้นำ เต็ง เสี่ยว ผิง (Deng Xiaoping) มองว่าแนวทางของผู้นำเหมา (Mao's approach) ในการต่อต้านทุนนิยม การสนับสนุนกลุ่มคอมมิวนิสต์ในเอเชียใต้ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และแอฟริกา ล้วนสวนทางกับ

⁵⁹ John W. Garver, China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World, p.63.

⁶⁰ 华黎明, 中国与伊朗关系回眸 (zhong guo yu yi lang guan xi hui mou) [เบื้องหลังความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน] [Online], 28 July 2011. Available from: http://www.beijingreview.com.cn/2009news/guojiguancha/2011-07/15/content_377075.htm

⁶¹ John W. Garver, China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World, p. 64.

การพัฒนาความก้าวหน้าของจีนทั้งสิ้น⁶² ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้นำ เต็ง เสี่ยว ผิง จึงเปลี่ยนเป็นการดำเนินนโยบายเปิดประเทศ (open door policy) ควบคู่กับการปฏิรูปเศรษฐกิจตามนโยบายสี่ทันสมัย (four modernization)

อย่างไรก็ตาม อิหร่านเล็งเห็นว่า จีนมีศักยภาพเพียงพอที่สามารถให้ความช่วยเหลือการพัฒนาเศรษฐกิจภายในของอิหร่านได้ ทั้งนี้รวมถึงการรื้อฟื้นโครงการนิวเคลียร์ของตนด้วยเช่นกัน⁶³ ต่อมาความสัมพันธ์ของทั้งสองจึงพัฒนาเป็นไปในทางที่ดีขึ้น เมื่ออิหร่านและจีนได้เยี่ยมชมเยือนและแลกเปลี่ยนทัศนคติต่อกันในเดือนกันยายนค.ศ.1980 การแลกเปลี่ยนดังกล่าวนี้เองได้ทำให้อิหร่านต้องการรื้อฟื้นความสัมพันธ์กับจีนใหม่อีกครั้ง ซึ่งจีนเองก็จะให้ความช่วยเหลือต่างๆ ในด้านเศรษฐกิจ ทั้งนี้รวมถึงโครงการนิวเคลียร์อิหร่าน โดยจีนให้ความช่วยเหลือในการสร้างเครื่องปฏิกรณ์ การเพิ่มสมรรถนะแร่ยูเรเนียม และให้วิศวกรจากองค์ การพลังงานปรมาณูของอิหร่าน (Atomic Energy Organization of Iran - AEOI) มารับฝึกฝนและเรียนรู้การออกแบบเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ที่จีนด้วยเช่นกัน จากการให้ความช่วยเหลือของจีนดังกล่าวจึงยิ่งกระชับความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น

ณ จุดนี้เอง ในมุมมองของจีนอิหร่านอาจเป็นตลาดพลังงานใหม่สำหรับจีนเพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจ⁶⁴ เนื่องจากอิหร่านในฐานะสมาชิกกลุ่มโอเปก (OPEC) และเป็นผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่เป็นอันดับสองของโลกรองจากซาอุดีอาระเบีย ความสัมพันธ์ทางการค้ากับประเทศผู้ผลิตน้ำมันและความร่วมมือทางด้านพลังงาน (energy cooperation) จึงเป็นอีกหนึ่งในความร่วมมือในมิติด้านเศรษฐกิจ และนำเขาเป็นแกนหลักในความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างกัน⁶⁵ เนื่องจากการร่วมมือทางด้านพลังงาน หมายถึงความมั่นคงทางด้านพลังงานในระยะยาวของจีนด้วยเช่นกัน ในขณะที่ความต้องการในการบริโภคน้ำมันดิบของจีนอันเป็นผลพวงมาจากนโยบายเปิดประเทศ และเริ่มนำเข้าน้ำมัน การบริโภคพลังงานดิบเริ่มสูงทะยานขึ้นในทุกปีนับตั้งแต่การใช้

⁶² Ibid, p.61.

⁶³ Ibid, pp.59-60.

⁶⁴ 华黎明, **中国与伊朗关系回眸** (zhong guo yu yi lang guan xi hui mou) [เบื้องหลังความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน] [Online], 10 August 2011. Available from: http://www.beijingreview.com.cn/2009news/guoji/guancha/2011-07/15/content_377075.htm

⁶⁵ John Calabrese, **China and Iran: Mismatched Partners** (Washington: The Jamestown Foundation, 2006). p. 7.

นโยบายเปิดประเทศ ในทางกลับกันอิหร่านก็ต้องการอาวุธยุทธโปกรณ์ทางทหารจากจีนด้วยเช่นกัน⁶⁶

แต่ทว่าความสัมพันธ์ของทั้งสองกลับระเหวระแหงอีกครั้งภายหลังจากที่สหรัฐฯ ได้ปรับความสัมพันธ์ (normalization) กับจีน และเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกัน โดยสหรัฐฯ ได้ยกเลิกนโยบายโดดเดี่ยวทางการทูตต่อจีน และเปิดให้จีนเข้ามาเป็นหนึ่งในสมาชิกถาวรคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UNSC) แต่สำหรับอิหร่านนั้น ท่าทีต่างๆของสหรัฐฯ การสร้างกองกำลังและบทบาทของสหรัฐอเมริกาในอ่าวเปอร์เซีย ถือเป็นการทำลายระบอบการปกครองแบบอิสลามของอิหร่านและทำลายชาติมุสลิม⁶⁷ อีกทั้งผู้นำอิหร่านเชื่อว่า สหรัฐฯ นั้นอยู่เบื้องหลังการสนับสนุนซัดดัม ฮุสเซน (Saddam Hussein) ของอิรักในการโจมตีอิหร่านในค.ศ. 1980⁶⁸

อย่างไรก็ตามในค.ศ. 1983 ผู้แทนทูตจีน เหอ ยิง (He ying) ได้เยือนอิหร่านเพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองและแสดงเจตนารมณ์ว่าทั้งสองยังคงต่อสู้กลุ่มประเทศจักรวรรดินิยม ซึ่งการเยือนอิหร่านของจีนดังกล่าวนี้ถือเป็นการปูทางความสัมพันธ์ระหว่างกันอีกครั้งหลังจากการสถาปนาสาธารณรัฐอิสลาม⁶⁹ และมีการเยือนระดับสูงระหว่างกันในเวลาต่อมา ในค.ศ.1983 จากการเยือนของอาลี อัคบาร์ เวลายาตี (Ali Akbar Velayati) นอกจากนี้ในค.ศ. 1984 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศจีน คุ่ว เสวีย เซียน (Wu Xueqian) ได้เดินทางเยือนนอยาตุลเลาะห์ อาลี โสเซนนี่ โคเมย์นี (Ayatollah Ali Hoseini Khomeini) ของอิหร่าน การเยือนระดับสูงของผู้นำของทั้งสองในช่วงเวลาดังกล่าวจึงบรรเทาความตึงเครียดได้เป็นอย่างดี⁷⁰

⁶⁶ 华黎明, **中国与伊朗关系回眸** (zhong guo yu yi lang guan xi hui mou) [เบื้องหลังความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน] [Online], 28 July 2011. Available from: [_http://www.beijingreview.com.cn/2009news/guoji/guancha/2011-07/15/content_377075.htm](http://www.beijingreview.com.cn/2009news/guoji/guancha/2011-07/15/content_377075.htm)

⁶⁷ John W. Garver, *China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World*, p. 73.

⁶⁸ Ibid, p.74.

⁶⁹ Ibid., p.76.

⁷⁰ 华黎明, **中国与伊朗关系回眸** (zhong guo yu yi lang guan xi hui mou) [เบื้องหลังความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน] [Online], 11 September 2011. Available from: http://www.beijingreview.com.cn/2009news/guoji/guancha/2011-07/15/content_377075.htm

ในปีเดียวกัน นายอาลี อัคบาร์ เวลายาตี (Ali Akbar Velayati) แห่งอิหร่านยังได้พูดคุยกับ ประธานพรรคคอมมิวนิสต์ของจีน หลี่ เซียน เนียน (Li Xiannian) ในกรุงปักกิ่งว่า อิหร่านเข้าใจจีน ถึงความสำคัญทางยุทธศาสตร์ที่จีนมาเป็นส่วนหนึ่งในนโยบายต่างประเทศของอิหร่าน นอกจากนี้ทั้งจีนและอิหร่านต่างมีสองสิ่งที่มีเหมือนกัน คือ หนึ่ง ทั้งจีนและอิหร่านนั้นตั้งอยู่บน ภูมิศาสตร์โลกที่ไม่ใช่ทั้งตะวันตกและตะวันออก และทั้งคู่ต่างดำเนินนโยบายต่างประเทศที่เป็น อิสระ (policy of independence) โดยทั้งสองได้ตกลงที่จะเสริมสร้างความร่วมมือผ่านข้อตกลง 5 ปีในความร่วมมือด้านวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี (Five-Year Agreement on Cultural, Scientific and Technological Cooperation) ในขณะนั้น ช่วงระยะเวลาดังกล่าว จึง เป็นช่วงเวลาแห่งการเริ่มต้นความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างจีนกับอิหร่าน⁷¹

ต่อมาในค.ศ. 1985 ผู้นำราฟซานญานี (Rafsanjani) แห่งอิหร่าน ได้เยือนกับเลขาธิการ พรรคคอมมิวนิสต์จีน จาว จี้ อ หยาง (Zhao Ziyang) เพื่อพูดคุยกระชับความสัมพันธ์กับจีน จีนเอง ได้แสดงจุดยืนและพร้อมที่จะปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มประเทศโลกที่สาม⁷² การเยือนของทั้งสองแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางการเมืองและทางเศรษฐกิจได้อย่างดี จากคำกล่าวของราฟซานญานีว่า

“ในทัศนะคติ เรามองเห็นถึงความสัมพันธ์และความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างอิหร่าน และจีน สำหรับอิหร่านแล้ว เราเชื่อว่าจีนเป็นประเทศที่ดีที่สุดที่เราจะร่วมมือซึ่งกันและกัน ใน ด้านการเมืองนั้น จีนไม่ได้มีวิสัยทัศน์ที่จะล่าอาณานิคมแต่อย่างใด และแน่นอนว่า จีนจะไม่บั่น ทอนผลประโยชน์ของอิหร่านเช่นกัน”⁷³

เมื่ออิหร่านเริ่มมีความขัดแย้งกับอิรักซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้าน และดำเนินสงครามกับอิรัก มาโดยตลอดตั้งแต่ค.ศ.1980-1988 ถึงแม้ว่าค.ศ. 1981 คณะผู้แทนนำโดยเซเยด โมฮัมหมัด อาลี โฮเซน คามัยนี (Seyed Mohammad Ali Hoseyn Khomeini) ได้เดินทางมาเยือนจีนเพื่อให้จีน เข้าใจถึงจุดยืนของอิหร่านต่อการทำสงคราม ต่อความขัดแย้งดังกล่าว จีนมีจุดยืนที่เป็นกลาง

⁷¹ John W. Garver, China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World, pp. 76-77.

⁷² Ibid.,p.79.

⁷³ Ibid.,p.79.

เนื่องจากทั้งอิรักและอิหร่านต่างเป็นประเทศพันธมิตรของจีน⁷⁴ และจีนเน้นย้ำว่า หนึ่ง ความขัดแย้งของทั้งสองฝ่ายจะต้องมีการจัดการเจรจาเพื่อยุติปัญหาดังกล่าว สอง ประเทศมหาอำนาจไม่ควรเข้าไปแทรกแซงกับความขัดแย้งนั้น และสาม ไม่ควรขยายขอบเขตของสงครามให้กว้างออกไปเพื่อคงไว้ซึ่งความมั่นคงและสันติในอ่าวเปอร์เซีย

2.1.3 ความสัมพันธ์ด้านการเมืองในยุคปัจจุบัน (ค.ศ.1988-2008)

ภายหลังจากสงครามอิรัก-อิหร่านในค.ศ. 1988 อิหร่านเปรียบเสมือนถูกโดดเดี่ยวจากนานาประเทศ เนื่องจากสหรัฐ ฯ และกลุ่มประเทศพันธมิตรต้องการจะลงโทษอิหร่านหลังสงครามโดยออกมาตรการแทรกแซงทางเศรษฐกิจ โดยจีนในฐานะ สมาชิกคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UNSC) ไม่เห็นด้วยต่อการออกมาตรการดังกล่าวของสหรัฐฯ⁷⁵ ยิ่งไปกว่านั้น จีนแสดงจุดยืนไม่เห็นด้วยกับการสั่งห้ามอิหร่านนำเข้าอาวุธผ่านมติ UNSC ที่ 598 ด้วยเช่นกัน

หลังสงครามสิ้นสุด จีนได้เข้ามาช่วยเหลือฟื้นฟูด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีทางทหารให้กับอิหร่านอย่างมากผ่านการลงทุนในอิหร่าน เพื่อกระตุ้นและฟื้นฟูรูปแบบโครงสร้างพื้นฐานของอิหร่านให้ดีขึ้น โดยจีนกระตุ้นเศรษฐกิจภายในของอิหร่านผ่านการตกลงซื้อน้ำมันจากอิหร่านเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าจากเดิมหรือประมาณสองล้านตันต่อปี⁷⁶ และถือเป็นช่วงเวลาเริ่มต้นของการเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนที่สูงขึ้นอย่างมากด้วยเช่นกัน⁷⁷

แต่ความสัมพันธ์ของทั้งสองกลับตึงเครียดอีกครั้ง เมื่อกลุ่มผู้เคลื่อนไหวชาวมุสลิมหัวรุนแรงที่ต้องการจะแบ่งแยกดินแดนของแต่ละภูมิภาคมีเพิ่มมากขึ้น อาทิ กลุ่มหัวรุนแรง โอซามา บินลาดีน (Osama Bin Ladin) กลุ่มตาลิบัน (Taliban) ในอัฟกานิสถาน กลุ่มเคลื่อนไหวชาว

⁷⁴Manochehr Dorraj and Carrie L. Currier, *Lubricated with Oil: Iran-China Relations in a Changing World* [Online], 30 June 2011. Available from: <http://mepc.org/journal/middle-east-policy-archives/lubricated-oil-iran-china-relations-changing-world>

⁷⁵Ibid

⁷⁶จรัญ มะลูลีม, "อิหร่าน," ใน *เอเชียรายปี 1990/2533*, (กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา, 2533), หน้า.

⁷⁷华黎明, *中国与伊朗关系回眸* (zhong guo yu yi lang guan xi hui mou) [เบื้องหลังความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน] [Online], 10 August 2011. Available from: [_http://www.beijingreview.com.cn/2009news/guoji/guancha/2011-07/15/content_377075.htm](http://www.beijingreview.com.cn/2009news/guoji/guancha/2011-07/15/content_377075.htm)

มุสลิมในอุซเบกิสถาน กลุ่มเคลื่อนไหวเรนาซ็อง (The Renaissance Party) ในทาจิกิสถาน สภาพการณ์ดังกล่าวสร้างความกังวลให้กับผู้นำจีนเป็นอย่างมากถึงความมั่นคงภายใน เนื่องจากอาจก่อให้เกิดการแบ่งแยกดินแดนภายในจีนได้ เพราะมีบางมณฑลของจีนเองก็มีประชากรชาวมุสลิมด้วยเช่นกัน อาทิ มณฑลยูนนาน (Yunnan) มณฑลหนิงเซี่ย (Ningxia) มณฑลกานซู่ (Gansu) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งมณฑลซินเจียง (Xinjiang) ซึ่งมีประชากรชาวมุสลิมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้นำจีนจึงเชิญคณะผู้แทนทางศาสนาจากอิหร่าน นำโดยอญาตุลเลาะห์ อาหมัด จานเนติ (Ayatulloh Ahmad Jannati) มายังจีน และประธานพรรคคอมมิวนิสต์ หลี่ เซียน เนียน (Li Xiannian) ได้สนทนากับอิหร่านถึงปัญหาดังกล่าวที่จีนต้องการเป็นมิตรและสร้างความสัมพันธ์กับอิหร่านบนหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติให้ประชากรโดยไม่มีศาสนามาแบ่งกัน และภายใต้การไม่แทรกแซงการเมืองภายในซึ่งกันและกัน จีนมองว่าปัญหาดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างตนและอิหร่านอย่างยืดเยื้อได้ หากรัฐบาลอิหร่านสนับสนุนการแบ่งแยกดินแดนชาวมุสลิมในจีน อย่างไรก็ตาม ผู้นำจีนยังคงกังวลใจถึงผลกระทบที่อาจเกิดจากเหตุการณ์ดังกล่าวได้ จึงขอความช่วยเหลือจากปากีสถานเพื่อเจรจากับอิหร่านอีกครั้ง⁷⁸ ว่าการไม่แทรกแซงการเมืองภายในเป็นสิ่งที่สำคัญอันจะนำมาสู่การขยายความสัมพันธ์ระหว่างกัน

เหตุการณ์ดังกล่าวเริ่มคลี่คลายลง เมื่อผู้นำจีนเชิญคณะผู้แทนอิสลามจากอิหร่านมายังมณฑลซินเจียงอีกครั้งในค.ศ.1989 โดยผู้นำคาเมินแห่งอิหร่านได้พบปะและพูดคุยกับผู้นำจีน รวมไปถึงสมาชิกกลุ่มอิสลามของมณฑลซินเจียง (the Xinjiang Islamic Association) ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้การแลกเปลี่ยนพูดคุยระหว่างผู้นำทั้งสองทำให้ผู้นำจีนเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของอิหร่านและนำมาเป็นส่วนหนึ่งในปัจจัยการกำหนดนโยบายต่างประเทศต่ออิหร่านด้วยเช่นกัน⁷⁹

ในค.ศ.1989 อญาตุลเลาะห์ อาลี โฮเซินี โคเมย์นี (Ayatollah Ali Hoseini Khomeini) จึงได้เดินทางเยือนผู้นำเต็ง เสี่ยว ผิง เพื่อกระชับความสัมพันธ์ จากการพบปะดังกล่าว ยังส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ โดยยอดตัวเลขทางการค้าของทั้งสองในขณะนั้นมีแนวโน้มสูงขึ้น จึงถือเป็นผลประโยชน์ร่วมของทั้งสองเมื่อจีนได้เข้ามามีส่วนในการฟื้นฟูโครงสร้างทางเศรษฐกิจของอิหร่านในขณะที่อิหร่านก็ต้องการผู้ค้าน้ำมันและแก๊ส รวมไปถึงความต้องการด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ทางทหาร อีกทั้งภายหลังจากการล่มสลายของโซเวียตในค.ศ.1991 สภาพการณ์

⁷⁸ John W. Garver, China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World, pp.133-134.

⁷⁹ Ibid, p.137.

ระหว่างประเทศดังกล่าวส่งผลให้จีนและอิหร่านต่างมีอุดมการณ์ร่วมกัน คือ ต่อต้านประเทศที่นิยมลัทธิครองความเป็นเจ้าทั้งหมด⁸⁰ ทศนคติร่วมได้สร้างความสัมพันธ์ของทั้งสองแน่นแฟ้นขึ้นอีกครั้ง โดยการเยือนระดับผู้นำ นายกรัฐมนตรี หลี่ เฝิง (Li Peng) และประธานาธิบดี หยาง ช่าง Cun (Yang Shangkun) ของจีนสู่อิหร่าน

ย่างเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ประธานาธิบดีคาเตมี (Khatimi) แห่งอิหร่าน ได้เดินทางเยือนจีนตามคำเชิญของประธานาธิบดี เจียง เจ๋อ หมิน (Jiang Zemin) และทั้งสองได้ลงนามร่วมกันในแถลงการณ์ระหว่างจีนและอิหร่าน (People's Republic of China and the Islamic Republic of Iran Joint Communiqué) ในค.ศ.2000 ว่า

*“จะเคารพในอำนาจอธิปไตยของกันและกัน อยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียมโดยยึดหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ขยายขอบเขตความร่วมมือแบบทวิภาคีเพื่อความสัมพันธ์อันเสถียรภาพและมั่นคงในระยะยาว”**

นอกจากนั้น ประธานาธิบดี เจียง เจ๋อ หมิน ของจีน ยังเน้นย้ำอีกว่า ทั้งจีนและอิหร่านต่างเป็นประเทศกำลังพัฒนา จึงต้องขยายขอบข่ายความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ และทั้งสองยังตกลงที่จะคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ระดับสูงระหว่างกันเพื่อพัฒนาความร่วมมือแบบทวิภาคี อีกทั้งตกลงที่จะกระชับความร่วมมือในขอบเขตด้านพลังงาน อุตสาหกรรมเหมืองแร่ รวมไปถึงการพัฒนาความเป็นไปได้ในความร่วมมือด้านพลังงานปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ⁸¹

⁸⁰ 华黎明, **中国与伊朗关系回眸**(zhong guo yu yi lang guan xi hui mou) [เบื้องหลังความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน] [Online], 20 September 2011. Available from:

http://www.beijingreview.com.cn/2009news/guojiguancha/2011-07/15/content_377075.htm

* ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ภาคผนวก ก แถลงการณ์ร่วมระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน (Joint Communiqué Between People's Republic of China and The Islamic Republic of Iran **中华人民共和国与伊朗伊斯兰共和国联合公报** (zhong huo ren min gong he guo yu yi lang yi si lan gong he guo lian he gong bao) [แถลงการณ์ร่วมระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน] [Online], 1 September 2011. Available from:

<http://www.fmprc.gov.cn/chn/pds/ziliao/1179/t6429.htm>

⁸¹ 中华人民共和国外交部, **中华人民共和国与伊朗伊斯兰共和国联合公报** (zhong huo ren min gong he guo yu yi lang yi si lan gong he guo lian he gong bao) [แถลงการณ์ร่วมระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน] [Online], 1 September 2011. Available from:

<http://www.fmprc.gov.cn/chn/pds/ziliao/1179/t6429.htm>

ในค.ศ.2005 นายมะห์หมัด อะมาดีเนจาต (Mahmoud Ahmadinejad) ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของอิหร่าน โดยได้ดำเนินดำเนินนโยบายรูปแบบใหม่ที่มีความสำคัญกับกลุ่มประเทศในเอเชียหรือ นโยบาย “มองตะวันออก” (look to the east policy) ซึ่งเป็นกรขยายความสัมพันธ์ระหว่างอิหร่านกับกลุ่มประเทศในเอเชียและเป็นการดำเนินนโยบายหลักของการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของอิหร่าน โดยในบรรดากลุ่มประเทศเอเชียทั้งหมด จีนถือเป็นประเทศที่มีส่วนร่วมในการขยายความร่วมมือทางการค้าและความสัมพันธ์กับอิหร่านมากที่สุด⁸²

ต่อความสัมพันธ์ในอนาคต จีนแสดงความมั่นใจถึงความสัมพันธ์ของตนกับอิหร่านนั้นจะเป็นไปในทางที่ดีในภายภาคหน้า⁸³ นอกจากนี้ในค.ศ.2011 ถือเป็นปีครบรอบ 40 ปีแห่งการสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน ตลอดระยะเวลา 40 ปีที่ผ่านมา นั้น ล้วนแล้วแต่เป็นการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองและเสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกันของทั้งสองประเทศ⁸⁴ อย่างไรก็ตามจีนยังคงให้ความสำคัญต่ออิหร่าน อันเห็นได้จากการกล่าววในการพบปะระหว่างประธานาธิบดี หู จิ้น เทา ของจีนกับผู้นำสูงสุดของอิหร่านในค.ศ.2007 ว่า

⁸²Mohsen Sahriatinia, “Iran-China Relations: An Overview of Critical Factors,” *Iranian Review of Foreign Affairs* 1 (Winter 2011): 63.

⁸³Iran Chinese Radio, **中国在与伊朗关系方面将不会把自己的利益作为美国政策的牺牲品** (zhong guo zai yu yi lang guan xi fang mian jiang bu hui ba zi ji de li yi zuo wei mei guo zheng ce de xi sheng pin)[จีนจะไม่เอาผลประโยชน์ของตนจากความสัมพันธ์ระหว่างตนกับอิหร่านตกเป็นเครื่องมือของนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา] [Online], 27 August 2011. Available from: <http://chinese.trib.ir/index.php/2010-07-25-10-42-26/2010-07-25-10-43-04/30081-2011-06-08-11-31-34.html>

⁸⁴华黎明, **中国与伊朗关系回降**(zhong guo yu yi lang guan xi hui mou) [เบื้องหลังความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน] [Online], 10 September 2011. Available from: http://www.beijingreview.com.cn /2009news/guojiguancha/2011-07/15/content_377075.htm

“รัฐบาลจีนได้จัดตั้งนโยบายเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์อันยาวนานระหว่างจีนและอิหร่าน ตั้งอยู่บนความร่วมมือที่มีผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายและหลักสันติ 5 ประการ อีกทั้งจีนจะ กระชับความสัมพันธ์แบบทวิภาคีของทั้งสองให้แน่นแฟ้นเพื่อประเทศและประชาชน”⁸⁵

2.1.4 สรุปความสัมพันธ์ด้านการเมืองระหว่างจีนและอิหร่าน

สภาพการณ์ระหว่างประเทศถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน โดยเป็นทั้งศัตรูและมิตร ในช่วงแรกของความสัมพันธ์ (ก่อนค.ศ.1970) ทั้งสองถือเป็นศัตรูต่อกัน เมื่ออิหร่านภายใต้การปกครองของกษัตริย์ชาห์เป็นพันธมิตรแนบแน่นกับกลุ่มชาติตะวันตก จึงเป็นผลพลอยให้อิหร่านต้องร่วมต่อต้านจีนซึ่งนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ แต่เมื่อสภาพแวดล้อม เปลี่ยนไปหลังจากที่จีนแตกความสัมพันธ์กับโซเวียต ซึ่งโซเวียตเองตั้ง หมายการแผ่ขยายอำนาจ คอมมิวนิสต์โดยมุ่งไปยังภูมิภาคตะวันออกกลาง จีนและอิหร่านต่างฝ่ายต่างเล็งเห็นถึง ความสำคัญของตนและกันว่าสามารถสกัดกั้นการแผ่ขยายอำนาจของโซเวียตได้ จึงได้ให้ทั้งสอง เป็นมิตรผ่านการปรับความสัมพันธ์และสถาปนาทางการทูต โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ ภายหลังค.ศ.1980 เป็นต้นมา อิหร่านประสบความลำบากจากการทำสงครามกับอิรัก ซึ่งจีนเอง เสนอให้ความช่วยเหลือภายหลังสงครามฟื้นฟูสาธารณูปโภค กระตุ้นเศรษฐกิจ และให้ความ ช่วยเหลือโครงการนิวเคลียร์ ซึ่งส่งผลไม่เพียงแต่ความสัมพันธ์ทางการเมืองเท่านั้นแต่รวมไปถึง งด การค้าทางเศรษฐกิจของทั้งสองที่พุ่งทะยานสูงขึ้นด้วยเช่นกัน

ท่ามกลางความสัมพันธ์ของทั้งสอง ประเด็นศาสนาถือเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่านไม่น้อย กล่าวคือ เมื่อประชากรชาวอิหร่านล้วนนับถือศาสนา อิสลาม ในขณะที่ประชากรจีนนับถือศาสนาอิสลามเพียงไม่กี่มณฑลเท่านั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งใน มณฑลซินเจียง (Xinjiang) ของจีน จะมีชนเผ่าอุยกูร์ (Uighurs) ซึ่งนับถือศาสนาอิสลามอยู่ จำนวนหนึ่ง ประเด็นดังกล่าวสร้างความกังวลใจจากอิหร่านถึงท่าทีของจีนต่อชนเผ่าอุยกูร์หรือ ชาวมุสลิมอื่นๆ ในจีน เนื่องด้วยจีนมีระบอบการปกครองแบบแบบคอมมิวนิสต์และอาจจะใช้ กำลัง กัดขี หรือวิธีการอื่นใดของชนกลุ่มน้อยในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ทั้งนี้จีนจึงจับเคลือบ

⁸⁵ 中华人民共和国驻牙买加大使馆, Hu Jintao meets with Special Envoy of Iranian Supreme Leader and President Larijani [Online], 20 August 2011. Available from: <http://big5.fmprc.gov.cn/gate/big5/jm.chineseembassy.org/eng/xw/t292842.htm>

ความสัมพันธ์กับอิหร่านบนหลักสันติห้าประการ รวมถึงการไม่แทรกแซงการเมืองภายในระหว่างกันเพื่อความสัมพันธ์ระยะยาว

นอกจากนี้ การดำเนินนโยบายของจีนและทัศนคติของผู้นำแต่ละรุ่นยังเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่จะกระทบความสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี อาทิ การดำเนินนโยบายของจีนในช่วงของผู้นำ เต็ง เสี่ยวผิง ของจีน โดยการเปิดประเทศและดำเนินนโยบายสีทันสมัย ทำให้เศรษฐกิจจีนเติบโตและจำเป็นต้องใช้พลังงานอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการบริโภคของมณฑลกำลังพัฒนาและมณฑลที่พัฒนาแล้วของจีน การดำเนินนโยบายดังกล่าวยังส่งผลต่อความสัมพันธ์โดยเฉพาะมิติด้านพลังงานกับอิหร่าน นอกจากนี้ทัศนคติของผู้นำจีนรุ่นสู่รุ่นจากผู้นำ เต็ง เสี่ยวผิง (Deng Xiaoping) ผู้นำเจียง เจ๋อ หมิน (Jiang Zemin) รวมไปถึงผู้นำ หู จิ้น เทา (Hu Jintao) ที่ให้ความสำคัญกับรากฐานในความมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญ ความกินดี อยู่ดี ของประชากร จึงจำเป็นต้องสร้างความมั่นคงทางด้านพลังงานตามมาด้วยเช่นกัน ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นของทั้งสองจึงก่อให้เกิดความร่วมมือแบบทวิภาคีในด้านอื่นๆ มากมาย

ในค.ศ.2000 ถือเป็นศักราชใหม่แห่งความสัมพันธ์ด้านการเมืองระหว่างจีนและอิหร่านก็เป็นได้ กล่าวคือ เป็นช่วงเวลาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านเป็นที่รับทราบแก่นานาประเทศ และจีนเองก็สนับสนุนสิทธิโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน ท่าทีดังกล่าวของจีนส่งผลต่อมุมมองของนานาประเทศถึงความสัมพันธ์ของจีนและอิหร่านที่แน่นแฟ้นไม่น้อย อีกทั้งท่าทีของจีนในฐานะสมาชิกถาวรความมั่นคงองค์การสหประชาชาติต่อการงดออกเสียงในการประชุม การเลื่อนการประชุมกลุ่มสมาชิกถาวรแห่งองค์การสหประชาชาติรวมเยอรมนี (the Permanent Five Members of UN Security Council Plus Germany - P5+1) รวมไปถึงการหาทางออกของปัญหาดังกล่าวให้กับอิหร่านในวิธีที่ดีที่สุดโดยไม่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างตนกับอิหร่าน ถือเป็นสิ่งที่บ่งบอกได้ถึงความสัมพันธ์ของทั้งสองในศตวรรษนี้ได้เป็นอย่างดี

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่านด้านเศรษฐกิจ

2.2.1 ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจก่อนการปฏิวัติอิสลาม (ก่อน ค.ศ.1979)

กล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจระหว่างจีนและอิหร่านได้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ค.ศ. 1950 เป็นต้นมา หรือเริ่มต้นขึ้นก่อนการสถาปนาทางการทูต แต่ทว่า ด้วยสภาพแวดล้อมระหว่าง

ประเทศและอุดมการณ์ทางการเมืองของทั้งสองเป็นไปในลักษณะที่อยู่คนละขั้วฝ่าย จึงทำให้ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจไม่คงเส้นคงวาเท่าใดนัก อีกทั้งเงินในขณะนั้นเงินยังคงเป็นประเทศส่งออกน้ำมัน จึงแทบจะไม่มีควมจำเป็นที่จะต้องนำเข้าน้ำมันจากกลุ่มประเทศตะวันออกกลางแต่อย่างใด⁸⁶ ทำให้ความสัมพันธ์ทางการค้าของทั้งสองในขณะนั้นขึ้นๆลงๆ ไม่มีความเสถียร

ตาราง 2.1 แสดงสถิติมูลค่าการค้าระหว่างเงินกับอิหร่านระหว่างค.ศ. 1950-1978
(หน่วย/ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

ปี	ยอดการค้ารวม	ส่งออกไปอิหร่าน	นำเข้าจากอิหร่าน
1950	56.00	-	56.00
1951	56.00	-	56.00
1952	-	-	-
1953	0.05	0.05	-
1954	-	-	-
1955	-	-	-
1956	1.00	1.00	-
1957	7.00	7.00	-
1958	44.00	44.00	-
1959	80.00	80.00	-
1960	92.00	92.00	-
1961	40.00	40.00	-
1962	158.00	158.00	-
1963	305.00	305.00	-
1964	544.00	544.00	-
1965	987.00	771.00	216.00
1966	1,189.00	1,045.00	144.00
1967	740.00	407.00	333.00
1968	265.00	162.00	103.00

⁸⁶ A.H.H. Abidi, China, Iran and the Persian Gulf, pp. 236-237.

1969	304.00	215.00	89.00
1970	664.00	169.00	495.00
1971	598.00	341.00	257.00
1972	3,534.00	1,406.00	2,128.00
1973	6,204.00	2,246.00	3,958.00
1974	5,136.00	4,752.00	384.00
1975	8,580.00	5,309.00	3,271.00
1976	9,333.00	5,373.00	3,960.00
1977	10,058.00	5,254.00	4,804.00
1978	11,842.00	6,497.00	5,345.00

ที่มา Economic and Commercial Counselor's Office of the Embassy of the
People's Republic of China in the Islamic Republic of Iran

จนกระทั่งในช่วงทศวรรษที่ 1960 เมื่อจีนแตกความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมอุดมการณ์อย่าง
โซเวียต ได้ส่งผลในทิศทางที่ดีด้านมิติเศรษฐกิจระหว่างจีนและอิหร่าน กล่าวคือ เมื่อสถานการณ์
ระหว่างประเทศได้ทำให้ทั้งสองมีมุมมองทางการเมืองร่วมกันในการต่อต้านการแผ่ขยายอำนาจ
ของโซเวียตแล้ว ได้ส่งผลต่อความสัมพันธ์ ด้านเศรษฐกิจด้วย โดย รัฐบาลอิหร่านได้ตัดสินใจ
นำเข้าสินค้าอุปโภค-บริโภคจากจีน ถึงแม้ว่าในขณะนั้นจะยังไม่ได้สถาปนาทางการทูตอย่างเป็นทางการก็ตาม

จากตารางที่ 2.1 จะเห็นได้ว่าจีนได้เริ่มนำเข้าสินค้าจากอิหร่านในค.ศ.1965 และมียอด
การค้ารวมอยู่ที่ 987 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จนกระทั่งทั้งสองได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต
ระหว่างกันในปี ค.ศ. 1971 ยอดตัวเลขการค้าของทั้งสองได้เพิ่มขึ้นมาที่ 3.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ
และมีแนวโน้มสูงขึ้นตั้งแต่นั้นมา ค.ศ. 1972 เป็นต้นมา ยอดการค้า ดังกล่าวเป็นที่พอใจแก่อิหร่านอย่าง
มาก⁸⁷ ทำให้ในขณะนั้นจีนจึงกลายเป็นผู้ซื้อรายใหญ่อันดับที่สี่ และผู้ส่งออกสินค้าอันดับที่ 22
ของอิหร่าน แต่การค้าของทั้งสองเป็นการค้าขายทางอ้อมผ่านฮ่องกง⁸⁸ ทำให้ในปีเดียวกันนั้นเอง
รองนายกรัฐมนตรีกระทรวงเศรษฐกิจการค้าและอุตสาหกรรมของอิหร่าน ได้เดินทางมายังกรุง

⁸⁷ A.H.H. Abidi, China, Iran and the Persian Gulf, p. 238

⁸⁸ Ibid, p.239.

ปักกิ่งเพื่อพูดคุยและจัดตั้งความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างกัน นอกจากนี้ กระทรวงอุตสาหกรรมน้ำมันและผลิตภัณฑ์เคมีของจีนยังได้เดินทางเยือนอิหร่านเพื่อเยี่ยมชมอุตสาหกรรมน้ำมันและปิโตรเคมีคอล (petrochemical) ด้วยเช่นกัน

2.2.2 ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจหลังการปฏิวัติอิสลาม (ค.ศ. 1979-1987)

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของทั้งสองในช่วงปีค.ศ.1979-1980 เป็นไปในทิศทางที่ขึ้นๆ ลงๆ สืบเนื่องมาจากการปฏิวัติอิสลามของอูฐูเลาะ เาะห์ โคมัยนี (Ayatollah Khomeini) ซึ่งผู้นำอิหร่านคิดว่าจีนให้การสนับสนุนกษัตริย์ชาห์มาโดยตลอด จากความสัมพันธ์ทางการเมืองดังกล่าวจึงส่งผลมายังความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจโดยยอดตัวเลขด้านการค้าลดลงในค.ศ.1979 เป็นต้นมา

เมื่อภายหลังที่ทั้งสองได้ปรับความเข้าใจทางการเมืองแล้วนั้น ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าจึงเติบโตขึ้นอีกครั้งในค.ศ. 1982 หากดูจากตาราง 2.2 ในหน้าถัดไปจะเห็นว่าในปีดังกล่าว มูลค่าการค้ารวมของทั้งสอง ขึ้นมาถึงสองหมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ อีกทั้งช่วงเวลานั้นมีความสอดคล้องกับการดำเนินนโยบายเปิดประเทศของจีนโดยจีนเพิ่มการลงทุนในต่างประเทศเป็นจำนวนมากเกี่ยวกับโครงการด้านพลังงานในตะวันออกกลาง⁸⁹ ทำให้ยอดการค้าระหว่างจีนและอิหร่านอยู่ที่ 3.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในค.ศ.1990 และยังคงผลให้จีนเป็นคู่ค้าอันดับสองของอิหร่านนับตั้งแต่สงครามอิรัก-อิหร่านสิ้นสุดลง⁹⁰

กล่าวได้ว่าภายหลังสงครามอิรัก-อิหร่าน ความสัมพันธ์ของทั้งสองได้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น เมื่อธนาคารแห่งชาติจีน (Bank of China) ให้กู้ยืมเงิน 5 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ แก่ธนาคารเซปาร์ (Sepah Bank) ของอิหร่านเพื่อฟื้นฟูโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้ฟื้นตัวโดยเร็ว โดยยอดตัวเลขการค้ารวมของทั้งสองในค.ศ. 1993 จึงพุ่งสูงถึง 7.1 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ

⁸⁹ J. Brandon Gentry, *The Dragon and the Magi: Burgeoning Sino-Iranian Relations in the 21st Century* [Online], 20 September 2011. Available from: http://www.silkroadstudies.org/new/docs/CEF/Quarterly/November_2005/Brandon_Gentry.pdf

⁹⁰ Tehran Times, *Iran sees 40% rise in Export to China* [Online], 20 September 2011. Available from: http://old.tehrantimes.com/index_View.asp?code=212386

ตาราง 2.2 แสดงสถิติมูลค่าการค้าระหว่างเงินกับอิหร่านระหว่างค.ศ. 1979-1995
(หน่วย / ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)

ปี	ยอดการค้ารวม	ส่งออกไปอิหร่าน	นำเข้าจากอิหร่าน
1979	6,789.00	3,650.00	3,139.00
1980	17,911.00	12,056.00	5,855.00
1981	16,855.00	14,939.00	1,916.00
1982	20,007.00	4,456.00	15,551.00
1983	28,237.00	20,556.00	7,781.00
1984	20,285.00	15,412.00	4,873.00
1985	19,150.00	8,762.00	10,388.00
1986	11,843.00	7,397.00	4,446.00
1987	28,466.00	8,529.00	19,937.00
1988	16,444.00	8,857.00	7,587.00
1989	13,092.00	9,171.00	3,921.00
1990	36,197.00	31,843.00	4,354.00
1991	31,369.00	29,318.00	2,051.00
1992	43,660.00	33,500.00	10,160.00
1993	71,271.00	40,269.00	31,002.00
1994	44,728.00	26,575.00	18,153.00
1995	50,445.00	27,789.00	22,656.00

ที่มา Economic and Commercial Counselor's Office of the Embassy of the
People's Republic of China in the Islamic Republic of Iran

2.2.3 ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจหลังสงครามอิรัก-อิหร่าน (ค.ศ. 1988 -2008)

สภาพเศรษฐกิจของอิหร่านช่วงหลังสงครามอิรัก-อิหร่านมีความเสียหายเป็นอย่างมาก และส่งผลต่อความเป็นอยู่ของประชากรภายในไม่น้อย ในขณะที่เดียวกันเมื่อก้าวเข้าสู่ทศวรรษที่ 1990 ผลจากการปฏิรูปเศรษฐกิจและเปิดประเทศทำให้สภาพเศรษฐกิจของจีนเติบโตขึ้นอย่างมาก

ต่อสถานการณ์เศรษฐกิจของอิหร่าน จีนเสนอและยินดีให้ความช่วยเหลือเพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสาธารณูปโภคของอิหร่านผ่านการลงทุน⁹¹ โดยนาย ฉี ไชว หยวน (Qi Huaiyuan) รองนายกรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศจีน ได้เดินทางมายังอิหร่านเพื่อพูดคุยและกล่าว เน้นย้ำความร่วมมือกับอิหร่านในการฟื้นฟูหลังสงคราม อาทิ การให้เงินกู้ยืมจำนวนเงิน 5 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อบูรณะถนนหนทาง จำนวนเงิน 1.2 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อฟื้นฟูโรงงานอุตสาหกรรม และการให้กู้ยืมสิทธิพิเศษ 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ⁹² อิหร่านยังได้นำเข้าผลิตภัณฑ์จากจีนโดยเฉพาะเครื่องอุปโภค-บริโภค อาทิ แป้ง ผงซักฟอก เครื่องมือเครื่องใช้ภายในบ้าน ความช่วยเหลือด้านการเงินและการฟื้นฟูหลังสงครามของจีนได้ช่วยยกระดับความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจกับอิหร่านได้เป็นอย่างดี

นอกจากนั้นแล้ว จีนได้เริ่มนำเข้าน้ำมันดิบจากอิหร่านนับตั้งแต่ เปิดนโยบายสี่ทันสมัย นอกจากนี้จะเป็นฐานพลังงานเพื่อรองรับการเติบโตของจีนจากนโยบายเปิดประเทศแล้วนั้น ในอีกทางหนึ่ง ยังเป็นการให้ความช่วยเหลืออิหร่านภายหลังสงครามเพื่อฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน เนื่องจากอิหร่านเป็นประเทศผู้ผลิตน้ำมันโดยมีน้ำมันเป็นสินค้าหลักในการส่งออก ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจได้ยกระดับความสัมพันธ์ของทั้งสองได้เป็นอย่างดี

⁹¹ John W. Garver, China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World, p. 242.

⁹² Ibid, p.277.

ตาราง 2.3 แสดงการนำเข้าน้ำมันจากอิหร่านปีค.ศ.1983-2003

ปี	เมตริกตัน (หน่วย)	ดอลลาร์สหรัฐฯ (หน่วย)
1983	0	-
1984	0	-
1985	0	-
1986	0	-
1987	0	-
1988	9,987	1,637,790
1989	266,215	34,500,619
1990	301,240	39,534,000
1991	55,000	7,641,000
1992	114,990	15,574,000
1993	67,860	9,513,000
1994	69,119	8,715,000
1995	931,105	121,317,000
1996	2,311,105	337,072,000
1997	2,756,718	418,409,000
1998	3,619,989	414,915,000
1999	3,949,291	519,838,000
2000	7,000,465	1,464,018,000
2001	10,847,008	2,068,760,522
2002	10,629,865	1,901,986,000
2003	12,393,834	2,635,085,866

ที่มา People's Republic of China Customs Statistical Yearbook 1983-2004

กระทั่งในค.ศ. 1993 เศรษฐกิจของอิหร่านและจีนเป็นไปในลักษณะที่สวนทางกัน เมื่อเศรษฐกิจจีนเปิดกว้างมากขึ้น จากการดำเนินนโยบายเปิดประเทศ โดยเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติ

เข้ามาลงทุนเพื่อกระตุ้นการเติบโต ในขณะที่เศรษฐกิจอิหร่านยังคงยังคงต้องพึ่งพารัฐบาลเป็นหลัก⁹³ ทั้งสองจึงจัดตั้งคณะกรรมการความร่วมมือ (the Chinese-Iranian Joint Commission) เพื่อกระชับความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ การค้า และเพิ่มขอบข่ายความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างจีนและอิหร่านมีนัยสำคัญนับตั้งแต่ศตวรรษที่ 21 โดยยอดตัวเลขการค้ามีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อผู้นำจีนกังวลกับความมั่นคงด้านพลังงานของจีนที่เพิ่มมากขึ้น จึงต้องการขยายความร่วมมือด้านพลังงานกับอิหร่าน⁹⁴ ส่งผลให้การค้าและความร่วมมือด้านพลังงานเป็นความร่วมมือทางเศรษฐกิจอันดับต้นของทั้งสอง⁹⁵ และความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการค้าได้ขยายขอบข่ายมากขึ้นโดยมีแนวโน้มในด้านน้ำมันทั้งด้านการค้าและการลงทุน โดยอิหร่านรั้งอันดับผู้ส่งออกน้ำมันให้กับจีนเป็นอันดับต้นในปีค.ศ. 2001 ทั้งนี้ ถึงแม้จะมีความเสียหายต่อภาพลักษณ์ของจีนในเวทีระหว่างประเทศต่อการให้ความช่วยเหลืออิหร่านก็ตาม⁹⁶

ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจการค้าและของทั้งสองเป็นทั้งการค้าที่ไม่ใช่น้ำมัน (non-oil trade) และการค้าน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ (oil-gas trade)⁹⁷ ต่อความสัมพันธ์ด้านพลังงานนั้น ถือว่าเติบโตและโดดเด่นอย่างมากในค.ศ. 2004 เมื่อทั้งสองได้ลงนามในความร่วมมือระหว่างกันในขอบข่ายน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ โดยบริษัทน้ำมันของจีน จูไห่ เจิ้น หยง (Zhuhai Zhenrong

⁹³ John W. Garver, *China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World*, pp. 243-245.

⁹⁴ *Ibid*, pp. 264-265.

⁹⁵ J. Brandon Gentry, *The Dragon and the Magi: Burgeoning Sino-Iranian Relations in the 21st Century* [Online], 20 September 2011. Available from: http://www.silkroadstudies.org/new/docs/CEF/Quarterly/November_2005/Brandon_Gentry.pdf

⁹⁶ 刘今朝, “21世纪中国-伊朗油气合作的风险研究,” (21 shi ji zhong guo-ti lang you qi he zuo de feng yan yan jiu) [วิเคราะห์ถึงความเสี่ยงในความร่วมมือด้านพลังงานน้ำมันระหว่างจีนและอิหร่านในศตวรรษที่ 21] (研究生论文, 人文地理学, 西南大学, 2006).

⁹⁷ Liu Jun and Wu Lei, *Key Issues in China-Iran Relations* [Online], 20 September 2011. Available from: <http://research.shisu.edu.cn/picture/article/13/40/f3/b6ccee6e4847bc10de83290b983f/16eace5f-fe3d-45da-8d19-2c53f035f9f9.pdf>

Corporation) ตกลงที่จะนำเข้าก๊าซธรรมชาติเหลว (liquid natural gas) * 110 ล้านตันจากอิหร่าน นอกจากนั้นในปีเดียวกัน อีกหนึ่งบริษัทน้ำมันยักษ์ใหญ่ของรัฐบาลจีน บริษัทน้ำมัน นิปิโตรเคมี แห่งชาติจีน หรือซิโนเปก (China Petroleum and Chemical Corporation Limited - Sinopec) ได้ชนะสัมปทานที่จะสำรวจพัฒนาแหล่งน้ำมันยาดาวรัน (Yadavaran) ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของ อิหร่าน และยังตกลงในบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding - MOU) กับ อิหร่านที่จะซื้อก๊าซธรรมชาติจำนวน 250 ล้านตันเช่นเดียวกัน

ปัจจุบัน ความร่วมมือและข้อตกลงด้านเศรษฐกิจของจีนและอิหร่านไม่เพียงแต่อยู่ใน กรอบด้านทวิภาคีเท่านั้น แต่ยังไปสู่ความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศ โดยใน ค.ศ. 2005 อิหร่านได้เข้าเป็นสมาชิกในองค์กรความร่วมมือแห่งเซี่ยงไฮ้ (Shanghai Cooperation Organization - SCO) * ซึ่งเป็นองค์กรใหม่ที่สุดจากการรวมกลุ่มของประเทศในภูมิภาคเอเชีย กลาง⁹⁸ โดยอิหร่านเข้าเป็นสมาชิกในฐานะประเทศผู้สังเกตการณ์ (observer state) โดยองค์กร ความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ (SCO) มีจีนเป็นหนึ่งในผู้ก่อตั้งองค์กรดังกล่าวด้วย

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของทั้งสองยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง ยอดตัวเลขเศรษฐกิจ ของทั้งสองใน 3 ไตรมาสแรกของค.ศ.2008 สูงถึง 249 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และจีนกลายเป็นคู่ ค้าอันดับหนึ่งของอิหร่านแทนที่สหภาพยุโรป (EU)⁹⁹ แล้วอิหร่านยังคงเป็นผู้ส่งออกหลักของจีนใน

* ก๊าซธรรมชาติเหลว (liquid natural gas หรือ LNG) คือ ก๊าซธรรมชาติที่ถูกนำมาผ่านกระบวนการ ลดอุณหภูมิ หลังจากนั้นจะถูกบรรจุลงถังเพื่อขนส่งทางเรือ โดยคุณสมบัติของก๊าซธรรมชาติเหลวนั้นเมื่อนำมา เปรียบเทียบกับน้ำมันดีเซล และน้ำมันเบนซิน สามารถเป็นเชื้อเพลิงที่ดีได้ เนื่องจากก่อให้เกิดมลพิษที่น้อยกว่า

* องค์กรความร่วมมือแห่งเซี่ยงไฮ้ (Shanghai Cooperation Organization - SCO) หรือชื่อองค์กรเดิม คือ เซี่ยงไฮ้ไฟว์ (The Shanghai Five) เป็นองค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้า ก่อตั้งในปีค.ศ.1996 (แต่เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นองค์กรความร่วมมือแห่งเซี่ยงไฮ้เมื่อปีค.ศ. 2001) โดยประเทศผู้ก่อตั้ง 6 ประเทศ คือ จีน รัสเซีย คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน ทาจิกิสถาน และอุซเบกิสถาน

⁹⁸ Chien Peng Chung, *The Shanghai Co-operation Organization: China's Changing Influence in Central Asia*. (London: Cambridge University Press, 2004) p. 899.

⁹⁹ 万雪, 郭蕊, 杨兴礼, “试论21世纪初期中国-伊朗的经贸合作(shi lun 21 shi ji chu qi zhong guo- yi lang de jing mao he zuo) [ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างจีนและอิหร่านในช่วงต้นศตวรรษที่ 21],” *经济研究导刊 Economic Research Guide*, 16 (6月 2009): 147.

ปัจจุบัน (ค.ศ. 2010) อีกทั้งอิหร่านยังตกลงที่จะส่งน้ำมันให้จีน โดยเริ่มกระบวนการในค.ศ.2008 ซึ่งการเจรจาดังกล่าวถือว่าการซื้อขายน้ำมันที่มีมูลค่ามหาศาลที่สุดในโลก¹⁰⁰

ตาราง 2.4 แสดงคู่ค้าหลักของอิหร่านค.ศ. 2010

อันดับ	ประเทศ	ล้านยูโร (หน่วย)	คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ (%)
1.	สหภาพยุโรป	23,808,9	19.3%
2.	จีน	21,760,8	17.6%
3.	อินเดีย	10,780,4	8.7%
4.	ญี่ปุ่น	9,361,2	7.6%
5.	อาหรับเอมิเรตส์	9,082,1	7.4%
6.	ตุรกี	7,794,2	6.3%
7.	เกาหลีใต้	7,7336,7	5.9%
8.	รัสเซีย	3,043,5	2.5%
9.	แอฟริกาใต้	2,522,5	2.0%
10.	บราซิล	1,863,3	1.5%

ที่มา IMF

นอกจากนี้ในปีเดียวกัน ได้มีการเจรจายกเลิกความเข้าใจร่วมกัน (MOU) ระหว่างบริษัทน้ำมันแห่งชาติของจีน (China National Offshore Oil Corporation - CNNO) กับบริษัทน้ำมันแห่งชาติอิหร่าน (the National Iranian Oil Company - NIOC) เพื่อสำรวจและพัฒนาก๊าซธรรมชาติ อีกทั้งวางโครงข่ายความร่วมมือระหว่างบริษัทการปิโตรเลียมแห่งชาติจีน (China National Petroleum Corporation - CNPC) กับบริษัทน้ำมันแห่งชาติอิหร่าน (NIOC) ในปีค.ศ. 2009 เพื่อพัฒนาแหล่งน้ำมัน โดยเฉพาะในค .ศ. 2009 ภายหลังจากที่อิหร่านประกาศ

¹⁰⁰Manochehr Dorraj and Carrie L. Currier, Lubricated with Oil: Iran-China Relations in a Changing World [Online], 30 August 2011. Available from: <http://mepc.org/journal/middle-east-policy-archives/lubricated-oil-iran-china-relations-changing-world>

แผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี (2009-2013) อิหร่านคาดการณ์ตัวเลขอัตราการเติบโตของเศรษฐกิจภายใน โดยเงินเองได้เข้ามาช่วยเหลือแผนพัฒนาเศรษฐกิจของอิหร่าน ทั้งนี้เพื่อขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างตนกับอิหร่านด้วยเช่นกัน

2.2.3 สรุปความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างจีนและอิหร่าน

ในความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจระหว่างจีนและอิหร่าน ทั้งสองมีความสัมพันธ์ที่ดีด้านการค้าระหว่างกันก่อนสถาปนาทางการทูตแต่ยังไม่มีความสะดวกเท่าใดนัก เนื่องจากอุดมการณ์ด้านการเมืองของทั้งสองที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง แต่เมื่อภายหลังที่โซเวียตแตกความสัมพันธ์กับจีนและแผ่ขยายอำนาจมาয়งภูมิภาคตะวันออกกลาง อิหร่านเริ่มปรับความสัมพันธ์ทางการเมืองกับอิหร่าน และเริ่มนำเข้าสินค้าอุปโภค -บริโภคจากจีน ตัวเลขความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจเริ่มเติบโตขึ้น จนกระทั่งภายหลังสถาปนาความสัมพันธ์แล้วนั้นยอดการค้าก้าวกระโดดเป็นอย่างมาก ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของทั้งสองขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ระหว่างประเทศและความสัมพันธ์ด้านการเมือง เมื่อกษัตริย์ชาห์ถูกโค่นล้มอำนาจจากการปฏิวัติของ อายัตลลาะห์ โคมัยนี (Ayatollah Khomeini) ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหองระแหงส่งผลกระทบต่อยอดการค้าทางเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน

กระทั่งสิ้นสุดสงครามอิรัก-อิหร่านในค.ศ.1988 ถือเป็นจุดการเปลี่ยนแปลงมิติเศรษฐกิจระหว่างจีนและอิหร่าน กล่าวคือ เมื่ออิหร่านประสบปัญหาภาย หลังสงครามทั้งสาธารณูปโภคภายในและเศรษฐกิจเสียหายอย่างมาก และน้ำมันเป็นสินค้าหลักของอิหร่าน ภายหลังจากที่เจรจาเพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติภายหลังสงคราม ได้ส่งผลต่อมิติด้านเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน โดยจีนได้ให้ความช่วยเหลืออิหร่านทั้งการก่อสร้างสาธารณูปโภคและซื้อน้ำมันจากอิหร่านเพื่อแลกเปลี่ยนกับการให้ความช่วยเหลือด้วยเช่นกัน

ความสัมพันธ์มิติด้านเศรษฐกิจในค.ศ.2000 แน่นแฟ้นเป็นอย่างมากในกรอบความร่วมมือทั้งแบบทวิภาคีและระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือทวิภาคีด้านพลังงานและองค์การความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ (SCO) ต่อความร่วมมือทวิภาคีด้านพลังงาน จีนได้ให้ความสำคัญต่อประเด็นความมั่นคงด้านพลังงานเมื่อค.ศ.2003 จีนได้ประสบกับปัญหาความไม่สมดุลของการใช้พลังงานภายใน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจีนจึงขยายขอบข่ายความร่วมมือกับอิหร่านในอีกหลายๆ ด้าน นอกเหนือจากด้านน้ำมัน อาทิ การพัฒนาโรงกลั่นน้ำมันในอิหร่าน การสัมปทาน การพัฒนาต้นน้ำและปลายน้ำ การเพิ่มปริมาณการสั่งซื้อน้ำมัน

ต่อความร่วมมือในกรอบระหว่างประเทศ องค์การความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ (SCO) ได้ยอมรับอิหร่านเป็นอีกหนึ่งสมาชิกในฐานะผู้สังเกตการณ์ (observer state) ทั้งที่สหรัฐฯ ได้กดดันนานาประเทศให้โดดเดี่ยวอิหร่านทั้งด้านการทูตและเศรษฐกิจ อันเนื่องมาจากการครอบครองโครงการนิวเคลียร์ จีนเอง ทั้งนี้อิหร่านได้แสดงความมั่นใจในกรอบความร่วมมือดังกล่าวว่า สามารถสร้างความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ ด้านทหาร และด้านพลังงานที่แข็งแกร่งได้ จากคำกล่าวของประธานาธิบดีของอิหร่าน นายมะห์หมัด อะมาดีเนจาต (Mahmoud Ahmadinejad) ในการประชุมองค์การความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ (SCO) ครั้งที่หก ว่า

“ความร่วมมือต่างๆในองค์การถือว่ามีบทบาทสำคัญต่อการสร้างเสถียรภาพและสันติสุขของโลก บทบาทดังกล่าวสามารถขับเคลื่อนองค์การให้มีควม แข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ มีอิทธิพล และเป็นผู้เล่นหลักในภูมิภาค ได้ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นปรากฏการณ์คุกคามและการแทรกแซงจากอำนาจการครองความเป็นเจ้า (hegemonic) ด้วยเช่นกัน”¹⁰¹

ความร่วมมือด้านพลังงานถือเป็นอีกหนึ่งกรอบความร่วมมือในองค์การความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ (SCO) ซึ่งมีทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคน้ำมัน มุมมองของจีนต่อองค์การดังกล่าวมองว่าสามารถขยายขอบข่ายความร่วมมือกับประเทศสมาชิกในกรอบด้านพลังงาน อิหร่านเองก็มองกรอบความร่วมมือดังกล่าวในฐานะตลาดส่งออกน้ำมัน ในเมื่อปัจจุบันต่างฝ่ายต่างได้ผลประโยชน์ร่วมกันทางเศรษฐกิจทั้งแบบทวิภาคีและกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ ย่อมทำให้ฐานความสัมพันธ์ของทั้งสองแน่นแฟ้นจนยากที่จะสั่นคลอนได้

¹⁰¹Fars News Agency, Development of Shanghai Cooperation Impedes Intervention of

Bullying Powers [Online], 30 March 2012. Available from:

http://english.farsnews.com/newstext.php?nn=8503_250185

บทที่ 3

ความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านระหว่างค.ศ.1988-2008

3.1 ความเป็นมาของโครงการนิวเคลียร์อิหร่าน

ย้อนกลับไปในทศวรรษที่ 1950 สมัยกษัตริย์ชาห์ โมฮัมหมัด เรซา ปาห์ลาวี (Shah Mohammad Reza Pahlavi, 1941-1979) แห่งอิหร่าน พระองค์ทรงสนพระทัยและมีวิสัยทัศน์ในเทคโนโลยีนิวเคลียร์เป็นอย่างมาก¹⁰² และต้องการให้อิหร่านมีโรงงานผลิตพลังงานนิวเคลียร์ที่สมบูรณ์แบบ (full-fledged nuclear power industry) ทั้งนี้พระองค์มองว่า เทคโนโลยีนิวเคลียร์สามารถแปรรูปมาใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้าใช้ภายในประเทศได้ อีกนัยหนึ่งการมีโครงการนิวเคลียร์ไว้ในครอบครองอาจมีนัยยะแฝงของความเป็นรัฐที่มีอำนาจด้วยเช่นกัน

ณ ช่วงเวลานั้น อิหร่านภายใต้การปกครองของกษัตริย์ชาห์ มีความสัมพันธ์อันดีกับชาติตะวันตกโดยเฉพาะกับมหาอำนาจสหรัฐฯ โดยในค.ศ.1957 สหรัฐฯ ได้ตกลงและสนับสนุนอิหร่านในความร่วมมือการวิจัยพลังงานปรมาณูอย่างสันติ (Agreement for Cooperation in research in the Peaceful uses of Atomic Energy) ภายใต้โครงการปรมาณูเพื่อสันติ (Atoms for Peace Program)¹⁰³ โดยสหรัฐฯ ได้ช่วยเหลือการผลิตเชื้อเพลิงยูเรเนียมสมรรถนะต่ำ (Low-Enriched Enrichment - LEU) ปริมาณมากกว่า 13.2 ปอนด์ให้แก่อิหร่าน

อย่างไรก็ตามช่วงเวลาดังกล่าว ในสมัยประธานาธิบดีไวท์ ดี . ไอเซนฮาว (Dwight D. Eisenhower, 1953-1961) ถือว่าเป็นช่วงที่สหรัฐฯ ให้ความร่วมมือและการช่วยเหลืออย่างมากไม่เพียงแต่จะให้สนับสนุนความร่วมมือการวิจัยพลังงานปรมาณูอย่างสันติเท่านั้น แต่ยังให้ความ

¹⁰²Willian Burr, The history of Iran's nuclear energy program [Online], 2 August 2011.

Available from: <http://www.thebulletin.org/web-edition/op-eds/the-history-of-irans-nuclear-energy-program>

¹⁰³Greg Bruno, Iran's Nuclear Program [Online], 2 August 2011. Available from:

<http://www.cfr.org/iran/irans-nuclear-program/p16811>

ช่วยเหลืออิหร่านทางด้านทหารและเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน จากสภาพการณ์การช่วยเหลือ ดังกล่าว ของสหรัฐฯ จึงทำให้โรงงานพลังนิวเคลียร์ในอิหร่านก่อตัวเป็นรูปร่างอย่างมาก

ทิศทางในความสัมพันธ์และความร่วมมือในการใช้พลังนิวเคลียร์อย่างสันติของทั้งสอง ราบรื่นมาโดยตลอด โดยภายหลังจากที่ตกลงความร่วมมือนั้น ในค.ศ.1960 อิหร่านได้เริ่มต้นวิจัย โดยได้รับเตาปฏิกรณ์นิวเคลียร์ขนาดกำลัง 5 เมกะวัตต์โดยมีสหรัฐฯ เป็นผู้จัดหา รวมไปถึงการส่ง ยูเรเนียม พลูโตเนียม และวัตถุดิบเชื้อเพลิงอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการวิจัย¹⁰⁴ มายังอิหร่านโดยเฉพาะแร่ ยูเรเนียม ซึ่งสหรัฐฯ ในขณะนั้นถือเป็นประเทศที่อุดมด้วยแร่ยูเรเนียมอันดับ 1 ของโลก

ในค.ศ.1967 ศูนย์วิจัยนิวเคลียร์แห่งเตหะราน (Tehran Nuclear Research Center - TNRC) ถูกสร้างขึ้นในกรุงเตหะราน โดยใช้เป็นศูนย์วิจัยหลักด้านพลังนิวเคลียร์ของอิหร่าน ภายใต้การควบคุมขององค์พลังงานปรมาณูของอิหร่าน (AEOI) โดยมีสหรัฐฯ จัดส่งวัตถุดิบสาร กัมมันตรังสีพลูโตเนียมมายังศูนย์วิจัยนิวเคลียร์ปีละ 600 กรัม เพื่อที่จะสามารถผลิตพลังงาน ใช้ได้ถึง 17 ปี แต่ทว่าการจัดเก็บและการสกัดพลูโตเนียมจะไม่สามารถทำได้ หากอิหร่านยังไม่ เป็นสมาชิกในสนธิสัญญาไม่เผยแพร่อาวุธนิวเคลียร์ (NPT)¹⁰⁵

ในค.ศ.1968 อิหร่านจึงลงนามและเป็นภาคีในสนธิสัญญาไม่เผยแพร่อาวุธนิวเคลียร์ (NPT) รวมถึงการให้สัตยาบันและปฏิบัติภายใต้มาตรการพิทักษ์ความปลอดภัยด้านนิวเคลียร์* (safeguards agreement) ภายใต้ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA) ในค.ศ.

¹⁰⁴Greg Bruno, Iran's Nuclear Program [Online], 2 August 2011. Available from: <http://www.cfr.org/iran/irans-nuclear-program/p16811>

¹⁰⁵สีป่าง ดิเรกคุณากร, โรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ จุดเริ่มความก้าวหน้าหรือหายนะแก่มนุษยชาติ [Online], 2 August 2011. Available from: <http://www.ftawatch.org/node/11653>

* มาตรการพิทักษ์ความปลอดภัยทางนิวเคลียร์ (safeguards agreement) เป็นการพิทักษ์ความปลอดภัยวัสดุนิวเคลียร์ที่มีมาจากสนธิสัญญาไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ (Non-Proliferation Treaty, NPT) การพิทักษ์ความปลอดภัยภายใต้ข้อตกลงของสนธิสัญญาไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์มีวัตถุประสงค์ทางเทคนิค คือ เพื่อการตรวจพบอย่างทันทั่วทั้งที่เมื่อมีก ารดัดแปลงวัสดุนิวเคลียร์จากกิจกรรมทางนิวเคลียร์ในทางสันติ ไปใช้ผลิตอาวุธนิวเคลียร์ หรือวัตถุประสงค์ทางนิวเคลียร์ หรือใช้อย่างไม่ทราบวัตถุประสงค์ สถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ. (สถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ, ความปลอดภัย, ความมั่นคง และการพิทักษ์ทางนิวเคลียร์ [Online], 2 August 2011. Available from: <http://www.tint.or.th/nkc/nkc54/content-01/nstkc54-028.html>)

1974 ทั้งนี้ เพื่อเป็นเครื่องยืนยันว่าอิหร่านจะไม่นำพลังนิวเคลียร์ไปดัดแปลงเพื่อใช้ผลิตอาวุธนิวเคลียร์ไว้ในครอบครอง จากความสัมพันธ์อันดีระหว่างอิหร่านกับชาติตะวันตกนี้เอง ทำให้ชาติมหาอำนาจตะวันตกอื่นๆ อาทิ ฝรั่งเศส เยอรมนี ยื่นมือให้ความช่วยเหลือแก่โครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน เช่นเดียว กับกับสหรัฐฯ และนอกจากมหาอำนาจตะวันตกแล้วนั้น อิหร่านยังได้รับความช่วยเหลือวัตถุดิบแร่ยูเรเนียมจากแอฟริกาใต้ด้วยเช่นกัน¹⁰⁶

อย่างไรก็ดี ประธานาธิบดีในขณะนั้นของสหรัฐฯ ในหลายยุคหลายสมัย ไม่ว่าจะเป็นประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสัน (Richard Nixon, 1969-1974) ประธานาธิบดีเจอร์ลด์ ฟอร์ด (Gerald Ford, 1974-1977) และในช่วงแรกของประธานาธิบดีจิมมี คาร์เตอร์ (Jimmy Carter, 1977-1981) ต่างก็ให้ความช่วยเหลือและการสนับสนุนโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านต่อยุคต่อสมัย และความร่วมมือดังกล่าวก็ได้รับความร่วมมือจากประเทศโลกตะวันตกจำนวนไม่น้อย อาทิ จากการลงนามในข้อตกลงซื้อเตาปฏิกรณ์นิวเคลียร์พลังน้ำ (Pressurized Water Reactors - PWRs) จากเยอรมัน โดยเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ (Nuclear Power Reactor) ต่างๆ นั้น ถูกสร้างอยู่บนชายฝั่งอ่าวเปอร์เซียและเมืองบุชเชอร์ (Bushehr)¹⁰⁷ และซื้อเตาปฏิกรณ์จากฝรั่งเศสมาติดตั้งในเมืองบันดาร์ อับบาซ (Bandar Abbas) เพื่อนำมาผลิตกระแสไฟฟ้า ความร่วมมือดังกล่าวระหว่างอิหร่านและประเทศตะวันตกแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันได้เป็นอย่างดี

กล่าวได้ว่า เจตนารมณ์ของกษัตริย์ซาห์ในการมีโครงการนิวเคลียร์ไว้ในครอบครองดูเป็นรูปเป็นร่างจากการให้ความช่วยเหลือของสหรัฐฯ และกลุ่มประเทศตะวันตก สภาพการณ์ของความร่วมมือโครงการนิวเคลียร์อิหร่านถือว่าเป็นไปได้ด้วยดีนับตั้งแต่ค.ศ.1950 โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือจากมิตรประเทศอย่างสหรัฐอเมริกา โดย ในค.ศ.1975 นายเฮนรี คิสซิงเจอร์ (Henry Kissinger) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐฯ และนายฮูซซาง อันศอริ (Hushang Ansari) รัฐมนตรีกระทรวงการคลังของอิหร่าน ได้ลงนามตกลงซื้อเตาปฏิกรณ์นิวเคลียร์เป็นมูลค่า 6.4 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ รั่ววิศวกร อิหร่านมาฝึกฝนด้านนิวเคลียร์

¹⁰⁶ Mohammad Sahimi, *Iran's Nuclear Program. Part I: Its History* [Online], 2 August 2011.

Available from: <http://payvand.com/news/03/oct/1015.html>

¹⁰⁷ Federation of American Scientists, *Nuclear Weapons* [Online], 30 July 2011. Available

from: <http://www.fas.org/nuke/guide/iran/nuke/>

ที่สถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ นอกจากนี้ยังลงนามระหว่างกันในสัญญาซื้อขายเชื้อเพลิง นิวเคลียร์ในค.ศ.1978 ด้วยเช่นกัน¹⁰⁸

แต่ความร่วมมือและการสนับสนุนของสหรัฐอเมริกาขาดสะบั้นลงในค.ศ.1979 เมื่อมีการโค่นล้ม กษัตริย์ชาห์ในการปฏิวัติอิสลาม (Islamic Revolution) นำโดย อายาตุลเลาะห์ โคมัยนี (Ayatollah Khomeini) โดยต้องการขจัดและล้มล้างอิทธิพลตะวันตกอย่างสิ้นเชิง

เมื่ออายาตุลเลาะห์ โคมัยนี (Ayatollah Khomeini) ทำการปฏิวัติอิสลามในค.ศ.1979 อายาตุลเลาะห์ โคมัยนีต้องการล้มล้างอิทธิพลตะวันตก โดยนำเอาหลักการทางศาสนาอิสลาม เป็นแนวทางในการปกครองประเทศ และต่อต้านอิทธิพลจากโลกตะวันตกอย่างสิ้นเชิงโดยเฉพาะ สหรัฐฯ ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวนี้เอง จึงเป็นเสมือนแรงกดดันให้สหรัฐฯ ๗ รวมไปถึงประเทศ ตะวันตกที่ให้ความช่วยเหลือเริ่มวิตกกังวลถึงผู้นำคนใหม่ของอิหร่าน และทยอยลดการให้ความช่วยเหลือโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านลง อาทิ การยกเลิกสร้างเตาปฏิกรณ์ของฝรั่งเศสใน ข้อตกลงในค.ศ.1973 ที่กรุงดาร์กโฮวิน (Darkhovin) จำนวน 2 เตา และคราฟเวิร์ค ยูเนียน (Kraftwerk Union) ของเยอรมนีได้ถอนตัวและยกเลิกการสร้างเตาปฏิกรณ์ให้กับอิหร่านตาม ข้อตกลงในค.ศ. 1975

กล่าวได้ว่า โครงการนิวเคลียร์อิหร่านเป็น รูปร่างในช่วงก่อนการปฏิวัติอิสลาม สหรัฐอเมริกาและประเทศพันธมิตรได้ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนโครงการนิวเคลียร์และการใช้ พลังนิวเคลียร์อย่างสันติให้แก่อิหร่าน แต่ทว่าภายหลัง จากการปฏิวัติอิสลามภายใต้ผู้นำชาตินิยม ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างอิหร่านและโลกตะวันตกขาดจากกันอย่างเด็ดขาด และไม่ได้รับความช่วยเหลือจากกลุ่มประเทศตะวันตกแต่อย่างใด

3.2 ความเป็นมาของการช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของ อิหร่าน

¹⁰⁸ ดลยา เทียนทอง, ปัญหานิวเคลียร์อิหร่าน: ระเบิดเวลาที่นับถอยหลัง, (กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา, 2549), หน้า 52-53.

นับตั้งแต่ภายหลังจากการปฏิวัติอิสลามเป็นต้นมา ผู้นำคนใหม่แห่งอิหร่าน อัญตูลเลาะห์ โคมัยนี ซึ่งเป็นหัวหน้าผู้ปฏิวัติและต้องการขจัดอำนาจตะวันตกให้หมดไปจากอิหร่านโดยเป็นปฏิปักษ์กับสหรัฐอเมริกาอย่างโจ่งแจ้ง สหรัฐฯ จึงมองว่าอิหร่านภายใต้ผู้นำที่แข็งกร้าวเช่นนี้อาจทำให้อิหร่านแสวงหาอาวุธนิวเคลียร์ในเวลาต่อมาก็เป็นไปได้¹⁰⁹ สหรัฐฯ ได้ มองย้อนไปถึงความทะเยอทะยานของกษัตริย์ชาห์ในการครอบครองพลังงานนิวเคลียร์ ซึ่งพระองค์ได้เคยประกาศหนักแน่นว่าอิหร่านจะต้องมีอาวุธนิวเคลียร์ไม่ช้าก็เร็ว¹¹⁰ จึงส่งผลให้ประเทศตะวันตกที่เคยให้ความช่วยเหลือรวมถึงสหรัฐฯ หยุดการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวลง ทั้งนี้ทั้งนั้นก็มิได้ทำให้อิหร่านทิ้งความพยายามแต่อย่างใด ทว่าผู้นำอิหร่านยังแสวงหาประเทศผู้ให้การสนับสนุนโครงการนิวเคลียร์ต่อไป

ถึงแม้ว่าจะไม่มีประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือใดๆก็ตาม แต่อิหร่านไม่ลดความพยายามของตน กลับฟื้นฟูและพัฒนาโครงการนิวเคลียร์ของตนอย่างต่อเนื่อง โดยในค.ศ.1984 อิหร่านได้จัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีนิวเคลียร์เอสฟาฮาน (Esfahan the Nuclear Research Center - ENRC) เพื่อวิจัยเทคโนโลยีของเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ วงจรเชื้อเพลิงนิวเคลียร์ (nuclear fuel cycle) รวมไปถึงการเพิ่มสมรรถนะแร่ยูเรเนียม การวิจัยกระบวนการทางเคมีเพื่อสกัดพลูโตเนียม* ออกจากหางยูเรเนียม (depleted uranium)* โดยเริ่มทำการวิจัยดังกล่าวในค.ศ.1985

¹⁰⁹ Greg Bruno, Iran's Nuclear Program [Online], 2 August 2011. Available from: <http://www.cfr.org/iran/irans-nuclear-program/p16811>

¹¹⁰ Conspiracy Times, The Iran Agenda: The Historical Truth of Our Relations with Iran [Online], 30 July 2011. Available from: <http://www.conspiracy-times.com/content/view/187/37/>

* พลูโตเนียม หรือ Pu เป็นธาตุในลำดับที่ 94 ตามตารางธาตุ โดยในปัจจุบันไม่มีธาตุดังกล่าวตามธรรมชาติ ธาตุนี้จะเกิดจากการเกิดปฏิกิริยาทางนิวเคลียร์ของธาตุยูเรเนียม (U^{238}) ในเตาปฏิกรณ์นิวเคลียร์ ซึ่งปัจจุบันพลูโตเนียมสามารถนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงปฏิกรณ์นิวเคลียร์และระเบิดปรมาณูได้

* หางยูเรเนียม (depleted Uranium) เป็นยูเรเนียมส่วนที่เหลือจากกระบวนการเสริมสมรรถนะยูเรเนียม (uranium enrichment) โดยหางยูเรเนียมดังกล่าวสามารถนำไปใช้เป็นเกราะสะท้อนนิวตรอนในเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์และในระเบิดนิวเคลียร์ได้ นอกจากนี้การนำหางยูเรเนียมมาผ่านกระบวนการทางเคมีอีกครั้งสามารถสกัดแยกพลูโตเนียม (Plutonium) ได้ด้วยเช่นกัน ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ ฝ่ายวิศวกรรมสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, การเสริมสมรรถนะยูเรเนียมคืออะไร [Online], 30 July 2011. Available from: <http://www.tistr.or.th/ed/images/stories/engineer/article/uranium.pdf>

ภายหลังจากการปฏิวัติอิสลาม อิหร่านเปรียบเสมือนถูกโดดเดี่ยวทางการทูตจากนานาประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสหรัฐฯ และกลุ่มประเทศตะวันตก อิหร่านจึงดำเนินนโยบายไม่ทั้งตะวันตกและตะวันออกซึ่งเป็นนโยบายที่ขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ทางการเมืองกับประเทศต่างๆ ที่เป็นมิตรต่ออิหร่าน¹¹¹ ฉะนั้น ต่อประเด็นการฟื้นฟูโครงการนิวเคลียร์ของตน ในบรรดาประเทศที่มีอาวุธนิวเคลียร์ไว้ในครอบครอง (5 Nuclear Weapon States) ในนามสมาชิกของสนธิสนสัญญาไม่เผยแพร่อาวุธนิวเคลียร์ (NPT)* ที่ไม่ใช่ประเทศตะวันตก และเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีขีดความสามารถในการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์¹¹² จีนจึงกลายเป็นประเทศเดียวที่อิหร่านสามารถพึ่งพาได้

ผู้นำราฟซานจานี (Rafsanjani) แห่งอิหร่านจึงได้เยี่ยมเยียนและแลกเปลี่ยนทัศนคติกับจีน โดยอิหร่านได้กล่าวรวมไปถึงความช่วยเหลือของจีนในการรื้อฟื้นโครงการนิวเคลียร์ของตนด้วยเช่นกัน¹¹³ ซึ่งจีนเองตอบรับในการให้ความช่วยเหลือดังกล่าว และทั้งสองได้บันทึกความเข้าใจร่วมกันด้านเศรษฐกิจและความร่วมมือด้านนิวเคลียร์ (MOU of Economic and Nuclear Cooperation) ในการใช้พลังงานนิวเคลียร์อย่างสันติ (peaceful uses of nuclear energy) ใน ค.ศ.1985 แต่ภายใต้ข้อตกลงระหว่างการให้ความช่วยเหลือของจีนในขณะนั้น ไม่ได้เป็นที่รับทราบแก่ประชาคมระหว่างประเทศแต่อย่างใด¹¹⁴

โดยในเบื้องต้นนั้น จีนได้ให้ความช่วยเหลืออิหร่านในการจัดส่งเครื่องปฏิกรณ์วิจัยในศูนย์เทคโนโลยีนิวเคลียร์อิสฟาฮาน (ENRC) โดยศูนย์ดังกล่าวถือเป็นศูนย์หลักกับความช่วยเหลือโครงการนิวเคลียร์จากจีน¹¹⁵ โดยมีเครื่องปฏิกรณ์แบบน้ำมวลเบา (Light Water Reactor - LWR)

¹¹¹ จรัญ มะลูลีม, อิมรอน มะลูลีม, กิติมา อรทัต และศิริระ นวนมี, บทนำแห่งตะวันออกกลาง (กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2493), หน้า 87.

* 5 ประเทศที่มีอาวุธนิวเคลียร์ไว้ในครอบครองในนามสมาชิกของสนธิสนสัญญาไม่เผยแพร่อาวุธนิวเคลียร์ (NPT) อันได้แก่ อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ไชเวียต และจีน

¹¹² John W. Garver, "The Spirit of Sino-Iranian Relations: Civilization and Power," in China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World (Seattle and London: University of Washington Press, 2006) p. 33.

¹¹³ Ibid, pp.59-60.

¹¹⁴ Ibid, p.143.

¹¹⁵ Ibid.

เครื่องปฏิกรณ์แบบใช้แกรไฟต์ (Light Water Graphite-Moderated Reactor - RBMK) เครื่องปฏิกรณ์แบบน้ำมวลหนัก (Heavy Water Reactor - HWR) และเครื่องผลิตนิวตรอนขนาด 27 กิโลวัตต์¹¹⁶ ความร่วมมือด้านนิวเคลียร์อย่างสันติและการจัดส่งเครื่องปฏิกรณ์ให้แก่อิหร่าน นำมาสู่การให้ความช่วยเหลืออื่นๆของจีนในเวลาต่อมา

3.3 การให้ความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน ค.ศ. 1988-2008

3.3.1 ความร่วมมือโครงการนิวเคลียร์ระหว่างจีนและอิหร่าน

ภายหลังจากที่อิหร่านทำสงครามกับอิรักเป็นเวลายาวนานถึงแปดปี (ค.ศ.1980-1988) เครื่องปฏิกรณ์วิจัยเดิมที่มีอยู่ได้เสียหายเป็นอย่างมากโดยเฉพาะจากระเบิด¹¹⁷ เป็นผลให้การพัฒนาโครงการนิวเคลียร์นั้นต้องหยุดชะงักลงไปทันที¹¹⁸ อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าเครื่องปฏิกรณ์จะเสียหายอย่างมาก แต่จีนก็ยังคงสานต่อการให้ความช่วยเหลือโครงการนิวเคลียร์โดยให้วิศวกรชาวอิหร่านจำนวน 15 คนเข้าไปรับการฝึกฝนการออกแบบเครื่องปฏิกรณ์ที่จีน¹¹⁹

ต่อมาในค.ศ.1990 นายอาลี อัคบาร์ ทอร์กาน (Ali Akbar Torkan) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอิหร่าน และนาย เจียง หัว (Jiang Hua) รองผู้อำนวยการคณะกรรมการด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของจีน ได้ทำข้อตกลงร่วมกันภายใต้ข้อตกลงระยะเวลา 10 ปี (Ten Year Agreement) เพื่อที่จะขยายความร่วมมือด้านนิวเคลียร์ให้กว้างออกไป ทั้งนี้ต่อข้อตกลงปี 1990 บริษัทนิวเคลียร์แห่งชาติจีน หรือซีเอ็นเอ็นซี

¹¹⁶ Ibid., pp.143-144.

¹¹⁷ Federation of American Scientists, **Nuclear Weapons** [Online], 30 July 2011. Available from: <http://www.fas.org/nuke/guide/iran/nuke/>

¹¹⁸ ดลยา เทียนทอง, "อิหร่าน," ใน เอเชียรายปี 2007/2550, (กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา, 2550), หน้า 375.

¹¹⁹ John W. Garver, *China's Assistance to Iran's Nuclear Programs in China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World*, p.144.

(The China National Nuclear Company - CNNC) จะเป็นผู้ดำเนินการหลักในการจัดส่งอุปกรณ์ด้านนิวเคลียร์ให้แก่อิหร่าน¹²⁰

ในค.ศ.1992 จีนและอิหร่านได้ตกลงในความร่วมมือด้านนิวเคลียร์อย่างสันติ (Peaceful Nuclear Cooperation Agreement) ทั้งนี้ผู้นำจีนกล่าวว่า

“หากอิหร่านยอมรับและให้การตรวจสอบภายใต้กรอบทบวงพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA) และยอมรับในหลักการที่ตกลงร่วมกัน จีนยินดีที่จะพิจารณาการผลิตโรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ (nuclear power plant) ให้อิหร่าน”¹²¹

ความร่วมมือด้านนิวเคลียร์ระหว่างจีนและอิหร่านก้าวกระโดดไปอย่างรวดเร็วในสมัยนายหลี่ เฝิง (Li Peng) นายกรัฐมนตรีของจีนได้เยือนประธานาธิบดีราฟซานจานิ (Rafsanjani) แห่งอิหร่านในค.ศ.1991 โดยทั้งสองได้หารือในความร่วมมือด้านนิวเคลียร์ ทั้งนี้จีนได้ตกลงที่จะสานต่อการสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ให้อิหร่านในเมืองบุชเชอร์ (Busheh) จากฝรั่งเศสและเยอรมันที่ถอนตัวจากการให้ความช่วยเหลือตั้งแต่ภายหลังการปฏิวัติอิสลาม¹²² นอกจากนี้ทั้งสองยังตกลงที่จะขยายความร่วมมือด้านเทคโนโลยี การค้า การทหาร และด้านวิทยาศาสตร์ อีกทั้งในปีเดียวกัน ประธานาธิบดีหยาง ช่าง คุน (Yang Shangkun) ได้เดินทางเยือนอิหร่านเพื่อพบกับผู้นำอิหร่านเพื่อเน้นย้ำถึงการให้ความช่วยเหลือในการสร้างโรงไฟฟ้า เครื่องปฏิกรณ์ รวมไปถึงสถานประกอบการนิวเคลียร์ (nuclear facilities) ในเมืองบุชเชอร์¹²³

จากการเยือนอิหร่านของนายกรัฐมนตรี หลี่ เฝิง และประธานาธิบดี หยาง ช่างคุน ของจีน ทำให้เป็นที่จับตามองของสื่อต่างๆทั่วโลก รวมถึงสหรัฐอเมริกาว่า จีนมีเจตนาในการให้ความช่วยเหลือโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน โดยโฆษกกระทรวงการต่างประเทศของจีน ได้ประกาศ

¹²⁰ Ibid., p.146.

¹²¹ 殷罡, 伊朗核问题的实质是伊朗的国家地位问题 (yi lang ke wen ti de shi zhi shi yi lang de guo jia di wei wen ti) [ประเด็นปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านได้ทำให้สถานะของอิหร่านในเวทีระหว่างประเทศเกิดปัญหา] [Online], 27 June 2011. Available from: <http://www.cssn.cn/news/136783.htm>

¹²² John W. Garver, China's Assistance to Iran's Nuclear Programs in China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World, p.147.

¹²³ Ibid.

ถึงความร่วมมือดังกล่าว เพื่อความมั่นใจของนานาประเทศระหว่างตนกับอิหร่านว่า ความร่วมมือจะอยู่ภายใต้หลักสามประการ คือ หนึ่ง มีจุดประสงค์เพื่อสันติ สอง สามารถให้นานาประเทศตรวจสอบได้อย่างโปร่งใส และสาม จะไม่มีการโยกย้ายวัตถุประสงค์หรือเทคโนโลยีใดๆ ให้แก่ประเทศที่ไม่มีอาวุธหากไม่ได้รับอนุญาตจากจีน¹²⁴ ความร่วมมือโครงการนิวเคลียร์ร่วมกันได้มีจุดประสงค์ร้ายแต่อย่างใด มีเพียงแค่ความร่วมมือเพื่อสันติเท่านั้น

ความร่วมมือด้านนิวเคลียร์ของทั้งสองขยายขอบข่ายมากยิ่งขึ้น เมื่อนายซ่ง เจี้ยน (Song Jian) นายกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของจีน ได้ลงนามในข้อตกลงร่วมกับนายเรซา อัมโรลลาฮี (Reza Amrollahi) หัวหน้าองค์การปรมาณูของอิหร่าน (AEOI) ในค.ศ. 1992 ตามข้อตกลงซ่ง-อัมโรลลาฮี (Song-Amrollahi Agreement) โดยภายใต้ข้อตกลงดังกล่าว จีนจะให้ความช่วยเหลือในการร่วมออกแบบ และการสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ ทั้งนี้กระบวนการดังกล่าว จีนและอิหร่านได้รายงานความเคลื่อนไหวต่อ ทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA)¹²⁵

ความร่วมมือด้านนิวเคลียร์ระหว่างจีนและอิหร่านคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง ในค .ศ.1993 เจียง ซิน สยง (Jiang Xinxiong) ประธานบริษัทนิวเคลียร์แห่งชาติจีน (CNNC) ได้พูดคุยและตกลงร่วมกับนายเรซา อัมโรลลาฮี (Reza Amrollahi) หัวหน้าองค์การปรมาณูแห่งอิหร่าน (AEOI) ในข้อตกลงเจียง-อัมโรลลาฮี (Jiang-Amrollahi Agreement) โดยข้อตกลงดังกล่าวนั้น จีนได้ให้ความช่วยเหลือในการสร้างโรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ขนาด 300 เมกะวัตต์ จำนวน 2 แห่ง ทั้งนี้จีนได้เน้นย้ำว่าการสร้างโรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์มีจุดประสงค์สันติเพื่อใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้า¹²⁶ อีกทั้งผู้นำอาฟกานิสถานได้ประกาศแก่สังคมนระหว่างประเทศ ว่าควรให้ความไว้วางใจในความร่วมมือด้านนิวเคลียร์ระหว่างตนและจีน เนื่องจากไม่ได้มีจุดประสงค์ในด้านทางทหารแต่อย่างใด¹²⁷

ต่อความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านนิวเคลียร์ระหว่างจีนและอิหร่านที่แน่นแฟ้นทุกขณะได้สร้างความไม่พอใจให้แก่สหรัฐฯ เป็นอย่างมาก ทั้งนี้ส่งผลทำให้จีนต้องลดท่าทีลงในค .ศ.

¹²⁴ Ibid.

¹²⁵ Ibid, p. 148.

¹²⁶ Ibid, p. 149.

¹²⁷ Ibid.

1997 ภายใต้ความกดดันของสหรัฐฯ ที่จะขายอาวุธให้กับไต้หวัน จากมุมมองของจีนขณะนั้น สหรัฐฯ จึงเป็นประเทศที่มีบทบาทด้านความสัมพันธ์กับจีนโดดเด่นและมีอิทธิพลมากที่สุด¹²⁸ ทำให้จีนมีความจำเป็นต้องรักษาความสัมพันธ์ระดับสูงกับสหรัฐฯ ไว้¹²⁹ โดยจีนตกลงกับสหรัฐฯ ที่จะลดระดับการให้ความช่วยเหลือแก่อิหร่านลง

ถึงแม้ว่าจีนจะทำความเข้าใจอย่างดีกับสหรัฐฯ ว่าจะลดการให้ความช่วยเหลือก็ตาม แต่หากดูจากความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจแล้วนั้น ความสัมพันธ์ของจีนและอิหร่านยังคงดำเนินไปในทิศทางที่ดีอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะด้านน้ำมัน โดยใน ค.ศ.2000 บริษัทปิโตรเลียมแห่งชาติจีน (CNPC) ได้ชนะสัมปทานสำรวจและขุดเจาะน้ำมันในทางตอนใต้ของอิหร่าน นอกจากนี้รัฐวิสาหกิจพลังงานยักษ์ใหญ่อ่างบริษัทน้ำมันปิโตรเคมีแห่งชาติจีน (Sinopec) ยังตกลงสัญญากับบริษัทน้ำมันแห่งชาติอิหร่าน (NIOC) ที่จะพัฒนาแหล่งน้ำมันยาดาวารัน (Yadavarán) ซึ่งจะสามารถผลิตน้ำมันดิบ 150,000 บาร์เรลต่อวัน โดยที่บริษัทน้ำมันแห่งชาติอิหร่าน (NIOC) จะจำหน่ายและส่งออกให้กับจีนเป็นเวลา 25 ปี¹³⁰

กระนั้นก็ตาม นับตั้งแต่จีนมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่แน่นแฟ้นกับอิหร่าน โดยให้ความสำคัญกับการแสวงหาแหล่งพลังงานน้ำมันและนำเข้าน้ำมันดิบ บวกกับการให้ความช่วยเหลือโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านแล้ว ท่าทีของจีนเป็นที่จับตามองของนานาประเทศอย่างระแวดระวังโดยเฉพาะสหรัฐฯ¹³¹ เนื่องจากในสายตาของสหรัฐฯ โครงการนิวเคลียร์ของ อิหร่าน อาจบั่นทอนเสถียรภาพและความมั่นคงของโลกได้

ต่อสายตานานาประเทศ จีนให้การปฏิเสธว่าไม่มีความร่วมมือในด้านนิวเคลียร์ระหว่างตนกับอิหร่าน ในขณะที่สหรัฐฯ ไม่ปักใจเชื่อเช่นนั้น อีกทั้งยังยื่นหยัดและคัดค้านการให้ความช่วยเหลือของจีนที่จะขนย้ายแร่ยูเรเนียม โดย จีนเองให้ความช่วยเหลือโครงการนิวเคลียร์อิหร่าน

¹²⁸ วรศักดิ์ มหัทธโนบล, “จีน,” ใน เอเชียรายปี 1997/2540, (กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา, 2540), หน้า 205.

¹²⁹ John W. Garver, *China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World*, p.139.

¹³⁰ John Calabrese, *China and Iran: Mismatched Partners* (Washington: The Jamestown Foundation, 2006), p. 7.

¹³¹ จันทรจุฑา สุขชี, “จีน,” ใน เอเชียรายปี 2004/2547, (กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา, 2547), หน้า 225.

ในการขนย้ายสารยูเรเนียมเฮกซะฟลูออไรด์ (Uranium Hexafluoride หรือ UF₆) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีเพิ่มสมรรถนะยูเรเนียมนี้มาจากการช่วยเหลือของจีน จึงทำให้สหรัฐฯ กัดค้นจีนและให้ยกเลิกการให้ความช่วยเหลือรวมถึงหยุดการขนย้าย UF₆ ไปยังอิหร่าน อีกทั้งยังเรียกร้องให้จีนดำเนินการตามข้อตกลงความร่วมมือนิวเคลียร์ปีค.ศ. 1985 (1985 US - China Nuclear Cooperation Agreement) ระหว่างตน แต่ทว่าจีนไม่ลดทอนที่ต่อการกัดค้นของสหรัฐฯ และยังคงให้ความช่วยเหลือแก่อิหร่านอย่างต่อเนื่อง

3.3.2 การให้ความช่วยเหลือจัดส่งวัตถุดิบเพื่อเพิ่มสมรรถนะแร่ยูเรเนียม

แร่ยูเรเนียมเป็นแร่ที่สามารถพบได้ตามธรรมชาติ เป็นแร่สำคัญที่ใช้ในโรงไฟฟ้าส่วนใหญ่สามารถสกัดสารพลูโตเนียมออกมาได้ด้วยเช่นกัน แร่ดังกล่าวสามารถพบได้ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย อูซเบกิสถาน เซเชลโลวเกีย แอฟริกาใต้ นามิเบีย รัสเซีย รวมไปถึงจีนด้วยเช่นกัน แร่ยูเรเนียมจึงเปรียบเสมือนเป็นแร่หลักเพื่อเปลี่ยนสถานะภาพเป็นสารอื่นๆ เพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงระเบิดนิวเคลียร์ เชื้อเพลิงในเตาปฏิกรณ์ต่อไปได้

ทั้งนี้ การสำรวจแร่ยูเรเนียมถือเป็นกระบวนการที่สำคัญเช่นกัน จากความร่วมมือด้านนิวเคลียร์ของทั้งสองในค.ศ.1985 จีนได้ให้ความช่วยเหลือแก่อิหร่านเพื่อทำการสำรวจแหล่งเชื้อเพลิงแร่ยูเรเนียมในค.ศ.1989 เพื่อการสำรวจดังกล่าว จีนได้ส่งนักธรณีวิทยาไปยังองค์การพลังงานปรมาณูของอิหร่าน (AEOI) เพื่อช่วยทีมวิจัยชาวอิหร่านสำรวจแร่ยูเรเนียมในกรุงยาร์ด (Yazd) นายเรซา อัมโรลลาฮี (Reza Amrollahi) หัวหน้าศูนย์วิจัยองค์การปรมาณูแห่งอิหร่านคาดว่าการสำรวจดังกล่าวจะมีแร่ยูเรเนียมกว่า 35,000 ตัน ซึ่งมีปริมาณเพียงพอที่จะนำมาแปรสภาพเป็นเค้กเหลือง (yellow cake) * ได้

นอกจากนั้นในค.ศ.1991 จีนยังได้ส่งวัตถุดิบยูเรเนียมจำนวน 1,600 กิโลกรัมให้แก่อิหร่าน การจัดส่งวัตถุดิบจำนวนมากดังกล่าว ทำให้อิหร่านสามารถเรียนรู้กระบวนการการผลิตใหม่ (reprocessing) และการเพิ่มสมรรถนะ (enrichment) และสามารถต่อยอดสู่การเรียนรู้อื่นๆ ได้ อย่างไรก็ดี หนึ่งในวัตถุดิบของจีนได้จัดหาให้อิหร่านนั้นได้รวมไปถึงยูเรเนียมเฮกซะฟลูออไรด์

* เค้กเหลือง (yellow cake) เป็นสารตั้งต้นของกระบวนการเพิ่มสมรรถนะแร่ยูเรเนียม (uranium enrichment)

(Uranium Hexafluoride – UF₆ or HEX) * จำนวน 1,005 กิโลกรัม และยูเรเนียมเตตระฟลูออไรด์ (Uranium Tetrafluoride – UF₄ หรือ Green Salt) * จำนวน 402 กิโลกรัม และนอกจากวัตถุดิบต่อการเพิ่มแร่สมรรถนะยูเรเนียม จีนยังได้จัดส่งวัตถุดิบอื่นๆ ด้วยเช่นกัน อาทิ สารประกอบไตรบิลทิลฟอสเฟต (tributyl phosphate) ซึ่งเป็นสารประกอบทางเคมีเพื่อที่ง่ายต่อการสกัดสารฟลูออโรเนียมออกจากทางยูเรเนียม (depleted uranium) และสารประกอบแอนไฮดรัสไฮโดรเจนฟลูออไรด์ (anhydrous hydrogen fluoride) ซึ่งเป็นสารประกอบที่ช่วยในการผลิตยูเรเนียมเฮกซะฟลูออไรด์ (uranium hexafluoride) ได้เช่นกัน¹³² การจัดส่งวัตถุดิบต่างๆ เพื่อการวิจัยจากจีน ทำให้นักวิทยาศาสตร์ชาวอิหร่านได้เรียนรู้ถึงวัฏจักรเชื้อเพลิงนิวเคลียร์และเข้าใจถึงกระบวนการเพิ่มสมรรถนะเป็นอย่างดี¹³³

3.3.3 การให้ความช่วยเหลือการจัดส่งเตาปฏิกรณ์ปรมาณูวิจัย

เตาปฏิกรณ์นิวเคลียร์ หรือเครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ ถือว่ามีความสำคัญต่อพื้นฐานต่อการวิจัยด้านนิวเคลียร์และสามารถต่อยอดในด้านอื่นๆ ได้ อาทิ การผลิตไอโซโทปรังสีเพื่อนำไปใช้ทางการแพทย์ การเกษตร อุตสาหกรรม รวมถึงการวิเคราะห์ทางเทคนิคเชิงนิวเคลียร์¹³⁴ โดยหลักๆ แล้วนั้น เป็นเครื่องมือเพื่อใช้ผลิตนิวตรอน

โดยในค.ศ.1990 สำนักงานปรมาณูแห่งชาติจีน (The China National Nuclear Company - CNNC) ได้ทำข้อตกลงกับองค์การพลังงานปรมาณูของอิหร่าน (AEOI) เพื่อที่จะจัดส่ง

* ยูเรเนียมเฮกซะฟลูออไรด์ (Uranium Hexafluoride – UF₆ หรือ HEX) เป็นเชื้อเพลิงที่ผ่านกระบวนการแปรสภาพถัดมาจากเค้กเหลือง (Yellow cake) ของกระบวนการเพิ่มสมรรถนะยูเรเนียม (Uranium Enrichment)

* ยูเรเนียมเตตระฟลูออไรด์ (Uranium Tetrafluoride หรือ Green Salt) เป็นเชื้อเพลิงที่ผ่านกระบวนการแปรสภาพถัดมาจากยูเรเนียมเฮกซะฟลูออไรด์ (Uranium Hexafluoride – UF₆) หรือ เป็นกระบวนการสุดท้ายของกระบวนการเพิ่มสมรรถนะยูเรเนียม (Uranium Enrichment) เชื้อเพลิงในรูปแบบดังกล่าวสามารถนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงในโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ได้เลย

¹³² John W. Garver, *China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World*, p.152.

¹³³ Ibid, p.147.

¹³⁴ พรสวาท พันธุ์ยูธา, **พลังงานนิวเคลียร์** [Online], 3 January 2012. Available from:

เครื่องปฏิกรณ์ 27 กิโลวัตต์ หรืออีกชื่อหนึ่งคือ เครื่องปฏิกรณ์ผลิตสารพลูโตเนียม (Plutonium Production Reactor) ให้แก่อิหร่านเพื่อที่จะติดตั้ง ณ ศูนย์วิจัยนิวเคลียร์เอสฟาฮาน (ENRC) ทั้งนี้เครื่องปฏิกรณ์ดังกล่าวสามารถผลิตสารพลูโตเนียมได้ราว 6 กิโลกรัมต่อปี นอกจากนี้จีนยังได้ส่งเครื่องปฏิกรณ์คาลูตรอน (Calutron) หรือเครื่องแยกไอโซโทป EMIS (Electromagnetic Isotope Separation - EMIS) ให้กับศูนย์เทคโนโลยีนิวเคลียร์อิสฟาฮาน (ENRC) ของอิหร่าน เพื่อที่จะสามารถแยกรังสีอะตอมของไอโซโทปยูเรเนียมได้* โดยเทคโนโลยีดังกล่าวสหรัฐอเมริกาได้เคยนำมาใช้ในสงครามโลกครั้งที่สองเช่นกัน¹³⁵

นอกจากนั้นแล้ว ภายใต้ข้อตกลงเจียง-อัมโรลลาฮี (Jiang-Amrollahi Agreement) ใน ค.ศ.1993 จีนได้จัดส่งอุปกรณ์เทคโนโลยีเกี่ยวกับการวิจัย เครื่องปฏิกรณ์ปรมาณูวิจัยปรมาณูโตกามาค เอช- ที 6 บี (Tokamak HT-6B) จากการวิจัยของสถาบันพลาสมาฟิสิกส์ภายใต้สถาบันวิทยาศาสตร์ของจีน (Plasma Physics of Chinese Academy of Sciences) มายังอิหร่าน ทั้งนี้จีนยังได้ตกลงสร้างเครื่องปฏิกรณ์ที่ใช้อยุณหภูมิสูงเพื่อให้เกิดแร่ยูเรเนียมที่สมบูรณ์แบบ¹³⁶ ภายใต้ศูนย์วิจัยเทคโนโลยีนิวเคลียร์เอสฟาฮาน (ENRC) ของอิหร่านด้วยเช่นกัน ความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่านที่นับวันยิ่งทวีความแน่นแฟ้นขึ้น ทำให้สหรัฐอเมริกาไม่พอใจกับจีนเป็นอย่างมาก เนื่องจากเครื่องปฏิกรณ์วิจัยดังกล่าว ถือเป็น การเคลื่อนย้ายเทคโนโลยีนิวเคลียร์ฟิวชั่นให้กับประเทศอื่นเป็นครั้งแรกของจีน¹³⁷ จึงส่งผลให้ใน ค.ศ. 1997 จีนต้องลดทอนที่ด้านความสัมพันธ์และความร่วมมือโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านภายใต้ความกดดันของสหรัฐฯ เนื่องจากจีนยังคงต้องรักษาความสัมพันธ์ระดับสูงกับสหรัฐฯ ไว้¹³⁸

3.3.4 การให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีแยกไอโซโทปอะตอม

นอกจากจีนจะจัดส่งวัตถุดิบเพื่ออำนวยความสะดวกในการเพิ่มสมรรถนะแร่ยูเรเนียม การสร้างโรงไฟฟ้า และการจัดส่งเตาปฏิกรณ์แล้วนั้น ใน ค.ศ.1995 จีนได้ยังให้ความช่วยเหลือ

* ธาตุยูเรเนียม (Uranium) และธาตุพลูโตเนียม (Plutonium) เป็นธาตุที่นำมาใช้และเป็นแหล่งพลังงานนิวเคลียร์ได้

³⁴ John W. Garver, *China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World*, p.145.

¹³⁶ Ibid, pp.143-144.

¹³⁷ Ibid, p.149.

¹³⁸ Ibid, p.139.

อิหร่านในด้านเทคโนโลยีเลเซอร์อะตอม (Atomic Laser Technology) ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งเทคโนโลยีแนวหน้าด้านนิวเคลียร์และการเพิ่มสมรรถนะแร่ยูเรเนียมที่จีนถ่ายทอดให้¹³⁹ โดยเทคโนโลยีตัดแยกไอโซโทปด้วยเลเซอร์ไออะตอม (Atomic vapor laser isotope separation - AVLIS) แต่เดิมนั้นได้คิดค้นและใช้ในสหรัฐอเมริกาและโซเวียตในค.ศ. 1970¹⁴⁰ นอกจากนั้นแล้วจีนยังได้ถ่ายทอดเทคโนโลยีการตัดแยกด้วยไอทองแดง (copper vapor laser) โดยเทคโนโลยีดังกล่าวได้ถ่ายทอดให้กับนักวิทยาศาสตร์ที่ศูนย์วิจัยนิวเคลียร์แห่งเตหะราน (TNRC) ทั้งนี้ อิหร่านสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากจีนนำมาประยุกต์ใช้เพิ่มสมรรถนะแร่ยูเรเนียมได้ในจำนวนหนึ่ง¹⁴¹

3.4 การให้ความช่วยเหลืออื่นๆ ของจีน

3.4.1 การให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือทางทหาร

ภายหลังการปฏิรูปเศรษฐกิจของผู้นำ เต็ง เสี่ยว ผิง อุตสาหกรรมเพื่อการป้องกันประเทศของจีนได้ขยายตัวมากขึ้น อีกทั้งมีประสิทธิภาพและทันสมัยในบรรดาภาคอุตสาหกรรมทั้งหมด¹⁴² ผู้นำอิหร่านจึงให้ความสนใจต่อการซื้ออาวุธและความร่วมมือด้านการทหารกับจีนไม่น้อย โดยอิหร่านถือว่าความร่วมมือดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญในความเป็นหุ้นส่วนซึ่งกัน ทั้งนี้ต่อความร่วมมือดังกล่าวได้เห็นเป็นรูปร่างเด่นชัดนับตั้งแต่ช่วงต้นสงครามเป็นต้นมา เนื่องจากจีนก็ได้ให้ความช่วยเหลือทางการทหารแก่อิหร่าน โดยเป็นผู้จัดส่งอาวุธอันดับ 1 ในช่วงค.ศ.1980-

¹³⁹ John W. Garver, China's Assistance To Iran's Nuclear Program in China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World. (Seattle and London: University of Washington Press, 2006).p.150.

¹⁴⁰ Ibid.

¹⁴¹ Ibid, pp.150-151.

¹⁴² John W. Garver, China and Iran's Military Development Efforts in China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World, p. 167.

1988¹⁴³ ดังตารางที่ 3.1 โดยมีรถถังและอาวุธปืนใหญ่เป็นรายการหลักของการซื้อขายอาวุธดัง
ตารางที่ 3.2

ตาราง 3.1 แสดงประเทศผู้จัดส่งอาวุธให้แก่อิหร่านระหว่างค.ศ.1980-1988

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	รวม
จีน		1	204	235	192	131	579	586	225	2153
เกาหลีเหนือ			141	237	64	38	46	195	192	911
โซเวียต							114	98	90	302
ออสเตรเลีย						285				285
ลิเบีย	94	105				15	7	7		227
ซีเรีย			177	46						223
อิตาลี	44	172								216
อังกฤษ					135	52				187
ญี่ปุ่น	146									146
ฝรั่งเศส		146								146

ที่มา Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI)

การให้ความช่วยเหลือของจีนไม่เพียงแต่การขายอาวุธให้แก่อิหร่านในช่วงสงครามอิรัก-อิหร่านเท่านั้น ยังมีการจำหน่ายอาวุธให้กับอิหร่านภายหลังสงครามเพื่อฟื้นฟูศักยภาพทางทหารของอิหร่าน (militarization) ด้วยเช่นกัน ดังตาราง 3.2

¹⁴³ Stockholm International Peace Research Institute, Arms Export to Iran, 1980-1988

[Online], 6 January 2012. Available from: http://armstrade.sipri.org/armstrade/html/export_values.php

ตาราง 3.2 แสดงอาวุธทางทหารที่จีนจำหน่ายให้แก่อิหร่านปีค.ศ. 1982-2004

ชนิดอาวุธ	คำอธิบาย	จำนวน	ปีที่ส่ง
F-6	เครื่องบินรบ	100	1982-1983
F-6	เครื่องบินรบ	12	1985-1986
T-59	รถถังหลัก	200	1985-1986
Type 59/1	ปืนใหญ่ 130 ม.ม.	100	1985-1986
Type 60	ปืนใหญ่ 120 ม.ม.	100	1985-1986
CSA-1	ขีปนาวุธนำวิถีพื้นสู่อากาศ	100	1986-1986
Hong-Ying 5	ขีปนาวุธนำวิถีพื้นสู่อากาศขนาดพกพา	300	1986-1986
F-7	เครื่องบินรบ	60	1986
CSA-1 SAMs	ขีปนาวุธนำวิถีพื้นสู่อากาศ	6	1985-1986
Hong Ying-5	ขีปนาวุธนำวิถีพื้นสู่อากาศขนาดพกพา	300	1985-1988
F-6	เครื่องบินรบ	24	1986-87
F-7	เครื่องบินรบ	24	1985
T-59	รถถังหลัก	120	1987
Type 59/1	ปืนใหญ่ 130 ม.ม.	120	1987
Type 63	จรวดหลายลำกล้อง 107 ม.ม.	900	1982-1987
C-801	ขีปนาวุธนำวิถีป้องกันเรือผิวน้ำ	8	1987
Hai Ying-2L	ขีปนาวุธนำวิถีต่อต้านเรือผิวน้ำ	96	1987-1988
Hong Jian-73	จรวดต่อต้านรถถัง	6,500	1982-1987
Hong Ying-5	ขีปนาวุธนำวิถีพื้นสู่อากาศขนาดพกพา	300	1987
T-59	รถถังหลัก	240	1987-1988
Type 501	รถลำเลียงหุ้มเกราะ	300	1986-1988
Hai Ying 2	รถถังหลัก	124	1987-1988
PL-2A	ขีปนาวุธนำวิถีอากาศสู่อากาศ	540	1986-1988

HQ-2B	ขีปนาวุธนำวิถีพื้นสู่อากาศ	8	1990-1993
-------	----------------------------	---	-----------

HQ-2B	ขีปนาวุธนำวิถีพื้นสู่อากาศ	96	1990-1993
CSS-8 TEL	ตัวควบคุมขีปนาวุธนำวิถีพื้นสู่อากาศ	25	1990-1996
CSS 8	ขีปนาวุธนำวิถีพื้นสู่อากาศ	200	1990-1996
Hugu missile boats	เรือเร็วโจมตี	10	1994
F-7m Airguard	เครื่องบินรบ	75	1992-1994
ESR-1	เรดาร์ไฟาระวัง	10	1994-1996
Rice Lamp	เรดาร์ควบคุมการยิง	10	1994-1996
C-802	ขีปนาวุธนำวิถีต่อต้านเรือผิวน้ำ	80	1994-1996
C-801	ขีปนาวุธนำวิถีต่อต้านเรือผิวน้ำ	64	1996
Y-12	เครื่องบินลำเลียง	9	1994-1995
Y-7	เครื่องบินลำเลียง	2	1998
Hudong	เรือเร็วโจมตี, ขีปนาวุธ	10	1994-1996
C-801	ขีปนาวุธนำวิถีต่อต้านเรือผิวน้ำ	24	1997-1998
F-7m Airguard	เครื่องบินรบ	5	1996
C-802	ขีปนาวุธนำวิถีต่อต้านเรือผิวน้ำ	80	1996-1999
Y-7	เครื่องบินลำเลียง	14	1998
China Cat	เรือเร็วโจมตี		2001-2004

ที่มา: เรียบเรียงจาก SIPRI Yearbook 1981-2002

แต่ทว่าเมื่อสิ้นสุดสงครามในค.ศ.1988 ได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่ออิหร่านไม่น้อย ในขณะที่อิหร่านมีความต้องการพัฒนาประเทศในหลายๆด้านด้วยงบประมาณอันจำกัด ทั้งนี้รวมไปถึงงบประมาณทางทหาร¹⁴⁴ นอกจากนั้นแล้ว อิหร่านต้องการที่จะพัฒนาอาวุธทางทหารเพื่อทดแทนอาวุธที่เสียหายไปจากการทำสงครามกับอิรักและเพิ่มขีดความสามารถทางทหารของตน โดยต้องการอาวุธทางทหารที่ทันสมัยและเพิ่มขีดความสามารถทางเคมีและนิวเคลียร์¹⁴⁵ ทั้งนี้จึงได้ให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูทั้งในด้านการพัฒนาขีดความสามารถของอิหร่านให้เท่าเทียม

¹⁴⁴ John W. Garver, China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World, p.171.

¹⁴⁵ Ibid, p.170.

(asymmetric capability) เทคโนโลยีการผลิตและการจำหน่ายขีปนาวุธบนสนามรบและทางน้ำ (Battlefield and Cruise Missile and Production Technology) รวมไปถึงด้านอุตสาหกรรมเทคโนโลยี และทางด้านวิศวกรรม เพื่อแลกเปลี่ยนกับน้ำมัน¹⁴⁶

ความสัมพันธ์ทางการทหารของทั้งสองแน่นแฟ้นมากขึ้นในค.ศ.1990 เมื่อนายเจียงหัว (Jiang Hua) ผู้แทนคณะกรรมการด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการป้องกันประเทศแห่งชาติจีน (the State Commission for Science, Technology, and Industry for National Defense - COSTIND) ได้เดินทางพบปะนายอาลีอักบาร์ ทอร์กัน (Ali Akbar Torkan) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของอิหร่าน ณ กรุงเตหะราน (Tehran) ทั้งสองได้ลงนามเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และเทคโนโลยีทางทหารระยะเวลา 10 ปี (Ten-Year Agreement on Military Technology Exchange) โดยถือเอาความร่วมมือด้านขีปนาวุธ (missile cooperation) เป็นความร่วมมือหลักของข้อตกลง¹⁴⁷

ต่อมาในค.ศ.1990 นายอาลีอักบาร์ ทอร์กัน (Ali Akbar Torkan) ผู้แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของอิหร่าน ได้แลกเปลี่ยนการเยือนกับนาย ดิง เหิง เกา (Ding Hengga) ประธานคณะกรรมการด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการป้องกันประเทศของจีน (COSTIND) โดยทั้งสองได้หารือการผลิตขีปนาวุธนำวิถี (ballistic missile) M-11 และ M-9 ร่วมกัน ซึ่งขีปนาวุธดังกล่าวต่างเป็นอาวุธทำลายล้างสูง (weapon of mass destruction - WMD) ทั้งคู่¹⁴⁸ ต่อความร่วมมือดังกล่าว สหรัฐอเมริกามองว่าอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงและอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งของภูมิภาค (regional conflict) ได้ และภูมิภาคตะวันออกกลางมักใช้ขีปนาวุธนำวิถีอย่างกว้างขวางเมื่อเกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ¹⁴⁹ ความร่วมมือของจีนอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น แต่จีนกลับมองว่าภายใต้เทคโนโลยีของอาวุธทางทหารที่ล้ำสมัย ประเทศกำลัง

¹⁴⁶ Ibid, p.244.

¹⁴⁷ Ibid, p.171.

¹⁴⁸ Kenneth Katzman, CRS Report for Congress, Iran: Arms and Technology Acquisitions

[Online], 6 January 2012. Available from: <http://www.parstimes.com/nuclear/iranarms98.pdf>

¹⁴⁹ Stéphane Delory, The Dynamics of Missile Proliferation in the Middle East and North Africa [Online], 6 January 2012. Available from: <http://www.nonproliferation.eu/documents/other/stphanedelory4e97160965698.pdf>

พัฒนาในโลกที่สามมีสิทธิ์ที่จะมีขีปนาวุธไว้ในครอบครองด้วยเช่นกัน¹⁵⁰ ทั้งนี้จีนให้ความช่วยเหลือทางการทหารต่ออิหร่านหลักๆ คือ

3.4.1.1 ความช่วยเหลือโครงการขีปนาวุธนำวิถี (Ballistic Missile Programs)

ย้อนกลับไปในช่วงทศวรรษที่ 1980 ปฏิเสธไม่ได้ว่าขีปนาวุธนำวิถีมีความสำคัญอย่างมากต่อการทำสงคราม ในขณะที่อิหร่านเองไม่มีอาวุธที่มีประสิทธิภาพทัดเทียมกับอิรักเท่าใดนัก อีกทั้งยังขาดแคลนอาวุธที่สำคัญโดยเฉพาะขีปนาวุธพื้นสู่อากาศ (surface-to-air Missiles - SAM)¹⁵¹ แต่ในช่วงระหว่างนั้น อิหร่านเองก็ได้รับความช่วยเหลือในการขายอาวุธหลักจากจีน เกาหลีเหนือ และรัสเซียตามลำดับ

เมื่อจีนได้เข้ามาช่วยเหลือในการฟื้นฟูทางทหารภายหลังสงคราม ในค.ศ.1988 จีนและอิหร่านได้ทำข้อตกลงในความร่วมมือขีปนาวุธระหว่างกัน ทั้งนี้จึงถือเป็นก้าวเริ่มต้นในความร่วมมือด้านขีปนาวุธของทั้งสองด้วยเช่นกัน ภายใต้ข้อตกลงดังกล่าวนี้ จีนได้ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตขีปนาวุธพื้นสู่อากาศ (SSM) ให้แก่อิหร่าน และฝึกฝนวิศวกรชาวอิหร่านภายใต้คำแนะนำของช่างเทคนิคจีน นอกจากนี้แล้วจีนยังจัดส่งอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง การให้ความช่วยเหลือในการออกแบบ ทดสอบ และผลิตขีปนาวุธ และในค.ศ.1989 อิหร่านมีโรงงานผลิตขีปนาวุธที่กรุงชาห์รูด (Shahroud) และสถานประกอบการทดสอบขีปนาวุธที่เมืองเซมาน (Seman) ภายใต้การให้ความช่วยเหลือของจีน

ในปีค.ศ.1990 ได้มีการพบปะพูดคุยระหว่างนาย เจียง หวู่ (Jiang Hua) ผู้แทนคณะกรรมการด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการป้องกันประเทศแห่งชาติจีน (COSTIND) กับนายอาลีอักบาร์ ทอร์กาน (Ali Akbar Torkan) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของอิหร่าน ว่าจีนจะให้ความช่วยเหลือในการติดตั้งโรงงานการผลิตขีปนาวุธที่เอสฟาฮาน (Esfahan) เพื่อการผลิตขีปนาวุธ M-11s และ M-9s โดยเฉพาะ¹⁵²

¹⁵⁰ John W. Garver, China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World, p.180.

¹⁵¹ Ibid, p.185.

¹⁵² Ibid, p.187.

การประชุมความร่วมมือซีปนาวุธมีขึ้นอีกครั้งในค.ศ.1996 โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของอิหร่านนายมูฮัมหมัด ฟิรุษานเดห์ (Mohammad Firouzandeh) และนายชือ ห่าว เทียน (Chi Hao tian) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงโหมของจีน ทั้งสองได้พูดคุยและลงนามซื้อขายอาวุธทางทหารประกอบไปด้วยซีปนาวุธนำวิถี การถ่ายโอนเทคโนโลยีการผลิตซีปนาวุธ เครื่องมือการผลิต และการฝึกฝนทางการทหาร เป็นมูลค่า 4.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยมีผล 3 ปีนับจากนั้น¹⁵³ นอกจากนี้ทั้งสองยังได้ลงนามร่วมกันเพื่อที่อิหร่านจะได้รับความช่วยเหลือในการสร้างโรงงานเพื่อผลิตเฮลิคอปเตอร์ ปืนใหญ่ พร้อมทั้งรถถัง ยานพาหนะหุ้มเกราะ (armored vehicle) และเครื่องยิงซีปนาวุธ (missile launcher) จากจีน

ในค.ศ.1997 จีนยังคงให้ความร่วมมือในการพัฒนาซีปนาวุธอิหร่านอย่างต่อเนื่อง ในการพัฒนาชาห์ฮับ-3 (Shahab-3) ซึ่งเป็นซีปนาวุธที่มีวิถีถึง 800-1,240 กิโลเมตร โดยบริษัทอุตสาหกรรม ไชนา เกรท วอลล์ (China Great Wall Industrial Corporation - CGWIC)* ได้จัดตั้งฐานการทดสอบเส้นทาง การส่งคลื่นวิทยุและการยิงซีปนาวุธเพื่อรองรับกับซีปนาวุธชาห์ฮับ-3 (Shahab-3) โดยความร่วมมือดังกล่าวเป็นผลสำเร็จในปีค.ศ.2005 เมื่ออิหร่านได้พัฒนาและเพิ่มจรวดเสริม (booster rocket) เพื่อสามารถรับสัญญาณกับดาวเทียมได้

3.4.1.2 ความช่วยเหลือการพัฒนาศักยภาพอาวุธสงครามเคมี (chemical warfare)

จากการให้คำนิยามขององค์การเพื่อการต่อต้านอาวุธเคมี (Organization for The Prohibition of Chemical Weapons – OPCW) “อาวุธเคมี” (chemical warfare) เป็นสารเคมีพิษหรือสารที่ใช้ผลิตสารเคมีพิษ (precursor) โดยกระบวนการปฏิกิริยาเคมีที่สามารถทำให้บาดเจ็บ ไร้สมรรถภาพ หรือก่อให้เกิดอันตรายถึงชีวิต นอกจากนี้ยุทธปัจจัย (munition) หรืออุปกรณ์บรรจุ

¹⁵³ Ibid, p.188.

* บริษัท CGWIC หรือ China Great Wall Industrial Corporation เป็นองค์กรที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลจีนภายใต้การควบคุมของบริษัทวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางอวกาศของจีน China Aerospace Science and Technology Corporation - CASC มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการค้าที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดาวเทียมของจีน ปฏิบัติภารกิจอวกาศ ส่งออก ดาวเทียม การก่อสร้างสถานีควบคุม รวมไปถึงการร่วมมือกับอุตสาหกรรมอวกาศกับนานาชาติ ดูเพิ่มเติมได้ที่ China Great Wall Industry Corporation, China Great Wall Industry Corporation: Company Profile [Online], 6 January 2012. Available from: <http://www.cgwic.com/About/>

ที่ออกแบบไว้เพื่อนำส่งสารเคมีพิษไม่ว่าจะบรรจุก่อนแล้วหรือยังไม่บรรจุก็ดำเนินการให้ถือว่าเป็นอาวุธเคมีด้วยเช่นกัน โดยสารเคมีพิษที่นำมาใช้เป็นอาวุธเคมี หรือนำมาดัดแปลงเพื่อใช้เป็นอาวุธเคมี ได้แก่ สารประสาท (nerve agents) สารพุพอง (blister agents) สารโลหิต (blood agents) และสารสำลัก (choking agents)¹⁵⁴ ด้วยเหตุนี้เอง จึงมีการลงนามในพิธีสารเจนีวา (Geneva Protocol) เพื่อต่อต้านอาวุธเคมีนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่หนึ่งสิ้นสุดลง

ต่อพิธีสารดังกล่าว จีนได้ลงนามในพิธีสารและเป็นรัฐภาคีใน ค.ศ.1929 และเข้าร่วมในการประชุมอนุสัญญาห้ามอาวุธเคมี (Chemical Weapons Convention - CWC) โดยในที่ประชุมนี้ประเทศผู้เข้าร่วมประชุมมีความตั้งใจในการต่อต้านการใช้ การพัฒนา การผลิต และการสะสมสารเคมี¹⁵⁵ รวมไปถึงสหรัฐอเมริกาได้แสดงจุดยืนในการควบคุมการซื้อขายอาวุธระหว่างประเทศโดยห้ามส่งก๊าซเพื่อวัตถุประสงค์ทำสงคราม¹⁵⁶ ในขณะที่จีนกังวลว่าระบอบดังกล่าวจะเปิดช่องทางให้มหาอำนาจใช้อุสัญญาเป็นเครื่องมือหาผลประโยชน์ทางการทหารจากประเทศโลกที่สาม รวมไปถึงการตรวจ สอบปริมาณสารเคมีหากมีการตรวจพบความสงสัยจากรัฐภาคีใดภาคีหนึ่ง โครงสร้างของระบอบดังกล่าวถือเป็นการก้าวก้าวและเป็นการกดขี่ต่อรัฐผู้ต้องสงสัย¹⁵⁷ อย่างไรก็ตามจีนเองได้พัฒนาศักยภาพอาวุธเคมีเพื่อป้องกันตนเองนับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1950 เป็นต้นมา

ในกลางทศวรรษที่ 1990 จีนได้เริ่มให้ความช่วยเหลือแก่อิหร่านในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางเคมีเพื่อใช้ประโยชน์ในสองทาง (dual-use chemical facilities)* โดยจัดส่งสาร

¹⁵⁴ Organization for the Prohibition of Chemical Weapons, **Brief Description of Chemical Weapons** [Online], 6 January 2012. Available from: <http://www.opcw.org/about-chemical-weapons/what-is-a-chemical-weapon/>

¹⁵⁵ New Mexico State University, **International Treaties** [Online], 6 January 2012. Available from: <http://aces.nmsu.edu/CES/NMHS/documents/treaties.pdf>

¹⁵⁶ Bureau of International Security and Nonproliferation, **Protocol for the Prohibition of the Use in War of Asphyxiating, Poisonous of Other Gases, and of Bacteriological Methods of Warfare (Geneva Protocol)** [Online], 6 January 2012. Available from: <http://www.state.gov/t/isn/4784.htm>

¹⁵⁷ John W. Garver, *China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World*, p.190.

* ประโยชน์ในสองทาง (dual-use) ตามการให้คำนิยามขององค์การเพื่อต่อต้านอาวุธเคมี (Organization for The Prohibition of Chemical Weapons – OPCW) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้ววัตถุทางเคมีส่วนใหญ่สามารถใช้ในทางสันติและในทางการค้า แต่ทั้งนี้ก็สามารถนำมาประยุกต์เพื่อใช้เป็นอาวุธเคมี

ไฮโดรไดกลีคอล (thiodiglycol) และไธโอนิล คลอไรด์ (thionyl chloride) ในเรือบรรทุกอินเหอ (Yinhe) จากมณฑลต้าเหลียน (Dalian) ไปกรุงบันดาร์ อับบาซ (Bandar Abbas) ของอิหร่าน ซึ่งสารเคมีดังกล่าวถือเป็นกลุ่มประสาททำลายระบบประสาท (nerve agents) ทั้งนี้จีนกล่าวว่าอนุสัญญาห้ามอาวุธเคมี (CWC) เนื่องจากยังไม่กล่าวคำสัตยาบัน (ratification)¹⁵⁸

เนื่องจากอาวุธเคมีเป็นสารเคมีพิษและร้ายแรง การให้ความช่วยเหลือของจีนในการจัดส่งจึงสร้างความตึงเครียดระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกาไม่น้อย ถึงแม้ว่าอิหร่านจะลงนามในพิธีสารเจนีวาในค.ศ.1993 ก็ตาม แต่สำนักข่าวกรองของสหรัฐอเมริกาก็ยังเชื่อว่าอิหร่านได้สะสมสารเคมีในปริมาณมากเพื่อที่จะผลิตอาวุธเคมี โดยได้รับความช่วยเหลือจากจีน¹⁵⁹ อย่างไรก็ตาม อิหร่านได้กล่าวอ้างว่าการนำเข้าไปใช้ในด้านเคมีเชิงอุตสาหกรรม ในขณะที่สหรัฐอเมริกาสงสัยถึงจุดประสงค์ของอิหร่านว่าจะใช้ประโยชน์เพื่ออาวุธเคมี และจีนเองยังคงปฏิเสธว่าไม่มีกา รส่งออกสารเคมี เทคโนโลยี หรืออุปกรณ์ใดๆ ให้แก่อิหร่านที่จะสามารถนำไปผลิตอาวุธเคมีได้¹⁶⁰

นับตั้งแต่ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา จีนได้เพิ่มประสิทธิภาพทางทหารของอิหร่านและจำหน่ายเรือขีปนาวุธติดอาวุธพร้อมโจมตี (Missile-Armed fast-attack craft) หรือ The China Cat ให้แก่อิหร่าน ขีปนาวุธป้องกันเรือ FL-10 EM-52 และ EM-55 ซึ่งเป็นสรรพาวุธขั้นสูงโดยรับเค้าโครงมาจากรัสเซียแต่ดัดแปลงและพัฒนาโดยจีน¹⁶¹ นอกจากนั้นแล้วในค.ศ.2005 อิหร่านยังได้เข้าร่วมประชุมในองค์การความร่วมมือด้านอวกาศแห่งเอเชียแปซิฟิก (Asia Pacific Space Cooperation Organization - APSCO) นำโดยจีน โดยการประชุมดังกล่าวนั้นจีนได้ให้ความช่วยเหลืออิหร่านในการพัฒนาศักยภาพขีปนาวุธเพื่อเชื่อมต่อกับดาวเทียมด้วยเช่นกัน¹⁶²

(Chemical Weapons) ได้ด้วยเช่นกัน ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ Organization for The Prohibition of Chemical Weapons, **Brief Description of Chemical Weapons** [Online], 6 January 2012. Available from: <http://www.opcw.org/about-chemical-weapons/what-is-a-chemical-weapon/>

¹⁵⁸ John W. Garver, *China & Iran: Ancient Partners in a Post-Imperial World*, p.191.

¹⁵⁹ Ibid.

¹⁶⁰ Ibid, p.195.

¹⁶¹ Ibid, p.184

¹⁶² Richard Weitz, *China's Current and Emerging Foreign Policy Priorities* [Online], 6 January 2012. Available from: http://www.cnas.org/files/documents/publications/CNAS%20Testimony_Richard%20Weitz%20041311.pdf

อย่างไรก็ตาม จากการให้ความช่วยเหลือภายหลังสงครามอิรัก -อิหร่าน ไม่ว่าจะเป็
ความร่วมมือโครงการนิวเคลียร์ การเพิ่มสมรรถนะแร่ยูเรเนียม โดยเฉพาะการเพิ่มศักยภาพทาง
ทหารให้แก่อิหร่าน จีนเองมองว่าสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลดี โดยเฉพาะต่อการพัฒนาและเพิ่ม
ประสิทธิภาพอาวุธทางทหารของจีนเองเพื่อนำไปสู่ความทันสมัย¹⁶³ อิหร่านเองต้องการความ
ช่วยเหลือจากจีนในด้านต่างๆ เช่นเดียวกัน เนื่องมาจากอาวุธและสินค้าต่างๆของจีนนั้นมีราคาถูก
จึงทำให้ทั้งสองต่างฝ่ายต่างได้ผลประโยชน์ร่วมกัน

3.4.2 การให้ความช่วยเหลือจากการออกมาตรการแทรกแซง เศรษฐกิจต่ออิหร่าน

นอกจากจีนจะให้ความช่วยเหลือด้านนิวเคลียร์และด้านทหารแก่อิหร่านแล้ว อีกหนึ่งการ
ให้ความช่วยเหลือของจีนคือการใช้สิทธิยับยั้ง (veto) ในที่ประชุมองค์การสหประชาชาติ เพื่อมิให้
อิหร่านถูกมาตรการแทรกแซงทางเศรษฐกิจ ในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 จึงเป็นทั้งช่วงเวลาที่นานา
ประเทศกังวลกับปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านและเป็นช่วงที่ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ
ของจีนและอิหร่านเติบโตอย่างมากในมิติด้านพลังงาน จีนสนับสนุนสิทธิของอิหร่านการใช้พลัง
นิวเคลียร์อย่างสันติของอิหร่าน โดยจีนเชื่อว่าการใช้มาตรการแทรกแซงทางเศรษฐกิจไม่ช่วยให้
ปัญหาดังกล่าวคลี่คลายได้ มากไปกว่านั้นอาจจะยิ่งทำให้ปัญหาซับซ้อนและแก้ไขยากยิ่งกว่าเดิม
ก็เป็นได้

นับตั้งแต่การออกมามีบทบาทของสหรัฐฯ เพื่อยุติปัญหาในค.ศ.2005 สหรัฐฯ มีความ
พยายามในการจัดการกับปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง อาทิ การจัดให้มีการประชุม
คณะกรรมการองค์การพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศในค.ศ.2005 การพยายามส่งเรื่องเข้า
องค์การสหประชาชาติในค.ศ.2006 ล้วนแต่ทำให้ประเด็นดังกล่าวร้อนแรงขึ้นอย่างมาก และใน
ที่สุดโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านได้เข้าสู่ที่ประชุมองค์การสหประชาชาติ (UNSC) ในค.ศ.2006
แล้วก็ตาม แต่จีนยังคงให้การสนับสนุนการใช้พลังนิวเคลียร์เพื่อสันติของอิหร่านมาโดยตลอดผ่าน

¹⁶³ John W. Garver, *China and Iran's Military Development in China & Iran: Ancient Partners
in a Post-Imperial World*, p.187

การงดออกเสียงต่อการออกมาตรการคว่ำบาตรอิหร่าน¹⁶⁴ โดยจีนยังคงแน่วแน่ในจุดยืนว่าการเจรจา คือทางออกที่ดีที่สุด

ในค.ศ.2008 สหรัฐอเมริกาได้จัดให้มีการประชุมพร้อมกับประเทศอื่นๆ เพื่อลงโทษอิหร่านให้เข้มงวดกว่าเดิม แต่จีนยังคงลังเลต่อการออกมติดังกล่าว ทั้งนี้จีนมองว่าการคว่ำบาตรอิหร่านไม่ช่วยให้เกิดประโยชน์ใดๆ โดยเรียกร้องให้นานาประเทศใช้ความอดทนในการเจรจาเพื่อบรรลู่ถึงทางออกของปัญหา¹⁶⁵

ความพยายามในการจัดการของโครงการนิวเคลียร์อิหร่านยังคงต่อเนื่องมาถึงค.ศ.2009 โดยสหรัฐฯ ได้จัดให้มีการประชุมร่วมกับกลุ่มประเทศสมาชิกถาวรแห่งสหประชาชาติรวมเยอรมนี (P5+1) เพื่อบรรลุข้อตกลงในออกมาตรการยับยั้งโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน แต่การประชุมดังกล่าวไม่สำเร็จลุล่วงเนื่องจากจีนได้ร้องขอให้เลื่อนการประชุมดังกล่าวออกไป¹⁶⁶

อย่างไรก็ตาม สังคมระหว่างประเทศยังคงเฝ้าจับตาระวังกับโครงการนิวเคลียร์อิหร่าน โดยศูนย์เฝ้าระวังด้านนิวเคลียร์ขององค์การสหประชาชาติ (The UN's Nuclear Watchdog) ได้ยืนยันว่า อิหร่านทำ การเพิ่มแร่สมรรถนะยูเรเนียม 20 เปอร์เซ็นต์อันจะนำไปสู่การเพิ่มสมรรถนะแร่ยูเรเนียม 90 เปอร์เซ็นต์ซึ่งสามารถผลิตและพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ได้¹⁶⁷ สภาพการณ์ดังกล่าวได้สร้างความวิตกต่อสหรัฐอเมริกาและนานาประเทศไม่น้อย และพยายามที่จะจัดการประชุมเพื่อคว่ำบาตรและยุติโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน ในขณะที่จีนยังคงเน้นย้ำว่า การแก้ไขปัญหา

¹⁶⁴Iran Tracker, China-Iran Foreign Relations [Online], 8 January 2012. Available from: <http://www.irantracker.org/foreign-relations/china-iran-foreign-relations>

¹⁶⁵Tehran Fars News Agency, Iran, China to Cement Corporation [Online], 8 January 2012. Available from: <http://english.farsnews.com/newstext.php?nn=8705071102>

¹⁶⁶Ynet News, Officials: World Power Meeting on Iran Canceled [Online], 8 January 2012. Available from: <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3819896,00.html>

¹⁶⁷BBC News, World Powers Hold UN Meeting on Iran Nuclear Sanctions [Online], 8 January 2012. Available from: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8610226.stm>

ดังกล่าวในการออกมาตรการแทรกแซงทางเศรษฐกิจยังคงเป็นวิธีการต่อรองที่ไม่เหมาะสมกับ
โครงการเพิ่มสมรรถนะยูเรเนียมของอิหร่าน¹⁶⁸

เมื่อความเห็นของประเทศมหาอำนาจกับทางออกของปัญหาไม่สอดคล้องซึ่งกันและกัน
จึงทำให้ปัญหาดังกล่าวยังคงยืดเยื้อและไม่พบกับทางออก และจีนยังคงไม่เห็นด้วยกับสหรัฐฯ ใน
การออกมาตรการลงโทษอิหร่านที่นับจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ในค.ศ.2010 นายคัง หยง
(Kang Yong) ที่ปรึกษาจีนในที่ประชุมองค์การสหประชาชาติ ได้พยายามปิดกั้นมิให้มีการประชุม
เพื่อหารือถึงมาตรการแทรกแซงทางเศรษฐกิจต่ออิหร่านในรอบถัดไป และจีนจะพร้อมเจรจาถึง
มาตรการจัดการกับอิหร่านที่เห็นว่าเหมาะสม¹⁶⁹

ประธานาธิบดีสหรัฐฯ บารัค โอบามา (Barak Obama) ยังคงพยายามในการยุติปัญหา
โครงการนิวเคลียร์อิหร่านโดยปรึกษาหารือกับจีนถึงทางออก โดยใช้วิธีโดดเดี่ยวทางการทูต
อิหร่านรวมถึงออกมาตรการลงโทษอิหร่านให้รุนแรงขึ้นกว่าเดิมในที่ประชุมองค์การสหประชาชาติ
ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าอิหร่านจะไม่ลักลอบผลิตอาวุธนิวเคลียร์ อย่างไรก็ตามในค .ศ.
2010 ได้มีการพบปะพูดคุยระหว่างประธานาธิบดีบารัค โอบามาของสหรัฐฯ และผู้นำ หู จิ้น เทา
ของจีนต่อการหาทางออกของประเด็นดังกล่าว ซึ่งจีนเองเห็นด้วยกับสหรัฐฯ ถึงประเด็นการการ
ต่อต้านการไม่เผยแพร่อาวุธนิวเคลียร์ แต่หากพิจารณาให้ดีภายใต้การเคารพกฎของทบวงพลังงาน
ปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA) แล้วนั้น ทุกประเทศรวมถึงอิหร่านก็มีสิทธิในการใช้พลังงาน
นิวเคลียร์อย่างสันติเช่นเดียวกัน¹⁷⁰ ทั้งนี้จีนมองว่า การหาทางออกต่อประเด็นโครงการ
นิวเคลียร์อิหร่าน ควรจะเป็นไปในแนวทางออกเช่นเดิมคือ ใช้วิธีการเจรจาด้วยเหตุผล มิใช่ด้วย

¹⁶⁸ Payvand Iran News, China Says Sanctions Won't Deter Iran's Nuclear Agenda [Online] ,
8 January 2012. Available from: <http://www.payvand.com/news/09/sep/1271.html>

¹⁶⁹ The Times, Beijing Blocks Talks on Tackling Iran Nuclear Threat [Online], 8 January
2012. Available from: <http://www.astreetjournalist.com/2010/01/18/beijing-blocks-talks-on-tackling-iran-nuclear-threat/>

¹⁷⁰ Alan Cowell, China Renew Opposition to Iran Sanctions [Online], 8 December 2011.
Available from: <http://www.nytimes.com/2010/02/05/world/middleeast/05iran.html>

ความกดดัน¹⁷¹ โดยอธิบายว่าการแทรกแซงทางเศรษฐกิจและการโดดเดี่ยวทางการทูตต่ออิหร่าน ไม่ส่งผลดีและไม่ใช่วิธีทางออกที่ดีอย่างแน่นอน อีกทั้งอาจไม่สามารถหยุดอิหร่านจากโครงการ นิวเคลียร์ได้ อีกทั้งควรให้การเคารพในสิทธิของอิหร่านต่อโครงการนิวเคลียร์เพื่อพลเรือน (civilian nuclear program) ที่มีจุดประสงค์สันติ¹⁷²

ตลอดระยะเวลาของความพยายามในการให้ความช่วยเหลือของจีนต่อเวทีระหว่าง ประเทศ เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความต้องการในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างจีนและ อิหร่าน แน่นหนาว่าจีนตระหนักถึงผลกระทบที่อาจตามมาหากตนใช้สิทธิวีโต้ หรือการออกมาตรการทาง เศรษฐกิจที่แข็งแกร่งเพิ่มขึ้นต่ออิหร่านได้ เพราะอิหร่านทวีความสำคัญจากการเป็นแหล่งพลังงาน และเป็นตลาดส่งออกเครื่องอุปโภคบริโภคของจีนไม่น้อย การพึ่งพาน้ำมันและก๊าซใน อิหร่านจึง เป็นจุดอ่อนของจีนต่อการผลักดันมาตรการลงโทษอิหร่าน อีกทั้งจีนและอิหร่านต่างมี ความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันในทุกๆขอบข่ายของความร่วมมือ จีนจึงแสดงจุดยืนอย่างแน่วแน่ใน เวทีนานาประเทศว่าทางออกของปัญหาดังกล่าวจะบรรลุได้ด้วยวิธีการเจรจาทางการทูต มิใช่การ คว่ำบาตรอิหร่านในทางเศรษฐกิจ

3.4 สรุปการให้ความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน

ตั้งแต่การสิ้นสุดสงครามอิรัก-อิหร่าน จีนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างมากในการให้ความ ช่วยเหลืออิหร่านในการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจ รวมไปถึงการสานต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน ที่ถูกชาติตะวันตกระงับการให้ความช่วยเหลือตั้งแต่การปฏิวัติอิสลามเป็นต้นมาอันเนื่องมาจาก ผู้นำที่แข็งแกร่ง การให้ความช่วยเหลือของจีนไม่เพียงแต่การให้กู้ยืมเงินหรือการให้ความ ช่วยเหลือในการสร้างสาธารณูปโภคเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการขายอาวุธเพื่อการแลกเปลี่ยน กับน้ำมันจากอิหร่าน

¹⁷¹ The Guardian, Obama urges China to back Iran nuclear sanctions [Online], 8 December 2011. Available from: <http://www.guardian.co.uk/world/2010/apr/02/obama-urges-china-iran-sanctions>

¹⁷² Shen Dingli, Iran's Nuclear Ambitions Tests China Wisdoms, (The Washington Quarterly, Spring, 2006), p.56.

ในค.ศ.2000 เมื่อความช่วยเหลือของจีนแก่โครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านกลายเป็นประเด็นระหว่างประเทศ จีนยังคงปกป้องสิทธิการใช้โครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านอย่างสันติ และพยายามหาทางออกให้อิหร่านผ่านกระบวนการเจรจาเพื่อมิให้กระทบถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างตนกับอิหร่านหรือนานาชาติประเทศถึงแม้จุดยืนของจีนขัดแย้งก็ตาม กระนั้นความสัมพันธ์อันดีระหว่างจีนและอิหร่านจึงเป็นดังฉันทมิตรที่ดีในเวทีระหว่างประเทศ

บทที่ 4

เหตุผลในการให้ความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน

4.1 เพื่อความมั่นคงด้านพลังงานของจีน

หากจะพูดถึงประเทศจีนแล้ว แน่นอนว่าการพัฒนาเศรษฐกิจและการให้ความมั่นคงด้านแหล่งทรัพยากรภายในประเทศถือเป็นสิ่งที่ผู้นำแต่ละรุ่นต่างให้ความสำคัญ และหลายปีที่ผ่านมา นั้น จีนได้เปลี่ยนผ่านจากประเทศผู้ส่งออกน้ำมันเป็นประเทศผู้นำเข้าน้ำมันสุทธิ เนื่องจากเศรษฐกิจจีนปัจจุบันอยู่ในช่วงที่กำลังเติบโต จึงทำให้จีนเล็งเห็นถึงคุณค่าของพลังงานมากขึ้นและแสวงหาแหล่งพลังงานเพื่อรองรับการเติบโตดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจของจีนต่อการพึ่งพาพลังงาน ได้สอดคล้องกับหลักการตามคำนิยามของเดเนียล เยอร์กิน (Daniel Yergin) นักวิจัยทางเศรษฐศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญทางด้านพลังงานว่า วัตถุประสงค์ของการให้ความมั่นคงด้านพลังงานคือ เพื่อที่จะสร้างความมั่นใจว่าประเทศนั้นมีพลังงานเพียงพอ มีประเทศผู้จัดส่งพลังงานที่ไวใจได้ในราคาซื้อขายที่เหมาะสม และทั้งหมดนั้นจะไม่สร้างความเสียหายต่อ อนาคตประเทศและประโยชน์หลักของประเทศ¹⁷³

ต่อความมั่นคงทางด้านพลังงาน จีนได้ ตระหนักถึงความสำคัญเมื่อจีนพบว่า ปริมาณพลังงานภายในประเทศกับการบริโภคพลังงานของตนประสบกับปัญหาไม่สมดุลโดยเฉพาะระหว่างค.ศ.1993-2002¹⁷⁴ กล่าวคือ การบริโภคน้ำมันของจีนทะยานขึ้นอย่างรวดเร็ว จาก 2.9 ล้านบาร์เรลต่อวันมาเป็น 5.4 ล้านบาร์เรลต่อวัน ในขณะที่ปริมาณการผลิตน้ำมันอยู่ที่ 2.9-3.4

¹⁷³Denial Yergin, Ensuring Energy Security [Online], 18 December 2011. Available from: http://www.un.org/ga/61/second/daniel_yergin_energysecurity.pdf

¹⁷⁴Erica S. Down, The Chinese Energy Security Debate [Online], 18 December 2011. Available from: http://ecologic-events.eu/hertie-school-2008/reading_lists/download/downs_chinese_energy_security.pdf

ล้านบาร์เรลต่อวันเท่านั้น ทำให้ใน ค.ศ. 2002 จีนต้องนำเข้าน้ำมันกว่าร้อยละ 37 อีกทั้ง นักวิเคราะห์ชาวจีนและต่างประเทศต่างเห็นชัดว่า ในอนาคตการนำเข้าพลังงานของจีนยังคง สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งองค์การพลังงานระหว่างประเทศ (IEA) คาดการณ์ว่าจีนจะนำเข้า พลังงานถึง 6.9 ล้านบาร์เรลต่อวันหรือคิดเป็นร้อยละ 63-70¹⁷⁵

ถึงแม้ว่าจีนจะเพิ่มปริมาณการนำเข้าก็ตาม แต่เชื่อว่าจีนจะไม่ผลิตพลังงานด้วยตนเองเพื่อ ใช้ภายในประเทศเลย จีนเองเป็นแหล่งที่อุดมไปด้วยถ่านหินโดยคิดเป็นร้อยละ 33 ของแหล่ง สำรองถ่านหินทั้งหมด แต่เนื่องจากว่าจีนเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคถ่านหินรายใหญ่ของโลก¹⁷⁶ และทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าวอาจมีไม่เพียงพอ พลังงานน้ำมันจึงกลายเป็นอีกหนึ่งทางเลือก สำหรับปัจจัยที่ส่งเสริมการเติบโตและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของจีน และจีนเองก็ให้ ความสำคัญในเรื่องพลังงานน้ำมันและแก๊สธรรมชาติเป็นอย่างมาก โดยพร้อมที่จะปกป้องความ มั่นคงด้านเศรษฐกิจของตน จีนจึงขยายความร่วมมือกับอิหร่านโดยเฉพาะสาขาน้ำมันดิบและ แก๊สธรรมชาติ ส่งผลให้นโยบายพลังงานของจีนต่ออิหร่านในปัจจุบันมีความเด่นชัดมากขึ้น จาก การออกสมุดปกขาวว่าด้วยหนทางสู่การพัฒนาอย่างสันติของประเทศจีน*

ภายใต้วิถีเศรษฐกิจที่เติบโตของจีนที่บริโภคพลังงานที่สูงและสูงขึ้นทุกปี ปัจจุบันปริมาณ การผลิตของจีนกลับอยู่ในปริมาณที่น้อยและไม่เพียงพอต่อความต้องการ อีกทั้งปริมาณแก๊ส ธรรมชาติและน้ำมันภายในจีนเองก็มีจำนวนจำกัด โดยมีจำนวนต่ำกว่าร้อยละ 2 ของปริมาณ น้ำมันสำรองของโลก¹⁷⁷ ทั้งนี้ ทรัพยากรน้ำมัน ถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญทาง ยุทธศาสตร์¹⁷⁸ (strategic resource) เพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมของประเทศ และประเทศจีนก็

¹⁷⁵ Ibid.

¹⁷⁶ Chales E. Ziegler, "The Energy Factor in China's Foreign Policy," in New Dimensions of Chinese Foreign Policy, (Lanham, Maryland: Lexington Books, 2007), p. 183.

* สรุปจากกระดาษปกขาวว่าด้วยหนทางสู่การพัฒนาอย่างสันติของประเทศจีน (White Paper on China's Peaceful Development Road) และการพัฒนาอย่างสันติของประเทศจีน (White Paper on China's Peaceful Development) ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ภาคผนวก ข และภาคผนวก ค ตามลำดับ

¹⁷⁷ Chales E. Ziegler, "The Energy Factor in China's Foreign Policy," in New Dimensions of Chinese Foreign Policy, p. 183.

¹⁷⁸ Hongyi Harry Lai. China's Oil Diplomacy: Is it a Global Security Threat?. Taylor&Francis, Ltd, 2007, p. 519.

เป็นอีกหนึ่งประเทศที่มีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจจนเติบโตอย่างมาก และการบริโภคทรัพยากรน้ำมันของจีนมีแนวโน้มที่สูงและสูงขึ้น ส่งผลให้ปัจจุบันจีนได้กลายมาเป็นผู้บริโภคน้ำมันอันดับที่สองของโลกแทนที่ประเทศอุตสาหกรรมอย่างญี่ปุ่น¹⁷⁹ ผู้นำจีนจึงต้องแสวงหาทรัพยากรดังกล่าวเพื่อตอบสนองความต้องการการเติบโตทางเศรษฐกิจและเพื่อความมั่นคงทางด้านพลังงาน

ดังนั้นต่อความมั่นคงทางด้านพลังงาน จีนจึง ได้ดำเนินนโยบายต่างประเทศโดยใช้ยุทธศาสตร์เพื่อเพิ่มการลงทุนในต่างประเทศ (go-out policy) เพื่อตอบสนองและยกระดับเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตยิ่งขึ้นผ่านการลงทุน โดยจีนจะลงทุนกับประเทศที่มีความสัมพันธ์อันดี ต่างฝ่ายต่างได้ผลประโยชน์ และจะเป็นหุ้นส่วนซึ่งกันและกัน¹⁸⁰ ต่อยุทธศาสตร์ดังกล่าวจึงส่งผลทำให้รัฐบาลจีนสามารถกระชับความสัมพันธ์ด้านการลงทุนในการพัฒนาแหล่งพลังงานในอิหร่านและกลายเป็นหุ้นส่วนหลักและผู้ลงทุนรายใหญ่ในเศรษฐกิจของอิหร่านในปัจจุบัน¹⁸¹

ทั้งนี้จีนได้ปรับเปลี่ยนการดำเนินนโยบายต่างประเทศกับอิหร่านโดยเฉพาะมิติด้านพลังงานนับตั้งแต่ค.ศ.2000¹⁸² เนื่องจากอิหร่าน ถือเป็นประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลางที่จีนให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง จีนมองว่าการผลักดันเศรษฐกิจประเทศของตนเพื่อที่จะดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงทางด้านพลังงานถือเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้น การดำเนินนโยบายด้าน

¹⁷⁹ Charles E. Ziegler, "The Energy Factor in China's Foreign Policy," in *Journal of Chinese Political Science*, Vol. 11, No.1 (Spring 2006), p. 1.

¹⁸⁰ Mainland Affairs Council, **中国大陆对外投资《走出去》战略北京, 现况, 及可能影响评析** (zhong guo da lu dui wai tou zi zou chu qu zhan lue bei jing, xian kuang, ji ken eng ying xiang ping xi)[ยุทธศาสตร์ go-out policy ของจีนในการลงทุนต่างประเทศ สถานการณ์ปัจจุบัน และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น] [Online], 20 December 2011. Available from: <http://www.mac.gov.tw/public/MMO/MAC/%E5%85%A9%E5%B2%B8%E7%B6%93%E6%BF%9F%E7%B5%B1%E8%A8%88%E6%9C%88%E5%A0%B1no.177sp.pdf>

¹⁸¹ Stephen M. Walt, I'll believe it when I see it [Online], 28 December 2011. Available from: http://walt.foreignpolicy.com/posts/2010/04/13/ill_believe_it_when_i_see_it

¹⁸² 刘灏, **伊朗问题对中国的影响** (yi lang ke wen ti dui zhong guo de ying xiang) [ปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านกับผลกระทบต่อประเทศจีน] [Online], 11 August 2011. Available from: http://www.china.com.cn/review/txt/2007-02/05/content_7761894.htm

พลังงานจึงเป็นจุดสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้รอดหน้าเช่นกัน¹⁸³ อีกทั้งผู้นำจีนมีความกังวลเกี่ยวกับความมั่นคงด้านพลังงาน และเชื่อว่า จีนยังมีความจำเป็นในการซื้อและนำเข้าพลังงานจากประเทศผู้ผลิตเพื่อความมั่นคงด้านพลังงานในระยะยาว¹⁸⁴ ความมั่นคงทางพลังงานจึงเปรียบเสมือนความมั่นคงของประเทศจีน

อย่างไรก็ดี การดำเนินนโยบายใหม่ของจีน จึงมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับการให้ความสำคัญในการสร้างความมั่นคงด้านพลังงานของประเทศเพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ¹⁸⁵ ด้วยเช่นกัน หลายปีที่ผ่านมาการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจีนเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้จีนต้องนำเข้าน้ำมันดิบในปริมาณมาก และผู้นำจีนคาดว่า ในอนาคตการบริโภคน้ำมันและแก๊สธรรมชาติอาจจะเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย จึงทำให้จีนกระชับความสัมพันธ์และดำเนินนโยบายต่างประเทศกับอิหร่านที่ตั้งอยู่บนผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หนึ่งในประเทศของภูมิภาคตะวันออกกลางซึ่งอุดมไปด้วยน้ำมันดิบที่เป็นแหล่งสำรองน้ำมันอันดับหนึ่งของโลก¹⁸⁶ จึงปฏิเสธไม่ได้ว่า จีนจำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้าน้ำมัน และการนำเข้าน้ำมันดิบจำนวนมหาศาลในปัจจุบันกว่าร้อยละ 60 – 70 ล้วนมาจากตะวันออกกลาง¹⁸⁷ และอิหร่านได้กลายมาเป็นปัจจัยสำคัญในการร่างนโยบายต่างประเทศและยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจของจีน โดยใช้แนวทาง

¹⁸³ 危机组织亚洲简报, **从中国视角看伊朗核问题** (cong zhong guo shi jiao kan yi lang ke wen ti) [ประเด็นโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านจากมุมมองของจีน] [Online], 11 August 2011. Available from: [http://www.crisisgroup.org/~media/Files/asia/north-east-asia/Chinese/b100_the_iran_nuclear_issue___view_from_beijing_chinese.pdf](http://www.crisisgroup.org/~/media/Files/asia/north-east-asia/Chinese/b100_the_iran_nuclear_issue___view_from_beijing_chinese.pdf)

¹⁸⁴ Iran Tracker, **China-Iran Ties: Assessment and Implications for U.S. Policy** [Online], 11 August 2011. Available from: <http://www.irantracker.org/analysis/michael-mazza-china-iran-ties-assessment-and-implications-us-policy-april-21-2011>

¹⁸⁵ Zhiquan Zhu, **China's New Diplomacy: Rationale, Strategy and Significance** (Aldershot: Ashgate Publishing limited, 2010), pp.54-55.

¹⁸⁶ The Institute for the Analysis of Global Security, **The Future of Oil** [Online], 3 December 2011. Available from: <http://www.iags.org/futureofoil.html>

¹⁸⁷ Xiaojie Xu, **China's Oil Strategy Toward The Middle East.** (Aldershot: Ashgate Publishing Limited, 2002), p. 2.

การค้าอาวุธแลกน้ำมัน (Arms for oil)¹⁸⁸ ควบคู่กับนโยบายเปิดประเทศของจีน จึงกล่าวได้ว่า นับตั้งแต่ภูมิภาคตะวันออกกลางกลายเป็นแหล่งนำเข้าพลังงานหลักของจีนตั้งแต่ปี.ศ. 1993 เป็นต้นมา โดยคิดเป็นจำนวน 50.9 เปอร์เซนต์ของการนำเข้าพลังงานของจีน ทำให้อิหร่าน กลายเป็นแหล่งความมั่นคงด้านพลังงานของจีนในปัจจุบัน¹⁸⁹

4.2 การปรับโครงสร้างการจัดการด้านพลังงานของจีน

นับตั้งแต่ค.ศ. 1980 หลังจากผู้นำเติ้งเสี่ยวผิงของจีนได้ใช้นโยบายเปิดประเทศและสี่ ทันสมัย นโยบายต่างประเทศของจีนจึงมีแนวโน้มและให้ความสำคัญกับการแสวงหาแหล่ง พลังงานเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ จีนจึงขยายความสัมพันธ์ทั้งในด้านการเมืองและเศรษฐกิจการค้าของ ตนกับอิหร่าน และเข้าไปลงทุน หาดตลาดเพื่อระบายสินค้าของประเทศตน อีกทั้งปริมาณพลังงาน ภายในประเทศกับการบริโภคพลังงานของตนประสบกับปัญหา โดยเฉพาะระหว่างค .ศ.1993- 2002 โดยมีการบริโภคน้ำมันที่ทะยานขึ้นอย่างรวดเร็วซึ่งสวนทางกับปริมาณน้ำมันที่ผลิตได้

นอกจากนี้ แนวโน้มการบริโภคพลังงานของจีนเริ่มสูงขึ้นตั้งแต่ปีในช่วงค .ศ. 1990 เป็นต้นมา จีนจึงเริ่มให้ความสนใจในการจัดการและดำเนินนโยบายด้านพลังงาน หากพิจารณาถึง โครงสร้างด้านพลังงานภายในของจีนที่ผ่านมา นั้น จีนไม่สามารถจัดการและดำเนินนโยบายด้าน พลังงานภายในประเทศได้เสถียรเท่าใดนัก เนื่องจากในขณะนั้น จีนไม่มีหน่วยงานด้านพลังงานที่ ดูแลรับผิดชอบโดยตรง* ภายใต้สภาพการณ์ดังกล่าวที่ไร้ซึ่งหน่วยงานเข้ามาควบคุมดูแล จึงทำ ให้บริษัทน้ำมันต่างๆของจีนมีอำนาจและเข้ามาแทรกแซงการกำหนดนโยบายได้¹⁹⁰ โดยเฉพาะ บริษัทน้ำมันรัฐวิสาหกิจยักษ์ใหญ่ของจีน 3 แห่ง คือ บริษัท การปิโตรเลียมแห่งชาติจีน (CNPC) บริษัทน้ำมันแห่งชาติจีน (CNOOC) และบริษัทน้ำมันปิโตรเคมีแห่งชาติจีน (Sinopec) ล้วนมี

¹⁸⁸ The Jewish Institute for National Security Affairs, *China's Policy towards Iran and the Middle East* [Online], 3 December 2011. Available from : <http://www.jinsa.org/publications/research-articles/middle-east/chinas-policy-toward-iran-and-middle-east>

¹⁸⁹ Shen Dingli, *Iran's Nuclear Ambitions Tests China Wisdoms*, (The Washington Quarterly, Spring 2006) p.60.

* กระทรวงพลังงานของจีนมีการจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี.ศ.1988 แต่เนื่องจากหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานดังกล่าวก้าวถ่วงและมีความขัดกันด้านผลประโยชน์กับหน่วยงานอื่นๆ จึงถูยุบ ตัวลงในปีอีก 5 ปีถัดมา

¹⁹⁰ Erica S. Down, *The Chinese Energy Security Debate*. The China Quarterly, No.177 (March, 2004), p.25

บทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายด้านพลังงาน ในเวลาต่อมาจึงมีการเจรจาเพื่อกำหนดนโยบายด้านพลังงานที่แน่นอน การลดบทบาทของบริษัทน้ำมัน รวมไปถึงร่างกฎหมายด้านพลังงานแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากไม่ลงตัวในด้านผลประโยชน์ของบริษัทน้ำมัน

ตลอดนับตั้งแต่ค.ศ.1993 เป็นต้นมา ผลประโยชน์ของบริษัทพลังงานจีนที่ไม่ลงตัวได้ทำให้จีนไม่สามารถจัดการและดำเนินนโยบายด้านพลังงานที่เสถียรได้ สภาพการณ์ดังกล่าวมีลักษณะที่สวนทางกับอัตราการเติบโตของเศรษฐกิจที่ขยายกว้างขึ้นทุกปี รัฐบาลจึงผลักดันให้มีการฟื้นฟูหน่วยงานที่เข้ามาดูแลด้านพลังงานตลอดระยะเวลาช่วงค.ศ.2003-2004 จนกระทั่งค.ศ. 2005 จีนจึงได้จัดตั้งหน่วยงานกลุ่มผู้นำด้านพลังงานแห่งชาติ (National Energy Leader Group - NELG) โดยหน่วยงานดังกล่าวจะขึ้นตรงต่อคณะรัฐมนตรีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อที่จะมาดูแลควบคุมและจัดการด้านพลังงานให้เพียงพอต่อการบริโภคภายในประเทศ¹⁹¹ อีกทั้งในค.ศ.2007 ในที่ประชุมใหญ่คณะผู้แทนแห่งพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้เสนอให้มีการจัดตั้งกระทรวงพลังงานผ่านสภาประชาชนแห่งชาติ (National People's Congress - NPC) โดยหน้าที่ใหม่ของกระทรวงพลังงานนั้น ได้ครอบคลุมหน้าที่ของคณะกรรมการปฏิรูปและพัฒนาประเทศแห่งชาติจีน (National Development and Reform Commission - NDRC) (เป็นหน่วยงานที่สำคัญต่อการกำหนดนโยบายด้านพลังงานของจีน มีชื่อเดิมคือ คณะกรรมาธิการวางแผนพัฒนาชาติ (State Development Planning Commission - SPDC) โดยเปลี่ยนชื่อตั้งแต่ปีค.ศ.2003) คณะกรรมการดูแลและกำกับสินทรัพย์จีน (The State-owned Assets Supervisions and Administration Commission - SASAC) คณะกรรมการควบคุมและจัดการด้านไฟฟ้าจีน (State Electricity Regulatory Commission - SERC) รวมไปถึงกรมทรัพยากรที่ดิน และกรมชลประทาน ซึ่งกระทรวงพลังงานนั้นจะควบคุมหน้าที่หลักด้านทรัพยากรของรัฐทั้งหมด¹⁹²

กล่าวได้ว่านับตั้งแต่ปีค.ศ.1993 ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของหน่วยงานที่จัดการและควบคุมด้านพลังงานของจีนเพื่อให้มีความมั่นคง อย่างไรก็ตามโครงสร้างของหน่วยงานด้านพลังงานถือเป็นรากฐานสำคัญในการควบคุมและจัดการด้านพลังงานเพื่อมิให้ประสบกับปัญหา

¹⁹¹ 国际危机组织, **中国的石油政策** (zhong guo de shi you zheng ce) [นโยบายด้านพลังงานของจีน] [Online], 25 March 2012. Available from: http://www.crisisgroup.org/~media/Files/asia/north-east-asia/Chinese/153_chinas_thirst_for_oil_chinese_web.pdf

¹⁹² Ibid.

ทั้งนี้การกำหนดนโยบายด้านพลังงานของจีนยังเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินนโยบายด้านเศรษฐกิจของจีนด้วยเช่นกัน การกำหนดนโยบายด้านพลังงานดังกล่าว จีนจึงต้องปรับทั้งโครงสร้างภายในเพื่อจัดการให้มีความสอดคล้องกับความต้องการด้านพลังงานที่เติบโต

4.3 การบริโภคพลังงานและการเติบโตด้านพลังงานของจีน

ประเทศจีนถือเป็นอีกประเทศหนึ่งที่กำลังพัฒนาและเป็นที่น่าจับตามองในฐานะมหาอำนาจใหม่ซึ่งต้องใช้พลังงานในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ อันเป็นรากฐานสำคัญของความเจริญของประเทศ จึงทำให้จีนบริโภคพลังงานไม่น้อย ในปัจจุบันจีนยังคงเป็นผู้บริโภคน้ำมันอันดับสองของโลกรองจากสหรัฐอเมริกาติดต่อกันหลายปี¹⁹³ ขณะเดียวกันปริมาณการบริโภคยังเพิ่มสูงและสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จีนเองยังคงแสวงหาแหล่งพลังงานที่มั่นคงเพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจของตนไม่ว่าจะเป็นการพึ่งพาน้ำมันดิบจากภายในประเทศหรือการนำเข้าก็ตาม¹⁹⁴ โดยในปัจจุบันจีนมียอดการนำเข้าน้ำมันไม่ต่ำกว่า 1.4 ล้านบาร์เรลต่อวัน¹⁹⁵

ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าจีนพยายามที่จะกระจายแหล่งผลิตภายในประเทศ เพื่อลดการใช้พลังงานแล้วก็ตาม แต่ความต้องการทางพลังงานของจีนนับวันก็ยิ่งสูงขึ้น โดยในปี .ศ.2001 จีนได้ผลิตน้ำมันใช้ภายในประเทศเป็นจำนวน 3.2 ล้านบาร์เรลต่อวัน และนำเข้า 1.4 ล้านบาร์เรล แต่ทว่าการบริโภคน้ำมันได้เพิ่มทวีคูณในช่วงปี.ศ.2003-2004 ภายในเวลาหนึ่งปีจีนได้นำเข้าน้ำมันจาก 5.56 ล้านบาร์เรลต่อวันเป็น 6.53 ล้านบาร์เรลต่อวันหรือเพิ่มขึ้นมารถ้อยละ 11 ปริมาณการผลิตพลังงานภายในที่ไม่เพียงพอ นั่นเอง จึงทำให้จีนต้องพึ่ง พากการนำเข้าน้ำมันจากต่างประเทศเป็นจำนวนไม่น้อย

¹⁹³ 华尔街日报中文版, 中国原油需求影响与伊朗关系 (zhong guo yuan you xu qiu ying xiang yu yi lang guan xi)[ความต้องการน้ำมันดิบของจีนส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างตนกับอิหร่าน] [Online], 27 August 2009. Available from: <http://cn.wsj.com/gb/20090928/bch094732.asp?source=article>

¹⁹⁴ Stein Tønnesson and Åshild Kolås, Energy Security in Asia: China, India, Oil and Peace [Online], 30 August 2011. Available from: http://www.prio.no/sptrans/-796069034/file47777_060420_energy_security_in_asia_final_.pdf

¹⁹⁵ Charles E. Ziegler, The Energy Factor in China's Foreign Policy [Online], 30 August 2011. Available from: <http://louisville.edu/democracydevelopment/research/current-publications/the-energy-factor-in-china2019s-foreign-policy.html>

นับตั้งแต่จีนใช้นโยบายเปิดประเทศเป็นต้นมา จีนยังคงต้องการพลังงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อการเติบโตในการอุตสาหกรรมโดยเริ่มนำเข้าน้ำมันจากต่างประเทศตั้งแต่ปีค.ศ.1993 เศรษฐกิจที่เติบโตอย่างรวดเร็วของจีนได้ส่งผลทำให้ยอดการบริโภคน้ำมันสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากเดิมที่ 87.6 ล้านตันในค.ศ. 1980 มาอยู่ที่ 252 ล้านตันในค.ศ.2003 และ 292.7 ล้านตันในค.ศ. 2004

ตาราง 4.1 แสดงการนำเข้าและการผลิตน้ำมันของจีนระหว่างค.ศ.1970-1989

ปี	การผลิต (ล้านตัน)	การบริโภค (ล้านตัน)	นำเข้า (ล้านตัน)	ส่งออก (ล้านตัน)	อัตราส่วนการ พึ่งพาตนเอง (%)
1980	106.0	87.6	0.4	13.3	113.9
1985	124.9	91.7	0.7	31.2	132.3
1990	138.3	114.9	2.8	24.9	119.0
1995	149.0	160.7	17.1	18.8	101.2
2000	162.6	230.1	70.3	10.3	73.0
2001	164.8	232.2	60.3	7.6	75.8
2002	168.9	245.7	69.4	7.2	73.1
2003	169.3	252	91.0	8.1	67.1
2004	175.5	292.7	122.7	5.5	60.0

ที่มา: Statistical Yearbook of China 1990

จากตารางดังกล่าว ในค .ศ.1980-1995 ตัวเลขการผลิตและการบริโภคของจีนยังอยู่ในช่วงที่สมดุล ทำให้ไม่ต้องพึ่งพาการนำเข้าเท่าใดนัก แต่การบริโภคน้ำมันก้าวกระโดดอย่างมาก นับตั้งแต่ค.ศ.2000 เป็นต้นมา การผลิตและบริโภคพลังงานน้ำมันเพื่อใช้ภายในประเทศจีนเองไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงต้องนำเข้าพลังงานน้ำมันทุกปี การขยายตัวในความต้องการอย่างรวดเร็วของจีนทำให้โครงสร้างด้านพลังงานไม่สมดุล จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเพิ่มกระบวนการผลิตและหาแหล่งพลังงานจากภายนอก ฉะนั้น จีนจึงต้องหาประเทศแหล่งพลังงานดิบที่มีความ

มั่นคงเพียงพอเพื่อรองรับการเติบโตในอนาคต¹⁹⁶ ทั้งนี้รวมไปถึงความพยายามในการขยายความร่วมมือกับกลุ่มประเทศผู้ค้าน้ำมัน¹⁹⁷

ต่อการบริโภคพลังงานของจีนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทุกปี ถึงแม้ว่าจีนจะอุดมไปด้วยถ่านหินก็ตาม แต่ทว่าน้ำมันก็มีความสำคัญทางเศรษฐกิจไม่น้อย โดยปริมาณการบริโภคถ่านหินของจีนลดลงมาร้อยละ 7.6 ในทางกลับกันการบริโภคน้ำมันของจีนเติบโตขึ้นร้อยละ 4.7

ตาราง 4.2 แสดงการบริโภคพลังงานของจีนในค.ศ. 1996 และค.ศ. 2003
(หน่วย / ร้อยละ)

	ปี 2003	ปี 1996					
	จีน	จีน	สหรัฐฯ	ญี่ปุ่น	อินเดีย	รัสเซีย	เกาหลี
ถ่านหิน	67.1	74.7	24.2	17.6	56.9	19.7	19.2
น้ำมัน	22.7	18.0	39.1	53.8	31.9	21.1	61.6
ก๊าซธรรมชาติ	2.8	1.8	26.7	11.9	7.9	52.4	7.4
อื่นๆ	7.4	5.5	10.0	16.7	3.3	6.8	11.8

ที่มา : State Statistical Bureau 2004

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในแง่ของแต่ละมณฑลแล้ว ถึงแม้ว่าจีนได้กระจายแหล่งผลิตเพื่อลดการใช้พลังงานในบางส่วน แต่ตัวเลขการบริโภคพลังงานไฟฟ้าในแต่ละมณฑลของจีนในปีค.ศ.2002 โดยเฉพาะมณฑลที่พัฒนาแล้วอย่างปักกิ่ง (Beijing) ใช้พลังงานไฟฟ้ากว่า 5 เท่าของมณฑลอันฮุย (Anhui) มณฑลการค้าธุรกิจอย่างมณฑลเซี่ยงไฮ้ (Shanghai) มียอดตัวเลขการใช้พลังงานทั้งถ่านหินและน้ำมันสูงสุดของบรรดามณฑลที่พัฒนาแล้ว

¹⁹⁶The Washington Post, Iran's New Alliance with China Could Cost U.S. Leverage [Online], 21 December 2011. Available from: <http://www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A55414-2004Nov16?language=printer>

¹⁹⁷Hongyi Harry Lai, China's Oil Diplomacy: Is it a Global Security Threat? (Taylor&Francis, Ltd, 2007), p. 520.

ตาราง 4.3 แสดงการบริโภคพลังงานในมณฑลการค้าของจีนค.ศ. 2002

	ถ่านหิน (kg)	น้ำมัน (kg)	ก๊าซ ธรรมชาติ (cm)	ไฟฟ้า (kwh)	ทั้งหมด (kgce)
มณฑลที่พัฒนาแล้ว					
ปักกิ่ง (Beijing)	1779	526	148	3064	3164
เทียนจิน (Tianjin)	2909	671	64	2790	3001
เซี่ยงไฮ้ (Shanghai)	2883	877	-	3794	3766
เจียงซู (Jiangsu)	1309	191	-	1686	1302
เจ้อเจียง (Zhejiang)	1295	267	-	2186	1589
ซานตง (Shandong)	1425	179	-	1354	1216
ฝูเจี้ยน (Fujian)	782	96	-	1436	1007
กว่างตง (Guangdong)	846	250	-	2148	1445
มณฑลกำลังพัฒนา					
อันฮุย (Anhui)	1054	49	-	615	839
กว่างซี (Guangxi)	442	15	-	740	618
ก๊วยโจว (Guizhou)	1355		14	1281	1165
ยูนนาน (Yunnan)	774		12	908	909
ส่านซี (Shanxi)	939	192	38	1018	1011

ที่มา: China Statistical Yearbook 2000-2002

4.4 ความร่วมมือด้านพลังงานระหว่างจีนกับอิหร่าน

ในอดีต ความร่วมมือด้านพลังงานระหว่างจีนและอิหร่านถือว่ายังไม่แน่นแฟ้นเท่าใดนัก เนื่องจากจีนไม่มีความต้องการนำเข้าน้ำมันในช่วงสมัยการปกครองของกษัตริย์ซาร์แห่งอิหร่าน แต่ภายหลังจากการปฏิรูปเศรษฐกิจของจีน เศรษฐกิจจีนเริ่มขยายตัวมากขึ้นและความ

ต้องการในบริเวณน้ำมันที่เพิ่มมากขึ้น จีนจึงให้ความสำคัญกับน้ำมันในอิหร่านด้วยเช่นกัน ในปัจจุบัน ทั้งสองได้กระชับความสัมพันธ์ด้านพลังงานแน่นแฟ้นมากขึ้น เมื่อผู้แทนจีน เสี่ย เสี่ยวเหยียน (Xie Xiaoyan) ได้พบปะและพูดคุยกับคามาล แดเนชยาร์ (Kamal Daneshyar) หัวหน้าคณะกรรมการด้านพลังงานของอิหร่านเพื่อขยายขอบข่ายความร่วมมือด้านพลังงานระหว่างกัน

จากการดำเนินนโยบายไม่ทั้งตะวันตก และตะวันออก ของอิหร่านเพื่อหาพันธมิตรทางการเมืองและการค้าดูเหมือนว่าจะมีประสิทธิภาพอย่างมาก เมื่อสอดคล้องกับช่วงการดำเนินนโยบายปฏิรูปของจีน ได้ส่งผลให้เศรษฐกิจจีนมีความเติบโตและขยายตัวมากขึ้น กระทั่งส่งผลต่อความต้องการใช้พลังงานตามขึ้นไปด้วยเช่นกัน เมื่อความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างจีนและอิหร่านต่างเติบโตขึ้นทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่ทศวรรษที่ 1990 เป็นต้นมา ความร่วมมือด้านพลังงานระหว่างจีนและอิหร่านจึงถือเป็นใจหลักสำคัญ (backbone) ในความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ¹⁹⁸ เนื่องจากความร่วมมือทางด้านการพลังงานอาจหมายถึงความมั่นคงทางด้านการพลังงานในระยะยาวของจีนด้วยเช่นกัน ในปัจจุบัน จากความร่วมมือด้านพลังงานของทั้งสองสามารถแบ่งได้เป็น 5 ขอบข่าย¹⁹⁹ คือ

4.4.1 น้ำมันดิบ

น้ำมันดิบ เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่ใช้ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการเจริญเติบโตของประเทศ ในปัจจุบันปริมาณการบริโภคน้ำมันของจีนได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีตัวเลขการบริโภคอยู่ที่ 9,189,000 บาร์เรลต่อวัน²⁰⁰ การเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วดังกล่าว ทำให้ในค.ศ. 2003 จีนเป็นประเทศผู้บริโภคน้ำมันอันดับที่ 2 ของโลกแทนที่ประเทศอุตสาหกรรมอย่างญี่ปุ่น และเป็นรองจากสหรัฐอเมริกา

¹⁹⁸ Lin Liangxiang, *Energy First: China in the Middle East* [Online], 5 January 2012.

Available from: <http://www.meforum.org/694/energy-first>

¹⁹⁹ John Calabrese, *China and Iran: Mismatched Partners* (Washington: The Jamestown Foundation, 2006) p. 7.

²⁰⁰ Central Intelligence Agency, *Country Comparison—Oil Consumption* [Online], 5 January 2012. Available from: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2174rank.html>

ภายหลังจากที่จีนได้ทำการปฏิรูปเศรษฐกิจเป็นต้นมา จีนก็ได้เริ่มนำเข้าน้ำมันจากอิหร่านเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในช่วงค .ศ.1995-1996 มียอดนำเข้าน้ำมันจากอิหร่านก้าวกระโดดอย่างมาก โดยมีปริมาณจาก 931,105 ตันพุ่งสูงถึง 231,105 ตัน หรือมีมูลค่ากว่า 337,072,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ และอิหร่านเป็นผู้จัดส่งน้ำมันของจีนอันดับที่หนึ่งในค.ศ.2001

ตาราง 4.4 แสดงประเทศนำเข้าน้ำมันของจีนค.ศ. 2001

อันดับที่	ประเทศ	ดอลลาร์สหรัฐฯ (หน่วย)
1	อิหร่าน	2,068,760,522
2	ซาอุดีอาระเบีย	1,629,285,592
3	โอมาน	1,599,736,283
4	ชูดาน	93,6548,774
5	แองโกลา	721,464,446
6	อินโดนีเซีย	515,612,703
7	เยเมน	449,697,386
8	รัสเซีย	327,106,404
9	คูเวต	267,834,264
10	กาตาร์	256,636,952
11	มาเลเซีย	205,856,051
12	นอร์เวย์	173,210,959
13	ไนจีเรีย	161,478,273
14	บรูไน	146,511,491
15	อาหรับเอมิเรตส์	136,908,642

ที่มา People's Republic of China Customs Statistical Yearbook 2001, 2003

อย่างไรก็ตามในค.ศ.2005 ถือเป็นจุดเปลี่ยนของจีนในมิติด้านพลังงาน เนื่องจากสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับจีนในขณะนี้คือน้ำมัน²⁰¹ จีนต้องพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันมากกว่า 1 ใน 3 ของการบริโภคโดยรวมหรือปริมาณ 7.85 ล้านบาร์เรลต่อวัน²⁰² การที่จีนเริ่มหันไปพึ่งพาน้ำมันกับอิหร่านมากขึ้นนั้น ทำให้นานาชาติมองว่าจีนอาจจะไม่สนับสนุนที่จะเพิ่มความกดดันโครงการนิวเคลียร์อิหร่าน²⁰³ ซึ่งจีนได้ทำการปฏิเสธการกล่าวหาดังกล่าว และพร้อมยินดีที่จะช่วยแก้ไขปัญหาในกรอบทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA) ภายใต้องค์การสหประชาชาติ

ในบรรดากลุ่มประเทศตะวันออกกลาง อิหร่าน ถือเป็นประเทศผู้ส่งออกน้ำมันรายสำคัญอันดับ 2 ของจีน และถือเป็นคู่ค้าด้านพลังงานรายสำคัญของจีนอย่างยิ่งในด้านน้ำมันและแก๊สธรรมชาติซึ่งจีนได้ลงทุนเป็นมูลค่ามหาศาลมากกว่าประเทศใดๆ ในบรรดากลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมัน (OPEC)²⁰⁴ อีกทั้งอิหร่านยังเป็นเพียงไม่กี่ประเทศในอ่าวเปอร์เซียที่เปิดให้นักลงทุนและบริษัทต่างประเทศเข้ามาลงทุนโดยตรง กระนั้นเอง นักลงทุนและบริษัทปิโตรเลียมของจีนจึงมีความสัมพันธ์ในด้านการค้ากับอิหร่านเป็นอย่างดี²⁰⁵

²⁰¹ Charles E. Ziegler, *The Energy Factor in China's Foreign Policy* [Online], 31 August 2011. Available from: <http://louisville.edu/democracydevelopment/research/current-publications/the-energy-factor-in-china2019s-foreign-policy.html>

²⁰² *Journal of Energy Security, China's Oil Supply Dependence* [Online], 1 September 2011. Available from: http://www.ensec.org/index.php?option=com_content&view=article&id=197:chinas-oil-supply-dependence&catid=96:content&Itemid=345

²⁰³ Charles E. Ziegler, *The Energy Factor in China's Foreign Policy* [Online], 31 August 2011. Available from: <http://louisville.edu/democracydevelopment/research/current-publications/the-energy-factor-in-china2019s-foreign-policy.html>

²⁰⁴ *Journal of Energy Security, China's Oil Supply Dependence* [Online], 1 September 2011. Available from: http://www.ensec.org/index.php?option=com_content&view=article&id=197:chinas-oil-supply-dependence&catid=96:content&Itemid=345

²⁰⁵ 危机组织亚洲简报, *从中国视角看伊朗核问题* (cong zhong guo shi jiao kan yi lang ke wen ti) [ปัญหาโครงการนิวเคลียร์อิหร่านจากมุมมองของจีน] [Online], 11 August 2011. Available from: [http://www.crisisgroup.org/~media/Files/asia/north-east-asia/Chinese/b100_the_iran_nuclear_issue__view_from_beijing_chinese.pdf](http://www.crisisgroup.org/~/media/Files/asia/north-east-asia/Chinese/b100_the_iran_nuclear_issue__view_from_beijing_chinese.pdf)

ตะวันออกกลาง ยังคงเป็นแหล่งน้ำมันที่จีนให้ความสำคัญมาโดยตลอด โดยในปีค.ศ. 2000 จีนนำเข้าน้ำมันจากตะวันออกกลางมากกว่า 50% อีกทั้งทบวงการชั่งตวงวัดพลังงานระหว่างประเทศ (International Energy Agency – IEA) คาดว่า จีนจะยังต้องพึ่งพาตะวันออกกลางและนำเข้าน้ำมันดิบเพิ่มเป็นร้อยละ 70 ในค.ศ. 2015²⁰⁶

ตาราง 4.5 แสดงแหล่งนำเข้าพลังงานของจีนในแต่ละภูมิภาค

ภูมิภาค	ปี 1995	ปี 2000	ปี 2003
ตะวันออกกลาง	45.4 %	53.6 %	51.3 %
แอฟริกา	10.8 %	24.0 %	24.4 %
เอเชีย-แปซิฟิก	42.3 %	15.0 %	15.3 %
ซีไอเอส (CIS)	0.2 %	3.1 %	7.2 %
ยุโรป	2.1 %	3.6 %	1.8 %
อเมริกาใต้	0 %	0 %	0.4 %

ที่มา: Yearbook of China's Economic Foreign Relations and Trade 2002

ถึงแม้ว่าอิหร่านจะเป็นประเทศซึ่งอุดมไปด้วยน้ำมันดิบก็ตาม แต่ทว่าอิหร่านไม่มีสถานประกอบการ หรือเครื่องมือเพื่อจัดการกับน้ำมันที่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศของตน²⁰⁷ นับตั้งแต่ค.ศ.2004 บริษัทน้ำมันปิโตรเคมีแห่งชาติจีน (Sinopec) และบริษัทน้ำมันแห่งชาติอิหร่าน (NIOC) ได้ลงนามร่วมกัน โดยจีนจะลงทุนและสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อกลั่นน้ำมันและเพิ่มสมรรถนะแร่ยูเรเนียม โดยเฉพาะแถบพื้นที่ยาดาวารัน (Yadavaran) ในอิหร่าน จึง

²⁰⁶ Liu Jun and Wu Lei, Key issues in China-Iran Relations [Online], 11 August 2011.

Available from: <http://research.shisu.edu.cn/picture/article/13/40/f3/b6ccee6e4847bc10de83290b983f/16eace5f-fe3d-45da-8d19-2c53f035f9f9.pdf>

²⁰⁷ 危机组织亚洲简报, 从中国视角看伊朗核问题 (cong zhong guo shi jiao kan yi lang ke wen ti) [ปัญหาโครงการนิวเคลียร์อิหร่านจากมุมมองของจีน] [Online], 11 August 2011. Available from: [http://www.crisisgroup.org/~media/Files/asia/north-east-asia/Chinese/b100_the_iran_nuclear_issue__view_from_beijing_chinese.pdf](http://www.crisisgroup.org/~/media/Files/asia/north-east-asia/Chinese/b100_the_iran_nuclear_issue__view_from_beijing_chinese.pdf)

ทำให้อิหร่านมองว่าจีนเป็นคู่ค้าพลังงานที่สำคัญด้วยเช่นกัน เนื่องจากอิหร่านก็นำเข้าน้ำมันเบนซินจากจีน เนื่องจากอิหร่านเองไม่มีโรงงานกลั่นน้ำมันที่มีประสิทธิภาพเพื่อใช้ภายในประเทศได้

นอกจากนั้นแล้ว บริษัท การปิโตรเลียมแห่งชาติจีน (CNPC) ซึ่งเป็นบริษัทผู้ผลิตน้ำมันและแก๊สธรรมชาติรายใหญ่ของจีน ยังได้ตกลงและร่วมพัฒนาแหล่งน้ำมันอาซาเดกาน (Azadegan) ซึ่งเป็นแหล่งน้ำมันที่ใหญ่ที่สุดที่เคยพบมาในรอบ 3 ทศวรรษ²⁰⁸ โดยความร่วมมือกับบริษัทน้ำมันแห่งชาติอิหร่าน (NIOC) โดยแหล่งน้ำมันดังกล่าวมีน้ำมันสำรองกว่า 42 ล้านบาร์เรล ซึ่งมีมูลค่ากว่า 6 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

4.4.2 ก๊าซธรรมชาติ (Natural Gas)

นอกจากความร่วมมือในพลังงานธรรมชาติน้ำมันดิบ จีนได้เพิ่มขอบข่ายความร่วมมือและการลงทุนพลังงานด้านแก๊สธรรมชาติกับอิหร่านด้วยเช่นกัน ถึงแม้ว่าจะมีมาตรการแทรกแซงทางเศรษฐกิจจากโครงการนิวเคลียร์โดยสหรัฐอเมริกาก็ตาม แต่กลับไม่ส่งผลกระทบต่ออิหร่านเท่าใดนัก เนื่องจากจีนถือเป็นตลาดใหญ่ที่รองรับความต้องการส่งออกน้ำมันของอิหร่านได้เช่นกัน โดยในค.ศ. 2000 จีนได้ร่วมลงนามกับอิหร่านในแถลงการณ์ร่วมระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน (Joint Communiqué Between The People's Republic of China and The Islamic Republic of Iran) โดยทั้งสองตกลงที่จะกระชับความร่วมมือทวิภาคีโดยเน้นหนักด้านพลังงานปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ²⁰⁹ โดยความร่วมมือดังกล่าวนั้นจีนถือเป็นแกนหลักในความร่วมมือระหว่างกันในด้านเศรษฐกิจ²¹⁰

²⁰⁸ China Internet Information Center, **CNPC to develop Iran oil field this year** [Online], 19 December 2010. Available from : http://www.china.org.cn/business/2010-05/21/content_20092300.htm

²⁰⁹ 中华人民共和国外交部, **中华人民共和国与伊朗伊斯兰共和国联合公报** (zhong hua ren min gong he guo yu yi lang yi si lan gong he guo lian he gong bao) [แถลงการณ์ร่วมระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน] [Online], 11 August 2011. Available from: <http://www.fmprc.gov.cn/chn/pds/ziliao/1179/t6429.htm>

²¹⁰ John Calabrese, China and Iran: Mismatched Partners, p.7.

อิหร่านเป็นประเทศที่อุดมไปด้วยแก๊สธรรมชาติจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่ง บริเวณ South Pars ที่ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของอิหร่าน เป็นแหล่งของก๊าซธรรมชาติที่มีปริมาณมหาศาลที่สุดในโลก²¹¹ ในปัจจุบันภายใต้แผนการพัฒนา 5 ปีครั้งที่ 5 ของอิหร่าน (the fifth five-year development plan 2010-2015) จะทำให้อิหร่านมีศักยภาพในการผลิตแก๊สธรรมชาติ 250,000,000 คิวบิกเมตรต่อวัน (cubic meters) และสามารถใช้ได้มากกว่า 100 ปีในอนาคต²¹²

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจีนจะมีแหล่งก๊าซธรรมชาติสำรองในประเทศอยู่ก็ตาม แต่ไม่เพียงพอต่อความต้องการในการบริโภคภายในประเทศ และเนื่องจากก๊าซธรรมชาติเป็นพลังงานสะอาด ไม่ก่อให้เกิดมลพิษมากนัก ทำให้จีนมีแผนที่จะสนับสนุนการใช้ก๊าซให้มากขึ้น โดยคาดว่าจะมีการลงทุนกว่าหนึ่งแสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในธุรกิจก๊าซธรรมชาติในช่วงระหว่าง ค.ศ. 2001-2030²¹³ โดยในค.ศ.2004 บริษัทจูไห่เจิ้นหยง (Zhuhai Zhenrong Corporation) ในเครือของบริษัทอุตสาหกรรมภาคเหนือแห่งชาติจีน หรือโนริงโค (The China North Industries Corporation - NORINCO) ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจอุตสาหกรรมยักษ์ใหญ่ของจีน ได้ลงนามในข้อตกลงร่วมกับอิหร่านเพื่อซื้อก๊าซธรรมชาติเพื่อใช้ในขนาด 25 ปีข้างหน้า จำนวน 2,500,000 ล้านเมตริกตันต่อปี เป็นมูลค่า สองพันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยจะเริ่มจัดส่งในค .ศ.2008²¹⁴ จากการค้าขายที่มีมูลค่ามหาศาล จึงทำให้จีนเป็นคู่ค้าน้ำมันปิโตรเลียมที่ใหญ่ที่สุดของอิหร่านแทนที่สหภาพยุโรปใน ค.ศ.2007

4.4.3 การพัฒนาอุตสาหกรรมต้นน้ำและปลายน้ำ (upstream and downstream development)

²¹¹ Finian Cunningham, Iran's Natural Gas Riches: US Knife to the Heart of World Future Energy [Online], 5 January 2012. Available from: <http://www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=18176>

²¹² Xinhuanet, Iran's Natural Gas Reserves to last up to 100 years [Online], 5 January 2012. Available from: http://news.xinhuanet.com/english2010/world/2011-11/06/c_131231285.htm

²¹³ China Information Center, อุตสาหกรรมพลังงานและปิโตรเคมี [Online], 5 January 2012. Available from: <http://chineseinfo.boi.go.th/CIC/Document/Reference/ShowDoc.aspx?cName=27>

²¹⁴ Paul Denlinger, Chinese Company signs huge gas deal with Iran [Online], 5 January 2012. Available from: http://www.china-ready.com/news/Mar2004/ChineseCompanySignsHugeGasDealWithIran_031904.htm

จากการพัฒนาอุตสาหกรรมต้นน้ำและปลายน้ำ (upstream and downstream development) ของแหล่งน้ำมันในอิหร่าน จีนมองว่าการพัฒนาจากแหล่งต้นน้ำนอกจากจะเป็นการเพิ่มปริมาณการผลิตแล้ว และก็เพื่อความมั่นคงและการจัดส่งด้านพลังงานในระยะยาว ²¹⁵ โดยในค.ศ.2000 บริษัทปิโตรเลียมแห่งชาติจีน (China National Petroleum Corporation - CNPC) ได้ทำข้อตกลงเพื่อขุดเจาะน้ำมันทางตอนใต้ของอิหร่าน ความสัมพันธ์มีติด้านพลังงานในการขุดเจาะน้ำมันมาถึงจุดสูงสุด เมื่อบริษัท น้ำมันปิโตรเคมีแห่งชาติจีน (Sinopec) ได้ร่วมมือกับบริษัทน้ำมันแห่งชาติอิหร่าน (NIOC) เพื่อทำการสำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำมันยาดาราวัน (Yadaravan) ในอิหร่าน ทั้งนี้เมื่อการสำรวจดังกล่าวเสร็จสิ้น บริษัทน้ำมันแห่งชาติอิหร่านจะจำหน่ายน้ำมันดิบให้กับจีน 150,000 บาร์เรลต่อวัน

ตาราง 4.6 แสดงโครงการบริษัท CNPC ของจีนร่วมมือด้านพลังงานน้ำมันกับอิหร่าน

คู่สัญญา	โครงการ	มูลค่า (ดอลลาร์สหรัฐ)	โครงการแล้วเสร็จ
CNPC-NIOC	โครงการพัฒนาต้นน้ำเมืองคูดาซ (Kuhdasht)	18,000,000	12/31/2009
CNPC-NIOC	โครงการพัฒนาแหล่งน้ำมันอาซาเดกันตอนใต้ (South Azadegan)	2,500,000,000	09/28/2009
CNPC-NIOC	โครงการพัฒนาแหล่งน้ำมันอาซาเดกันตอนเหนือ (North Azadegan)	2,000,000,000	01/16/2009
CNPC-NIOC	โครงการสำรวจก๊าซธรรมชาติบริเวณ South Pars เฟส 11	4,700,000,000	02/10/2010
CNPC-Sinopec-NIOC	Sinopec ร่วมมือกับ CNPC นำเข้าน้ำมันดิบ	-	11/11/2009

²¹⁵ John Calabrese, *China and Iran: Mismatched Partners*, p.7.

ที่มา: American Enterprise Institute

นอกจากนี้ในค.ศ.2006 บริษัทขุดเจาะแห่งชาติอิหร่าน (National Drilling Company - NDC) และบริษัทการบริการด้านพลังงานน้ำมันแห่งชาติจีน (China Oil Field Services Ltd. - COSL) ในเครือของบริษัทน้ำมันแห่งชาติจีน (CNOOC) ได้ลงนามข้อตกลงร่วมกันในการสำรวจ การบูรณะ และการรักษาแหล่งน้ำมัน (oil exploration agreement for management, repair, maintenance) โดยอิหร่านจะทำการขุดเจาะน้ำมันในทะเลสาบแคสเปียนในความลึกที่มากกว่า จากบรรดาที่บริษัทของอิหร่านเคยขุดเจาะ²¹⁶

และในค.ศ.2008 บริษัทการปิโตรเลียมแห่งชาติจีน (CNPC) และบริษัทน้ำมันแห่งชาติอิหร่าน (NIOC) ยังได้ลงนามเพื่อการพัฒนาแหล่งน้ำมันอาซาเดกาน (Azadegan) มูลค่า 176,000,000,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อที่จะสามารถส่งน้ำมันดิบ 75,000 บาร์เรลต่อวันเริ่มใน ค.ศ.2012 และในปัจจุบันจีนได้มีความสนใจในการพัฒนาแหล่งพลังงาน โดยจีนได้ร่วมมือกับ อิหร่านในการลงทุนขนาดใหญ่ (Joint Venture Project) ในการก่อสร้างโรงพลังงานไฟฟ้า กระแสไฟฟ้าพลังน้ำ แก๊ส พลังงานลม และพลังงานแสงอาทิตย์ในอิหร่านด้วยเช่นกัน²¹⁷

นอกจากนี้ บริษัทการปิโตรเลียมแห่งชาติจีน (CNPC) ยังได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกลั่น น้ำมันของอิหร่าน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตน้ำมัน โดยจีนได้ตกลงร่วมในแบบสนธิสัญญาซื้อคืนพลังงาน (Buy-Back Contract) ในแหล่งน้ำมันแมสเจด โซลิมาน (Masjed Soleiman) เมืองหลวงของกรุงคูฮิสถาน (Khuzestan) ของอิหร่าน นอกจากนี้จีนและอิหร่านยังได้ลงนามใน ข้อตกลงในการก่อสร้างโรงกลั่นก๊าซธรรมชาติเหลวในกรุงบันดาร์ อับบาส (Bandar Abbas) เพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตก๊าซด้วยเช่นกัน

4.4.4 การก่อสร้างท่อน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ

²¹⁶ John Calabrese, *China and Iran: Mismatched Partners*, p.8.

²¹⁷ Joao Peixe, *China to Cooperate with Iran in Building Wind, Solar Power Facilities*

[Online], 5 January 2012. Available from: <http://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/China-to-Cooperate-with-Iran-in-Building-Wind-Solar-Power-Facilities.html>

นอกจากความร่วมมือด้านพลังงานในด้านซื้อขายน้ำมันแล้ว จีนยังมีความสนใจในและต้องการขยายความร่วมมือมากขึ้นโดยการสร้างท่อส่งน้ำมันในอิหร่าน โดยบริษัท การปิโตรเลียมแห่งชาติจีน (CNPC) บริษัทน้ำมันปิโตรเคมีแห่งชาติจีน (Sinopec) และกลุ่มสมาคมบริษัทน้ำมันอื่นๆ ของจีน ได้ลงทุนร่วมกันสร้างท่อส่งน้ำมันเนกา-สารี (The Neka-Sari Pipeline) จากเมืองเนกา (Neka) ของอิหร่านเพื่อส่งมายังมณฑลกวางตง (Guangdong) มณฑลชางไห่ (Shanghai) และมณฑลฝูเจี้ยน (Fujian) ของจีน อีกทั้งเพื่อรองรับการเติบโตของการขนส่งน้ำมันดังกล่าว ใน ค.ศ.2000 ธนาคารเพื่อการส่งออกและการนำเข้าแห่งประเทศไทย (The Export-Import Bank of China – Eximbank) ได้อนุมัติการกู้ยืมเงินจำนวน 3,700,000,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อให้เครือบริษัทอุตสาหกรรมท่าเรือต้าเหลียน (Dalian Shipbuilding Industry Corporation) และบริษัทการค้าและท่าเรือจีน (China Shipbuilding Trading Company, Ltd.) สร้างเรือบรรทุกน้ำมันจำนวน 5 ลำเพื่อรองรับน้ำมันจากอิหร่าน

4.5 ความร่วมมือและการค้าด้านอื่นๆ

นอกจากความร่วมมือด้านแก๊สธรรมชาติและน้ำมันดิบแล้ว จีนและอิหร่านได้ทำการค้า อีกทั้งอิหร่านยังได้นำเข้าสินค้าจากต่างๆจีนเช่นกัน อาทิ อิหร่านก็นำเข้าผลิตภัณฑ์อื่นๆ จากจีนเช่นกันโดยเฉพาะเครื่องยนต์ เนื่องด้วยในปัจจุบันจีนเป็นผู้ผลิตเครื่องยนต์รายใหญ่ที่สุดของโลก²¹⁸ โดยมียอดการส่งออกของจีนเพิ่มขึ้นทุกปีร้อยละ 32.44 นอกจากนี้ ตัวเลขสินค้าส่งออกที่ไม่ใช่้ำมันของจีนไปยังอิหร่าน นับว่าสูงขึ้นในแต่ละปี โดยยอดตัวเลขการค้าใน ค.ศ.2008 อยู่ที่ 30 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งถือว่าเติบโตกว่าร้อยละ 40²¹⁹ อีกทั้งยอดมูลค่าการค้าจากอิหร่านมายังฮ่องกงก็เติบโตมาร้อยละ 45 ด้วยเช่นกัน คิดเป็นมูลค่า 16.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยสูงกว่าปีที่ผ่านมากว่าห้าสิบล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

²¹⁸ The Economic Times, China remains World's Biggest Car Producer and Market for 2nd year [Online], 20 December 2011. Available from: http://articles.economictimes.indiatimes.com/2011-01-10/news/28427496_1_sales-of-passenger-vehicles-car-sales-china-association

²¹⁹ Tehran Times, Iran sees 40% rise in Export to China [Online], 20 December 2011. Available from: http://old.tehrantimes.com/index_View.asp?code=212386

บริษัทจีนที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์บริโภคราคาถูก (Low-cost consumer products) และบริษัทที่เข้าไปลงทุนในอิหร่านในโครงการอุตสาหกรรมและการก่อสร้างนั้นมีมากกว่า 250 บริษัท²²⁰ ทั้งนี้ จากการค้าระหว่างกันทำให้ตัวเลขการค้าของทั้งสองพุ่งขึ้นมาจากสี่ร้อยล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปีค .ศ. 1994 พุ่งทะยานถึงสามแสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในค .ศ.2010²²¹ ตัวเลขที่สูงดังกล่าวสามารถแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจจะหว่างกันได้เป็นอย่างดี

4.6 สรุปเหตุผลในการให้ความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน

โดยสรุปเหตุผลในการให้ความช่วยเหลือของจีนมี 2 ประการ คือ หนึ่งเพื่อความมั่นคงทางด้านพลังงานของจีน และสอง เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับโครงสร้างด้านพลังงาน จากประเด็นเพื่อความมั่นคงทางด้านพลังงาน จีนกังวลต่อประเด็นดังกล่าว โดยเฉพาะระหว่างค.ศ. 1993-2002 เมื่อการบริโภคน้ำมันที่ทะยานขึ้นอย่างรวดเร็วซึ่งสวนทางกับปริมาณน้ำมันที่ผลิตได้ถึงแม้ว่าจีนจะสามารถผลิตน้ำมันบริโภคใช้ภายในประเทศก็ตาม แต่ปริมาณดังกล่าวไม่เพียงพอต่อความต้องการโดยรวม โดยเฉพาะมณฑลที่พัฒนาแล้วอย่าง เซี่ยงไฮ้ (Shanghai) และปักกิ่ง (Beijing) ล้วนต้องใช้พลังงานมากเป็นสองเท่าของบางมณฑลที่กำลังพัฒนา และต่อประเด็นเพื่อให้สอดคล้องกับการปรับโครงสร้างด้านพลังงานนั้น หลังจากผู้นำเต็งเสี่ยวผิงของจีนได้ใช้นโยบายเปิดประเทศและสี่ทันสมัย เป็นผลพวงให้จีนมีความต้องการพลังงานที่มากขึ้น จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของหน่วยงานที่จัดการและควบคุมด้านพลังงานของจีนตามไปด้วย ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวนับเป็นรากฐานสำคัญในการควบคุมและจัดการด้านพลังงานเพื่อมิให้ประสบกับปัญหาที่จะตามมาเหมือนเช่นกับค.ศ.1993-2002

²²⁰ Kamal Yazar Yasin, *Iran and China: Unlikely Partners* [Online], 5 January 2012. Available from: <http://www.eurasianet.org/departments/business/articles/eav040406.shtml>

²²¹ Iran International, *Iran-China Trade to Hit \$50bn* [Online], 5 January 2012. Available from: <http://www.iraninternationalmagazine.com/text/iran-china%20trade%20to%20hit.htm>

บทที่ 5

บทสรุป

5.1 สรุป

จากหัวข้อศึกษาดังกล่าวทำให้ทราบว่า การให้ความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านถือเป็นกรณีศึกษาของทฤษฎี Foreign Aid ได้อย่างชัดเจน การช่วยเหลือโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านเสมือนเป็นเครื่องมือระหว่างประเทศของจีนเพื่อจะกระชับความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะมิติด้านพลังงาน เนื่องจากผู้นำ จีนได้เห็นถึงความสำคัญของประเด็นดังกล่าวว่าอาจส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หากไม่เพียงพอต่อความต้องการ นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินนโยบายของจีนว่าเป็นไปในลักษณะของผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) ด้วยเช่นกัน และในเมื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจถือเป็นผลประโยชน์แห่งชาติของจีนแล้ว รากฐานทางเศรษฐกิจก็คงไม่ต่างจากแหล่งพลังงานที่มั่นคงและการจัดการด้านพลังงานที่ดี เมื่ออิหร่านซึ่งเป็นประเทศสำรองน้ำมันอันดับต้นของโลกและหนึ่งในสมาชิกกลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมันปิโตรเลียม (OPEC) มีอาณาเขตที่ไม่ห่างไกลจากจีนเท่าใดนัก ซึ่งแน่นอนว่าจีนต้องรักษาผลประโยชน์ทางด้านความมั่นคงของประเทศและความกินดีอยู่ดีของประชาชนเป็นอันดับแรก

นับตั้งแต่ ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา หากอิงจากยอดตัวเลขด้านเศรษฐกิจการค้าของจีนและอิหร่านที่สูงแล้วนั้น กล่าวได้ว่าในปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่านมีความแน่นแฟ้นเป็นอย่างมาก จากความร่วมมือด้านพลังงานน้ำมันและแก๊สธรรมชาติ และด้านอื่นๆอีกหลายแขนงซึ่งทำให้ทั้งสองเป็นมิตรประเทศที่ดีต่อกัน อีกทั้งต่างฝ่ายต่างมีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกัน โดยจีนได้แหล่งพลังงานที่มั่นคงอย่างอิหร่าน ในขณะที่อิหร่านในสินค้าอุปโภค-บริโภคอาวุธที่มีราคาถูกจากจีน แต่ในทางกลับกันความสัมพันธ์ที่แนบแน่นดังกล่าวก็ถูกจับตามองเป็นอย่างมากจากเวทีระหว่างประเทศจากการที่จีนให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านด้วย และยิ่งในศตวรรษที่ 21 สถานการณ์มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นภายหลังจากเหตุการณ์การก่อการร้ายข้ามชาติ 11 กันยายน ค.ศ. 2001 เมื่อสหรัฐฯ ได้ตราหน้าอิหร่านว่าเป็นแกนแห่งความชั่วร้าย (Axis of Evil) และกล่าวหาว่าอิหร่านมีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มก่อการ

ร้ายอัลกออิดะห์ (Al Qaeda) ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของอิหร่านโดยตรง รวมไปถึงส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างอิหร่านกับจีน จนกระทั่งกลายเป็นปัญหาในเวทีระหว่างประเทศ และสร้างความกดดันให้กับจีนไม่น้อยจากการให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือของจีนกับอิหร่านโดยเฉพาะโครงการนิวเคลียร์และจำหน่ายอาวุธทางทหาร

กระนั้นก็ตาม ภาวะเศรษฐกิจจีนที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง แน่ใจว่าจีนได้ให้ความสำคัญต่อแหล่งทรัพยากรและแหล่งพลังงาน ซึ่งในปัจจุบันจีนมีปริมาณการใช้น้ำมันดิบและถ่านหินอย่างมหาศาล โดยเฉพาะน้ำมันดิบที่จีนนำเข้า 4 ล้านบาร์เรลต่อวัน มากกว่านั้นองค์การพลังงานระหว่างประเทศ (IEA) ยังคาดการณ์ว่าจีนอาจนำเข้าน้ำมันดิบสูงถึง 10 ล้านบาร์เรล/วันในค.ศ. 2020 ฉะนั้นแล้ว จึงเป็นเรื่องที่ไม่แปลกหากนโยบายของจีนจะเน้นหนักไปในด้านพลังงาน เมื่อปริมาณพลังงานภายในจีนไม่เพียงพอต่อความต้องการโดยรวมของประเทศ จีนก็ยังคงต้องนำเข้าน้ำมันทุกปีเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม จากการพึ่งพา ด้านพลังงานดังกล่าวที่เพิ่มมากขึ้นทุกปีจากอิหร่านยังได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของทั้งสองในมิติด้านการเมืองด้วยเช่นกัน จนยากที่จีนเองจะให้การสนับสนุนสหรัฐฯ และนานาประเทศในองค์การสหประชาชาติในการออกมาตรการแทรกแซงทางเศรษฐกิจต่อปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน จากคำกล่าวอ้างของสหรัฐฯ ว่า อิหร่านกำลังลักลอบพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งหลายครั้งจีนประกาศต่อองค์การสหประชาชาติในการหาทางออกอย่างสันติ ภายใต้ความกดดันในการหาทางออกของปัญหาดังกล่าวในปัจจุบัน จีนเองให้ความช่วยเหลือแก่อิหร่าน ในหลายๆครั้ง อาทิ การดีเบต (Debate) ในที่ประชุมทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA) โดยจีนได้แสดงจุดยืนอย่างชัดเจนว่าไม่เห็นด้วยในการออกมติแทรกแซงเศรษฐกิจอิหร่าน ทั้งนี้จีนมองว่าอิหร่านมีสิทธิในการมีโครงการนิวเคลียร์ไว้ในครอบครองเช่นเดียวกับประเทศกำลังพัฒนาประเทศอื่นๆ โดยจีนได้ชี้แจงให้นานาประเทศให้ทราบ

5.2 บทวิเคราะห์

ต่อการสนับสนุนสิทธิในการใช้โครงการนิวเคลียร์เพื่อสันติและการให้ความช่วยเหลือแก่อิหร่าน ผู้วิจัยมองว่าปัจจัยดังกล่าวยังมีเหตุมาจากสภาพการณ์ระหว่างประเทศทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในอื่นๆ ปัจจัยภายนอก อาทิ การล่มสลายของสหภาพโซเวียต การสถาปนาทางการทูตระหว่างจีนกับสหรัฐฯ และสงครามอิรัก-อิหร่าน ล้วนแล้วแต่ทำให้ความสัมพันธ์ของทั้ง

สองแนบแนบมากยิ่งขึ้น และปัจจัยภายใน อาทิ การปฏิวัติวัฒนธรรม ของจีน นโยบายของจีน ทัศนคติของผู้นำจีน การเปิดประเทศ การ ดำเนินนโยบายสี่ทันสมัย และการปรับโครงสร้างการ จัดการด้านพลังงานของจีน ล้วนแล้วแต่ทำให้จีนสามารถปรับตัวเข้ากับอิหร่านและสภาวะ แวดล้อมระหว่างประเทศได้เป็นอย่างดี

ต่อทัศนคติของผู้นำจีนในแต่ละรุ่น เมื่อระบบเศรษฐกิจจีนเปลี่ยนผ่านจากระบบสังคมนิยามในสมัย เหมา เจ๋อตง (Mao Zedong, 1949-1976) มาสู่เศรษฐกิจระบบสังคมนิยมแบบจีน (socialism with Chinese characteristics) ในสมัย เต็ง เสี่ยว ผิง (Deng Xiaoping, 1977-1989) โดยเปิดประเทศและใช้เศรษฐกิจเป็นตัวขับเคลื่อน เศรษฐกิจจีนเติบโตขึ้นแต่ยังไม่เป็นทุนนิยมเต็มรูปแบบ เนื่องจากยังยึดหลักแนวความคิดของเหมาอยู่²²² จนกระทั่งในสมัยเจียง เจ๋อ หมิน (Jiang Zemin, 1993-2003) เป็นต้นมาจนกระทั่งสมัยแรกของการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี หู จิ้น เทา (Hu Jintao, 2003-2008) ที่จีนดำเนินเศรษฐกิจแบบทุนนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินนโยบายส่งเสริมด้านการลงทุนของบริษัทน้ำมันในต่างประเทศ (go-out policy) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกในการสร้างความมั่นคงด้านพลังงาน โดยให้บริษัทน้ำมันของจีนเข้าไปเป็นหุ้นส่วนและลงทุนไม่เพียงแต่ในอิหร่านเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงแหล่งพลังงานอื่นๆ อาทิ ซีเรีย (Syria) แองโกลา (Angola) ซูดาน (Sudan) นอกจากนี้กระดาศพกขาวว่าด้วยหนทางสู่การพัฒนาอย่างสันติของจีน (White papers on China's Peaceful Development Road)* ที่ออกมาในค.ศ. 2005 รัฐบาลจีนได้กล่าวครอบคลุมมิติด้านพลังงานไว้อย่างชัดเจนว่าจะคงไว้ซึ่งเสถียรภาพและความมั่นคงทางด้านการพลังงาน และนโยบายดังกล่าวกลายเป็นนโยบายพื้นฐานของรัฐอย่างหลีกเลี่ยงมิได้

แต่เมื่อความช่วยเหลือของจีนต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านได้เป็นที่ทราบกันในเวทีระหว่างประเทศ และต่างกังวลถึงความเป็นไปได้เนื่องจากอิหร่านได้เคยปิดบังปริมาณของการเพิ่มสมรรถนะแร่ยูเรเนียมในค.ศ.2006 ต่างกล่าวหาว่าอิหร่านอาจจะพัฒนาโครงการนิวเคลียร์เพื่อสันติมาสู่การผลิตอาวุธนิวเคลียร์เพื่อใช้ในทางทหาร และทบวงพลังงานปรมาณูระหว่าง

²²² เซียน ธีระวิทย์. นโยบายต่างประเทศจีน (กรุงเทพฯ: ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541). หน้า 109.

* ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ข กระดาศพกขาวว่าด้วยหนทางสู่การพัฒนาอย่างสันติของประเทศจีน (White Paper on China's Peaceful Development Road)

ประเทศ (IAEA มีหน้าที่รับผิดชอบ ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจที่ว่าในระยะเวลาของการตรวจสอบ ปริมาณแร่สมรรถนะยูเรเนียมของทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA) ในช่วงของ ประธานคณะกรรมการอำนวยการทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA board of governor) คุณยุกิยะ อามาโนะ (Yukiya Amano) ได้ออกหนังสือรายงานความคืบหน้าของ กระบวนการเพิ่มสมรรถนะยูเรเนียมของอิหร่านจำนวนมากในช่วงของการดำรงตำแหน่ง²²³ โดย ขัดแย้งกับท่าทีของประธานคณะกรรมการอำนวยการทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ (IAEA board of governor) คนเดิม นายมูฮัมหมัด เอลบาราได (Mphammoud El Baradei) ซึ่ง ให้ความแน่ชัดว่าความเป็นไปได้ของอิหร่านในการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์นั้นแทบไม่มี นอกจากนี้ นายมูฮัมหมัด เอลบาราได ยังมีความพยายามไกล่เกลี่ยปัญหาและร่วมหาทางออกอย่างสันติ ระหว่างคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UNSC) และกลุ่มสมาชิกความมั่นคงแห่ง สหประชาชาติร่วมเยอรมนี (P5+1) ในช่วงของการดำรงตำแหน่ง²²⁴

มีความเป็นไปได้ว่า อิหร่านเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของจีนในบรรดาประเทศในตะวันออก กลางทั้งหมดเพื่อควมมีอิทธิพลในภูมิภาค บนความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่านที่แนบแน่นมา หลายศตวรรษบวกกับความพยายามของจีนในการให้ความช่วยเหลืออิหร่านต่อเวทีระหว่าง ประเทศล้วนเป็นสิ่งบ่งบอกถึงความต้องการในการรักษาความสัมพันธ์อันดีไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากความสำคัญด้านแหล่งพลังงานของจีน รวมไปถึงเป็นตลาด ส่งออกเครื่องอุปโภค-บริโภค พื้นฐาน トラบเท่าที่ผู้นำของทั้งสองต่างฝ่ายต่างยังคงให้ความสำคัญและเล็งเห็นถึงผลประโยชน์ ระหว่างกัน ผู้วิจัยเห็นว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวก็ส่งผลโดยตรงต่อจุดยืนของจีนต่อประเด็น โครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านที่สนับสนุนในสิทธิการใช้พลังงานนิวเคลียร์ด้วยเช่นกัน สภาพการณ์ ดังกล่าวนี้อาจส่งผลให้จีนมีจุดยืนที่ต่างออกไปจากนานาประเทศ ในเมื่อความก้าวหน้าทาง เศรษฐกิจถือเป็นผลประโยชน์แห่งชาติของจีนแล้วนั้น รากฐานทางเศรษฐกิจ จึงแหล่งพลังงานที่ มั่นคงและการจัดการด้านพลังงานที่ดี

²²³ IAEA. International Atomic Energy Agency(IAEA) Board of Governors [Online]. 2011.

Available from : http://cns.miis.edu/inventory/pdfs/iaea_board_of_gov.pdf [2012 May, 17]

²²⁴ Mohamed Elbaradei. *The Age of Deception* (London: Bloomsberry Publishing Plc, 2011).

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. พลังงานนิวเคลียร์. [ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา:

http://www2.egat.co.th/ned/index.php?option=com_content&view=article&id=149&Itemid=159 [2554, มิถุนายน 30]

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. พลังงานนิวเคลียร์และรังสี. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา:

http://www2.egat.co.th/ned/index.php?option=com_content&view=article&id=200&Itemid=152 [2554, มิถุนายน 30]

เขียน ธีระวิทย์, นโยบายต่างประเทศจีน. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

จันทร์จุกา สุขชี. จีน. ใน เอเชียรายปี 2004/2547, หน้า 225. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเอเชีย

ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

จรัญ มะลูลีม. อิหร่าน. ใน เอเชียรายปี 1990/2533, หน้า . กรุงเทพมหานคร: สถาบันเอเชียศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

จรัญ มะลูลีม, อิมรอน มะลูลีม, กิติมา อรทัต และศิริระ นวนมี. บทนำแห่งตะวันออกกลาง.

กรุงเทพมหานคร: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

ไชน่า อินฟอร์เมชัน เซนเตอร์(China Information Center). อุตสาหกรรมพลังงานและปิโตรเคมี.

[ออนไลน์]. 2548. แหล่งที่มา: <http://chineseinfo.boi.go.th/CIC/Document/Reference/ShowDoc.aspx?cName=27> [2555, มกราคม 5]

ดลยา เทียนทอง. ปัญหานิวเคลียร์อิหร่าน: ระเบิดเวลาที่นับถอยหลัง. กรุงเทพมหานคร : สถาบัน

เอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ดลยา เทียนทอง. สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน. ใน เอเชียรายปี: ฉบับที่ 2552/2009, หน้า 224.

กรุงเทพมหานคร: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

ดลยา เทียนทอง. อิหร่าน. ใน เอเชียรายปี 2007/2550, หน้า 375. กรุงเทพมหานคร: สถาบัน

เอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

ประทุมพร วัชรเสถียร. โลกร่วมสมัยตอบคำถามของคนรุ่นใหม่. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปาเจ

รา, 2551.

ฝ่ายวิศวกรรม สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. การเสริมสมรรถนะยูเรเนียมคืออะไร. [ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา: <http://www.tistr.or.th/ed/images/stories/engineer/article/uranium.pdf> [2554, กรกฎาคม 30]

พจน์ พงศ์สุวรรณ. หลักวิทยาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์, 2536.

พรสวาท พันธุ์ยุรา. พลังงานนิวเคลียร์. [ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา: <http://www.thaigoodview.com/library/contest2551/science04/101/2/html/new.html> [2555, มกราคม 3]

สีปาง ดิเรกคุณากร. โรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ จุดเริ่มความก้าวหน้าหรือหายนะแก่มนุษยชาติ. [ออนไลน์]. 2550. แหล่งที่มา: <http://www.ftawatch.org/node/11653> [2554, สิงหาคม 2]

สถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ. ความปลอดภัย, ความมั่นคง และการพิทักษ์ทางนิวเคลียร์. [ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา: <http://www.tint.or.th/nkc/nkc54/content-01/nstkc54-028.html> [2554, สิงหาคม 2]

สมาคมนิวเคลียร์แห่งประเทศไทย. นิวเคลียร์พิชิตัน. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา: <http://www.nst.or.th/article/article493/article49302.html> [2554, มิถุนายน 30]

สมาคมนิวเคลียร์แห่งประเทศไทย. พิชิตัน แหล่งพลังงานในอนาคต. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา: <http://www.nst.or.th/article/article492/article492046.html> [2554, มิถุนายน 30]

สมพร จงศ์คำ. การใช้ประโยชน์จากพลังงานนิวเคลียร์ในประเทศไทย. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา: <http://www.thaigoodview.com/library/contest2552/type2/science04/56/nuclear-energy.html> [2554, มิถุนายน 30]

วรศักดิ์ มหัทธโนบล. จีน. ใน เอเชียรายปี 1997/2540, หน้า 205. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

ภาษาอังกฤษ

Abidi, A.H.H. China, Iran and the Persian Gulf. New Delhi: Radiant Publisher, 1982.

Barnaby, F., and Kemp, J. The Risk of Nuclear Terrorism. In Secure Energy? Civil Nuclear Power, Security and Global Warming, p.24. London : Oxford Research Group, 2007.

Barzegar, K., Iran eyes the China Card [Online]. 2008. Available from: http://www.iranreview.org/content/Documents/Iran_Eyes_the_China_Card.htm [2011, July 30]

- BBC News. Iran President 'Ready for Talks' [Online]. 2007. Available from :
http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/6357451.stm [2011, June 30]
- BBC News. World Powers Hold UN Meeting on Iran Nuclear Sanctions [Online]. 2010.
Available from : <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8610226.stm> [2012, January 8]
- Bowen, W. Q. and Kidd, J., The Iranian Nuclear Challenge. New York : Blackwell
Publishing, 2004.
- Bruno, G. Iran's Nuclear Program [Online]. 2010. Available from : <http://www.cfr.org/iran/irans-nuclear-program/p16811> [2011, August 2]
- Bureau of International Security and Nonproliferation. Protocol for the Prohibition of the Use in War of Asphyxiating, Poisonous of Other Gases, and of Bacteriological Methods of Warfare (Geneva Protocol) [Online]. 2002. Available from :
<http://www.state.gov/t/isn/4784.htm> [2012, January 6]
- Burr, W., The history of Iran's nuclear energy program [Online]. 2009. Available from:
<http://www.thebulletin.org/web-edition/op-eds/the-history-of-irans-nuclear-energy-program> [2011, August 2]
- Calabrese, J., China and Iran: Mismatched Partners. Washington D.C.: The Jamestown
Foundation, 2006.
- Calabrese, J., Peaceful or Dangerous Collaborators? China's Relations with Gulf Countries. Pacific Affairs : University of British Columbia, 1993.
- China Great Wall Industry Corporation. China Great Wall Industry Corporation: Company Profile [Online]. 2011. Available from : <http://www.cgwic.com/About/> [2012, January 6]
- China Internet Information Center. CNPC to develop Iran oil field this year [Online].
2010. Available from : http://www.china.org.cn/business/2010-05/21/content_20092300.htm [2011, December 19]
- Central Intelligence Agency. Country Comparison–Oil Consumption [Online]. 2011.
Available from : <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2174rank.html> [2012, January 5]

- Conspiracy Times. The Iran Agenda: The Historical Truth of Our Relations with Iran [Online]. 2011. Available from : <http://www.conspiracy-times.com/content/view/187/37/> [2011, July 30]
- Cowell, A., China Renew Opposition to Iran Sanctions [Online]. 2010. Available from : <http://www.nytimes.com/2010/02/05/world/middleeast/05iran.html> [2011, December 28]
- Cunningham, F., Iran's Natural Gas Riches: US Knife to the Heart of World Future Energy [Online]. 2010. Available from : <http://www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=18176> [2012, January 5]
- Delory, S. The Dynamics of Missile Proliferation in the Middle East and North Africa [Online]. 2011. <http://www.nonproliferation.eu/documents/other/stphanedely4e97160965698.pdf> [2012, January 5]
- Denlinger, P. Chinese Company signs huge gas deal with Iran [Online]. 2004. Available from : http://www.china-ready.com/news/Mar2004/ChineseCompanySignsHugeGasDealWithIran_031904.htm [2012, January 5]
- Down, E.S., The Chinese Energy Security Debate [Online]. 2011. Available from : https://ecologic-events.eu/hertie-school-2008/reading_lists/download/downs_chinese_energy_security.pdf [2011, December 18]
- Dorraj, M. and Carrie L. C., Lubricated with Oil: Iran-China Relations in a Changing World. [Online]. 2010. Available from : <http://mepc.org/journal/middle-east-policy-archives/lubricated-oil-iran-china-relations-changing-world> [2011, June 30]
- Federation of American Scientists. Nuclear Weapons [Online]. 2009. Available from: <http://www.fas.org/nuke/guide/iran/nuke/> [2011, July 30]
- Garver, J. W., China's Current and Emerging Foreign Policy Priorities [Online]. 2009. Available from: http://www.uscc.gov/hearings/2011hearings/written_testimonies/11_04_13_wrt/11_04_13_garver_testimony.pdf [2011, July 30]
- Gentry, J. B., The Dragon and the Magi: Burgeoning Sino-Iranian Relations in the 21st Century [Online]. 2011. Available from : <http://www.silkroadstudies.org/new/>

- docs/CEF/ Quarterly/November_2005//brandon_gentry.pdf [2011, September 20]
- Harris, L. C, China's Response to Perceived Soviet Gains in the Middle East. California: University of California Press, 1980.
- Harris, L. C, China's Islamic Connection. Asian Affairs 8 (May 1981): 292.
- Iran International. Iran-China Trade to Hit \$50bn [Online]. 2011. Available from : <http://www.iraninternationalmagazine.com/text/iran-china%20trade%20to%20hit.htm> [2012, January 5]
- Iran Tracker. China-Iran Foreign Relations [Online]. 2010. Available from: <http://www.irantracker.org/foreign-relations/china-iran-foreign-relations> [2012, January 8]
- Jahanpour, F., Chronology of Iran's Nuclear Programme, 1957-2007 [Online]. 2011. Available from : http://www.oxfordresearchgroup.org.uk/oxford_research_group_chronology_irans_nuclear_programme_1957_2007 [2011, July 30]
- Journal of Energy Security. China's Oil Supply Dependence [Online]. 2009. Available from : http://www.ensec.org/index.php?option=com_content&view=article&id=197:chinas-oil-supply-dependence&catid=96:content&Itemid=345 [2011, September 1]
- Jun, L. and Lei W. Key issues in China-Iran Relations. Journal of Middle Eastern and Islamic Studies. 4 (January 2010): 45.
- Kenneth, K. Iran: Arms and Technology Acquisitions [Online]. 1998. Available from : <http://www.parstimes.com/nuclear/iranarms98.pdf> [2012, January 5]
- Liangxiang, L, Energy First: China in the Middle East [Online]. 2005. Available from : <http://www.meforum.org/694/energy-first> [2012, January 5]
- Lai, H. H. China's Oil Diplomacy: Is it a Global Security Threat?. Third World Quarterly 28 (April 2007): 519.
- Mazza, M. China-Iran Ties: Assessment and Implications for U.S. Policy [Online]. 2002. Available from : <http://www.irantracker.org/analysis/michael-mazza-china-iran-ties-assessment-and-implications-us-policy-april-21-2011> [2011, June 30]

- Morgenthau, H. J., Preface to a Political Theory of Foreign Aid. Chicago : The Public Affairs Conference Center, The University of Chicago, 1962.
- New Mexico State University. International Treaties [Online]. 2002. Available from : <http://aces.nmsu.edu/CES/NMHS/documents/treaties.pdf> [2012, January 6]
- Organization for the Prohibition of Chemical Weapons. Brief Description of Chemical Weapons [Online]. 2011. Available from : <http://www.opcw.org/about-chemical-weapons/what-is-a-chemical-weapon/> [2012, January 6]
- Packenhams, R. A., Foreign Aid and the National Interest. Midwest Journal of Political Science 10 (May 1966): 214-221.
- Payvand Iran News. China Says Sanctions Won't Deter Iran's Nuclear Agenda [Online]. 2009. Available from : <http://www.payvand.com/news/09/sep/1271.html> [2012, January 8]
- Peixe, J., China to Cooperate with Iran in Building Wind, Solar Power Facilities [Online]. 2011. Available from : <http://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/China-to-Cooperate-with-Iran-in-Building-Wind-Solar-Power-Facilities.html> [2012, January 5]
- Sahimi, M., Iran's Nuclear Program. Part I: Its History [Online]. 2003. Available from: <http://payvand.com/news/03/oct/1015.html> [2011, August 2]
- Sahriatnia, M. Iran-China Relations: An Overview of Critical Factors. Iranian Review of Foreign Affairs, 1 (April 2011): 63.
- Shen, D. Iran's Nuclear Ambitions Tests China Wisdoms. The Washington Quarterly 2 (Spring 2006): 56.
- Shuja, S. Warming Sino-Iranian Relations: Will China Trade Nuclear Technology for Oil? [Online]. 1969. Available from : [http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews\[tt_news\]=3865](http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews[tt_news]=3865) [2011, June 28]
- Stephen, M. W. I'll believe it when I see it [Online]. 2010. Available from : http://walt.foreignpolicy.com/posts/2010/04/13/ill_believe_it_when_i_see_it [2011, December 28]

- Stockholm International Peace Research Institute. Arms Export to Iran, 1980-1988 [Online]. 2011. Available from : http://armstrade.sipri.org/armstrade/html/export_values.php [2012, January 6]
- Tehran Times. Iran sees 40% rise in Export to China [Online]. 2011. Available from : http://old.tehrantimes.com/index_View.asp?code=212386 [2011, September 20]
- The Jewish Institute for National Security Affairs. China's Policy towards Iran and the Middle East [Online]. 2009. Available from : <http://www.jinsa.org/publications/research-articles/middle-east/chinas-policy-toward-iran-and-middle-east> [2011, December 3]
- The Economic Times. China remains World's Biggest Car Producer and Market for 2nd year [Online]. 2011. Available from : http://articles.economictimes.indiatimes.com/2011-01-10/news/28427496_1_sales-of-passenger-vehicles-car-sales-china-association [2011, December 20]
- The Guardian. Obama urges China to back Iran nuclear sanctions [Online]. 2010. Available from : <http://www.guardian.co.uk/world/2010/apr/02/obama-urges-china-iran-sanctions> [2011, December 28]
- The Institute for the Analysis of Global Security. The Future of Oil [Online]. 2004. Available from : <http://www.iags.org/futureofoil.html> [2011, December 3]
- The Times. Beijing Blocks Talks on Tackling Iran Nuclear Threat [Online]. 2010. Available from : <http://www.astreetjournalist.com/2010/01/18/beijing-blocks-talks-on-tackling-iran-nuclear-threat/> [2012, January 8]
- The Washington Post. Iran's New Alliance with China Could Cost U.S. Leverage. [Online]. 2004. Available from : <http://www.washingtonpost.com/ac2/wp-dyn/A55414-2004Nov16?language=printer> [2011, July 21]
- Tehran Fars News Agency. Iran, China to Cement Corporation [Online]. 2008. Available from : <http://english.farsnews.com/newstext.php?nn=8705071102> [2012, January 8]
- Tønnesson, S. and Kolås, Å. Energy Security in Asia: China, India, Oil and Peace [Online]. 2006. Available from : http://www.prio.no/sptrans/-796069034/file47777_060420_energy_security_in_asia__final_.pdf [2011, June 28]

- Xinhua Net. Leader: New Iran has altered world political equations [Online]. 2009. Available from : http://news.xinhuanet.com/english/2009-02/08/content_10780312.htm [2011, August 18]
- Xinhua Net. Iran's Natural Gas Reserves to last up to 100 years [Online]. 2011. Available from : http://news.xinhuanet.com/english2010/world/2011-11/06/c_131231285.htm [2012, January 5]
- Xiaojie, X. China's Oil Strategy Toward The Middle East. [Online]. 2002. Available from : http://www.bakerinstitute.org/publications/PEC911Update_ChinasOilStrategyTowardsMiddleEast2.pdf [2012, January 5]
- Yasin, and Yazar, K., Iran and China: Unlikely Partners [Online]. 2005. Available from : <http://www.eurasianet.org/departments/business/articles/eav040406.shtml> [2012, January 5]
- Yergin, D. Energy Security in the 1990s. Foreign Affairs 1 (Fall 1988): 11.
- Ynet News. Officials: World Power Meeting on Iran Canceled [Online]. 2008. Available from : <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3819896,00.html> [2012, January 8]
- Zachary, S. D., China's Nonproliferation and Export Control Policies: Boom or Bust for the NPT Regime?. California : University of California Press, 1995.
- Ziegler, C. E., The Energy Factor in China's Foreign Policy [Online]. 2008. Available from : <http://louisville.edu/democracydevelopment/research/current-publications/the-energy-factor-in-china2019s-foreign-policy.html> [2011, August 31]
- Ziegler, C. E. The Energy Factor in China's Foreign Policy. In Sujian Guo and Shiping Hua (ed.), New Dimensions of Chinese Foreign Policy, p.183. Lanham : Lexington Books, 2007.
- Zhu, Z. China's New Diplomacy: Rationale, Strategy and Significance. Farnham: Ashgate Publishing limited, 2010.
- Ziegler, C. E. The Energy Factor in China's Foreign Policy. Journal of Chinese Political Science 1 (Spring 2006): 1.

Zweig, D. and Jianhai, B. China's Global Hunt for Energy. Foreign Affairs 84 (September 2005): 3.

ภาษาจีน

中华人民共和国驻牙买加大使馆. Hu Jintao meets with Special Envoy of Iranian Supreme Leader and President Larijani [Online]. 2007. Available from: <http://big5.fmprc.gov.cn/gate/big5/jm.chineseembassy.org/eng/xw/t292842.htm> [2011, August 20]

陈一鸣. 伊朗核问题对话符合各方利益 (yi lang ke wen ti dui hua fu he ge fang li yi) [เมื่อการเจรจาปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านสอดคล้องกับผลประโยชน์ของทุกฝ่าย] [Online]. 2010. Available from : <http://www.people.com.cn/GB/guojij/14549/2797285.html> [2011, June 30]

殷罡. 伊朗核问题的实质是伊朗的国家地位问题 (yi lang ke wen ti de shi zhi shi yi lang de guo jia di wei wen ti) [ประเด็นปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านได้ทำให้สถานะของอิหร่านในเวทีระหว่างประเทศเกิดปัญหา] [Online]. 2010. Available from : <http://www.cssn.cn/news/136783.htm> [2011, June 27]

新华网. 伊朗核风波的前前后后 (yi lang ke feng bo de qian qian hou hou) [ความเป็นไปในข้อถกเถียงประเด็นปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน] [Online]. 2003. Available from : <http://www.china.com.cn/chinese/HIAW/363970.htm> [2011, June 27]

人民网. 胡锦涛会见伊朗总统艾哈迈迪-内贾德 (Hu jin tao hui jian yi lang zong tong Ai Ha Mai Di-Nei Jia De) [ประธานาธิบดี หู จิ้น เทา ของจีนพบปะกับประธานาธิบดีมะห์มูด อะห์มาดีเนjadของอิหร่าน] [Online]. 2008. Available from : <http://politics.people.com.cn/GB/1024/7839256.html> [2011, June 27]

华黎明. 中国与伊朗关系回眸 (zhong guo yu yi lang guan xi hui mou) [เบื้องหลังความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอิหร่าน] [Online]. 2011. Available from : http://www.beijingreview.com.cn/2009news/guojij/guancha/2011-07/15/content_377075.htm [2011, July 2]

中华人民共和国外交部. 中华人民共和国与伊朗伊斯兰共和国联合公报 (zhong huo ren min gong he guo yu yi lang yi si lan gong he guo lian he gong bao) [แถลงการณ์ร่วมระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน] [Online]. 2007. Available

from : <http://www.fmprc.gov.cn/chn/pds/ziliao/1179/t6429.htm> [2011, September 1]

Iran Chinese Radio. 中国在与伊朗关系方面将不会把自己的利益作为美国政策的牺牲品(zhong guo zai yu yi lang guan xi fang mian jiang bu hui ba zi ji de li yi zuo wei mei guo zheng ce de xi sheng pin) [จีนจะไม่เอาผลประโยชน์ของตนบนความสัมพันธ์ระหว่างตนกับอิหร่านตกเป็นเครื่องมือของนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา] [Online]. 2008.

Available from : <http://chinese.trib.ir/index.php/2010-07-25-10-42-26/2010-07-25-10-43-04/30081-2011-06-08-11-31-34.html> [2011, August 27]

元成章. 论伊朗核问题及伊朗与大国家关系 (lun yi lang ke wen ti ji yi lang yu da guo jia guan xi) [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาบัณฑิต ว่าด้วยปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านและความสัมพันธ์ระหว่างอิหร่านกับชาติมหาอำนาจ], 博士学位论文, 国际政治 中共中央党校, 2006.

徐伟. 伊朗对美外交政策探析(1997-2007) (yi lang dui mei wai jiao zheng ce tan zhe)

[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาบัณฑิต ว่าด้วยการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศของอิหร่านต่อสหรัฐอเมริกา ค.ศ.1997-2007]. 研究生论文, 国际关系 外交学院, 2007.

刘今朝. 21世纪中国-伊朗油气合作的风险研究 (21 shi ji zhong guo-ti lang you qi he zuo de feng yan yan jiu) [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาบัณฑิต ว่าด้วยการวิเคราะห์ถึงความเสี่ยงในความร่วมมือด้านพลังงานน้ำมันระหว่างจีนและอิหร่านในศตวรรษที่ 21], 研究生论文, 人文地理学 西南大学, 2006.

万雪, 郭蕊, 杨兴礼. 试论21世纪初期中国-伊朗的经贸合作 (shi lun 21 shi ji chu qi zhong guo-yi lang de jing mao he zuo) [ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างจีนและอิหร่านในต้นศตวรรษที่ 21]. 经济研究导刊(Economic Research Guide) 16 (6月 2009): 147.

Mainland Affairs Council. 中国大陆对外投资《走出去》战略北京, 现况, 及可能影响评析(zhong guo da lu dui wai tou zi zou chu qu zhan lue bei jing, xian kuang, ji ken eng ying xiang ping xi)[ยุทธศาสตร์ go-out policy ของจีนในการลงทุนต่างประเทศ สถานการณ์ปัจจุบัน และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น]. [Online]. 2007. Available from : <http://www.mac.gov.tw/public/ MMO/MAC/%E5%85%A9%E5%B2%B8%E7%B6%93%E6%BF%9F%E7%B5%B1%E8%A8%88%E6%9C%88%E5%A0%B1no.177sp.pdf> [2011, December 20]

刘灏. 伊朗问题对中国的影响(yi lang ke wen ti dui zhong guo de ying xiang) [ปัญหาโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านกับผลกระทบต่อประเทศจีน] [Online]. 2007. Available from : http://www.china.com.cn/review /txt/2007-02/05/content_7761894.htm [2011, August 11]

危机组织亚洲简报, 从中国视角看伊朗核问题(cong zhong guo shi jiao kan yi lang ke wen ti) [ประเด็นโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่านจากมุมมองของจีน] [Online]. 2011. Available from: http://www.crisisgroup.org/~media/Files/asia/north-east-asia/Chinese/b100_the_iran_nuclear_issue__view_from_beijing_chinese.pdf [2011, August 11]

国际危机组织, 中国的石油政策(zhong guo de shi you zheng ce) [นโยบายด้านพลังงานของจีน] [Online]. 2011. Available from: http://www.crisisgroup.org/~media/Files/asia/north-east-asia/Chinese/153_chinas_thirst_for_oil_chinese_web.pdf [2012, March 25]

华尔街日报中文版. 中国原油需求影响与伊朗关系(zhong guo yuan you xu qiu ying xiang yu yi lang guan xi)[ความต้องการน้ำมันดิบของจีนส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอิหร่าน] [Online]. 2009. Available from : <http://cn.wsj.com/gb/20090928/bch094732.asp?source=article> [2011, August 27]

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

Joint Communiqué between The People's Republic of China and the Islamic Republic of Iran

H. E. Mr. Khatami, President of the Islamic Republic of Iran, paid a state visit to the People's Republic of China from 22 to 26 June 2000 (2 to 6 Tir, 1379) at the invitation of H. E. Mr. Jiang Zemin, President of the People's Republic of China. During the visit President Jiang Zemin held talks with President Khatami. Premier Zhu Rongji of the State Council and Chairman Li Ruihuan of the National Committee of the Chinese People's Political Consultative Conference met with President Khatami. Besides Beijing, President Khatami and his delegation visited Urumchi and Kashigar of the Xinjiang Uygur Autonomous Region and the Hong Kong Special Administrative Region.

The two Presidents reviewed the relations between the two countries after the establishment of diplomatic relations in 1971 (1350) and were satisfied with the development of the friendly relations and cooperation between China and Iran over the past 21 years since the founding of the between China and Iran over the past 21 years since the founding of the Islamic Republic of Iran. They stressed that the relations between the two countries in the political, economic, social and cultural fields had been developing along a sound and dynamic track, despite the enormous changes in the international situation. They reached common understanding on enhancing bilateral cooperation, opening up new prospects for the bilateral ties and establishing a 21st century-oriented long-term and wide-ranging relationship of friendship and cooperation in the strategic interests of the two countries on the basis of mutual respect for sovereignty and territorial integrity, equality and mutual benefit, and peaceful coexistence.

The two sides agreed to maintain high-ranking official contacts and exchanges at various levels and continue to hold regular political consultations within the framework of

the political consultation mechanism that the Ministries of Foreign Affairs of the two countries put in place on 21 February 2000 (3 Esfand, 1378) in Tehran.

The two sides expressed their satisfaction with their economic cooperation and trade in recent years. Believing that their trade and economic cooperation were of great importance to the overall bilateral relations and had potentials for further development, they stated their readiness to upgrade such cooperation and they would explore new modalities of increasing and developing this cooperation. They will encourage mutual investment of all forms to expand the two-way trade and economic cooperation.

The two sides agreed to strengthen cooperation in energy, transportation, telecommunications, science, technology, industry, banking, tourism, agriculture, mining, environmental protection and other fields, and encourage the relevant companies of the two countries to explore the possibilities of further cooperation in the field of petroleum and natural gas.

The two sides maintained that the Silk Road had laid a solid foundation for cultural exchanges between the ancient civilizations of China and Iran in east and west of Asia, and that the revitalization of the Silk Road would contribute significantly to the consolidation and development of the cultural, art, tourist and people-to-people exchanges and contacts between the two peoples.

The Chinese side welcomed the initiative of President Khatami for dialogue among civilizations and the designation by the UN of the year 2001 as the year of dialogue among civilizations. The two sides agreed that China and Iran, two great ancient civilizations in Asia, should enhance exchanges and cooperation in the cultural, educational and social areas to develop and substantiate the dialogue among civilizations. These will be effective steps towards enhanced international cooperation in this field.

The Chinese side highly appreciated the consistent pursuance by the Iranian Government of a one-China policy. The Iranian side reiterated that it would adhere to its position that there is only one China in the world and the Government of the People's Republic of China is the sole legal government representing the entire Chinese people.

The two sides believed that the world today is undergoing profound changes and the international community should make continued efforts for the lofty goal of achieving world peace and progress, in spite of the destabilizing factors and crises of this or that kind.

Both sides stand for world multipolarization. They stressed the need to establish an equitable, just, fair and reasonable new international political and economic order that is free of Hegemonism and power politics and is based on equality. They indicated their readiness to work together for the establishment of such a new order.

The two sides underscored the importance of establishing an international community for cooperation, participation and dialogue and against the use or threat of force and imposition of economic sanctions to settle disputes between countries.

The two sides support the important role played by the UN in safeguarding world peace and security and in helping developing countries raise their development level. The two sides stressed the importance of adhering to the principles and purposes of the UN Charter.

The two sides are committed to a world free from nuclear, biological or chemical weapons. They stressed that the international regime for eliminating and prohibiting the proliferation of weapons of mass destruction should be permanently and indiscriminately applicable to all regions and countries with no exception. And at the same time both sides took note of the legitimate rights of any country for peaceful uses of nuclear energy, chemical and biological technology in a transparent manner under the

supervision of the relevant international organizations.

The two sides emphasized the importance of realizing a comprehensive, just and lasting peace in the Middle East with the belief that a sustainable peace in the region can not be attained without recognition of the rights of the Palestinian people, including the right of the Palestinian refugees to return to their homeland.

They believed that it is positive and constructive to rid the Middle East of nuclear weapons and other weapons of mass destruction, the two sides support the efforts to make the Middle East a nuclear, biological and chemical weapons free zone.

They emphasized that the security and stability of the Persian Gulf should be safeguarded by the countries in the region free from outside interference.

The two sides stressed the necessity to implement all the UN resolutions on Iraq to the full and expressed their profound sympathy with the Iraqi people over their sufferings. The two sides once again appealed to the international community to render the Iraqi people necessary humanitarian help. Besides, the two sides expressed their support for Iraq's independence and territorial integrity and stressed the importance of letting Iraqi people decide on the fate of their country on their own.

The two sides held that an earlier solution to the Afghanistan issue was in the interest of regional security and stability and stressed the need to seek a political settlement through negotiation between the parties concerned and establish a broad-based government representing all factions and ethnic groups. The two sides appreciated the role of the UN and the Organization of the Islamic Conference in this regard.

Both sides expressed their concern over the manufacture, distribution and trafficking of illicit drugs and stressed the necessity of the participation by the international community in rooting out such practices in the region and the world.

The two sides condemned terrorism in all its forms and stressed the need for the international community to combat and root out terrorism and expressed their readiness to maintain close cooperation and coordination with international efforts against terrorism.

The two sides stressed the importance of respect for human rights and for the history, culture and religions of each country in defending and developing human rights and fundamental freedoms. The two sides opposed interference in the internal affairs of other countries under the pretext of human rights, the politicizing of human rights question and the adoption of double standards on this issue. In the meantime, the two sides maintained that to look at the political, economic, social, cultural and civil rights, particularly the right to development in a balanced manner and in the right perspective is of special significance to all countries.

The two sides considered the visit to China by H. E. President Khatami as a major event in China-Iran relations in that it would contribute to promote further development of the existing friendly relations and cooperation between the two countries in the new century. While appreciating the warm hospitality of the Government of the People's Republic of China accorded to the presidential delegation of the Islamic Republic of Iran, President Khatami invited President Jiang Zemin to visit Iran at his convenience. President Jiang Zemin expressed his thanks and accepted the invitation with pleasure.

中华人民共和国与伊朗伊斯兰共和国联合公报

应中华人民共和国主席江泽民的邀请，伊朗伊斯兰共和国总统哈塔米于二〇〇〇年六月二十二日至二十六日（伊朗历一三七九年四月二日至六日）对中华人民共和国进行了国事访问。江泽民主席与哈塔米总统举行了会谈，国务院总理朱镕基和中国人民政治协商会议全国委员会主席李瑞环会见了哈塔米总统。除北京外，哈塔米总统及其代表团还访问了新疆维吾尔自治区乌鲁木齐、喀什市和香港特别行政区。

两国元首回顾了一九七一年（伊朗历一三五〇年）两国建交以来的关系并对伊朗伊斯兰共和国成立二十一年来中伊友好合作关系的发展表示满意，强调尽管国际形势发生了巨大变化，两国在政治、经济、社会、文化领域的关系正沿着健康富有活力的轨迹发展，并就两国在相互尊重主权和领土完整、平等互利、和平共处等原则基础上提高双边合作水平、开辟双边关系新的前景、建立面向二十一世纪长期稳定、内容广泛的友好合作关系，以符合两国的战略利益达成了共识。

双方同意保持两国高层官方接触与各个层次的交流，并在两国外交部于二〇〇〇年二月二十一日（伊朗历一三七八年十二月三日）在德黑兰达成的建立政治磋商机制的框架内继续开展定期政治磋商。

双方对近年来两国经贸合作表示满意，认为两国的经贸合作在双边关系中具有重要意义，并仍富有潜力，表示愿继续发展这一合作，双方将探讨加强与发展经济合作的新方式，将鼓励一切形式的相互投资，提高双边贸易关系和经济合作水平。

双方同意在能源、运输、通讯、科学、技术、工业、金融、旅游、农业、采矿、环保和其他领域加强合作，并鼓励两国有关公司在石油和天然气领域探讨进一步合作的可能性。

双方认为丝绸之路为位于亚洲东西部的中国与伊朗两大文明古国间开展文化交流奠定了坚实的基础，振兴丝绸之路对巩固和发展两国人民之间的文化、艺术、旅游和民间交流与接触具有重要意义。

中方对哈塔米总统提出的文明对话倡议及联合国将二〇〇一年确定为文明对话年表示欢迎。双方同意，中伊两个伟大而悠久的亚洲文明古国在文化、教育和社会等领域加强交流与合作，以发展和完善文明对话的内涵，为推动这一领域的国际合作迈出有效的步伐。

中方高度赞赏伊朗政府长期奉行一个中国的政策，伊方重申坚持一个中国、中华人民共和国政府是全中国人民的唯一合法代表的立场。

双方认为，当前世界形势正处于深刻的变化之中，尽管存在不稳定因素和各种危机，但国际社会应继续为实现和平与发展的崇高目标而努力。

双方都主张世界多极化，强调建立公正、公平、合理、平等、没有霸权和强权政治的国际政治、经济新秩序的必要性，并愿为建立这样的新秩序进行合作。

双方强调在各国间建立一个基于合作、参与、对话、不使用或不威胁使用武力、反对强加经济制裁以解决国家间分歧的国际社会的重要性。

双方支持联合国在维护国际和平与安全以及帮助发展中国家提高发展水平方面所起的重要作用，强调恪守联合国宪章宗旨和原则的重要性。

双方致力于在全球范围内消除核、生物和化学武器，强调消除和禁止扩散大规模杀伤性武器的国际制度应该永久地、毫无例外和毫无歧视地包括所有地区和国家。同时双方注意到任何国家都有在相关国际机构的监督下以透明的方式和平使用核能、化学和生物技术的合法权利。

双方强调在中东实现全面、公正、持久和平的重要性，认为如不承认巴勒斯坦人民的权利包括巴勒斯坦难民返回家园的权利，该地区就不能实现可持续的和平。

双方认为使中东地区成为无核及无大规模杀伤性武器的努力是积极的、建设性的，支持使中东地区成为无核、生物和化学武器地区的努力。

双方强调波斯湾地区的安全与稳定应在没有外国干涉的情况下由地区国家自己来保障。

双方强调全面执行联合国有关伊拉克决议的必要性，并对伊拉克人民遭受的痛苦与灾难表示深切同情，再次呼吁国际社会对伊拉克人民采取必要的人道主义行动。此外，双方表示支持伊拉克的独立和领土完整，强调伊拉克人民自主决定国家命运的重要性。

双方认为，尽早解决阿富汗问题有利于地区的安全与稳定，强调阿富汗冲突各方有必要通过谈判寻求政治解决的途径，建立一个代表阿各派及各民族的基础广泛的政府。双方赞赏联合国和伊斯兰会议组织在此方面发挥的作用。

双方对毒品的生产、销售和贩卖表示关注，强调国际社会有必要参与在世界和地区将其根除的行动。

双方谴责任何形式的恐怖主义，强调国际社会打击恐怖主义及铲除其根源的必要性，并表示将与国际反恐主义行动保持密切联系和合作。

双方强调尊重人权以及在捍卫和发展人权及基本自由方面尊重各国的历史、文化和宗教的必要性。反对利用人权干涉别国内政，将人权问题政治化，在人权问题上实行双重标准。同时，双方认为，全面、公正地看待政治、经济、社会、文化和公民权利特别是发展权对所有国家来说都具有特别重要意义。

双方认为，哈塔米总统对中国的访问是两国关系中的重要事件，将促进两国间业已存在的友好合作关系在新世纪取得进一步发展。哈塔米总统感谢中华人民共和国政府对伊朗伊斯兰共和国总统代表团的热情款待，邀请江泽民主席在方便的时候访问伊朗，江泽民主席对此邀请表示感谢并愉快接受。

中华人民共和国主席

伊朗伊斯兰共和国总统

江泽民

哈塔米

二〇〇〇年六月二十二日于北京

ภาคผนวก ข

China's Peaceful Development Road

I. Peaceful Development Is the Inevitable Way for China's Modernization

II. Promoting World Peace and Development with China's Own Growth

III. Developing by Relying on Its Own Strength, Reform and Innovation

IV. Seeking Mutual Benefit and Common Development with Other Countries

V. Building a Harmonious World of Sustained Peace and Common Prosperity

Conclusion

I. Peaceful Development Is the Inevitable Way for China's Modernization

To achieve peaceful development is a sincere hope and unremitting pursuit of the Chinese people. Since the policies of reform and opening-up were introduced at the end of the 1970s, China has successfully embarked on a road of peaceful development compatible with its national conditions and characteristics of the times. Along this road, the Chinese people are working hard to build China into a prosperous, powerful, democratic, civilized and harmonious modern country, and continually making new contributions to human progress with China's own development.

Looking back upon history, basing itself on the present reality and looking forward to the future, China will unswervingly follow the road of peaceful development, making great efforts to achieve a peaceful, open, cooperative and harmonious development.

- Striving for a peaceful international environment to develop itself, and promoting world peace through its own development;
- Achieving development by relying on itself, together with reform and innovation, while persisting in the policy of opening-up;
- Conforming to the trend of economic globalization, and striving to achieve mutually beneficial common development with other countries;

- Sticking to peace, development and cooperation, and, together with all other countries, devoting itself to building a harmonious world marked by sustained peace and common prosperity.

Peace, opening-up, cooperation, harmony and win-win are our policy, our idea, our principle and our pursuit. To take the road of peaceful development is to unify domestic development with opening to the outside world, linking the development of China with that of the rest of the world, and combining the fundamental interests of the Chinese people with the common interests of all peoples throughout the world. China persists in its pursuit of harmony and development internally while pursuing peace and development externally; the two aspects, closely linked and organically united, are an integrated whole, and will help to build a harmonious world of sustained peace and common prosperity.

China's road of peaceful development is a brand-new one for mankind in pursuit of civilization and progress, the inevitable way for China to achieve modernization, and a serious choice and solemn promise made by the Chinese government and the Chinese people.

- **It is an inevitable choice based on its national conditions that China persists unswervingly in taking the road of peaceful development.** During the 100-odd years following the Opium War in 1840, China suffered humiliation and insult from big powers. And thus, ever since the advent of modern times, it has become the assiduously sought goal of the Chinese people to eliminate war, maintain peace, and build a country of independence and prosperity, and a comfortable and happy life for the people. Although it has made enormous achievements in development, China, with a large population, a weak economic foundation and unbalanced development, is still the largest developing country in the world. It is the central task of China to promote economic and social development while continuously improving its people's life. To stick to the road of peaceful development is the inevitable way for China to attain national prosperity and strength, and its people's happiness. What the Chinese people need and cherish most is a peaceful international environment. They are willing to do their best to make energetic contributions for the common development of all countries.

- It is an inevitable choice based on China's historical and cultural tradition that China persists unswervingly in taking the road of peaceful development. The Chinese nation has always been a peace-loving one. Chinese culture is a pacific culture. The spirit of the Chinese people has always featured their longing for peace and pursuit of harmony. Six hundred years ago, Zheng He (1371-1435), the famous navigator of the Ming Dynasty, led the then largest fleet in the world and made seven voyages to the "Western Seas," reaching more than 30 countries and regions in Asia and Africa. What he took to the places he visited were tea, chinaware, silk and technology, but did not occupy an inch of any other's land. What he brought to the outside world was peace and civilization, which fully reflects the good faith of the ancient Chinese people in strengthening exchanges with relevant countries and their peoples. Based on the present reality, China's development has not only benefited the 1.3 billion Chinese people, but also brought large markets and development opportunities for countries throughout the world. China's development also helps to enhance the force for peace in the world.

- It is an inevitable choice based on the present world development trend that China persists unswervingly in taking the road of peaceful development. It is the common wish of the people throughout the world and an irresistible historical trend to pursue peace, promote development and seek cooperation. In particular, further development of multi-polarization and economic globalization has brought new opportunities for world peace and development, and thus it is possible to strive for a long-term peaceful international environment. Meanwhile, China is clearly aware that the world is still troubled by many factors of instability and uncertainty, and mankind still faces many severe challenges. However, there are more opportunities than challenges, and as long as all countries work together we can gradually attain the goal of building a harmonious world of sustained peace and common prosperity. For many years, China has consistently followed an independent foreign policy of peace, the purpose of which is to safeguard world peace and promote common development. As early as in 1974, when China resumed its membership in the United Nations, Deng Xiaoping proclaimed to the world that China would never seek hegemony. Since the policies of reform and opening-up were introduced, China, keeping in view the changes in the international situation, has

upheld the important strategic judgment that peace and development are the theme of the present times, and declared on many occasions that China did not seek hegemony in the past, nor does it now, and will not do so in the future when it gets stronger. China's development will never pose a threat to anyone; instead, it can bring more development opportunities and bigger markets for the rest of the world. Facts prove that China's economic development is becoming an important impetus for economic growth in the Asia-Pacific region and even the world as a whole. It has become the national determination of China to safeguard world peace and promote common development.

At present, the Chinese people are working hard to build a moderately well-off society in an all-round way. Not long ago, the Fifth Plenary Session of the 16th Central Committee of the Communist Party of China set the main targets for China's economic and social development from 2006 to 2010, of which the principal economic target is to double the 2000 per-capita GDP by 2010 on the basis of optimizing its structures, increasing economic returns and reducing consumption; and enhance substantially the resource utilization ratio, and by 2010 reduce the 2005 per-unit GDP resource consumption by around 20 percent. To attain this target, China, guided by the scientific concept of development with people first, overall coordination and sustainable development at the core, will promote the overall development of its economy, politics, culture and society. While seeking development by relying primarily on its own strength, China sticks to the policy of opening-up, engages in extensive international economic and technological cooperation, and shares with all other countries the fruits of mankind's civilization; respects and gives consideration to others' interests, works with other countries to solve the disputes and problems cropping up in cooperation, and strives to achieve mutual benefit and common development; abides by its international obligations and commitments, actively participates in international systems and world affairs, and endeavors to play a constructive and locomotive role; and gets along with all other countries equally and develops friendly relations with them on the basis of the Five Principles of Peaceful Coexistence.

II. Promoting World Peace and Development with China's Own Growth

Peace is the foundation for development while development is fundamental for peace. For years, the Chinese government and people have made unremitting efforts to create a peaceful international environment. They cherish dearly the peaceful international environment jointly created by the peace-loving and progress-seeking countries and peoples, concentrate on their own construction and whole-heartedly seek development, and strive constantly to make positive contributions to world peace and development with their own growth, and promote human civilization and progress.

China's development needs a peaceful international environment. Since 1978, when the policies of reform and opening-up were adopted, China has endeavored to develop itself within a peaceful international environment. Its GDP has increased from 362.4 billion yuan (about US\$215.3 billion if converted directly from Renminbi into US dollar at the average exchange rate of that year) to 15,987.8 billion yuan (about US\$1931.7 billion if converted directly from Renminbi into US dollar at the average exchange rate of that year) in 2004, an average growth rate of over 9 percent per annum, calculated according to constant price. Its per-capita GDP has risen from less than US\$300 to more than US\$1,400. China has also made new progress in its building of political civilization, with its democratic system being improved continuously, the freedom and rights of citizens being protected and guaranteed by law, and its people exercising their rights of democratic election, decision-making, administration and supervision in accordance with the law. A legal system centered on the Constitution has taken initial shape, and the basic strategy of ruling the country by law has been implemented. Rapid progress has been scored in its education, science and technology, culture, health, sports and other undertakings, and the increasing spiritual and cultural needs of the people have been constantly satisfied. The construction of a harmonious society has been reinforced, and the state is working hard to realize and safeguard social fairness and justice, increase creativity of the whole society, beef up social construction and administration, and maintain social stability and harmonious relations between man and Nature.

China's development is an important component of global development. China has promoted world peace with its own development and made contributions to the progress of mankind.

China has made contributions to the sustained development of human society. Based on previous experience and the fruits of modern civilization of mankind, it has adopted the scientific outlook on development to transform its concepts, create new modes for growth and enhance the quality of development. Over the years, China has persisted in exploring a new road to industrialization, featuring high scientific and technological content, good economic returns, low resources consumption, little environmental pollution and a full display of advantages in human resources, and striven to steer the entire society along a road of sustained development of civilization, with advanced production, affluent life and favorable ecological conditions. China's success in population control has retarded the expansion of the population of the world as a whole. China emphasizes energy saving, and has adopted various measures in this regard. During the period 1980-2000, its GDP quadrupled, but the annual consumption of energy only doubled. Due to China's intensified efforts at environmental protection, its dust discharge has remained the same as in 1980 despite a big increase in installed thermal-power capacity. Its energy consumption of per 10,000-yuan GDP in 2004 dropped by 45 percent compared to 1990. China has made medium- and long-term plans for energy conservation, aiming to keep an annual energy-saving rate of 3 percent by 2020, to save 1.4 billion tons of standard coal.

China has made contributions to reducing human poverty and improving the quality of life. It has created a miracle by feeding nearly 22 percent of the world's population on less than 10 percent of the world's arable land. The living standards of its 1.3 billion people are constantly improving. The Chinese government has lifted 220 million people out of poverty, and provided minimum living allowances to 22.05 million urban residents and aid to 60 million disabled people. The life expectancy of the Chinese has been extended from 35 years before New China was founded in 1949 to 71.95 years today, close to that of moderately developed countries.

China has made contributions to safeguarding world peace and promoting international cooperation. On the basis of the Five Principles of Peaceful Coexistence, China has developed friendly, cooperative relations with other countries and promoted peaceful coexistence and equal treatment among countries. China has always adhered to the principle of being a friendly neighbor; and has constantly developed good and cooperative relationships with surrounding countries and other Asian countries and expanded common interests with them. China has established various cooperative relationships with major powers, and unremittingly augmented mutual dialogues, exchanges and cooperation. China has also expedited cooperation with a vast number of developing countries, to seek common development by drawing on one another's advantages within the South-South cooperation framework. Active in the settlement of serious international and regional problems, China shoulders broad international obligations, and plays a responsible and constructive role.

China has made contributions to world economic development. In recent years, despite increasingly severe global economic fluctuations, China's economy has maintained a stable and relatively fast growth, bringing hope and a new driving force to world economic development. Statistics released by the World Bank show that China's economic growth contributed on average 13 percent to world economic growth from 2000 to 2004. In 2004, the world economy reported the swiftest growth in 30 years, while China's economy grew by 9.5 percent and became a key driving force for the former. Also in 2004, China's import and export figure doubled that of three years previously, reaching US\$1,154.8 billion, and its import figure nearly doubled that of three years previously, reaching US\$561.4 billion. By the end of 2004, China had made use of US\$745.3 billion paid-in foreign capital, and approved more than 500,000 foreign-funded enterprises.

China has made contributions to the stable development of surrounding areas. China has more than 20 neighbors that either border on its territory or lie across the nearby seas. China's sustained economic growth, social stability and its people's peaceful life also benefit its neighboring countries. The Asia-Pacific economy kept a 6-percent growth between 1999 and 2004. To ensure a stable environment for the continuous

development of its surrounding areas, China overcame arduous difficulties at the time of the 1997 Asian financial crisis, and stuck to the principle of keeping the value of the Renminbi stable while expanding domestic demand, and helped to the best of its ability the victim countries to weather the crisis. China played its role in finally overcoming the crisis. In the case of the 2003 sudden outbreak of SARS, the Chinese government took decisive steps, and cooperated with its neighbors in effectively curbing it. Upon the occurrence of the Indian Ocean tsunami in late 2004, the Chinese government and its people offered timely and sincere aid - the largest external aid in the history of New China - to the suffering countries in their rescue and re-construction effort. The Chinese also expressed great sympathy and extended assistance when South Asia was struck by massive earthquakes in October 2005.

Despite gigantic achievements, China still remains the largest developing country in the world, with a formidable task of development lying ahead. According to the latest statistics released by the World Bank and statistics recently released by China, in 2004, China's aggregate economic volume accounted only for 16.6 percent of that of the US, and its per-capita GDP was merely 3.6 percent that of the US and 4.0 percent of Japan, ranking 129th among 208 countries and regions around the world. By the end of 2004, 26.1 million rural Chinese still lived under the poverty line, more than 100 million farmers have to be provided with jobs elsewhere, and the government is obliged to create jobs for nearly 24 million urban and rural residents every year. There is still a long way to go for China to reach the level of the moderately developed countries and achieve common prosperity for the whole country. China still needs to make persistent efforts to strive for a peaceful international environment for its own development, and promote world peace and development with its own growth. This is particularly significant for both China and the world as a whole.

III. Developing by Relying on Its Own Strength, Reform and Innovation

China will adhere to the scientific approach for development and have an overall plan for domestic development and opening to the outside world, and base its development on its own realities. At the same time, China will maintain the approach of all-round,

wide-area, multi-level openness to the outside world, striving to attain a more balanced development.

The main problem facing China in its development is the contradiction between its underdeveloped economy and its people's ever-increasing material and cultural demands, and the contradiction between economic and social development and the relatively strong pressure of the population, natural resources and the environment. Past experience indicates that fundamentally China must rely on itself to solve the problems in its development. By doing so, the country will be responsible to the Chinese people as well as to the people of the rest of the world. It is an important principle that guarantees that China will follow the road of peaceful development. China will not shift its own problems and contradictions onto other countries, much less will it plunder other countries to further its own development.

To achieve development, China will mainly rely on its own strength, reform and innovation. It has many advantages and favorable conditions: It has the material and technological foundation supporting further economic development; it has an ever-growing huge market and a high rate of private savings deposits; it has a large labor force whose quality, as a whole, is improving all the time; it has an ever-improving socialist economic market system and related policy guarantee; and it has a stable social and political environment.

China intends to do the following work well in order to achieve development by mainly relying on its own strength and through reform and innovation:

- **Adhering to innovation in ideas and systems.** Practice over the two decades or so since China introduced the reform and opening-up policies has proved that, by emancipating the mind, seeking truth from facts and striving for progress, China is able to bring into full play the enthusiasm, initiative and creativity of its hundreds of millions of people and open up new prospects for its modernization drive. China will unswervingly push forward reform in all aspects, remain steadfast in the direction of socialist market economy in its reform, intensify reform with emphasis on institutional innovation, and strive to make breakthroughs in some key areas and important links. Through reform, China will enhance marketization of its national economy, improve the state's

macroeconomic regulatory system, and constantly establish institutions and mechanisms conducive to an overall, coordinated and sustainable economic and social development.

- **Opening up the domestic market and increasing domestic demand.** It is China's fundamental stand and long-term strategic guiding principle to expand domestic demand in its economic and social development. China has entered a period when the pace of industrialization and urbanization is being quickened, the people's income level is increasing and their consumption structure is being upgraded. While changing its mode of foreign trade growth, increasing imports and strengthening intellectual property protection, and continuing to make contributions to global trade and the world economy, China keeps up its driving force to maintain sustained economic development through its huge domestic demand and domestic market. This has determined that China should and most likely will mainly rely on domestic demand for its development. China will ensure that investment in fixed assets will increase at a reasonable scale and pace so as to bring into better play the role of investment in economic growth. By implementing correct income distribution and consumption policies, China is relying more on domestic demand and consumption to promote its economic development. In recent years, domestic investment and consumption needs are increasing at a rather rapid rate.

- **Promoting the strategic adjustment of the economic structure and the change of growth mode.** China considers changing the growth mode a strategic focal point, strives to base economic growth on the enhancement of the quality of its human resources, efficient use of natural resources, reduction of environmental pollution, and emphasis on the quality and efficiency of its economy. China will take a new road of industrialization - using the IT industry to promote industrialization and letting industrialization support the development of the IT industry. It will quicken the pace of optimizing and upgrading its industrial structure, develop advanced manufacturing industry, high- and new-tech industry, especially the IT and biological industries, increase the proportion of the service sector and improve the level of services, strengthen the construction of infrastructure facilities of basic industries, and bring into full play the function of structural readjustment in the change of the growth mode. China will work hard to

develop a cost-saving, recycling and environment-friendly economy, establishing a national economic system characterized by intensification and cleanness.

- **Promoting scientific and technological progress and strengthening the ability of independent innovation.** China is striving to become a country of innovation, and it is a state strategy to strengthen the ability of independent innovation. It has made medium- and long-term scientific and technological development plans, setting forth the objectives and tasks for scientific and technological development for the next 15 years. China is making every effort to enhance its ability of original innovation, integrated innovation and re-innovation after absorbing advanced technology from abroad. By reforming the scientific and technological system and increasing financial input through various channels, China will promote the construction of its national innovation system and speed up the pace of commercialization of research findings. China hopes to increase the proportion of funds for scientific and technological research and development from 1.44 percent of the GDP in 2004 to 2.5 percent in 2020.

- **Making every effort to exploit human resources.** China will make effort in implementing the strategy of relying on talented people to make the country powerful. It will quicken the readjustment of the educational structure and institute education aimed at all-round development of students, with emphasis being put on compulsory education, especially compulsory education in the countryside. It will make greater efforts to develop vocational education and raise the quality of its higher education, so as to greatly promote the development of education and foster qualified workers and specialized personnel in all fields. It is expected that from 2006 to 2010 the secondary vocational schools will train 25 million graduates, and the higher vocational schools 11 million graduates for the society. The enrolment rate of China's institutions of higher learning will reach 40 percent by 2020. Meanwhile, China will bring in talented personnel, especially high-level personnel, from abroad, forming a favorable mechanism and social atmosphere in which talented people keep emerging in large numbers and every individual gives full play to his or her talents, thus providing abundant human resources and intellectual support for the country's modernization program.

- **Working hard to build a resource-saving and environment-friendly society.** Historical experiences show that to have a balanced and orderly development of the world economy, the international community must handle the energy problem properly. Through dialogues and cooperation regarding energy, China is working with other countries to safeguard energy safety and stability. China considers energy saving one of its basic state policies. Centering on conservation of energy resources and raising the efficiency of energy consumption, China is working hard to develop a recycling economy so that it will garner the highest possible economic and social benefits with the lowest possible energy consumption. China has persisted in relying on its domestic resources and constantly increasing the supply of domestic energy. China is not only a big energy consuming country, but also a big energy producing one. Since the 1990s, China has obtained 90 percent or more of its energy from domestic sources. The potential of its domestic energy supply is still great. Verified coal reserves account for only a small proportion of the potential reserves. Moreover, it is likely that new oilfields and natural gas fields will be discovered, and the future of new types of energy and regenerated energy is promising. Meanwhile, China upholds the basic state policy of environmental protection, and is making more and more efforts to protect and improve its ecological environment, so as to create conditions for sustainable economic and social development. In its environmental protection efforts, China persists in putting precautionary measures first, treating environmental pollution comprehensively and preventing pollution at the source. China gives priority to environmental protection, makes sure that the exploitation of natural resources is in good order, emphasizes prevention of excessive exploitation of natural resources, and intensifies protection of natural resources and ecology.

China will unswervingly carry out the basic state policy of opening up to the outside world, and actively engage in economic and technological exchanges and cooperation with other countries to raise the overall level of openness. China has earnestly fulfilled the promises it made when admitted into the World Trade Organization (WTO) by constantly improving the management system and policies concerning foreign businesses in China and creating a fair and predictable legal environment; opening the

market further and improving the environment for investment and trade; improving the trade structure, enhancing the degree of freedom and convenience for trade and investment, and creating a better environment for investment; and, in addition, encouraging its own enterprises to invest overseas and developing alongside foreign businesses. Opening up to the outside world has played a very important role in promoting China's economic and social development. The foreign capital China brings in makes up for the inadequacy of capital for development. Domestic industries have been growing rapidly thanks to the full utilization of overseas markets. The introduction of advanced technology, equipment and management expertise has improved the production technology and management level of Chinese enterprises. Frequent exchanges with other countries make it possible for China to share the fruits of mankind's civilization and improve the quality of its own human resources.

IV. Seeking Mutual Benefit and Common Development with Other Countries

China cannot develop independently without the rest of the world. Likewise, the world needs China if it is to attain prosperity. Following the trend of economic globalization, China is participating in international economic and technological cooperation on an ever larger scale, in wider areas and at higher levels in an effort to push economic globalization towards the direction of common prosperity for all countries. Today, the mainstream of international trade is to share successes, with all as winners. China adheres to its opening-up strategy for mutual benefit. For this, it has made conforming to China's own interests while promoting common development a basic principle guiding its foreign economic and trade work, develops its economic and trade relations with other countries on the basis of equality, mutual benefit and reciprocity, and makes constant contributions to the sustained growth of global trade.

China has exerted itself to push forward multilateral economic and trade relations and regional economic cooperation, actively participated in the formulation and execution of international economic and trade rules, and joined various other countries in settling disputes and problems emerging in their cooperation, so as to promote the balanced and orderly development of the world economy.

China has been an active supporter of and participant in multilateral trade system. Since its accession to the WTO in December 2001, China has strictly kept its commitments to create more favorable conditions for international economic and technological cooperation. China has sorted out and revised some 3,000 laws, regulations and department rules, continually improved its foreign-related economic legal system, and enhanced the transparency of its trade policies. China has cut its customs tariffs step by step, as promised, and by 2005 its average tariffs had been reduced to 9.9 percent, and most non-tariff measures had been cancelled. Banking, insurance, securities, distribution and other service trade sectors have opened wider to the outside world. Of the 160-odd service trade sectors listed by the WTO, China has opened more than 100, or 62.5 percent, a level close to that of the developed countries. China has actively pushed ahead with a new round of multilateral trade negotiations, participated in talks on various topics, especially on agriculture, market access of non-farm products and the service trades, and played a constructive role in helping developing and developed members reduce disputes through talks. China, together with other WTO members, has done a lot of work to spur substantial progress to reach early agreement among the negotiators.

China has continuously stepped up participation in regional economic cooperation. The building of the China-ASEAN Free Trade Area is going full steam ahead. Following the practice of zero tariffs on farm products under the "Early Harvest Program," the Agreements on Trade in Goods and the Dispute Settlement Mechanism Agreement were formally signed in November 2004, and in July 2005 the free trade area launched its tariff concession program, clearing the way for realizing its goals. At present, the building of the Shanghai Cooperation Organization is proceeding with comprehensive and pragmatic cooperation, and its process to facilitate trade investment has been launched in an all-round way. China has also initiated negotiations on such free trade areas as the China-Southern African Development Community, China-Gulf Cooperation Council, and China-New Zealand, China-Chile, China-Australia and China-Pakistan, and signed relevant agreements with its partners. China is also an active and pragmatic participant in the activities of the Asia-Pacific Economic Cooperation, Forum on China-

Africa Cooperation, Sino-Arab Cooperation Forum, Asia-Europe Meeting and Greater Mekong Subregion Economic Cooperation Program. China advocates the liberalization and facilitation of investment in bilateral trade, and has signed bilateral trade agreements or protocols with more than 150 countries and regions, bilateral investment protection agreements with more than 110 countries, and agreements with over 80 countries on the avoidance of double tariffs.

China sticks to the principle of mutual benefit and win-win cooperation, tries to find proper settlement of trade conflicts and promotes common development with other countries. Trade conflicts are quite natural in international economic exchanges. Following international practice and WTO rules, China has tried to resolve such conflicts through dialogue on an equal footing and through the WTO dispute settlement mechanism. When promulgating and implementing domestic economic policies, it tries to take international factors and influences into account as well as the impacts its own economic growth imposes on the outside world. Based on its reform and development, China is serious in judging the effects its exchange rate reform may bring to surrounding countries and regions, and the global economy and finance. It has thus advanced the reform in a steady way, adopted a managed floating exchange rate regime based on market supply and demand, and linked and adjusted it according to a basket of currencies, so that the Renminbi exchange rate will remain stable at a reasonable and balanced level. China has intensified its protection of intellectual property rights, improved the relevant legal system, and tightened up law enforcement to crack down on all kinds of violations.

Growing China is active in international economic and technological cooperation, and provides good opportunities and a huge market for the rest of the world. All countries, the developed countries in particular, have reaped lucrative benefits from investment in and service trade with China.

China's active involvement in the international division of labor and cooperation is conducive to the reasonable and effective distribution of global resources. As the largest developing country in the world, China boasts an abundant labor force, the quality of which has been constantly improving. It is a natural advantage of China in

developing labor-intensive industries and some technology-intensive ones. Along with economic and social progress, as well as the improvement of the living standards of its people, China's demand for capital-, technology- and knowledge-intensive products keeps increasing, offering great opportunities for foreign products, technologies and services, as the country has now evolved into an internationally acknowledged big market. China's foreign trade is mutually supplementary with many countries. About 70 percent of China's exports to the US, Japan and the Europe Union (EU) are labor-intensive, while 80 percent of its imports from the three are capital-, technology- and knowledge-intensive. In the new structure of international labor division, the country has become a key link in the global industrial chain.

By importing cheap but good-quality products made in China, the importing countries can reduce their expenditure and pressure caused by inflation while satisfying the demands and enhancing the welfare of their consumers. China's labor-intensive products enjoy unique comparative advantages in the global market. Since 1997, US consumers have saved billions of dollars every year by buying Chinese commodities - US\$600 billion in the past decade and nearly US\$100 billion in 2004 alone.

The expansion of China's reciprocal economic and trade relations with other countries has benefited both in a tremendous way. China's imports have kept growing by a yearly 16 percent since 1978, and the country imported commodities worth US\$1,270 billion in the three transitional years following its WTO accession. In 2004, China became the world's third largest importer, next only to the US and Germany, with US\$148.47 billion of increased imports or 9 percent of the world's total growth of imports. Also in 2004, China's trade volume with the EU, the US and Japan totaled US\$177.3 billion, US\$169.6 billion and US\$167.8 billion, respectively, making them China's top three trade partners and main sources of foreign investment. In the same year, China's trade volume with Asian countries and regions amounted to US\$664.9 billion, 34.2 percent up over that of the previous year. This figure accounted for 57.6 percent of China's total foreign trade value. In addition, China has become the fourth largest trading partner of and a fast-growing market for ASEAN.

The huge market of China offers such great opportunities for international capital that investors around the world have benefited from China's rapid economic growth. From 1990 to 2004, foreign investors repatriated US\$250.6 billion in profits from China. In 2004, US-funded enterprises in China generated US\$75 billion in sales revenue in China, and their products earned another US\$75 billion elsewhere. A 2005 survey by the American Chamber of Commerce-People's Republic of China shows that 70 percent of American firms are making profits in China, and about 42 percent report a higher profit rate than their global average.

China's growing investment abroad has also fueled the economies of the destination countries. At the end of 2004, China's net non-banking direct investment abroad amounted to US\$44.8 billion, spreading to 149 countries and regions. Among which, US\$33.4 billion, or 75 percent, went to Asia.

China's foreign economic and trade cooperation has tremendous potential and boosts bright prospects. In the post-WTO era, China imported US\$500 billion worth of commodities annually during the period from December 2001 to September 2005, which meant 10 million jobs for the countries and regions concerned. In the next few years, it will import US\$600 billion worth of goods annually, and the amount will exceed US\$1,000 billion by 2010. By 2020, the scale and total demand of the Chinese market will quadruple that in 2000. During the process, the rest of the world will find development and business opportunities in their reciprocal cooperation with China, which will greatly accelerate the growth of the global economy.

V. Building a Harmonious World of Sustained Peace and Common Prosperity

Mankind has only one home - the Earth. Building a harmonious world of sustained peace and common prosperity is a common wish of the people throughout the world as well as the lofty goal of China in taking the road of peaceful development.

China holds that the harmonious world should be democratic, harmonious, just, and tolerant.

- **Upholding democracy and equality to achieve coordination and cooperation.** All countries should, on the basis of the UN Charter and the Five Principles of Peaceful

Coexistence, promote democracy in international relations through dialogue, communication and cooperation. The internal affairs of a country should be decided by its people, international affairs should be discussed and solved by all countries on an equal footing, and developing countries ought to enjoy the equal right to participate in and make decisions on international affairs. All countries should respect each other and treat each other equally. No country is entitled to impose its own will upon others, or maintain its security and development at the price of the interests of others. The international community should oppose unilateralism, advocate and promote multilateralism, and make the UN and its Security Council play a more active role in international affairs. When dealing with international relations, it is necessary to persist in proceeding from the common interests of all the people throughout the world, make efforts to expand common interests, enhance understanding through communication, strengthen cooperation through understanding and create a win-win situation through cooperation.

- **Upholding harmony and mutual trust to realize common security.** All countries should join hands to respond to threats against world security. We should abandon the Cold War mentality, cultivate a new security concept featuring mutual trust, mutual benefit, equality and coordination, build a fair and effective collective security mechanism aimed at jointly preventing conflict and war, and cooperate to eliminate or reduce as much as possible threats from such non-traditional security problems as terrorist activities, financial crises and natural disasters, so as to safeguard world peace, security and stability. We should persist in settling international disputes and conflicts peacefully through consultations and negotiations on the basis of equality, work together to oppose acts of encroachment on the sovereignty of other countries, interference in the internal affairs of other countries, and willful use or threat of use of military force. We should step up cooperation in a resolute fight against terrorism, stamp out both the symptoms and root causes of the problem of terrorism, with special emphasis on eliminating the root cause of the menace. We should achieve effective disarmament and arms control in a fair, rational, comprehensive and balanced fashion, prevent the proliferation of weapons

of mass destruction, vigorously promote the international nuclear disarmament process, and maintain global strategic stability.

- **Upholding fairness and mutual benefit to achieve common development.** In the process of economic globalization, we should stick to the principle of fairness, achieve balanced and orderly development, and benefit all countries, developing countries in particular, instead of further widening of the gap between South and North. We should propel economic globalization towards the direction of common prosperity. The developed countries should shoulder greater responsibility for a universal, coordinated and balanced development of the world, while the developing countries should make full use of their own advantages to achieve development. We should actively further trade and investment liberalization and facilitation, remove all kinds of trade barriers, increase market access, ease restrictions on technology export, so as to establish an international multilateral trading system that is public, fair, rational, transparent, open and nondiscriminatory, and construct a good trading environment conducive to orderly global economic development. We should further improve the international financial system to create a stable and highly efficient financial environment conducive to global economic growth. We should step up worldwide dialogue and cooperation on energy, and jointly maintain energy security and energy market stability. We should actively promote and guarantee human rights to ensure that everyone enjoys equal opportunities and right to pursue overall development. We should make innovations in the mode of development, promote the harmonious development of man and Nature, and take the road of sustainable development.

- **Upholding tolerance and opening to achieve dialogue among civilizations.** Diversity of civilizations is a basic feature of human society, and an important driving force for the progress of mankind. All countries should respect other country's right to independently choose their own social systems and paths of development, learn from one another and draw on the strong points of others to make up for their own weak points, thus achieving rejuvenation and development in line with their own national conditions. Dialogues and exchanges among civilizations should be encouraged with the aim of doing away with misgivings and estrangement existing between civilizations, and develop together by

seeking common ground while putting aside differences, so as to make mankind more harmonious and the world more colorful. We should endeavor to preserve the diversity of civilizations and development patterns, and jointly build a harmonious world where all civilizations coexist and accommodate one another.

Over the years, China has persisted in the policies of peace, development and cooperation, and pursued an independent foreign policy of peace. In the spirit of democracy, harmony, justice and tolerance, China has been playing a constructive role, and making efforts to attain the lofty goal of building a harmonious world together with all other countries.

China is working hard to bring about a just and rational new international political and economic order, and stands for greater democracy in international relations. China adheres to the purpose and principles of the UN Charter, attaches great importance to the UN's role in international affairs as the core of the international multilateral mechanism, vigorously promotes multilateral cooperation to settle regional conflicts and development problems, and actively supports the UN to play a greater role in international affairs. China backs up UN reform, and firmly helps safeguard its long-term interests and the common interests of its members. China has joined more than 130 inter-governmental international organizations, including the International Atomic Energy Agency (IAEA), is committed to 267 international multilateral treaties such as the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, and actively participates in international cooperation in such fields as anti-terrorism, arms control, non-proliferation, peacekeeping, economy and trade, development, human rights, law-enforcement, and the environment.

China takes practical steps to establish fraternal relations with surrounding regions and promote cooperation in maintaining regional security. In line with the generally acknowledged principles of international law and in the spirit of consultation on the basis of equality, mutual understanding and mutual accommodation, China has made efforts to properly resolve boundary issues with neighboring countries, settle disputes and promote stability. So far, thanks to joint efforts with various countries, China has signed boundary treaties with 12 continental neighbors, settling boundary issues left over from

history. The boundary issues with India and Bhutan are in the process of being settled. China actively promotes dialogue and cooperation on regional security, and plays a positive and constructive role in such regional mechanisms as ASEAN + China, ASEAN + China, Japan and the ROK, Shanghai Cooperation Organization, Asia Pacific Economic Cooperation, ASEAN Regional Forum, and Asian Cooperation Dialogue. China has joined the Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia, lending new vitality to the peaceful and friendly relationship between China and ASEAN members.

China plays a constructive role in resolving weighty international and regional issues for common security. With respect to the nuclear issue on the Korean Peninsula, China has worked tirelessly with the other relevant parties, and succeeded in convening and hosting first the Three-Party Talks (China, North Korea and the United States) and then the Six-Party Talks (China, North Korea, the United States, the Republic of Korea, Russia and Japan). China was instrumental in getting the participants to issue a joint statement, thus mitigating tension on the peninsula, and contributing constructively to peace and stability in Northeast Asia. Regarding the Middle East issue, China encourages the parties involved to resume talks and start a new peace process based on relevant UN resolutions and the principle of "Land for Peace." As for the Iraq issue, China advocates seeking a political solution within the UN framework, and is making great efforts in this regard. On the Iran nuclear issue, China has tried several approaches to persuade the parties involved to engage in dialogue and find a proper and peaceful settlement within the IAEA framework. Moreover, China is expanding its participation in UN peacekeeping efforts, having sent military personnel, police and civil officers on 14 UN peacekeeping missions, to the number of 3,000.

For many years, China has provided assistance within its capacity to other developing countries to help them build the capacity for self-development as well as engage in common development. So far, China has provided assistance to more than 110 countries and regional organizations for over 2,000 projects. China has reduced or canceled 198 debts totaling 16.6 billion yuan owed to it by 44 developing countries. In May 2005, the International Poverty-Reduction Center in China was formally set up in Beijing. In September 2005, at the High-Level Meeting on Financing for Development,

on the occasion of the 60th Anniversary of the United Nations, President Hu Jintao announced the new measures China would adopt to increase assistance to other developing countries: China will give zero tariff treatment for certain products to all the 39 Least-Developed Countries (LDCs) having diplomatic relations with China, covering most commodities exported by these countries to China; further expand aid to Heavily Indebted Poor Countries (HIPC) and LDCs; through bilateral channels, exempt or cancel in other ways within the next two years of all the outstanding interest-free and low-interest government loans due as of the end of 2004 owed by all the HIPC having diplomatic relations with China; within the next three years, provide US\$10 billion in preferential loans and preferential export buyer's credit to developing countries to help them strengthen the construction of infrastructure, promote enterprises of both sides to carry out joint venture cooperation; within the next three years, increase aid to developing countries, particularly aid to African countries in related areas, provide to them medicines including effective drugs to prevent malaria, help them build and improve medical facilities and train medical personnel; and train 30,000 persons of various professions from the developing countries within the next three years, and help relevant countries expedite the training of talented people.

China continuously enhances exchanges and dialogues with other civilizations to promote mutual tolerance. Opening, tolerance and all-embracing are important features of Chinese civilization. As the trend of economic globalization develops in depth, China, all the more aware of the significance of exchanges and dialogues among different civilizations, is working harder to get the rest of the world to understand China, while absorbing and drawing on the useful fruits of other civilizations. In recent years, China has cooperated with numerous countries in holding Culture Weeks, Culture Tours, Culture Festivals and Culture Years, thus helping promote exchanges and understanding between the Chinese people and other peoples, and creating new forms for equal dialogue between civilizations.

Conclusion

China is the largest developing country in the world. The 1.3 billion Chinese people, taking the road of peaceful development, undoubtedly play a critical and positive role in the lofty pursuit of the peace and development of mankind.

The Chinese government and people are well aware that China is still a developing country facing a lot of difficulties and problems on its road of development, and therefore it still has a long way to go before modernization is achieved. The road of peaceful development accords with the fundamental interests of the Chinese people; it also conforms to the objective requirements of social development and progress of mankind. China is now taking the road of peaceful development, and will continue to do so when it gets stronger in the future. The resolve of the Chinese government and the Chinese people to stick to the road of peaceful development is unshakable.

The Chinese government and people also see clearly that peace and development, the two overriding issues facing the world, have not yet been fundamentally achieved. Local wars and conflicts arising from various causes keep erupting. Problems and conflicts in some regions remain complicated and thorny. Traditional and non-traditional factors threatening security are intertwined. The wealth gap between North and South continues to widen. People in some countries are still being denied the basic right to subsistence, and even survival. All this has made the road leading to a harmonious world characterized by sustained peace and common prosperity a bumpy and challenging one, and reaching the goal demands long and unremitting efforts by the people throughout the world.

The 21st century has opened up bright prospects, and human society is developing at an unprecedented rate. China has identified its goal for the first 20 years of this century. That is, to build a moderately well-off society in an all-round way that benefits over one billion people, further develop China's economy, improve democracy, advance science and education, enrich culture, foster greater social harmony and upgrade the quality of life of the Chinese people. China is certain to make more contributions to the lofty cause of peace and development of mankind.

ภาคผนวก ค

China's Peaceful Development
Information Office of the State Council
The People's Republic of China
September 2011, Beijing

Contents

I. The Path of China's Peaceful Development: What It Is About

II. What China Aims to Achieve by Pursuing Peaceful Development

III. China's Foreign Policies for Pursuing Peaceful Development

IV. China's Path of Peaceful Development Is a Choice Necessitated by History

V. What China's Peaceful Development Means to the Rest of the World

Situated in the East, China, a country with an ancient civilization and a population of over 1.3 billion, is making big strides in its advance toward modernization. What path of development has China chosen? What will China's development bring to the rest of the world? These issues are the focus of the whole world.

China has declared to the rest of the world on many occasions that it takes a path of peaceful development and is committed to upholding world peace and promoting common development and prosperity for all countries. At the beginning of the second decade of the 21st century and on the occasion of the 90th anniversary of the founding of the Communist Party of China (CPC), China declared solemnly again to the world that peaceful development is a strategic choice made by China to realize modernization, make itself strong and prosperous, and make more contribution to the progress of human civilization. China will unswervingly follow the path of peaceful development.

I. The Path of China's Peaceful Development: What It Is About

Over the past 5,000 years, people of all ethnic groups in China, with diligence and wisdom, have created a splendid civilization and built a unified multi-ethnic country. The

Chinese civilization has a unique feature of being enduring, inclusive and open. The Chinese nation has endeavored to learn from other nations and improved itself through centuries of interactions with the rest of the world, making major contribution to the progress of human civilization.

In the mid-19th century, Western powers forced open China's door with gunboats. Internal turmoil and foreign aggression gradually turned China into a semi-colonial and semi-feudal society. The country became poor and weak, and the people suffered from wars and chaos. Facing imminent danger of national subjugation, one generation of patriots after another fought hard to find a way to reform and save the nation. The Revolution of 1911 put an end to the system of monarchy which had ruled China for several thousand years, and inspired the Chinese people to struggle for independence and prosperity. However, such efforts and struggle failed to change the nature of China as a semi-colonial and semi-feudal society, or lift the Chinese people out of misery. Living up to the people's expectation, the CPC led them in carrying out arduous struggle, and finally founded the People's Republic of China in 1949. This marked the realization of China's independence and liberation of its people and ushered in a new epoch in China's history.

In the past six decades and more since the founding of New China, and particularly since the introduction of the reform and opening-up policies in 1978, the Chinese government has worked hard to explore a path of socialist modernization that conforms to China's conditions and the trend of the times. Overcoming difficulties and setbacks, the Chinese people have advanced with the times, drawn on both experience and lessons from the development of China itself and other countries, deepened understanding of the laws governing the development of human society, and promoted the self-improvement and growth of the socialist system. Through arduous struggle, the Chinese people have succeeded in finding a path of development conforming to China's reality, the path of socialism with Chinese characteristics.

Viewed in the broader, global and historical context, the path of peaceful development may be defined as follows: China should develop itself through upholding world peace and contribute to world peace through its own development. It should achieve

development with its own efforts and by carrying out reform and innovation; at the same time, it should open itself to the outside and learn from other countries. It should seek mutual benefit and common development with other countries in keeping with the trend of economic globalization, and it should work together with other countries to build a harmonious world of durable peace and common prosperity. This is a path of scientific, independent, open, peaceful, cooperative and common development.

-- Scientific development. Scientific development means respecting and following the laws governing the development of economy, society and nature, focusing on development and freeing and developing the productive forces. China takes the Scientific Outlook on Development as an important principle guiding economic and social development, and gives top priority to development in governing and rejuvenating the country by the Party. It puts people first, promotes comprehensive, balanced, and sustainable development, and takes all factors into consideration when making balanced overall plans. In putting people first, the Chinese government always respects human rights and human values and works to meet the ever-growing material and cultural needs of the people and promote prosperity for all. It strives to advance the all-round development of man, to ensure that development is for the people, by the people and with the people sharing its fruits. In promoting comprehensive, balanced, and sustainable development, the Chinese government promotes comprehensive economic development as well as political, cultural and social progress and ecological improvement, and coordinated development of all links and aspects of the modernization drive. In making balanced overall plans, the Chinese government seeks to identify and properly handle the major relationships in the cause of building socialism with Chinese characteristics and maintain balance between urban and rural development, development of different regions, economic and social development, man and nature, and domestic development and opening to the outside world.

-- Independent development. As a populous developing country, China must rely on itself in pursuing development. China maintains independence, focuses on domestic development, acts in keeping with its national conditions, carries out reform and innovation for economic and social development through its own efforts, and it does not

shift problems and difficulties onto other countries. In the era of economic globalization, only by pursuing independent development can China more effectively participate in international division of labor, and promote mutually beneficial cooperation with other countries.

-- Open development. China has learned from its development course that it cannot develop itself with its door closed. Taking reform and opening-up as a basic policy, China both carries out domestic reform and opens itself to the outside world, both pursues independent development and takes part in economic globalization and both carries forward the fine traditions of the Chinese nation and draws on all the fine achievements of other civilizations. It combines both the domestic market and foreign markets and uses both domestic resources and foreign resources. China integrates itself with the rest of the world with an open attitude, expands and deepens the opening-up strategy, and strengthens exchanges and cooperation with other countries. It strives to build an open economic system which ensures better linkages with the global economy, mutually beneficial cooperation as well as security and efficiency. China will never close its door to the outside world, and will open itself increasingly wider.

-- Peaceful development. The Chinese nation loves peace. From their bitter sufferings from war and poverty in modern times, the Chinese people have learned the value of peace and the pressing need of development. They see that only peace can allow them to live and work in prosperity and contentment and that only development can bring them decent living. Therefore, the central goal of China's diplomacy is to create a peaceful and stable international environment for its development. In the meantime, China strives to make its due contribution to world peace and development. It never engages in aggression or expansion, never seeks hegemony, and remains a staunch force for upholding regional and world peace and stability.

-- Cooperative development. There are always competition and conflicts in international relations. Each country should draw on others' merits to offset its own weakness through fair competition, find opportunities for cooperation, expand areas of cooperation, and improve common interests. China uses cooperation as a way to pursue peace, promote development and settle disputes. It seeks to establish and develop cooperative

relationships of different forms with other countries and effectively meet growing global challenges by constantly expanding mutually beneficial cooperation with other countries, and works with them to solve major problems that affect world economic development and human survival and progress.

-- Common development. Countries are becoming increasingly interdependent. Only when common development of all countries is realized and more people share the fruit of development, can world peace and stability have a solid foundation and be effectively guaranteed, and can development be sustainable in all countries. Therefore, China unswervingly follows a strategy of opening-up and mutual benefit. It pursues both its own interests and the common interests of mankind and works to ensure that its own development and the development of other countries are mutually reinforcing, thus promoting the common development of all countries. China sincerely hopes to work with other countries to realize common development and prosperity.

Thanks to its pursuit of peaceful development, China has undergone profound changes. It has made remarkable achievements in development, made major contribution to world prosperity and stability, and is more closely linked with the rest of the world.

China's overall strength has grown considerably. Its total economic output reached US\$5.88 trillion in 2010, over 16 times that of 1978, rising to 9.3% of the world's total from 1.8% in 1978. The material basis for China's modernization drive has become more solid; steady progress has been made in turning China into an industrialized, information-based, urbanized, market-oriented and internationalized country, and the cause of socialist development is being advanced in all respects. The Chinese people, once inadequately fed and clad, are leading a decent life on the whole, a historic breakthrough. The share of China's per capita income comparable to the world average grew from 24.9% in 2005 to 46.8% in 2010. A historic transformation from a highly centralized planned economy to a dynamic socialist market economy has been achieved in China. A basic economic system in which public ownership takes the lead and different economic ownerships grow side by side has come into being. The market plays an increasingly important role in allocating resources, and the system of macroeconomic regulation is improving. A social security system covering both urban

and rural residents is taking shape, and culture, education, science and technology, health care, sports and other social programs are flourishing.

A historic transformation turning China from a closed or semi-closed state to one featuring all-round opening up has been realized. With the setting up of special economic zones, opening of coastal areas, regions along the major rivers and the borders and inland areas to the outside world, absorbing foreign investment and making Chinese investment overseas, and entry into the World Trade Organization, China has taken an active part in economic globalization and regional economic cooperation, and its opening-up has steadily deepened. The country's total import and export volume grew from US\$20.6 billion-worth in 1978 to US\$2.974 trillion-worth in 2010. Utilized foreign direct investment from 1979 to 2010 totaled US\$1.04838 trillion. China maintains business and trade ties with 163 countries and regions. It has signed ten free-trade-zone agreements, bilateral investment treaties with 129 countries, and double taxation avoidance agreements with 96 countries. All this shows that China is actively promoting liberalization and facilitation of trade and investment. To honor its commitments to the WTO, China has reduced its total tariff rate from 15.3% before its entry into the WTO to the present 9.8%, and abolished most non-tariff measures. China has been working to build a framework in which its relations with other major countries are generally stable and mutually beneficial and develop in a balanced way, and which ensures that China and its neighbors share opportunities and develop together. It has strengthened traditional friendship, solidarity and cooperation with other developing countries. China is becoming increasingly interdependent with other countries, it is more closely linked with them in terms of interests, and its exchanges and cooperation with other countries are becoming more extensive than ever before.

China has made important contribution to the stable development of the world economy. Since its entry into the WTO in 2001, China has imported goods worth nearly US\$750 billion every year, and created over 14 million jobs for those exporting countries and regions. Over the past decade, foreign-funded companies in China have remitted a total of US\$261.7 billion of profits, with an annual increase of 30%. From 2000 to 2010, China's annual non-financial direct overseas investment grew from less than US\$1 billion

to US\$59 billion, thus boosting the economic development in the recipient countries. In 2009, overseas China-invested companies paid taxes worth US\$10.6 billion, and employed 439,000 local people. China has contributed over 10% to world economic growth every year in recent years. In 1997 when the Asian financial crisis caused a dramatic devaluation of currencies in countries and regions close to it, China succeeded in keeping the RMB exchange rate basically stable, contributing to regional economic stability and development. Since the international financial crisis erupted in 2008, China has taken an active part in the G20's efforts to build a global economic governance mechanism, promoted the reform of the international financial system, got involved in multi-country macroeconomic policy coordination, and participated in international trade financing schemes and financial cooperation. It has sent large overseas purchasing missions and helped countries in difficulties. China conscientiously meets the Millennium Development Goals of the United Nations, and is the only country in the world that has halved the number of people living in poverty ahead of schedule. In addition, China provides assistance to other countries and regions as its capacity permits. By the end of 2009, China had given assistance worth RMB 256.3 billion to 161 countries and over 30 international and regional organizations, reduced and canceled 380 debts incurred by 50 heavily indebted poor countries and least-developed countries, trained 120,000 people for other developing countries, and sent 21,000 medical personnel and nearly 10,000 teachers abroad to help other countries. China encourages the least-developed countries to expand exports to China and has pledged zero tariff treatment to over 95% of the exports to China by all the least-developed countries which have diplomatic relations with China.

China plays an important role in safeguarding world peace and meeting global challenges. China is the only nuclear-weapon country that has publicly stated that it will not be the first to use nuclear weapons, or use or threaten to use nuclear weapons against non-nuclear-weapon states or nuclear-weapon-free zones. China has dispatched about 21,000 personnel on 30 UN peacekeeping missions, which is the highest number among the permanent members of the UN Security Council. China takes an active part in international cooperation in anti-terrorism and nonproliferation. It

provides humanitarian aid and dispatches rescue teams to countries hit by severe natural disasters and deploys naval escort fleets to combat piracy in the Gulf of Aden and off the coast of Somalia. China is a member of over 100 intergovernmental international organizations, a party to over 300 international conventions, and an active participant in building the international system. China is the first developing country to formulate and implement the National Climate Change Program. It is also one of the countries which have made the greatest efforts in energy saving and emission reduction and which have made the fastest progress in developing new and renewable energy sources in recent years. China has played a constructive role in addressing international and regional hotspot problems. For instance, it calls for resolving the Korean nuclear issue, the Iranian nuclear issue and other hotspot issues through peaceful talks, and has helped to establish the Six-Party Talks mechanism on the Korean nuclear issue. China has settled historical boundary issues with 12 land neighbors. It calls for settling disputes over territory and maritime rights and interests with neighboring countries through dialogue and negotiation. For instance, China has made a constructive proposal to "shelve disputes and seek joint development" and done its utmost to uphold peace and stability in the South China Sea, East China Sea and the surrounding areas. China seeks to promote common development and prosperity in the Asia-Pacific region by pursuing bilateral cooperation and participating in regional and sub-regional cooperation.

China's development since New China was founded in 1949 and particularly since the reform and opening-up policies were introduced in 1978 shows that China is an important member of the international community which has contributed its due share to bringing about a more just and equitable international political and economic order.

II. What China Aims to Achieve by Pursuing Peaceful Development

China's overall goal of pursuing peaceful development is to promote development and harmony domestically and pursue cooperation and peace internationally. Specifically, this means that China will endeavor to make life better for its people and contribute to human progress through hard work, innovation and reform carried out by the Chinese people and growing long-term friendly relations and promoting equality and mutually-

beneficial cooperation with other countries. This has become a national commitment which is manifest in strategies for national development, and progress made in the course of China's development.

To achieve modernization and common prosperity for the people is the overall goal of China's pursuit of peaceful development. Following the introduction of the policies of reform and opening-up to the outside world in the late 1970s, China adopted and implemented a three-step strategy for achieving modernization. The first step was to double the GNP of 1980 and ensure people's basic living needs. The second step was to redouble the output of 1980 and achieve initial prosperity by the end of the 20th century. The goals of these two steps have been met. The third step aims to make the per capita GNP reach the level of that of the medium-developed countries, bring about general prosperity, basically realize modernization and build China into a rich, strong, democratic, civilized, harmonious and modern socialist country by the 100th anniversary of the People's Republic of China in the mid-21st century. The central goal of this three-step development strategy is to improve people's material and cultural lives, and make the people rich and the country strong. Meanwhile, as its comprehensive strength increases, China will shoulder corresponding international responsibilities and obligations.

To build a society of higher-level initial prosperity in an all-round way which benefits over one billion Chinese people is the medium-and long-term goal of China's pursuit of peaceful development. By 2020, China will have built a society of higher-level initial prosperity in an all-round way that benefits the over one billion Chinese people. This will make China a country which has basically realized industrialization, significantly increased its comprehensive national strength and taken the lead in the world in terms of the total size of the domestic market. The general living standard and quality of life of the Chinese people will be raised, and the country's natural environment will be well protected. The Chinese people will enjoy full democratic rights, are better educated and pursue common aspirations. China's social system and institutions will be further improved, the Chinese society will be more dynamic, stable and unified, and China will be a more open and engaging country and contribute more to human civilization.

To implement the Twelfth Five-Year Plan of development is the near and medium-term goal of China's pursuit of peaceful development. To build a society of initial prosperity in an all-round way, the Outline of the Twelfth Five-Year Plan for National Economic and Social Development of the People's Republic of China (2011-2015) laid down the guiding principles, goals and major tasks for this period. In the coming five years, China will focus on scientific development and accelerate the shifting of model of growth in pursuing economic and social development, and efforts will be made to achieve the following goals: ensuring stable and fairly fast development of the economy, making great progress in carrying out strategic adjustment of the economy, significantly improving science, technology and education, making major progress in saving resources and protecting the environment, continuing to improve people's lives, enhancing social services and further deepening the reform and opening-up to the outside world. Through the concerted efforts of the Chinese people, we will make major progress in shifting the model of growth, markedly improve China's comprehensive strength, international competitiveness and the ability to ward off risks and consolidate the foundation for building a society of initial prosperity in an all-round way. Meanwhile, China will energetically conduct international exchanges and cooperation, and expand and deepen the shared interests of all countries to promote common development.

From ensuring people's basic living needs to building a society of initial prosperity and then to reaching the level of the medium-developed countries -- this is what China's strategy for peaceful development is all about. To reach these goals, China will make the following efforts:

-- Accelerating the shifting of the model of growth

Making adjustment of the economic sectors will receive top priority. Domestic demand, especially consumer demand, will be stimulated by increasing individual consumption through multiple channels and by adjusting and improving the domestic investment mix. Industrialization, urbanization and agricultural modernization will be promoted simultaneously so that economic growth will be driven by the combined forces of consumption, investment and export instead of investment and export only. China's economic growth will be driven by the combined forces of the primary, secondary and

tertiary sectors instead of the secondary sector only. It will also be driven by progress in R&D, better quality of the labor force and managerial innovation instead of increase of material and resource consumption. Moreover, we are carrying out strategies of accelerating development through developing science and technology, and fostering people with capabilities to build China into a country of innovation. We should be open to new ideas and be innovative in improving institutions, draw on the advanced technologies and managerial expertise of other countries, and improve the sustainability and efficiency of economic growth.

We will make more efforts to remove bottlenecks in resources and the environment that impede development. We will adopt a green and low-carbon development approach with emphasis on energy-saving and emission reduction, and accelerate the forming of energy-saving and eco-friendly modes of production and consumption. We will build a circular economy, improve environmental quality, build safe, stable, efficient, clean and modern energy industries, enhance resources supply, promote harmonious development between man and nature, and strike a balance among economic development, population, resources and the environment. We will explore a new path towards industrialization based on science and technology, with high economic returns, low consumption of resources, less pollution, and full utilization of human resources. The all-round, coordinated and sustainable growth of China's economy will create great space for the growth of the world economy.

-- Further exploiting China's domestic resources and its market strengths

With abundant human and material resources and a fairly complete industrial system, China will mainly rely on itself in pursuing sustainable development. It is estimated that by 2015 the number of skilled personnel will reach 156 million in China, 15% of the workforce will have received higher education, and the rate of contribution to economic growth by skilled people will reach 32%. This will ensure ample supply of quality labor force to sustain China's economic development. China ranks among the first in the world in terms of deposits of mineral resources and farmland and is basically self sufficient in grain supply. Although China's per capita share of resources is low, we can minimize dependence on resources by China's economic and social development by giving full

play to market's role of resources allocation and progress in R&D. China will fully tap the strengths of its industries of raw material, equipment manufacturing and consumer goods production to meet the consumption demands of the Chinese people and provide more quality goods and services to the international market.

The size of China's population and its total economic output mean a huge potential of domestic demand. With the continuous increase of per capita income, steady growth of domestic investment, and further progress in implementing the strategy for regional development, China will see the emergence of growth engines and its market will further expand. In the coming five years, China's consumption structure will be further upgraded, and the potential of individual consumption will be further released. The size of China's domestic market will be one of the biggest in the world, and the accumulated import volume is expected to reach US\$8 trillion. All this will create more business opportunities to other countries.

-- Accelerating the building of a harmonious society

China will accelerate the building of a harmonious society with emphasis on improving people's lives, thus strengthening the foundation of achieving social harmony. It will accelerate the reform of social systems, improve basic public services, develop new mechanisms for social management and make such management more efficient, and improve income distribution and the social security system. Our goal is to ensure that all people have the right to education, employment and pay, medical and old-age services and housing, so that all the people share the responsibility of creating a harmonious society and enjoy life and the full benefit of development in such a society.

We will strengthen the building of socialist democracy, advance the political structural reform actively and steadily, develop socialist democracy and turn China into a socialist country under the rule of law and ensure that the people control their own destiny. We will continue to conduct democratic election, decision-making, governance and supervision in accordance with the law, uphold people's right to have access to information, to participate in governance, to express their views and to supervise the government, and we will expand orderly public participation in the political process. We will continue to treat all ethnic groups as equals and practice the system of regional

autonomy of ethnic minorities, protect people's freedom of religious belief according to law, and fully respect and uphold basic human rights and other lawful rights and interests of citizens.

-- Implementing the opening-up strategy of mutual benefit

China will continue to pursue the basic state policy of opening up to the outside world and the opening-up strategy of mutual benefit. By making full use of the favorable conditions created by economic globalization and regional economic cooperation in the course of opening-up, we will move away from focusing on export and absorbing foreign investment towards putting equal emphasis on import and export and on absorbing foreign investment and making overseas investment. We will continuously explore new ways of opening up and improving the open economic system and make the open economy work better so as to promote China's development, reform and innovation through opening-up.

We will speed up the way of conducting foreign trade and continue to actively participate in international division of labor. We will move away from focusing on increasing volume of trade only to improving the quality and efficiency of trade, and raise the overall competitiveness of China's foreign trade instead of relying on low cost production. We will make great efforts to promote service trade, increase import, and bring about basic balance of payment in international trade. We oppose trade protectionism and handle properly frictions in international trade.

We will make better use of foreign investment by continuously improving the investment structure, diversifying ways of investment and expanding investment channels. We will also speed up the introduction of intellectual resources, talented people and new technologies, and encourage foreign investment in key areas and regions. We will protect the legitimate rights and interests of foreign companies in China, adopt an open attitude towards foreign capital and advanced technologies, and foster a fair and orderly investment environment. We will continue to implement the national strategy for intellectual property rights and enhance ability to create, apply, protect and manage intellectual property.

We will attach greater importance to overseas investment and international cooperation. We encourage companies of all types to make overseas investment and engage in joint operations in an orderly way, make R&D-related investment and undertake overseas project contracting and provide labor services. In addition, we will expand international cooperation in agriculture and deepen mutually beneficial cooperation with other countries in the development of energy and other resources. We will undertake more cooperation projects in host countries which improve life of the local people and enhance the ability for self-development of the host countries. The Chinese companies are requested to respect local religions and customs, observe local laws, undertake due social responsibilities and obligations, and promote the development of the host countries. We will improve and develop new ways of providing aid so as to make aid more effective.

We will continue to open China's financial market and financial sectors in an orderly way. We will build a financial system that provides efficient services and places risks under control. We will improve the managed, floating exchange rate system based on market supply and demand, and make the RMB convertible under capital account in a phased way. These measures will not only facilitate foreign trade and investment cooperation with China, but also create better conditions for maintaining the stability of international currencies and financial market and promoting the sound development of economic globalization.

-- Creating a peaceful international environment and favorable external conditions

China will continue to promote friendly relations with the other countries on the basis of the Five Principles of Peaceful Coexistence. We will increase strategic dialogue with the developed countries to promote strategic mutual trust, deepen mutually beneficial cooperation, handle differences properly, explore ways to establish and develop a new type of relationship among the major countries and promote long-term, steady and sound growth of China's relations with these countries. We will continue the policy of developing good-neighborly relations and treating China's neighbors as partners and enhance friendship and cooperation with both the neighboring countries and other Asian countries. We will expand bilateral and regional cooperation and jointly create a

regional environment of peace, stability, equality, mutual trust, cooperation and mutual benefit. We will enhance unity with other developing countries, deepen traditional friendship, expand mutually beneficial cooperation, sincerely help the other developing countries achieve independent development by providing aid and making investment and uphold their legitimate rights and interests as well as their common interests. We will actively engage in handling multilateral issues and addressing global issues, undertake our due international obligations and play a constructive role in making the international political and economic order fairer and more equitable. We will continue to carry out exchanges and cooperation with the parliaments, parties, local authorities and NGOs of other countries, expand people-to-people and cultural exchanges to enhance understanding and friendship between the Chinese people and the people of other countries.

China is committed to pursuing a defense policy which is defensive in nature. China has a vast land territory and sea area, with a borderline of over 22,000 kilometers and a coastline of over 18,000 kilometers. China faces multiple traditional and non-traditional security challenges and the threat of separatists and terrorism. It is therefore necessary and justified to modernize China's defense capabilities in order to uphold China's security and protect its peaceful development. The fundamental purpose of modernizing the Chinese armed forces is to safeguard China's sovereignty, security, territorial integrity and interests of national development. China's defense expenditures are appropriate and moderate, and are in keeping with the need to safeguard its security. China will not engage in arms race with any other country, and it does not pose a military threat to any other country. China follows the principle of not attacking others unless it is attacked, and it is committed to solving international disputes and hotspot issues with peaceful means. China actively carries out international military exchanges, promotes international and regional security cooperation and opposes terrorism in all forms.

III. China's Foreign Policies for Pursuing Peaceful Development

As a member of the international community, China has great hope for the future world, and adopts the following thinking on international relations and foreign policies that conform to peaceful development.

-- Promoting the building of a harmonious world

China's foreign policy aims to uphold world peace and promote common development. China advocates the building of a harmonious world of durable peace and common prosperity and works with other countries in pursuing this goal. To China, it is both a long-term objective and a current task. To build a harmonious world, we should make the following efforts:

Politically, countries should respect each other and treat each other as equals, and work together to promote democracy in international relations. All the countries in the world, whether big or small, strong or weak, rich or poor, are equal members of the international community and should receive due respect of the international community. Countries should also safeguard the UN's core role in handling global affairs, adhere to the purposes and principles of the UN Charter, abide by international law and the generally-accepted principles governing international relations, and promote democracy, harmony, coordination and win-win spirit in international relations. The internal affairs of a country should be decided by its own people, international affairs should be decided by all countries through consultation on an equal footing, and every country's right to equally participate in international affairs should be respected and upheld.

Economically, countries should cooperate with each other, draw on each other's strengths and make economic globalization a balanced and win-win process that benefits all countries. Countries should also seek to establish an international multilateral trading system that is fair, open, equitable and nondiscriminatory so that the benefit of economic globalization will cover all countries. All countries should work together to fulfill the UN Millennium Development Goals and enable everyone to enjoy the benefit of development in the 21st century.

Culturally, countries should draw on each other's strengths, seek common ground while putting aside differences, respect the diversity of the world, and promote progress in

human civilization. Dialogues and exchanges among civilizations should be encouraged to do away with ideological prejudice and distrust, and make human society more harmonious and the world more colorful.

In terms of security, countries should trust each other and strengthen cooperation, settle international disputes and conflicts peacefully rather than resorting to war and jointly safeguard world peace and stability. Consultation and dialogue should be carried out to enhance mutual trust, reduce differences and settle disputes. Use or threat of use of military force should be avoided.

In terms of the environment, all countries should help each other and make concerted efforts to better protect our only home -- the Earth. Countries should develop new modes of development, take the path of sustainable development and promote the harmonious development of man and nature. We should follow the principle of common but differentiated responsibilities, and enhance international cooperation in environmental protection and in addressing climate change.

-- Pursuing an independent foreign policy of peace

The Chinese people adhere to the social system and path of development chosen by themselves and will never allow any external forces to interfere in China's internal affairs. China promotes friendly and cooperative relations with all the other countries on the basis of the Five Principles of Peaceful Coexistence. It does not form alliance with any other country or group of countries, nor does it use social system or ideology as a yardstick to determine what kind of relations it should have with other countries. China respects the right of the people of other countries to independently choose their own social system and path of development, and does not interfere in other countries' internal affairs. It is opposed to the practices of the big bullying the small and the strong oppressing the weak, and to hegemonism and power politics. China calls for settling disputes and conflicts through talks and consultation and by seeking common ground while putting aside differences. It does not impose its own will upon others and acts in the fundamental interests of the Chinese people and the common interests of all peoples throughout the world. China bases its decision on a particular issue according to its

merits. Upholding justice, China plays an active and constructive role in international affairs.

China is firm in upholding its core interests which include the following: state sovereignty, national security, territorial integrity and national reunification, China's political system established by the Constitution and overall social stability, and the basic safeguards for ensuring sustainable economic and social development.

China fully respects other countries' legitimate rights to protect their interests. While developing itself, it fully accommodates other countries' legitimate concerns and interests and never makes gains at others' expense or shifts its own troubles onto others.

China aligns its own interests with the common interests of the people of the world and seeks to expand common interests of all the parties. It works to establish and expand community of common interests in various fields and at various levels with other countries and regions. China is committed to promoting the common interests of all humanity and bringing the benefit of human civilization to everyone.

-- Promoting new thinking on security featuring mutual trust, mutual benefit, equality and coordination

China advocates a new thinking on security featuring mutual trust, mutual benefit, equality and coordination, and pursues comprehensive security, common security and cooperative security.

In terms of comprehensive security, the security issue has new dimensions as traditional and non-traditional security threats have become intertwined under the new historical conditions. The international community should appreciate the need of ensuring comprehensive security and adopt comprehensive measures to address security threats and their root causes and countries around the world should work together to meet various challenges to security.

Regarding common security, all countries share a common stake in the era of economic globalization. The international community should heighten awareness of common security. Countries should safeguard their own security while respecting others' security concerns. They should abandon the Cold War mentality and confrontation between

different alliances, uphold common security through multilateral cooperation and work together to prevent conflicts and wars. It is important to give full play to the UN's role in maintaining world peace and security and establish a fair and effective mechanism for upholding common security.

With regards to cooperative security, war and confrontation will only lead to a vicious cycle of violence begetting violence, while dialogue and negotiation are the only effective and reliable way to settle disputes. Countries should seek peace, safeguard security, settle disputes and promote harmony through cooperation, and oppose the use or threat of use of military force against one another.

-- Actively living up to international responsibility

For China, the most populous developing country, to run itself well is the most important fulfillment of its international responsibility. As a responsible member of the international community, China abides by international law and the generally recognized principles governing international relations, and eagerly fulfills its international responsibility. China has actively participated in reforming international systems, formulating international rules and addressing global issues. It supports the development of other developing countries, and works to safeguard world peace and stability. As countries vary in national conditions and are in different stages of development, they should match responsibility with rights in accordance with their national strength. They should play a constructive role by fulfilling their due international responsibility in accordance with their own capability and on the basis of aligning their own interests with the common interests of mankind. For its part, China will assume more international responsibility as its comprehensive strength increases.

-- Promoting regional cooperation and good-neighborly relations

China actively enhances friendly cooperation with its neighbors and works with them to promote a harmonious Asia. China calls on countries in the region to respect each other, increase mutual trust, seek common ground while putting aside differences, safeguard regional peace and stability, and settle disputes including those over territorial claims and maritime rights and interests through dialogue and friendly negotiation. Countries should increase trade and mutually beneficial cooperation, promote regional economic

integration, improve the current regional and sub-regional cooperative mechanisms, be open-minded to other proposals for regional cooperation, and welcome countries outside the region to play a constructive role in promoting regional peace and development. China does not seek regional hegemony or sphere of influence, nor does it want to exclude any country from participating in regional cooperation. China's prosperity, development and long-term stability represent an opportunity rather than a threat to its neighbors. China will uphold the Asian spirit of standing on its own feet, being bold in opening new ground, being open and inclusive and sharing weal and woe. It will remain a good neighbor, friend and partner of other Asian countries.

IV. China's Path of Peaceful Development Is a Choice Necessitated by History

Taking the path of peaceful development is a strategic choice made by the Chinese government and people in keeping with the fine tradition of Chinese culture, the development trend of the times and the fundamental interests of China, and it is also a choice which China's development calls for.

-- Peaceful development carries forward the Chinese historical and cultural tradition.

The world has been believed to be a harmonious whole in the Chinese culture ever since the ancient times. This belief has a lasting impact on the thinking and acts of the Chinese nation, which is an important value that the Chinese people follow in handling interpersonal relationships, the relationship between man and nature and relations between different countries.

The Chinese people have always cherished a world view of "unity without uniformity," "harmony between man and nature," and "harmony is invaluable." This belief calls for the fostering of harmonious family bond, neighborhood harmony and good interpersonal relationships. Under the influence of the culture of harmony, peace-loving has been deeply ingrained in the Chinese character. The world-renowned Silk Road, for example, was a road of trade, cultural exchanges and peace, which testifies to the pursuit of friendship and mutually beneficial cooperation with other peoples by the ancient Chinese. The famous Ming Dynasty navigator Zheng He made seven voyages to the Western Seas, visiting over 30 countries and regions across Asia and Africa. He took

along with him the cream of the Chinese culture and technology as well as a message of peace and friendship.

Imbued with the belief that one should be as inclusive as the vast ocean which admits hundreds of rivers, the Chinese nation has embraced all that is fine in foreign cultures. This has forged strong cultural ties, leaving behind much-told anecdotes about the cultural interactions between China and the world. The Chinese have a strong collective consciousness and sense of social responsibility. We believe that "you should not do unto others what you would not have them do unto you." We respect different cultures and views, treat others in the same way as we expect to be treated, and do not impose our will upon others. We treat all foreign countries with courtesy, foster harmonious ties with neighbors and make friends with distant states.

The Chinese people have inherited the fine tradition of Chinese culture of over 5,000 years and added to it new dimensions of the times.

-- Peaceful development is determined by China's basic national conditions.

China has a large population yet a weak economic base. It has to feed close to 20% of the world's population with 7.9% of the world's farmland and 6.5% of the world's fresh water. What has been achieved in its social and economic development must meet the need of 1.3 billion people, which presents a great challenge to China. China's per capita GDP in 2010 was about US\$4,400, ranking around the 100th place in the world. Unbalanced development still exists between the urban and rural areas and among different regions; the structural problems in economic and social development remain acute; and economic growth, which excessively depends on resource input, is increasingly constrained by resource shortages and environmental problems. All this has made the shifting of the growth model a daunting task. China's capacity for independent innovation is weak, and it is at the low end of the value chain in both international division of labor and trade. The standard of living of the Chinese is not high, and China's social security system is inadequate, lagging far behind those of the developed countries.

China's modernization involves one fifth of the world's population and will be a long-term process. The scale and magnitude of the difficulties and problems involved are

unprecedented in the present world and rare in human history. China will remain a developing country for a long time to come, which means that China must dedicate itself to advancing its modernization drive, promoting development and improving its people's livelihood. This calls for maintaining a peaceful and stable international environment and conducting international exchanges and cooperation. China could become strong in the future. Yet peace will remain critical for its development, and China has no reason to deviate from the path of peaceful development. China's basic conditions, its cultural traditions, its fundamental national interests and its long-term interests -- all these factors have created the innate force driving China's peaceful development.

-- Peaceful development is a choice that represents the global trend.

Peace and development are the two major issues of today's world. Peace, development and cooperation are part of the irresistible global trend. The world today is moving towards multipolarity and economic globalization is gaining momentum. There is a growing call for change in the international system and the world is facing more historical challenges. To share opportunities presented by development and jointly ward off risks is the common desire of the people of the world.

Economic globalization has become an important trend in the evolution of international relations. Countries of different systems and different types and at various development stages are in a state of mutual dependence, with their interests intertwined. This has turned the world into a community of common destiny in which the members are closely interconnected. Another world war would be disastrous for the whole of mankind, and no one would emerge victorious in an all-out conflict between big powers.

Global challenges have become major threats to the world. Common security issues are becoming ever more severe. They include terrorism, the spread of weapons of mass destruction, financial crises, natural disasters, climate change, and security of energy, resources, food and public health, and the list is growing. These and other global problems have a major impact on human survival and sustainable economic and social development. No country can handle these issues on its own, which should be addressed by all countries together. If these problems are not addressed through

comprehensive and sustained international cooperation, world peace and development will run into huge obstacles and could even suffer disastrous setback.

The global trend towards multipolarity is irresistible. The emerging economies, regional groups and Asian and other regions are becoming stronger, and various non-state actors are growing fast, which, taking advantage of economic globalization and the information age, expand their influence and have become an important force in various countries and in the international arena.

The global trend is surging forward: those who go along with it will prosper and those who go against it will perish. The international community should reject the zero-sum game which was a product of the old international relations, the dangerous cold and hot war mentality, and all those beaten tracks which repeatedly led mankind to confrontation and war. It should find new perspectives from the angle of the community of common destiny, sharing weal and woe and pursuing mutually beneficial cooperation, exploring new ways to enhance exchanges and mutual learning among different civilizations, identifying new dimensions in the common interests and values of mankind, and looking for new ways to handle multiple challenges through cooperation among countries and realize inclusive development. We want peace and not war, development and not stagnation; dialogue and not confrontation; understanding and not misunderstanding. This is the general trend of the world and the common aspiration of all people. It is against this historical background that China has chosen the path of peaceful development.

V. What China's Peaceful Development Means to the Rest of the World

The path of peaceful development is a new path of development which China, the biggest developing country in the world has embarked upon, and its global impact will manifest itself over time. Its success calls for both the untiring efforts of the Chinese people and understanding and support from the international community.

China's peaceful development has broken away from the traditional pattern where a rising power was bound to seek hegemony. In modern history, some rising powers established colonies, fought for spheres of influence, and conducted military expansion against other countries. This reached climax in the 20th century, when rivalry for

hegemony and military confrontation plunged mankind into the abyss of two devastating world wars. With a keen appreciation of its historical and cultural tradition of several thousand years, the nature of economic globalization, changes in international relations and the international security landscape in the 21st century as well as the common interests and values of humanity, China has decided upon peaceful development and mutually beneficial cooperation as a fundamental way to realize its modernization, participate in international affairs and handle international relations. The experiences of the past several decades have proved that China is correct in embarking upon the path of peaceful development, and there is no reason whatsoever for China to deviate from this path.

Economic globalization and revolution in science and technology have created historical conditions for more countries to revitalize themselves by pursuing economic development and mutually beneficial cooperation, and made it possible for more developing countries to embark on the path of rapid development. Because of this, the size of the world economy and the potential for development are both increasing, the international community is better positioned to resist economic and financial crises, and there is stronger impetus for reforming the international economic system. China's peaceful development conforms with this global trend. China is glad to see and supports more and more developing countries in changing their destiny, and it is also glad to see and supports the developed countries in maintaining prosperity and development.

In the ever-changing world of today, all doctrines, systems, models and paths are subject to the test of the times and practice. As national conditions vary from country to country, there is no such thing as a fixed mode of development which claims to be the only effective one and applicable to all. A path of development is viable only when it suits the national conditions of a country. China's path of development has taken shape in the Chinese environment. China is fully aware that taking the path of peaceful development is an important and long-term process and that the current domestic and foreign environments are going through profound and complex changes. It will thus better summarize and apply its own successful experience, draw on the practices of

other countries, and stay alert about new problems and challenges that may arise, so as to open up brighter prospects for peaceful development.

China cannot develop itself in isolation from the rest of the world, and global prosperity and stability cannot be maintained without China. China's achievements are inseparable from its friendly cooperation with the outside world; in pursuing development, it needs further understanding and support from the rest of the world. We are deeply appreciative to all the countries and peoples who have shown understanding and solicitude for and given support and help to China's development. Taking the path of peaceful development by China with its over one billion population is a great new undertaking in the history of human development, and we do not claim that what we do leaves nothing more to be desired. We welcome all friendly suggestions and well-intentioned criticism. We sincerely hope that the international community will have a deeper appreciation of China's time-honored cultural traditions, and respect its sovereignty, security, territorial integrity and social stability, which the Chinese people hold dear. We hope that it will appreciate China's need to settle, step by step, various difficulties in development it faces as the largest developing country, and the aspiration of the Chinese people to shake off poverty and live a prosperous life. We also hope that the international community will have confidence in the Chinese people's sincerity and determination to achieve peaceful development, and support rather than obstruct China's pursuit of peaceful development.

Looking back at the past and looking ahead to the future, we are convinced that a prosperous and developing China, a democratic, harmonious and stable country under the rule of law, will make more contribution to the world. The Chinese people will make unremitting efforts together with other peoples to bring about a bright future for mankind.

中国的和平发展
中华人民共和国国务院新闻办公室
2011年9月

目录

- 一、中国和平发展道路的开辟
- 二、中国和平发展的总体目标
- 三、中国和平发展的对外方针政策
- 四、中国和平发展是历史的必然选择
- 五、中国和平发展的世界意义

在世界的东方，中国这个拥有13亿多人口的文明古国，正在现代化道路上阔步前行。世界对中国的关注集中起来就是，中国选择了一条什么样的发展道路，中国的发展对世界意味着什么？

中国多次向世界宣示，中国始终不渝走和平发展道路，在坚持自己和平发展的同时，致力于维护世界和平，积极促进各国共同发展繁荣。在进入21世纪第二个十年和中国共产党成立90周年之际，中国再次向世界郑重宣告，和平发展是中国实现现代化和富民强国、为世界文明进步作出更大贡献的战略抉择。中国将坚定不移沿着和平发展道路走下去。

一、中国和平发展道路的开辟

在5000多年文明发展历程中，中国各族人民以自己的勤劳智慧，创造了璀璨的中华文明，缔造了统一的多民族国家。中华文明具有独特的延续性、包容性、开放性。在长期对外交往中，中华民族努力学习借鉴其他民族的长处，自强不息，为人类文明进步作出了重大贡献。

19世纪中叶，西方列强用炮舰打开中国封闭的门户，内忧外患导致中国逐步成为半殖民地半封建社会，国家积贫积弱、战乱不已，民不聊生。在民族存

亡的危急关头，无数仁人志士前仆后继，苦苦追寻变革救亡之路。1911年的辛亥革命，结束了统治中国几千年的君主专制制度，激励中国人民为争取民族独立和国家富强而斗争。然而，这些探索和斗争都未能改变中国半殖民地半封建的社会性质和中国人民的悲惨命运。中国共产党肩负民族的期望，带领中国人民进行了艰苦卓绝的奋斗，于1949年建立了中华人民共和国，实现了民族独立、人民解放，开创了我国历史新纪元。

新中国成立60多年特别是改革开放30多年来，中国一直致力于探索符合本国国情和时代要求的社会主义现代化道路。虽然历经曲折，中国人民却孜孜以求、与时俱进，不断总结汲取本国及其他国家发展的经验教训，不断深化对人类社会发​​展规律的认识，不断推动社会主义制度自我完善和发展。通过艰苦努力，中国找到了一条符合自身国情的发展道路，这就是中国特色社会主义道路。

从更宽广的世界历史视野看，和平发展道路归结起来就是：既通过维护世界和平发展自己，又通过自身发展维护世界和平；在强调依靠自身力量和改革创新实现发展的同时，坚持对外开放，学习借鉴别国长处；顺应经济全球化发展潮流，寻求与各国互利共赢和共同发展；同国际社会一道努力，推动建设持久和平、共同繁荣的和谐世界。这条道路最鲜明的特征是科学发展、自主发展、开放发展、和平发展、合作发展、共同发展。

——科学发展。科学发展就是尊重并遵循经济社会和自然发展规律，牢牢扭住经济建设这个中心，坚持聚精会神搞建设，一心一意谋发展，不断解放和发展社会生产力。中国把科学发展观作为经济社会发展的重要指导方针，坚持把发展作为党执政兴国的第一要务，坚持以人为本，坚持全面协调可持续发展，坚持统筹兼顾。坚持以人为本，始终尊重人权和人的价值，不断满足人民日益增长的物质文化需要，走共同富裕道路，促进人的全面发展，做到发展为了人民、发展依靠人民、发展成果由人民共享。坚持全面协调可持续发展，全面推进经济建设、政治建设、文化建设、社会建设以及生态文明建设，促进现代化建设各个环节、各个方面相协调。坚持统筹兼顾，正确认识和妥善处理中国特色社会主义事业中的重大关系，统筹城乡发展、区域发展、经济社会发展、人与自然和谐发展、国内发展和对外开放。

——自主发展。中国这样人口众多的发展中大国归根结底要靠自己的力量来发展。中国始终坚持独立自主，把国家发展的基点和重心放在国内，注重从本国国情出发，主要依靠自身力量和改革创新推动经济社会发展，不把问题和矛盾

转嫁给别国。在经济全球化大背景下，中国只有坚持自主发展，才能更有效地参与国际分工，才能更好地同世界各国开展互利合作。

——开放发展。中国从自身发展经验中深刻认识到，不能关起门来搞建设。中国把改革开放作为一项基本国策，把对内改革和对外开放结合起来，把坚持独立自主同参与经济全球化结合起来，把继承中华民族优良传统同学习借鉴人类社会一切文明成果结合起来，把国际国内两个市场、两种资源结合起来，以开放的姿态融入世界，不断拓展对外开放的广度和深度，加强同世界各国交流合作，完善内外联动、互利共赢、安全高效的开放型经济体系。中国对外开放的大门绝不会关上，开放水平只会越来越高。

——和平发展。中华民族是爱好和平的民族，中国人民从近代以后遭受战乱和贫穷的惨痛经历中，深感和平之珍贵、发展之迫切，深信只有和平才能实现人民安居乐业，只有发展才能实现人民丰衣足食，把为国家发展营造和平稳定的国际环境作为对外工作的中心任务。同时，中国积极为世界和平与发展作出自己应有的贡献，绝不搞侵略扩张，永远不争霸、不称霸，始终是维护世界和地区和平稳定的坚定力量。

——合作发展。国际社会始终会存在竞争和矛盾。各国应该在良性竞争中取长补短，不断寻找合作机会，扩大合作领域，拓展共同利益。中国坚持以合作谋和平、以合作促发展、以合作化争端，同其他国家建立和发展不同形式的合作关系，致力于通过同各国不断扩大互利合作，有效应对日益增多的全球性挑战，协力解决关乎世界经济发展和人类生存进步的重大问题。

——共同发展。当今世界各国相互依存日益加深，只有实现世界各国共同发展，让更多人分享发展成果，世界和平稳定才有坚实基础和有效保障，世界各国发展才可以持续。因此，中国坚持奉行互利共赢的开放战略，坚持自身利益与人类共同利益的一致性，在追求自身发展的同时努力实现与他国发展的良性互动，促进世界各国共同发展。中国真诚期待同世界各国并肩携手，实现共同发展繁荣。

沿着和平发展道路，中国经历了广泛而深刻的变革，取得了显著的发展成就，为世界繁荣稳定作出了重大贡献，与世界更加紧密地联系在一起。

实现综合国力大幅度提升。经济总量从1978年到2010年翻了四番多，达到5.88万亿美元，占世界的比重从1.8%增加到9.3%。中国现代化建设的物质基础更加坚实，工业化、信息化、城镇化、市场化、国际化深

入发展，社会主义建设事业全面推进。人民生活实现从温饱不足到总体小康的历史跨越，人均国民总收入相当于世界平均水平的比例从2005年的24.9%提高到2010年的46.8%。实现从高度集中的计划经济体制到充满活力的社会主义市场经济体制的伟大历史转折，形成公有制为主体、多种所有制经济共同发展的基本经济制度，市场在资源配置中的基础性作用明显增强，宏观调控体系日臻完善。覆盖城乡居民的社会保障体系逐步建立，文化、教育、科技、卫生、体育等社会事业全面发展。

实现从封闭半封闭到全方位开放的伟大历史转折。从建立经济特区到开放沿海、沿江、沿边、内陆地区，从引进外资到鼓励中国企业对外投资，从敞开国门搞建设到加入世界贸易组织，中国参与经济全球化和区域经济合作，对外开放水平不断提高。进出口总额从1978年的206亿美元增加到2010年的29740亿美元。1979年至2010年，累计使用外商直接投资10483.8亿美元。迄今同163个国家和地区建立了双边经贸合作机制，签署10个自由贸易区协定，同129个国家签署双边投资保护协定，同96个国家签署避免双重征税协定，成为贸易和投资自由化便利化的积极实践者。中国根据加入世界贸易组织的承诺逐步降低关税，关税总水平从加入世贸组织前的15.3%降到目前的9.8%，并取消了大多数非关税措施。中国积极构建总体稳定、均衡发展、互利共赢的大国关系框架，促进形成机遇共享、共同发展的周边合作局面，巩固并加强了同发展中国家传统友谊和团结合作，与各国相互依存、利益交融日益加深，与世界各国交流合作更加广泛。

为世界经济稳定发展作出重要贡献。2001年加入世界贸易组织以来，中国年均进口近7500亿美元商品，相当于为相关国家和地区创造了1400多万个就业岗位。过去10年，在华外商投资企业从中国累计汇出利润2617亿美元，年均增长30%。2000年至2010年，中国非金融类年度对外直接投资从不足10亿美元增加到590亿美元，有力促进了有关国家经济发展。2009年境外中资企业实现境外纳税106亿美元，聘用当地员工43.9万人。中国近年来对世界经济增长的贡献率均达到10%以上。在1997年亚洲金融危机引起周边国家和地区货币大幅贬值情况下，中国保持人民币汇率基本稳定，为区域经济稳定和发展作出了贡献。2008年国际金融危机发生后，中国积极参与二十国集团等全球经济治理机制建设，推动国际金融体系改革，参与各国宏观经济政策协调，参与国际贸易融资计划和金融合作，组织大型采购团赴海外采购，向陷入困境的国家伸出援手。中国认真落实联合国千年发展目标，成为全球唯一提前实现贫困人口减半国家，并根据自身能力积极开展对外援助。截至2009年底，中国累计向161个国家、30多个

国际和区域组织提供了2563亿元人民币的援助，减免50个重债穷国和最不发达国家债务380笔，为发展中国家培训人员12万人次，累计派出2.1万名援外医疗队员和近1万名援外教师。中国积极推动最不发达国家扩大对华出口，并已承诺对所有同中国建交的最不发达国家95%的输华产品给予零关税待遇。

为维护世界和平、应对全球性挑战发挥重要作用。中国是唯一公开承诺不首先使用核武器、不对无核武器国家和无核武器区使用或威胁使用核武器的核国家。中国累计向联合国30项维和行动派出各类人员约2.1万人次，是派出维和人员最多的联合国安理会常任理事国。中国积极参与反恐、防扩散领域国际合作，向遭受严重自然灾害的国家提供人道主义援助并派出救援队，为打击海盗行为向亚丁湾、索马里海域派遣海军护航编队。中国参加了100多个政府间国际组织，签署300多个国际公约，成为国际体系的参与者、建设者和贡献者。中国是最早制定并实施《应对气候变化国家方案》的发展中国家，也是近年节能减排力度最大、新能源和可再生能源研发速度最快的国家之一。中国为应对国际和地区热点问题发挥了建设性作用，在朝核问题、伊朗核问题等热点问题上坚持劝和促谈，推动形成朝核问题六方会谈机制。中国同12个陆地邻国解决了历史遗留的边界问题，坚持通过对话谈判处理同邻国领土和海洋权益争端，以建设性姿态提出“搁置争议、共同开发”的主张，尽最大努力维护南海、东海及周边和平稳定。中国通过开展双边合作并参与区域次区域合作，致力于促进亚太地区共同发展繁荣。

新中国成立以来特别是改革开放30多年的发展历程表明，中国是国际社会的重要成员，是推动国际政治经济秩序朝着更加公正合理方向发展并努力作出贡献的国家。

二、中国和平发展的总体目标

中国和平发展的不懈追求是，对内求发展、求和谐，对外求合作、求和平。具体而言，就是通过中国人民的艰苦奋斗和改革创新，通过同世界各国长期友好相处、平等互利合作，让中国人民过上更好的日子，并为全人类发展进步作出应有贡献。这已经上升为中国的国家意志，转化为国家发展规划和大政方针，落实在中国发展进程的广泛实践中。

实现国家现代化和人民共同富裕是中国和平发展的总体目标。20世纪70年代末实行改革开放后，中国制定并实施了“三步走”的现代化发展战略。第一步，实现国民生产总值比1980年翻一番，解决人民温饱问题。第二步，到2

0 世纪末实现国民生产总值再翻一番，人民生活达到小康水平。这两步目标已经实现。第三步，到本世纪中叶中华人民共和国成立 1 0 0 年时，人均国民生产总值达到中等发达国家水平，人民生活比较富裕，基本实现现代化，建成富强民主文明和谐的社会主义现代化国家。“三步走”目标的核心任务是，提高人民物质文化生活水平，实现富民与强国的统一。同时，要随着综合国力的不断增强，履行相应的国际责任和义务。

全面建成惠及十几亿人口的更高水平的小康社会是中国和平发展的中长期目标。到 2 0 2 0 年，中国将全面建成惠及十几亿人口的更高水平的小康社会，使中国成为工业化基本实现、综合国力显著增强、国内市场总体规模位居世界前列的国家，成为人民富裕程度普遍提高、生活质量明显改善、生态环境良好的国家，成为人民享有更加充分民主权利、具有更高文明素质和精神追求的国家，成为各方面制度更加完善、社会更加充满活力而又安定团结的国家，成为对外更加开放、更加具有亲和力、为人类文明作出更大贡献的国家。

实现“十二五”规划是中国和平发展的近中期目标。在全面建设小康社会目标指引下，《中华人民共和国国民经济和社会发展第十二个五年规划纲要》确立了“十二五”时期（2 0 1 1—2 0 1 5 年）中国经济社会发展的指导思想、总体思路、目标任务和重大举措。今后 5 年，中国经济社会发展将坚持以科学发展为主题、以加快转变经济发展方式为主线，主要目标是：经济平稳较快发展，经济结构战略性调整取得重大进展，科技教育水平明显提高，资源节约和环境保护成效显著，人民生活持续改善，社会建设明显加强，改革开放不断深化。经过全国人民共同努力奋斗，使转变经济发展方式取得实质性进展，综合国力、国际竞争力、抵御风险能力显著提高，全面建成小康社会的基础更加牢固。同时，中国将积极开展国际交流合作，扩大和深化同各方利益汇合点，促进各国共同发展。

从温饱到小康再到中等发达水平，使人民生活更加富裕，集中体现了中国和平发展的战略意图。为了实现上述目标，中国决心在以下方面作出努力。

—加快转变经济发展方式

把经济结构战略性调整作为主攻方向。坚持扩大国内需求特别是消费需求，通过多种途径增强居民消费能力，调整优化国内投资结构，同步推进工业化、城镇化和农业现代化，促进经济增长由主要依靠投资和出口拉动向消费、投资、出口协调拉动转变，由主要依靠第二产业带动向依靠第一、第二、第三产业协同带动转变，由主要依靠增加物质资源消耗向主要依靠科技进步、劳动者素

质提高、管理创新转变。深入实施科教兴国战略和人才强国战略，致力于建设创新型国家。坚持观念创新和体制创新，注意学习吸收其他国家的先进技术和管理经验，不断提高经济增长质量和效益。

着力突破制约发展的资源环境瓶颈。确立绿色、低碳发展理念，以节能减排为重点，加快构建资源节约、环境友好的生产方式和消费模式。推动循环经济发展，改善环境质量，构建安全、稳定、经济、清洁的现代能源产业体系，提升资源保障程度，促进人与自然和谐发展，实现经济发展与人口资源环境相协调，坚持探索一条科技含量高、经济效益好、资源消耗低、环境污染少、人力资源优势得到充分发挥的特色新型工业化道路。中国经济实现全面协调可持续发展，将为世界经济发展开辟更加广阔的空间。

——进一步挖掘自身资源和市场优势

中国拥有丰富的人力物力资源和比较完备的工业体系，将坚持以自力更生为主实现持续发展。预计到2015年，中国人才资源总量将达到1.56亿人，主要劳动年龄人口受过高等教育的比例将达到15%，人才资源对经济增长的贡献率将达到32%，可以为中国经济持续发展提供充足的优质劳动力。中国矿产资源和耕地面积总量居世界前列，粮食基本实现自给自足。尽管人均国内资源拥有量较低，但通过充分发挥市场配置功能和推动科技进步，可以最大限度减少中国经济社会发展对资源的依赖。中国将发挥原材料、装备以及消费品制造等产业优势，满足本国民众的物质需求，为世界市场提供更多优质产品和服务。

人口规模和经济总量决定了中国拥有巨大国内需求潜力。随着人均收入不断增加、国内投资稳步提高、区域发展战略深入推进，中国还将形成新的经济增长极和更大的市场空间。未来5年，中国消费结构将进一步提升，居民消费潜力将得到进一步释放，国内市场总体规模将位居世界前列，进口规模累计有望达到8万亿美元，这将给世界各国带来更多商机。

——加快构建和谐社会

中国将加快推进以改善民生为重点的社会建设，夯实社会和谐的民生基础。推进社会体制改革，建立健全基本公共服务体系，创新社会管理机制，提高社会管理水平，完善收入分配制度和社会保障体系，努力使全体人民学有所教、劳有所得、病有所医、老有所养、住有所居，形成社会和谐人人有责、和谐社会人人共享的生动局面，使发展成果惠及全体人民。

加强社会主义民主政治建设，积极稳妥推进政治体制改革，发展社会主义民主，建设社会主义法治国家，保障人民当家作主。继续依法实行民主选举、民主决策、民主管理、民主监督，保障人民的知情权、参与权、表达权、监督权，扩大公民有序政治参与。继续坚持各民族一律平等和民族区域自治，依法保障人民的宗教信仰自由，充分尊重并维护公民的基本人权和其他合法权益。

——实施互利共赢的开放战略

坚持对外开放的基本国策。奉行互利共赢的开放战略，充分利用经济全球化和区域经济合作提供的各种有利条件，实现对外开放由出口和吸收外资为主向进口和出口、吸收外资和对外投资并重转变，不断拓展新的开放领域和空间，完善开放型经济体系，提高开放型经济水平，以开放促发展、促改革、促创新。

加快转变外贸发展方式。继续积极参与国际分工，推动外贸发展从规模扩张向质量效益提高转变、从成本优势向综合竞争优势转变，大力发展服务贸易，扩大进口规模，促进国际贸易收支趋向基本平衡，反对贸易保护主义，妥善处理国际经贸摩擦。

努力提高利用外资水平。不断优化结构、丰富方式、拓宽渠道、提高质量，加快引进智力、人才、技术，引导外资投向重点领域和重点地区。保护外资企业在华合法权益，对国际资本和先进技术持开放态度，创造公平有序的投资环境。实施国家知识产权战略，大力提高知识产权创造、运用、保护和管理能力。

更加重视对外投资和合作。鼓励各类企业有序开展境外投资和合作经营，支持在境外开展技术研发投资合作，开展海外工程承包和劳务合作，扩大农业领域国际合作，深化国际能源资源开发互利合作。大力开展有利于改善东道国民生和增强东道国自主发展能力的项目合作，尊重当地宗教和风俗习惯，遵守驻在国法律，承担相应社会责任和义务，促进驻在国发展。优化对外援助结构，创新对外援助方式，提升对外援助效果。

有序扩大金融市场和金融业对外开放。构建服务高效、风险可控的金融体系，完善以市场供求为基础、有管理的浮动汇率制度，逐步实现人民币资本项目可兑换。既为各国对华开展贸易投资互利合作带来更大便利，也为维护国际货币金融市场稳定、促进经济全球化健康发展创造更好条件。

——创造和平国际环境和有利外部条件

中国坚持在和平共处五项基本原则的基础上同所有国家发展友好合作。同发达国家加强战略对话，增进战略互信，深化互利合作，妥善处理分歧，探索建立和发展新型大国关系，推动相互关系长期稳定健康发展。坚持与邻为善、以邻为伴、睦邻友好的方针，发展同周边国家和亚洲其他国家的友好合作关系，积极开展双边和区域合作，共同营造和平稳定、平等互信、合作共赢的地区环境。加强同广大发展中国家的团结，深化传统友谊，扩大互利合作，通过援助和投资等方式，真诚帮助发展中国家实现自主发展，维护发展中国家正当权益和共同利益。积极参与多边事务和全球性问题治理，承担相应国际义务，发挥建设性作用，推动国际政治经济秩序朝着更加公正合理的方向发展。深入开展同各国议会、政党、地方、民间等各方面交流合作，扩大人文领域对外交流，增进中国人民同各国人民的相互了解和友谊。

坚持奉行防御性的国防政策。中国有广阔的领土和辽阔的海洋，陆地边界2.2万多公里，大陆海岸线1.8万多公里。中国面临复杂多样的传统和非传统安全挑战，受到分裂势力和恐怖主义等威胁。推进国防现代化是中国合理的国家安全需求，是中国实现和平发展的必要保障。中国军队现代化的根本目的是捍卫国家主权、安全、领土完整，保障国家发展利益。中国国防开支是合理适度的，是与维护国家安全需要相适应的，中国不会也无意同任何国家搞军备竞赛，不会对任何国家构成军事威胁。中国坚持“人不犯我、我不犯人”，致力于和平解决国际争端和热点问题。中国重视加强国际军事交流，推动国际和地区安全合作，反对一切形式的恐怖主义。

三、中国和平发展的对外方针政策

中国作为国际社会的一员，对未来的世界怀有美好期待，坚持与和平发展相适应的国际关系理念和对外方针政策。

——推动建设和谐世界

维护世界和平、促进共同发展是中国外交政策的宗旨。中国倡导并致力于同世界各国一道推动建设持久和平、共同繁荣的和谐世界。认为这既是一个长期目标，又是一项现实任务。为了建设和谐世界，应努力做到：

政治上相互尊重、平等协商，共同推进国际关系民主化。国家不分大小、强弱、贫富，都是国际社会平等成员，都应受到国际社会尊重。维护联合国在世

界事务中的核心地位，遵循联合国宪章宗旨和原则，恪守国际法和公认的国际关系准则，在国际关系中弘扬民主、和睦、协作、共赢精神。各国内部事务应由本国人民自己决定，世界上的事情应由各国平等协商，各国平等参与国际事务的权利应得到尊重和维护。

经济上相互合作、优势互补，共同推动经济全球化朝着均衡、普惠、共赢方向发展。努力建立公正、公开、合理、非歧视的多边贸易体制，使经济全球化成果惠及世界各国。携手落实联合国千年发展目标，使21世纪成为人人享有发展成果的世纪。

文化上相互借鉴、求同存异，尊重世界多样性，共同促进人类文明繁荣进步。大力提倡不同文明间对话和交流，消除意识形态偏见和隔阂，使人类社会一天比一天和谐和睦，让世界更加丰富多彩。

安全上相互信任、加强合作，坚持用和平方式而不是战争手段解决国际争端，共同维护世界和平稳定。通过协商对话增进信任、减少分歧、化解纠纷，避免使用武力或以武力相威胁。

环保上相互帮助、协力推进，共同呵护人类赖以生存的地球家园。提倡创新发展模式，走可持续发展道路，促进人与自然和谐发展。坚持共同但有区别的责任原则，加强环境保护和应对气候变化的国际合作。

——坚持独立自主的和平外交政策

中国人民坚持自己选择的社会制度和发展道路，不允许外部势力干涉中国内政。坚持在和平共处五项原则基础上，同所有国家发展友好合作，同任何国家和国家集团结盟，不以社会制度和意识形态异同决定国家关系的亲疏。尊重各国人民自主选择社会制度和发展道路的权利，不干涉别国内部事务，反对以大欺小、以强凌弱，反对霸权主义和强权政治。坚持通过求同存异、对话协商解决矛盾分歧，不把自己的意志强加于人。坚持从中国人民的根本利益和世界人民的共同利益出发，根据事情本身的是非曲直确定立场和政策，秉持公道，伸张正义，在国际事务中积极发挥建设性作用。

中国坚决维护国家核心利益。中国的核心利益包括：国家主权，国家安全，领土完整，国家统一，中国宪法确立的国家政治制度和社会大局稳定，经济社会可持续发展的基本保障。

中国充分尊重各国维护本国利益的正当权利，在积极实现本国发展的同时，充分顾及他国正当关切和利益，绝不做损人利己、以邻为壑的事情。

中国把中国人民的利益同世界各国人民的共同利益结合起来，扩大同各方利益的汇合点，同各国各地区建立并发展不同领域不同层次的利益共同体，推动实现全人类共同利益，共享人类文明进步成果。

——倡导互信、互利、平等、协作的新安全观

中国倡导互信、互利、平等、协作的新安全观，寻求实现综合安全、共同安全、合作安全。

注重综合安全。在新的历史条件下，传统安全威胁和非传统安全威胁相互交织，安全内涵扩展到更多领域。国际社会需要强化综合安全观念，坚持综合施策、标本兼治，携手应对人类面临的多样化安全挑战。

追求共同安全。在经济全球化条件下各国命运休戚与共，国际社会应增强共同安全意识，既要维护本国安全，又要尊重别国安全关切。要摒弃冷战思维和同盟对抗，通过多边合作维护共同安全，协力防止冲突和战争。充分发挥联合国在维护世界和平与安全方面的作用，建立公平有效的共同安全机制。

促进合作安全。战争和对抗只会导致以暴易暴的恶性循环，对话和谈判是解决争端的唯一有效和可靠途径。要以合作谋和平、以合作保安全、以合作化干戈、以合作促和谐，反对动辄使用武力或以武力相威胁。

——秉持积极有为的国际责任观

作为世界上人口最多的发展中国家，中国把自己的事情办好，本身就是对世界负责任最重要的体现。作为国际社会负责任的国家，中国遵循国际法和公认的国际关系准则，认真履行应尽的国际责任。中国以积极姿态参与国际体系变革和国际规则制定，参与全球性问题治理，支持发展中国家发展，维护世界和平稳定。各国国情和发展阶段不同，应按照责任、权利、实力相一致的原则，着眼本国和人类共同利益，从自身国力出发，履行相应国际义务，发挥建设性作用。随着综合国力的不断增强，中国将力所能及地承担更多国际责任。

——奉行睦邻友好的地区合作观

中国同周边各国积极开展睦邻友好合作，共同推动建设和谐亚洲。主张地区各国相互尊重、增进互信、求同存异，通过谈判对话和友好协商解决包括领土和海洋权益争端在内的各种矛盾和问题，共同维护地区和平稳定。密切经贸往来和互利合作，推进地区经济一体化进程，完善现有区域次区域合作机制，对其他区域合作构想持开放态度，欢迎地区外国家在促进地区和平与发展中发挥建设性作用。中国不谋求地区霸权和势力范围，不排挤任何国家，中国的繁荣发展和长治久安对周边邻国是机遇而不是威胁。中国将始终秉承自强不息、开拓进取、开放包容、同舟共济的“亚洲精神”，永做亚洲其他国家的好邻居、好朋友、好伙伴。

四、中国和平发展是历史的必然选择

走和平发展道路是中国政府和人民继承中华文化的优秀传统、根据时代发展潮流和中国根本利益作出的战略抉择，是中国发展的内在需要。

——和平发展是中国历史文化的传承

中国文化自古就认为世界应是一个和谐整体，这个观念深深影响了中华民族的思想和行为，成为中国人处理人与人、人与自然乃至国与国关系的重要价值观。

中国人民历来崇尚“和而不同”、“天人合一”、“以和为贵”的理念，以和谐精神凝聚家庭、敦睦邻里、善待他人。和谐文化培育了中华民族热爱和平的民族禀性。举世闻名的“丝绸之路”是一条贸易之路、文化之路、和平之路，铭刻下中国人追求同各国人民友好交流、互利合作的历史足迹。中国明代著名航海家郑和“七下西洋”，远涉亚非30多个国家和地区，展现的是中华灿烂文明和先进科技，留下的是和平与友谊。

中华民族以“海纳百川，有容乃大”的胸怀，接受一切有益的外来文化，促进了中外文化融合，留下了不少对外文化交流的千古佳话。中国人民具有强烈的集体意识和社会责任感，崇尚“己所不欲，勿施于人”，尊重不同文化、不同观念，注重推己及人、将心比心，不将自己的意志强加于人。对外待之以礼，实行睦近交远。

从5000多年文明史中走来的中国人民，继承了中华文化的优秀传统，又赋予这一文化新的时代内涵。

——和平发展是中国基本国情的要求

中国人口多、底子薄，用世界7.9%的耕地和6.5%的淡水资源养活着世界近20%的人口，经济社会发展成就要由13亿多人共享，不断满足众多人口生存和发展需求是巨大难题。2010年，中国人均国内生产总值约为4400美元，居世界100位左右。中国城乡、区域发展很不平衡，经济社会发展结构性矛盾突出，资源环境等发展的瓶颈制约突出，经济增长过于依赖物质资源投入，转变经济发展方式任务艰巨。中国自主创新能力较弱，在国际产业体系和贸易分工中仍处于产业链低端。中国人民生活水平还不高，社会保障体系还很不完善，与发达国家相比还有很大差距。

中国现代化是世界五分之一人口的现代化，这是一个很长的历史过程。这一过程中的困难和问题，无论规模还是难度，在当今世界都是绝无仅有的，在人类历史上也是罕见的。在相当长历史时期内，中国仍将是一个发展中国家，这就决定了中国必须集中力量推进现代化，集中精力解决发展和民生问题；始终需要和平稳定的国际环境，开展对外交流合作。即使中国将来强大起来，和平依然是发展的基本前提，没有理由偏离和平发展道路。基本国情、文化传统和国家根本利益、长远利益是中国和平发展的决定因素和内生动力。

——和平发展是顺应世界潮流的选择

和平与发展是当今时代的两大主题，和平、发展、合作是不可阻挡的世界潮流。当前，世界多极化、经济全球化深入发展，国际体系变革的要求突出，国际社会正面临越来越多新的历史课题。共同用好发展机遇，共同应对各种风险，成为各国人民的愿望。

经济全球化成为影响国际关系的重要趋势。不同制度、不同类型、不同发展阶段的国家相互依存、利益交融，形成“你中有我、我中有你”的命运共同体。人类再也承受不起世界大战，大国全面冲突对抗只会造成两败俱伤。

全球性挑战成为世界主要威胁。人类共同安全问题日益突出，恐怖主义、大规模杀伤性武器扩散、金融危机、严重自然灾害、气候变化、能源资源安全、粮食安全、公共卫生安全等攸关人类生存和经济社会可持续发展的全球性问题日益增多。任何国家都不可能单独解决这些问题，国际社会必须携手应对。如果不能通过全面持续的国际合作抑制各种负面因素，世界和平与发展将面临重大障碍，甚至可能遭受更大灾难。

世界多极化发展进程难以阻挡。新兴市场国家、区域集团和亚洲等地区力量不断发展壮大，各类非国家行为体迅速成长，借助经济全球化和社会信息化拓展影响，成为各国和国际舞台上的重要力量。

世界潮流浩浩荡荡，顺之则昌，逆之则亡。国际社会应该超越国际关系中陈旧的“零和博弈”，超越危险的冷战、热战思维，超越曾把人类一次次拖入对抗和战乱的老路。要以命运共同体的新视角，以同舟共济、合作共赢的新理念，寻求多元文明交流互鉴的新局面，寻求人类共同利益和共同价值的新内涵，寻求各国合作应对多样化挑战和实现包容性发展的新道路。要和平，不要战争；要发展，不要停滞；要对话，不要对抗；要理解，不要隔阂，乃大势所趋、人心所向。中国走和平发展道路，正是在这一时代大背景下的必然选择。

五、中国和平发展的世界意义

和平发展道路是中国这个世界上最大的发展中国家探索出的一条新型发展道路，随着时间的推移，这条道路已经并将进一步显示出其世界意义。这条道路的成功既需要中国人民坚持不懈努力，也需要外部世界理解和支持。

中国和平发展打破了“国强必霸”的大国崛起传统模式。建立殖民体系、争夺势力范围、对外武力扩张，是近代历史上一些大国崛起的老路。特别是在20世纪，追逐霸权、实力对抗、兵戎相见，使人类惨遭两次世界大战的浩劫。中国基于自己几千年历史文化传统，基于对经济全球化本质的认识，对21世纪国际关系和国际安全格局变化的认识，对人类共同利益和共同价值的认识，郑重选择和平发展、合作共赢作为实现国家现代化、参与国际事务和处理国际关系的基本途径。几十年来的实践证明，中国走和平发展道路走对了，没有任何理由加以改变。

经济全球化和科技革命为更多国家提供了通过经济发展和互利合作实现振兴的历史条件，越来越多发展中国家走上快速发展的道路。正是因为这样，世界经济规模和发展空间才越来越大，国际社会抵御经济和金融危机的能力才明显增强，国际经济体系变革才有了更强劲的动力。中国和平发展顺应了这一世界发展大势，中国乐见并支持越来越多的发展中国家改变自身命运，也乐见和支持发达国家继续繁荣发展。

在世界发生翻天覆地变化的今天，无论什么主义、什么制度、什么模式、什么道路，都在经历时代和实践的检验。各国国情千差万别，世界上不存在最好的、万能的、一成不变的发展模式，只有最适合本国国情的发展道路。中国的

发展道路形成于、立足于本国国情。中国深刻认识到走和平发展道路的重要性和长期性，认识到国内外环境变化的深刻性和复杂性，将更加注意总结和运用自身的成功经验，更加注意学习借鉴其他国家的有益经验，更加注意研究前进道路上的新问题、新挑战，为和平发展开辟更为广阔的前景。

中国发展离不开世界，世界繁荣稳定也离不开中国。中国取得的发展成就与世界各国友好合作密不可分，中国未来发展更需要国际社会理解和支持，我们衷心感谢所有理解、关心、支持、帮助中国发展的国家和人民。有十几亿人口的中国走和平发展道路，这是人类发展史上新的伟大探索和实践，不可能做得十全十美，我们欢迎一切友好建议和善意批评。我们真诚希望国际社会更加深入地了解中国源远流长的文明传统，尊重中国人民对国家主权、安全、领土完整和社会稳定的珍视，理解中国作为最大发展中国家需要逐步解决的各种发展难题，理解中国人民渴望彻底摆脱贫困、过上富裕日子的心情，相信中国人民走和平发展道路的诚意和决心，支持而不是阻碍中国走和平发展道路。

回顾历史，展望未来，我们坚信，一个繁荣发展的中国，一个民主法治的中国，一个和谐稳定的中国，必将为世界作出更大贡献。中国人民愿同世界各国人民一道，为实现人类美好理想而不懈努力。

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายเอกสิทธิ์ พงษ์ไสว เกิดวันที่ 30 เดือนมิถุนายน พ.ศ.2532 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ สาขาจีน นศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหงในค.ศ.2550 และเข้าศึกษาต่อในระดับรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใน ค.ศ.2551 ในระหว่างการศึกษได้ทำงานล่ามภาษาจีน-สอนหนังสือภาษาจีน